

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse
ukrainienne

«СМОЛОСКЫР»

Journal of the Ukrainian
Youth

Ч.12-1(36-37)

Грудень-Січень 1953-54

Рік 4-5

3 НОВИМ РОКОМ

Ви любите зиму?... Чи це тому, що вона холодна, що сковує льодом думки й серця, що білою, невишитою сорочкою привдягає скелети дерев? А може тому, що повірили в безжурний сміх школярів, ось-тих, що на срібних підківках ковзаються з пагорбів?

Бо зима, справжня зима, — красива, хоч і зрадлива: замерзлому на роздоріжжі мрійникові віддає із поцілунком останній, чарівний сон. Під аккомпанімент вихру гуляють сніжинки; збиточні клаптики простору кружляють, граються, щоб наприкінці залягти на сірих полях і закрити сліди минулих днів. У хуртовині зникає небо, зникають силуети теплих хат і посеред білої ночі здається, що немає нічого, крім нас, заблуканих над прірвою часу.

Та ні — послухайте! Здалека вирають дзвінки, скрипить дорога під тягарем завантажених саней, незнайомий гість веде спомини, не дозволяє прокрастись непомітно. — Це наспіла хвилина зробити підсумки, не залишитись боржником! Усе наше добро, все, що здобули, присвоїли, або прогайнували — сьогодні розкладене перед нами на святочно застеленому столі.

Зима, а з нею Новий Рік. Зустрічаємо його з піснями, радісно, хотіли б забути про минулі... Цей — молодий і повний сил, надійний, аж манить. Манить, бо перед нами, іншим — зів'ялі, незавжди записані, час тіше розгублені в поспіху.

Зима... Зима наших обставин: із півночі на південь, де знають тільки сніг, або тільки сонце — вона нагадує нам, що щось одне покінчилось і щось інше, нове приходить на його місце, немов після крапки друге речення, немов чергова відслона в п'єсі, якої авторами й виконавцями є ми.

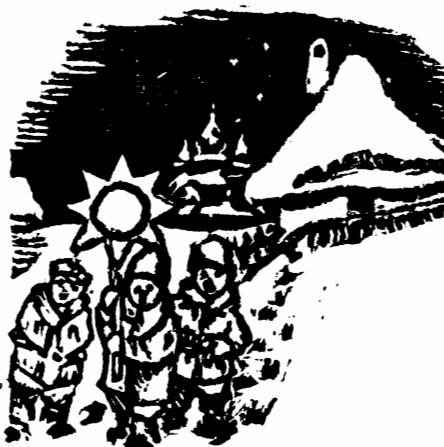
НАШІ ПОЗИЦІЇ

Останньо Редакція «Смолоскипу» одержала декілька листів, в яких нам робиться різні закиди, різні замітки, ставиться запитання. В зв'язку з цим ми з'ясовуємо на цьому місці наші позиції, якими кермується і яких придержується в своїй праці редколегія.

Чому ми порушуємо проблематику молоді в Україні, чому пишемо про комсомольців і «большевицьких» спортсменів?

Уважаємо, що для ведення ефективної боротьби з большевизмом і з наслідками комуністичного виховання в майбутній повосній Україні — потрібно знати:

ХРИСТОС РОЖДАЄТЬСЯ!

Всій українській молоді в Україні й на чужині, всім нашим передплатникам і читачам та всьому українському громадянству шлемо з Новим Роком та з Різдвом Христовим наші найщиріші побажання.

Редакція «Смолоскипу»

1. Ідеологічно-світоглядове підложжя большевизму (марксизм, лєнінізм, сталінізм). Боротьба з російсько-большевицьким імперіалізмом повинна вестись не тільки збройно, але й у площині ідеологічно-політичній.

2. Методи комуністичного виховання молоді і їхню сприймливість. Перед нами в майбутньому — проблема перевиховання і виховання цілих нових поколінь в Україні.

3. Культурні процеси, які відбуваються і які відбувались протягом тридцяти років большевицького панування в Україні.

4. Прояви протибольшевицького спротиву та національної свідомості серед українського народу та в першу чергу серед української молоді.

Для цього в нашому журналі містимо і відповідно насвітлюємо статті і хроніку з вище названих ділянок.

Стараємось заторкувати всі проблеми, які є пов'язані з життям молоді в Україні, насвітлюючи ті всі фактори (позитивні й негативні з національної точки погляду), які можуть мати вплив на виховання, формування світогляду й духовний ріст української молоді.

Пишемо про спорт в Україні і успіхи наших спортсменів — свідомі того, що завтра, в новій Україні вони будуть репрезентувати український спорт на світових олімпіадах.

Пишемо про молоду українську інтелігенцію, молодих науковців, щоб знати їх від сьогодні, бо завтра вони стануть вільними творцями духової й матеріальної культури й цивілізації українського народу.

Пишемо про доріст і молодь, про таку, якою вона є і якою її представляє советська преса й пропаганда. Пишемо тому, що завтра ця молодь стане будівниками української дер-

жавности. Коли вона не стане по стороні наших самостійницьких змагань, тоді відпаде всякий сенс нашої праці й боротьби за державність.

Наші вістки мають в більшості випадків інформативний характер. Подаємо читати з советської преси, записи з радіо. Часто не ставимо крапки над «і», — хочемо, щоб це зробив сам читач, щоб у нього вироблялось критичне наставлення і самостійна критична оцінка підсоветської дійсності. А її треба знати й нею жити, щоб ми не відірвалися від України.

В нашій оцінці українських підсоветських справ стараємось керуватись не почуттями й пристрастями, а здоровим розумом, вимогою хвилини й потребами української нації.

Не входимо в зайву полеміку з окремими особами чи організаціями,

які стараються нас очорнювати. Уважаємо, що така деструктивна праця приносить тільки шкоду українській справі й українській молоді.

Дискусію ведемо тільки тоді, коли вона може дати конструктивні й позитивні наслідки та принести користь для української визвольної справи. В іншому разі — не відповідаємо.

Всіх, хто добає в сучасній Україні тільки негативи, хто заперечує можливості ведення боротьби з більшовизмом та існування такої боротьби, хто вчає українську комсомольську молодь за наших ворогів та всіх, хто відвертається від зрозуміння сучасного стану в Україні — кваліфікуємо, як реакціонерів та шкідників української визвольної справи.

Наше ставлення до Комсомолу

Наше ставлення до комсомолу було вже не раз з'ясоване на сторінках «Смолоскипу». Зараз хочемо ще раз підкреснути нашу позицію. Уважаємо, що:

1. Комсомол, як організація діє тільки на шкоду українській справі, виховуючи нашу молодь на комуністично-російських принципах.

2. Ми завжди виступали й будемо виступати проти комсомолу, як чужої, силою наставленої в Україні організації молоді, як системи комуністично-русифікаторського виховання.

3. Ми ніколи не виступали й не будемо виступати проти окремих комсомольців, які поминаючи своє членство в цій організації, є членами української нації і з якими нас в'яже спільне кровне походження.

4. Ми є переконані, що в комсомолі України знаходиться подавляю-

ча більшість української активної і здібної національно-свідомої молоді. Ця молодь попала в комсомол силою обставин та наших визвольних невдач.

5. Ми будемо завжди виступати проти фізичного нищення української молоді, яка опинилась в комсомолі та проти спрямовування всенароднього гніву в сторону комсомольської молоді.

6. За наслідки роботи в Україні повинна нести відповідальність не молодь (навіть та, що в комсомолі), а ворог і окупант.

7. Ми докладаємо і будемо докладати всіх зусиль, щоби допомогти комсомольській молоді, зараз і в майбутньому, визнати свій хибний шлях супроти України та повернути на правильну дорогу, включаючись в українські визвольні змагання та в розбудову й закріплення української самостійної держави.

Наше ставлення до молодечих організацій

Редакція «Смолоскипу»:

1. Вітає та готова підтримувати всі конструктивні почини, які виходять з кіл української молоді, яка стоїть на платформі української самостійної державности.

2. Змагає і буде змагати до єдності дій української молоді, не зважаючи на її політичні переконання, віровизнання, місце народження.

3. Осуджуємо й кваліфікуємо, як реакційно-шкідливі для української справи всі виступи в пресі й усно, які йдуть на розбиття українського молодечого та студентського зорганізованого життя, як рівнож виступають проти єдності спільних ак-

цій і виступів, як на внутрішньому, так і на зовнішньому відтинках.

4. Завжди і всюди будемо підтримувати морально всі заходи до творення координуючих центрів українських молодечих і студентських організацій.

5. Зокрема вітаємо і будемо підтримувати працю не тільки молоді новоприбулої, але й молоді народженої на чужині, яка працює для добра української справи, не піддається чужим асиміляторським впливам, а гідно зберігає своє горде ім'я українця. Наше признание тим батькам, які дали своїм дітям українське національне виховання.

Батьків, які кинули своїх дітей на погній чужих націй, якнайсуворіше засуджуємо й кваліфікуємо, як негідних носити горду назву українця.

Наше ставлення до чужинецької молоді й до праці на зовнішньому відтинку

Редакція «Смолоскипу» вважає, що для пропагування української справи у вільному світі українська молодь повинна тісно співпрацювати з чужинецькими протикомуністичними організаціями молоді. Стверджуємо, що:

1. Молодечий рух в західному вільному світі не знаходить належного зрозуміння й підтримки в урядів своїх держав.

2. Від кількох останніх років помічається активізацію некомуністичного студентства, але й разом посилену працю комуністичної партії серед молоді робітничо-селянської і студіючої.

Редакція «Смолоскипу»:

1. Не має технічної можливості держати зв'язок з різними молодечими чужинецькими організаціями, але вона докладає всіх зусиль, щоб члени редколегії чи її співпрацівники брали участь у важливіших молодечих і студентських імпрезах краєвого континентального чи світового характеру.

2. Старається подавати інформації про чужинецьке молодече й студентське життя, щоб читачі були в курсі цих справ.

3. Вітає й запевнює моральну підтримку всім скоординованим виступам представників української зорганізованої молоді й студентства в міжнародньому молодечому житті.

4. Закликає всі українські молодечі організації поживати свою діяльність на зовнішньому відтинку та інформувати редакцію «Смолоскипу» про свої успіхи.

Всю українську молодь, не зважаючи на її політичні переконання, віровизнання і місце народження, а яка згідна й готова визнати наші позиції, закликаємо до якнайтіснішої співпраці в Новому 1954 Році.

Редакція «Смолоскипу»

ЦЕСУС НАПЕРЕДОДНІ ІУ-ї МІЖНАРОДНЬОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Хто слідує за студентською і молодечею пресою, тому відомо, що 8-15 січня 1954 р. відбудеться у Царгороді (Туреччина) IV-та Міжнародна Студентська Конференція. Ще на Копенгазькій Конференції, в січні 1953 р., турецька делегація заявила готовість гостити чергову конференцію у Царгороді. Успішне переведення Конгресу ВУС-у, в Туреччині, готовість данських студентів визначити цілу інсталяцію не-

гійного перекладання, а головню тактична нагода притягнути до співпраці арабські й азійські країни, спонукала КОСЕК (Координаційний Секретаріат Національних Студентських Союзів вільного світу) таки відбутися IV-ту Конференцію у Царгороді. Офіційне запрошення на цю, великої ваги в студентському житті, конференцію достав теж ЦЕСУС, про, що ми вже повідомляли в попередньому числі «Смолоскипу».

не змінив нічого в своїй спрямованості. Він ніби то пробував домовитись з американцями, французами, італійцями й данцями в справі співпраці. Всі, крім данців, відмовились. Не допомогло в пададанню цих відносин і спізнене запрошення Югославії. Однемо, на що в своїх тактичних маневруваннях пішов варшавський мітинг в справі відносин з союзами-нечленами, — це створення нової групи членів (асосієйted мамбер), для тих улій, які згідні «практично» співпрацювати з МСС, але, які не визнають ні його конституції, ні політичних тенденцій. Всі ці маневри мають одну ціль — знайти спосіб підірвання сил і організаційної спаяності студентства вільного світу.

Варшавський Конгрес МСС і його наслідки

Вигляди Царгородської Конференції на успіх є безперечно великі. Головна причина успіху — це, як передбачується, остаточний розрив з МСС (Міжнародний Студентський Союз, опанований комуністами, з осідком у Празі), з яким після його останнього Конгресу в серпні 1953 р. в Варшаві, виказалась неможливою всяка співпраця. Деякі національні студентські союзи присвятили багато уваги цьому Конгресові, сподіваючись, що прийде до зміни конституції МСС-у, та до можливості знову ввійти в його члени. Це було б значно ослабило КОСЕК і ограничило б його не лише правно але й фактично до ролі координатора «практичної співпраці» між частиною Союзів вільного світу.

Але МСС і надаліше продовжував свою агресивну комінформівську політику і не реагуючи на заклик вільних Союзів, встановив порядок нарад варшавського Конгресу, не запросивши на нього Югославію і не погодившись на переведення контролю репрезентативності своїх членів.

Треба зазначити, що ці три точки, а головню дві останні, були найголовнішою причиною виходу вільних Союзів з МСС.

Справа переведення контролю членства і зміни прав в голосуванні є надзвичайно делікатною для МСС, за офіційними даними якого він об'єднує 70 Союзів. Фактично більшість цих Союзів — це студентські організації прокомуністичного наставлення, які являються у великій меншості між студентством своїх країн і тим самим — у ніякому разі не можуть уважатись за національні краєві студентські союзи. На своєму варшавському Конгресі МСС мав лише 21 організацій-членів, яких можна уважати за національні союзи. З цього припадає 11 на комуністичні країни.

Коли МСС претендує репрезентувати 6 мільйонів членів, то треба ствер-

дити, що в це число входить аж 5 мільйонів студентів і середньошкільної молоді самого тільки СССР і Китаю!

Коли ще зазначити, що число голосів кожної організації-члена на конгресах МСС-у є пропорційне до числа членів даної організації, то можна собі представити, як виглядають всі мітинги МСС...

Перед варшавським конгресом, МСС

Посилена активізація КОСЕК-у

КОСЕК зі своєї сторони посилює активізацію між студентством на всіх континентах. Останню з рамени КОСЕК-у об'їздив азійські країни президент шведського Союзу. Щоб витягнути Союзи азійських держав з-під орбіти впливу МСС, обрано на одного з секретарів КОСЕК-у президента Національного Союзу Філіпін. Південну Америку об'їздив президент парагвайського Союзу. У навіязанні співпраці з країнами південної Америки КОСЕК знаходить поважні труднощі. Тут постанала в квітні 1952 р. (Буенос Айрес) Світова Студентська Організація (ОМ У), в склад якої входять представники Аргентини, Іспанії, Мексики і Чиле. Мета цієї нової організації є суто політична — боротися проти комуністичного МСС і конкурувати з «капіталістичним» КОСЕК-ом. Діяльність цієї організації дуже слаба, чим вона тратьє важливість свого існування, а її політична забарвленість відпихає «неутральних» і демократичних паціфістів, які бояться вхолодити в конфлікт з МСС.

Слід відмітити, що якраз успіх КОСЕК-у між вільним студентством є зумовлений його політикою, виробленою на трьох дотеперішніх міжнародних конференціях (Единбург, Стокгольм, Копенгага) яка базується на «практичній» міжнародній студентській співпраці, елімінуючи всяку політичну тен-

Ця незмінна і виразно комуністично-агресивна політика МСС довела до виступу, після варшавського конгресу, ще кількох національних союзів — Південної Африки, Шкотії й Бразилії. Залишилась ще Фінляндія, яка рівночасно тісно співпрацює із КОСЕК-ом.

денційність й запровадивши тут правну рівність всіх Союзів та задержуючи чисто професійний характер. Ці фактори збільшують безперервно кадри співпрацівників з КОСЕК-ом. І коли на Единбургській конференції, де творився КОСЕК, були представлені лише 23 територіальні Союзи, то в Копенгазі їх було вже 35, а в Царгороді це число перевищило 40, завдяки збільшеній участі країн Південної й Середньої Америки, Азії та Африки. Цим самим КОСЕК, якого компетенції були значно поширені в Копенгазі, стає найсильнішою і найбільш репрезентативною міжнародною студентською організацією, якої досі ще не знав міжнародний студентський рух. Цю важливість КОСЕК-у відповідно визнало і ЮНЕСКО, яке викинуло з свого членства МСС, і тепер тісно співпрацює з КОСЕК-ом.

Сьогодні є всім ясно, що КОСЕК для того, щоб впрозі вив'язатись з своїх все ширших завдань, мусить мати даліше поширені компетенції. Без сумнівним є сьогодні, що вони будуть схвалені у Царгороді. Тим самим КОСЕК, ставши справжньою міжнародною студентською організацією, не буде більше відповідати своїй скромній назві. Все ж залишається питання чи перейменування відбудеться вже тепер, чи його відложиться на пізніше, щоб не поставити деякі союзи, головню азійські й африканські, перед альтер-

нативною: належати до комуністичного МСС-у, чи до цього «студентського атлантийського пакту». Від вмілої так-

тики й політичної еластичності КО СЕК-у буде залежати рішення цих Союзів.

Царгородська Конференція й позиції ЦЕСУС-у

Після цього побіжного перегляду деяких факторів з міжнародного студентського життя напередодні царгородської Конференції, зупинимось коротко над позиціями ЦЕСУС-у.

Назаяв можна сказати, що становище ЦЕСУС-у на міжнародному студентському відтинку в останніх роках значно скріпилось. Нам ходить про те, щоб наші позиції, здобуті великими зусиллями, поліпшити, або хоч удержати. Над цими справами застановлявся 17-ий Конгрес ЦЕСУС-у, який зобов'язав як нову Управу ЦЕСУС-у, і зокрема Відділ Міжнародних Зв'язків, так і Студентські Громади й краєві Союзи — докласти всіх зусиль, щоб ЦЕСУС більш активно включився в «практичну» міжнародну студентську співпрацю, не лише шляхом участі кількох делегатів на міжнародних конференціях, але й участю на міжнародних імпрезах іншого характеру, як зустрічі, семінари, табори праці, тощо. Від цього буде значно залежати майбутнє ЦЕСУС-у на міжнародному відтинку, а його членства в КОСЕК-у зокрема.

Обставини сьогодні, в порівнянні з попередніми конференціями, змінилися. Щоб на Конференції у Царгороді вимагати нових прав, треба виказатись конкретною працею в останньому році, а головню — діловою співпрацею з національними уніями і з КОСЕК-ом. Тут треба сказати, що ЦЕСУС має чим виказатись, — коли взяти під увагу його інформативно-пресову діяльність між чужинцями, чи II-ий ВЛКУ та чужинецькі студійні дні в Страсбурзі. Але водночас домагаючись нових прав, ми не сміємо засипати на лаврах, але му-

симо бути свідомі, що тим самим беремо на ЦЕСУС і на загаль українського студентства нові обов'язки, які ми повинні виконати в цій кадрі міжнародної студентської співпраці. Тут ЦЕСУС не може діяти сам, без піддержки громад і союзів, бо в такому випадку ЦЕСУС зводиться до малої групи людей, яка нікого не репрезентує, за винятком себе самої і якій сприяє одиноким та обставина, що ніхто з українців її не заперечує, вугрі чи назовні і що вона є одиноким найвищим репрезентантом українського студентства.

Не хочемо цим сказати, що воно досі так було, лише підкреслити, що така справа як участь ЦЕСУС-у в царгородській Конференції — є справою всього українського студентства, організаційно охопленого ЦЕСУС-ом чи навіть і ні. Ця справа не є лише справою Управи ЦЕСУС-у, чи її Відділу Міжнародних Зв'язків. Безперечно, що участь ЦЕСУС-у на цій IV-ій Міжнародній Студентській Конференції є необхідна, тим більше, коли існують можливості, що КОСЕК перетвориться на нову міжнародну організацію, членство в якій ми могли б втратити через нашу відсутність.

Тому хочемо вірити, що участь ЦЕСУС-у на цій надзвичайної ваги конференції стане справою всього українського студентства у всьому вільному світі.

Віriamo, що ЦЕСУС при допомозі свого членства, буде й надалі гідно продовжувати світли традиції міжнародної діяльності на міжнародному відтинку.

Всеволод С. Мардак

ІНФОРМУЙМО ЧУЖИНЦІВ

Часто дорікаємо чужинцям, що нас не розуміють, не співчують нам у нашій боротьбі, а нерідко — ставлять вороже до наших самостійницьких аспірацій. Проте, коли приглянутись до цих справ об'єктивно, то побачимо, що вина у великій мірі лежить у нас самих.

Коли чужинці нас не розуміють, не співчують у нашій боротьбі, не визнаються в українському питанні, то на це склались якісь поважні причини. І якраз на нас, на нашій політичній еміграції лежить переважливий обов'язок усунути ці шкідливі нам причини і дати змогу чужинцям побачити наші проблеми з правдивого боку.

Століттями наші окупанти подавали фальшиві відомості про Україну. Століттями чужинецькій молоді вкладали в школах у голову, що Україна — це південна частина Росії, звана Малоросією, а українці — це малороси, що українська мова — це лише діалект російської і т. п. Поляки зі свого боку інформували світ, що західні землі України — це південно-східні окраїни Польщі. Чому дивуватись, що навіть очитана людина на Заході знає про Україну лише ці фальшиві дані! І хіба ж можна за це обурюватись на чужинців?

Безумовно, ви знайдете чужинців, які під впливом наших ворогів, непри-

хильно ставляться до наших визвольних змагань, а нашу інформацію — приймають як пропаганду. І в цьому випадку нам не слід ні обурюватись, ні тим менше — зневірюватись. Величезна більшість чужинців радо сприйме логічні роз'яснення і тоді з обуренням засудить тих, що з імперіялістичних мотивів старалися викривити історичні факти.

Перебуваючи два роки в майже виключно американському оточенні, я побачив, що американці не є «противниками української боротьби за незалежність». Навпаки, коли їм вияснити імперіялістично-загарбницьку політику Москви, вони стають симпатиками наших змагань.

Кілька місяців тому, на одному зібранні в ІМКА промовляв бувший старшина Червоної Армії, п. Гончаров. У своїй доповіді він намагався переконати присутніх, що російський нарід не має нічого спільного з комунізмом. При цьому він вихваляв царську Росію. Після доповіді слова попросив один американський адвокат, що кілька тижнів тому був на моїй доповіді.

Я був заскочений, коли почув, з якою завзятістю п. Якобсон критикував доповідача. Згадавши імперіялістичні підйої Москви протягом століть, п. Якобсон доводив, що комунізм — це нічого іншого, як тільки продовження російського імперіялізму. Іван Гончаров відмовився відповідати, мовляв, — «залишилось мало часу»... Зібрані американці розійшлися з переконанням, що доповідач був необ'єктивний в своїй доповіді.

Це лише малий приклад того, яку вагу має добра інформація.

В десятках університетів західного світу студіюють сотки наших студентів. Сотні українських юнаків здобувають знання в найкращих наукових інституціях світу. Це незвичайно потішає явище, бо ця молодь зможе у майбутньому принести неоцінним користь нашій Батьківщині. Не забуваймо, що сьогоднішні студенти різних держав завтра стануть державними мужами й провідниками своїх країн. Через зв'язок з чужинецькими студентами ми можемо провести величезну інформативну роботу. Розповідаймо ж нашим друзям-студентам про Україну. Розкриваймо їм загрозу російсько-комуністичного імперіялізму. Але інформуймо річево, оперуймо фактами. Лише цим шляхом здобудемо приятелів для України.

Не повинно бути ні одного, що легковажив би цю справу. Чи це робітник на фабриці, чи вчений, що має доступ до наукових публікацій та конференцій, чи студент, що живе з чужинецькою молоддю — всі ми мусимо докласти всіх зусиль, щоб направити заповідану нам нашими ворогами кривду.

Ів. Ка-р

Листок Літературної
Комісії Зарева

ЮНОСТЬ

Редагує Л. Винар
Ч.: 6 Рік 3-4

Всім українським письменникам, поетам та діячам української літератури й мистецтва бажаємо веселих Різдвяних Свят і щасливого Нового Року.

Нехай 1954 рік буде роком великих творчих досягнень української художньої літератури на чужині.

Літературна Комісія «Зарева»
Редакція «Юности»

Михайло Драї-Хмара

ЛЕБЕДІ

На тихім озері, де
Мріють верболози,
давно приборкані,
і влітку, й восени —
то плюскоталися, то плавали вони,
і шиї гнулися у них, як буйні лози.
Коли ж дзвінки, як скло, надходили
морози,
і плесо шерхнуло, пірнувши в білі
сні, —
плавці ламали враз ті крижані лани,
і не страшні для них були зими
погрози.
О, гроно п'ятірне нездоланих спів-
ців,
крізь бурю й сніг гримить твій пе-
реможний спів,
що розбиває лід одчаю і зневіри.
Держайте, лебеді: з неволі, з небуття
веде вас у світі ясне сузір'я Ліри,
де пінить океан кипучого життя.

(«Літературний Ярмарок», Ч.
131, 1928)

З праць літературної комісії

ТВОРЧІСТЬ О. СЛІСАРЕНКА

(Продовження)

VI Розділ

«В серці кожного українця повинна бути його чуттєва Україна, заселена постатями й почуваннями. Письменник може тут багато зробити».

Юрій Липа
(«Бій за українську літературу»)

Українська літературна критика не віднеслася уважно до прозової творчості Слісаренка, хоч письменник своїми прозовими творами в деяких моментах багато цікавіший за «Слісаренка — поета». Проте наша критика завжди збувала його кількома штамповими фразами.

В одній передмові до збірки оповідань, яка появилася вже по його смерті (?) п. н. «Без компасу» 47), читаємо: «До цього автор не потребує й сенсаційними епізодами з несподіваними закінченнями, прикметними т. зв. детективічній літературі». Отже, як бачимо, прозову творчість Слісаренка зводжено до т. зв. «легкої лектури». Голоси наших критиків несправедливі. Не заперечуємо, що в деяких новелах О. Слісаренко не гребує сенсаційними закінченнями, але це ще не управнює нас зводити усю його прозову творчість до «легкого, детективічного» жанру. Інакше, можемо ствердити, що делі прозові твори й письменника під мистецьким оглядом бездоганні й високої художньої вартості.

«Чорний Ангел» 48) — це відносно об'єму, найбільший роман письменника. На широкому сюжетному полотнищі мистець вивів надзвичайно цікаві персонажі, характеристичні для перших років большевицької окупації України. Сам роман докорінно розкриває підсоветську дійсність.

Дія подія відбувається в колгоспі «Червона сила», липнівського села. Головний герой роману — повстанський отаман — Чорний Ангел, а заразом його брат, Артем Гайдученко — агроном, який управляє колгоспом. Україна палає в огні повстання (1921 рік!) обдурених комуністичними гаслами селян, які всти-

ли вже пізнати большевицьку дійсність.

Комуна «Червона сила» — не одна з перших експериментів пристосування колгоспної системи на українських землях. Артем Гайдученко, молодий агроном і науковець — ви нахідник, а заразом ідейний комуніст. Його права рука — Чмир, який «одбув свою службу на фронтах революції», а тепер зі запалом працює в колгоспі. Художньо вивів Слісаренко — Тому Карлюгу, який являється одним з найцікавіших персонажів роману. Автор приділив його до табору українських анархістів, а рівночасно його діалогами розкриває руйнівницьку суть сталінського комунізму. Дальшими цікавими посталями будуть: Марія — жінка Петра Гайдученка й Марія — дівчина Чорного Ангела.

Чорний Ангел вимагає від свого брата пляни його винаходів. Спершу старається їх одержати за допомогою Марії, опісля приходить на очну ставку зі своїм братом. Припадково Карлюга викрадає ці пляни нового винаходу. В міжчасі Петро приходить на умовлене місце й вимагає обіцяних плянів — Артем доводить, що їх вкрали, але з нехачею до свого брата («петлюрець!») підпалює бочку з екразитом й «Червона сила» вилітає в повітря. Чорний Ангел рятується, одержує пляни — але в останній хвилині гине від кулі Чмира. Оце в скупих словах ціла акція твору.

Вже в перших рядках своєї повісті Слісаренко викриває брехливість большевицької друкованої бібули, мовляв: «губерніяльні «Вісті» писали: «Загін по боротьбі з бандитизмом уже частину бандитів зловив і розстріляв на місці...» відомо тільки, що нікого не пощастило піймати, як нікого не було заарештовано». Як бачимо, Слісаренко наглядно вказує різницю між правдою й урядовою большевицькою газетою.

Чорного Ангела змальовано, як месника за всіх невинно помордованих большевицькою владою. Він рів

ночасно жорстоко картає всіх українців, які перейшли до большевиків. В ім'я Батьківщини Чорний Ангел жертвує всіма своїми особистими справами навіть любов'ю. Послухаймо, що говорить його дівчина Марія: «... він більше того, він сказав: коли ти хочеш бути моєю, роби мою справу... До цього часу ти зраджувала український народ» 49).

В розмові зі своїм братом Чорний Ангел говорить: «Я дивлюся на твій винахід трохи іншими очима, очима козака, будівника незалежної України» 50). Акцентування незалежності України доводить до переконання, що Слісаренко навмисно уживав цього звороту, щоб протиставити за лежність України від Москви, що й зрештою цілком ясно бачимо в листі Слісаренка до Горького.

Тома Карлюга послідовно викриває советську дійсність та її пляни на майбутнє. Сам Карлюга — це «нащадок славного гетьманського роду» — тепер прихильник «анархізму». Йому завдячуємо слова: «І невже ви думаєте, що пролетаріат, дійшовши до влади, не захоче жити в розкошах?» 51).

Тут і головне місце відкриття системи державного капіталізму, системи найбільшого світового надужиття. Це писав Слісаренко ще в 1920-их роках, коли світові соціологи та економісти далекі були від розкриття протинародних залогів комунізму, а деякі світові політики думали, що СРСР хоче до влади допустити робітництво й витворити утопічне «безкласове суспільство». Заслуга Слісаренка в тому, що за заслоною філософії Карлюги вказує на творення нової касты визискувачів, які гуртуються в партійній кліці т. зв. «пролетарів».

Цей самий Карлюга говорить: «По гано саме тим, що комунізм, ставши, сказати б — удержавленою ідеологією, став зарозом ідеологією реакційною... так, так, — реакційною, бо ідеологія, що для підтримки її треба будувати в'язниці, утинати голови, в котрих виникла думка не схожа на штамповану тавром державної канцелярії, не може бути ідеологією революційною» 52).

Чи можна було ще більш докладно висловитись в 1928 році? Мабуть ні. «Штамп думки», «утинання голови», «в'язниці» — це все те, що характеризує країну «где так вольно дышет человек». Коли устами Карлюги, Слісаренко закинув «реакційність» большевизмові, то устами комунаря Чмира вказав на несуттєвість комуністичної ідеології для української людини. Чмир тепер думав про Артема, і про комуни в відродженні, який не йняв віри...» 52).

Юрій Липа

ПАРАДА В НОЧІ

Воїни генерала грають у карти,
Воїни не сплять, цідячи вино.
Терпкі жорстокі їхні вояцькі жарти, —
Воїни не сплять, цідячи вино.

Пан генерал їскає вночі по рівнині,
Першу зустрів маркитанку Любов:
В її подолі — хміль, її ніжки звинні.

Генерал:

Добрий вечір, маркитанко Любов!
Де мій полк? я їду на параді.
Що з ним є, панно вірна і щира» —

Маркитанка:

Що за зустріч! я так люблю владу.

Пане генерале, — буду щира:
Пане генерале, твій полк коло річки,

Жовніри не сплять, — чистять
рушниці,
Обшивають золотом мундтури й
лички,
Вони не сплять — ладують рушниці. —

Пан генерал прибув і сурми заграли.
І всі ватри запалахкотіли,
Воїни покинули забави і встали,
всі ватри запалахкотіли.

Воїни:

— Дивно! на цю постать закрити
зирнувши,
Ми вчули владу несамовиту,
Очі нам посліпили, попухли уші,
Бо вчули владу несамовиту —

Стихли фанфари, впав голос генерала
На воїнів в блискучих шерегах.

Генерал:

— Я прийшов до вас, як несмертель-
слав,
Ви, що стали в блискучих шерегах!

Воїни:

— Пане генерале, як нам здобувати,
Ми — в лахміттях, ми — майже бее
зброї?
Здобувати — не пити і грати в кар-
ти:
Ми в лахміттях, ми майже без
зброї? —

Генерал:

Я веду вас у найбагатші країни,
На підбій лютий, скарб з граніті!
Гляньте на мої лица ви, змінні, —
То є сам наказ!

І відкрив свої лица закриті.
І здрижали воїни жорстокі і п'яні, —
То була сама смерть!

.. І вирушили неблаганні.

Воїни:

Хай живе генерал Смерть!
Вперед, вперед несповнені бажання!
За нами, маркитанко Любов!...

ЛІТЕРАТУРНА ЗАГАДКА

Де це було написане?

Ми маємо на меті порадити шановному читачеві дивитися на життя веселіше і не забувати, що наші дні ніколи не повторяться, що наші дні, це є дні героїчних зусиль і солодкої тривоги, дні неповторного Великого Відродження.

Любомир Винар

- 47) «Без Компасу», У. В., 1943.
48) «Чорний Ангел», В-во Книгоспілка, 1928., ст. 10.
49) Тамже, ст. 174.
50) Тамже, ст. 200.
51) Тамже ст. 78, підкреслення мої.
52) Тамже ст. 78.

ОБРУЧИКИ

Ти бавилася залюбки обручиком. Твій обручик розмальований багатьма красками. Коли ти його підштовхувала паличкою до руху на доріжці, то він, підстрибуючи на вибоїнах, — мерехтів веселкою. І ти була горда з того. Я прагнув мати такий самий обручик, але в мене не було відваги просити про це батьків.

Якось запровадив мене батько до крамниці з дитячими забавками з наміром купити мені якусь гарну забавку. Я там розгубився. На полицях було стільки гарних, ні — чудових забавок, але я не помічав ніде такого обручика, який був у тебе. Я глядів широковідкритими очима довкруги, а найрадіше був би забрав всі забавки зі собою... Це тривало довго... Але, коли батько принаглив мене до поспіху, то я несподівано для нього і продавця — попросив купити мені розмальований червоною краскою обручик.

Ранком наступного дня ми зустрінулись, як звичайно, для забави на нашій доріжці. Не вітаючись з тобою, я нечайно підштовхнув мого обручика й пігнався навперейми за ним. Ти зробила це саме. Ти намагалася мене наздігнати, але це тобі не вдалося. Я бачив тільки на закруті крізь хмару пилюги, яку ми збили, женучись за обручиками на доріжці, тільки спалах приземної веселки й ярку синь твоєї суконочки. Не маючи сил мене наздігнати, ти здалеку закричала до мене:

— Але, мій облудик краший!...

— Ні! Мій! — Я відкривав — Мій червоний, козацький!...

І ти розплакалася. І побігла до матусі пожалітися на мене — і твоя ма

туса заборонила тобі вже більше забавлятися зо мною, бо я нечемний хлопчик...

Це була наша остання дитяча забава.

Зустрінулися ми аж по кількох роках. Вже юнаками. І як радісно була наша зустріч і вітання, то — ми вже не змогли тоді найти давньої щирости. Між нами була якась невидна розділина, якась заворожена риска прокладена, якої ми вже тоді не могли переступити...

Тільки згодом, по роках, я зумів збагнути чому воно так тоді сталося. Тоді, коли ми зустрінулися, в мене не був добрий друг, трішки старший за мене, син коваля, сам молодий коваль. Він — то викував мені на чорнім ковалі батьківської кузні сталевий обручик. Мені було радісно ганятися за ним. Я, підштовхуючи паличкою, надавав обручикові великої широти, а він мерехтів у сонці синіми спалахами гартованої сталі й зустрічаючи на доріжці якусь вибоїну чи перешкоду, наскакував на неї ударом й або розбивав її, або перескакував через неї, роздзвонюючись при тому радісним гомоном сталі...

А вчора?...

Це кілька десятків років проминуло від нашої зустрічі. Цих кілька десятків років, що притрусили волосся білими ниточками й на чолі заорали глибожі риски пройдених етапів й одиночних своєю змістовністю переживань. Кілька десятків років, таких, якими були наші останні десятиріччя, які врешті, зашвирили нами по всіх закутках світу...

Повернувши вечором з праці додому, застав я лист. Лист від тебе. «Я буду — писала ти — тільки перейздом в метрополію й радо зустріла б тебе»... А дальше було визначене місце і час зустрічі.

Я давно так в житті не хвилювався, як того вечора. Хоч у мене було багато роботи вдома, то я не всилі був будь що робити. І, тому не дивуйся, що годину раніше, як це ти назначила, вже ждав тебе в «Експельзюрі».

Не важно зараз нагадувати собі наше вітання. Воно було радісне, але не повністю. В нашій радості було щось недосказане, недомовлене, щось, що на нього ждється, але воно чомусь не приходить звичайно...

В затишному закутку каварні ми сиділи напроти себе й розказували собі про наші життя. Довкруги нас мінялася обстановка: приходили й відходили гості, пересувалася безшелестно обслуга, а ми цього не по-

мічали. Нашій розмові акомпаніював гомін міста-велетня строкатою ритмікою погоні за часом і ревом кляксонів, різновидих засторог та нерішень.

Пізню годину ночі помітили ми тільки тоді, коли обслуга взялася впорядковувати залю. І ми були останніми гістьми, що покидали льокаль. Я хотів провести тебе до готелю, в якому ти задержалася, але ти категорично відмовилася від цього, Я не міг настоювати. Коли я допивав останній ковток терпкого вина, вчулися мені твої слова:

— Ти і надалі залишився мрійним фантастом, що ганяється за обручиком...

І я вже тоді зумисне не підвів очей на тебе, не глянув у твої, щоб заощадити тобі, а може й собі, болю розчарування. В твоїм голосі звучав останній акорд недоспіваної пісні, чи недофінченої симфонії...

І довго я глядів ще за від'їжджачим таксі...

Хоч наша зустріч була тільки вчора, хоч ще в мені повно ніжного трепоту вчорашнього хвилювання то, я вже знаю одне:

Я женуся далекими шляхами чужини за сталевим обручиком. Обручик котиться швидко вперед по прямій, а зустрівши по дорозі перешкоди чи вибоїни, перескакує через них, або розбиває їх і роздзвонюється при тому радісним гомоном сталі...

Я женуся, Кохана, за сталевим обручиком!...

Юрій Федорович

СИМФОНІЯ

Галочці Хром'янковій —присвячую

Мов буря клавійні стозливою зрілих акордів

Містерію дивну у душу кладуть почувань,

Так наче пливу над висотами вірою гордий

Ловити симфонію казку і ясну світань.

Зоріє вікно, мов відорваний пелюсток ночі.

Довершують цілість останні акорди душі

І в тишу німу незворушністю дивляться очі,

І тільки за вікнами десь — ще спіють купці...

Симфонія дивна і дика, скажена добою —

Ввірветься в ество, переможе і зникне кудись.

Так важко опісля наново стати собою

І знову свідомим іти через дні, як колись...

Ігор Шанковський

СВЯТО ТИШИНИ

Я свою думку в тишу відчинив,
У світ, де дзвони сплять. Де лиш
свічами

Молитву мовлять сніжностінні храми;

Де довгий день по трудах одпочив.

Та хтось торкнувся тону. І злетів
З-під пальців білих срібнострунний

спів.

Хоч я благав: годину, не відчалью!
Поплив мій спокій в безвість далини

І буднем стало свято мого храму.

Богдан Рубчак

ПІЗНАВАЙМО ТВОРЧІСТЬ ПИСЬМЕННИКІВ

Майк Йогансен

Я СИН ЦЬОГО НАРОДУ

(Уривок з оповідання: «Подорож... в Слобожанську Швайцарію») *

Німий Дінець за Бешкинями враз ущертъ наповнився ~~з~~ жуками. Дощ сік дно човна, цебенів по дереву, мільйонами голок пронизав ріку, гілля тріщало, лист буяв і шумів, і буй-блискавка розливала залізну цистерну неба. Альцеста притулилася до Перебийноса як кошени, він з насолодою витяг ноги ще далі під дощ, і вони сиділи мовчки, поки небесні грузовики гуркотали громовими рейками просто над їх головами.

На протилежнім березі над вербою проглянуло крізь хмарні чуми, як сльоза, чисте блакитне небо, і Альцеста загомоніла.

«Ця дика, огидна буря, така, як твій народ, о, Яресю», сказала вона. «П'яний селянин Черепаха, що б'є свого вірного коня Володьку; звір-древонасадець, що вигонив свою жінку з малими дітьми на мороз, одрубав своєму синові ногу і тепер стріляє в куші, коли думає, що то їде його жінка; люті пси, що забили дідового друга собаку і настромили голову на палю за те, що собака задавив якесь курча, — всі вони у стократ гірші й дикіші за цю бурю, вони огидні різники, ці люди. Чи не правда ж, Яресю?»

Грім викотив уже свої чавунні барила ген за Бешкині на Коропів хутір, блискавиці мовчки блимали десь далеко, і тільки дощ м'яко ллявся ще над рікою і берегами. Перебийніс добув соплку й заграв.

Дитячим голосом, мов дівчина-школярка, соплка сказала, як щука-риба одбила од берега ряску, як було літо та й стала зима, як мороз-морозенко скував воду, як прийшла красна весна і в гаї зелеенесеньків орала дівчина воликом чорненьким. Коли соплка про все це розповіла, Перебийніс зличайненько обтер її і сховав у кишеню.

«Альцесто!» сказав він. «Ти чула, як під час однієї полярної експедиції двоє італійців, закинуті серед льоду, забили і з'їли свого товариша — норвежця, зжерли сирцем-сирого, бо не було вогню, щоб зварити з нього суп, або хоч спекти, як шашлик на ріжні.

«Може, ти скажеш, що це були дикі огидні звіролюди, і я думаю, що ти це й хочеш сказати. Але тому не

правда — це були дуже хороші культурні люди, виховані, освічені люди, здатні до делікатних і ніжних почувань. Можливо, що це були доктори або й навіть професори.

«Як же вони могли так некультурно жерти свого товариша, сирового норвежця?»

«Народ, про який ти кажеш, дійсно чудний народ. Він створив чудесну музику і надзвичайне малярство, що його примітивні здаються паризьким мистцям за акме досконалості, небувале декоративне мистецтво. Він скомпонував епічні пісні, не згірші від кодексів Гомера. В особі своєї інтелігенції він навіть спромігся створити таку-сяку літературу та, хоч і паршивеньких, істориків літератури.

«І от цей самий мистецький народ, що дорівнюється в художній умілої навіть негрському, а не тільки японському талантові, цей самий народ зовсім не розуміє краси. Краса для нього не існує.

«У цій прекрасній ріці він убачає тільки деякий спосіб комунікації — можливість пересуватись довбаним човном. Крім того, він хижачькими методами винищує в ній рибу і в плесах її качок.

«З м'якого ласкавого рогозу, що так тихо лоскотав тобі шию, коли ти сідала в човна, Альцесто, він пледе рогожі і продає їх за безцінь у Слобожанській Столиці, продає їх за злиднені копійки, що ти їх охоче заплатила б удесятеро, аби рогіз зостався красувати в затоках.

«Більше того, в голодні роки він викопував саме коріння цього рогозу, винищуючи його зовсім, підсікаючи саме рогозове життя тільки для того, щоб собі пожерти і дітей там нагодувати. Уяви собі, вони жерли коріння рогозу, ці люди!

«Ці гори для його — просто нерівні місця, на яких не можна орати землю, а плеса, самі й затоки — це, на жаль, затоплені водою сіножаті. сонце і ясне, і чисте, і ясне небо — тільки нагадують йому, що треба б дощику на посів, а коли він дивиться на орні океани життя, створені його виснаженими руками, він замість упливати мрією за хвилями колосья, рахує, скільки копиць його він назбирає сей рік.

«Ліс! Він хотів би вирубати цей ліс і продати його. Очерета! Він косить їх і укриває ними свою злиденну, погану хату. І навіть оту сирину погану чаплю, що летить над бором, він з'їв би, коли б міг її спіймати, хоч вона, та чапля, страшенно одгонить рибою.

«Я син цього народу, Альцесто, і я викопував рогіз і їв його. Я спав під очеретяним дахом і я забив колись рудого собаку, щоб пошити собі на зиму шапку з його шкіри.

«Тепер я викопую з книги професора Струве інтегралі. Я хочу вивчитись робити краще життя. Десять років, Альцесто, — це дуже короткий час, і за десять років трудно підняти життя, налитане двомастами років рабства».

Перебийніс виліз з-під човна. Дощ перейшов. Слобожанська Швайцарія вигравала під сонцем. Перебийніс одним легеньким рухом перекинув човна і в ту ж мить спіймав на руки злякану Альцесту. Оберігав її шовкові панчішки і елегантні черевики від вогкості, він поставив її, наче порцелянову статуетку, в човна. Далі він легенько піддав човнові коліном, і в той вкупі з порцеляновою богинею плавно спустився на воду. Перебийніс улаштував весла і лагодився сідати. В цей момент щось зашуруділо в кущах, і на беріг вискочив бандит з рушницею в руках. Альцеста заніміла від жаху, Орест Перебийніс ураз повернувся ліворуч, колосальним стрибком упав у ліщину і зник з очей.

... Бандит, не спиняючись, кинувся до човна, у те місце, де було заховане сало.

... «Бандит не дешево заплатив нам за напад, Альцесто», сказав він (Перебийніс — Ред.). «Він утратив пилку і він утратив рушницю, а здобув він тільки перебитий ніс. Але я не можу картати його за злочинні наміри, і мені трохи шкода, що я так неделікатно обійшовся з його носом.

Я цілком розумію його — адже ж на човні він бачив сало!

«Людина, що їсть тільки пісний борщ з хлібом, а подекуди й без хліба, легко може забути про моральні закони і про священне право власності, коли побачить шматок сала у п'ятнадцять кубічних дециметрів завбільшки».

Майк Йогансен

РОЗСТРІЛЯНИХ, ЗАМУЧЕНИХ, ЗАСЛАНИХ

О, Майку Йогансене!

(Уривок з «Інтермедії патосу» *)

Доктор Леонардо скінчив свою елегантну подорож у Слобожанську Швайцарію. Неврівняна Альцеста зникла з захоплених наших очей, можна сказати, на віки. Тоді виходить гаряче оспіваний Майком Йогансеном поважний «український історик літератури» і починає так декламувати:

— О, Майку Йогансене! О романтику білої комуни! Сьогодні, нарешті, на Вашій вулиці свято! Одинадцять років я, «український історик літератури», замовчував Вас у своїх немалочисельних читанках та хрестоматіях, але тепер я вже не можу замовчувати Вас, о, Майку Йогансене! Сьогодні на Вашій вулиці свято! Сьогодні Ви, нарешті, написали такий твір, з якого я буквально (по правді кажучи) нічого не зрозумів, що, одначе, мене ніскільки не турбує. Будучи, так би мовити, від природи щирим українцем, я, о, Майку Йогансене, все-таки ніяк не можу не вітати Вас і Вашої Леонардо да-Вінчі. Тепер я Вас завжди буду брати в свої читанки, тим паче, що я маю великі замовлення від Соцвиху, а а також заберу Вас у свою останню хрестоматію (вона в проєкті!), бо мені бракує пів аркушу письменницького матеріалу!

І, сказавши це, підійшов древонасадець, селянин, можна сказати, Черпаха, обминувши Майку Йогансена, до сірого чортика Зануди і стиснув йому його братерську руку. І сказала тоді вже, значить, редакція «Літературного Ярмарку», і сказала вона: «Шкода! Шкода все-таки, що такий стильний селянин Черпаха, чи то не менш стильний древонасадець, згноровані були автором такого стильного і, безперечно, як запевняє нас і Стерн і Стендаль, видатного твору. Шкода тільки, що не народився раптом на нашій вбогій землі ні Дон-Кіхот, ні бравий салдат Швейк!

«Отже, сподіваємось! Ви, о, Майку Йогансене (сподіваємось), в своїй новій повісті «Майборода» (Ви обіцяєте дати її до нашого альманаху!) відкинете на деякий час свою ж таку теорію («мистецтво, як лимонад») і вийдете перед наші світлі очі з виробом довійськової якості. Приймьте же від нас, як скромний дар, нашу тривогу радості, — тривогу радості за майбутнє Вашого, як нас рішуче запевняють і Стерн, і Сер-

І ТОДІ ЧУТИ ДАЛЕКИЙ ГУЛ...

(Уривок з «Епілог-у» *)

Грудневе число скінчено.

Ми як запевняють нас наші друзі, мало не з честю вийшли з труднощів 1928 року. Ярмарок письменницьких виробів зникає з читацького горизонту до січня 1929-го. Отже, зробімо коротеньке резюме і якмога голосніше ще раз промовимо:

— Хай живе Велика Соборна Радянська Соціалістична Україна! Себто хай живе Радянська Україна плюс многострадальні від шляхетського й боярського батога Галичини й Буковина. Себто ми також маємо на увазі і пана Масаріка.

Ми нічого не сказали про вироби Остапа Вишні, Юрія Смолича, Петра Панча, Івана Микитинка та Петра Лісового, але ми про них скажемо в дальших числах: по-перше — з виробами першого, як і з виробами останнього, ми обов'язково зустрінемося і в 132. книзі альманаху, по-друге — решта товаришів, себто — Смолич, Панч, та Микитенко, вступили покищо з творами, які їх остаточно не можуть характеризувати. Так що хай живе ще раз і ще раз Велика Соборна Радянська Соціалістична Україна!

.....

— Але перед Вами, шановний читачу пройшли вироби ба-а-гато! не всіх художніх шкіл та напрямків. Футуристи, скажімо, ще не дали нам жодного свого твору. Проте, приймаючи на увагу, що вони нам обов'язково дадуть, ми в 133. числі, в свою чергу, даємо місце і Миколі Кулішеві, «найніжнішому й найпрекраснішому драматургові наших днів», як його називає відомий поет Михайль (по-українськи Майк, а по-єпанськи Михайло) — як його називає відомий поет Михайль Семенко. Автім, можливо, тов. Семенко і помиляється: можливо виценазваний драматург і не такий вже ніжний, яким він здається виценазованому поетові. Саме тому Кулішева комедія і не піде в наступному числі (її надрукуємо, мабуть, в 135) — в наступному можливо піде Кулішеве (сенсация!) оповідання. До речі, тут

.....
вантес, «не аби-якого таланту ще далеко не остаточно виявлених можливостей».

*) «Літературний ярмарок», книга 131., грудень 1928 р.

же дозвольте використати вікторію.

Запитання: — Де наш видатний драматург Микола Гур'евич Куліш пише свої п'єси?

Відповідь: — Наш видатний драматург, Микола Гур'евич Куліш, пише свої п'єси в лазні, і саме кожної неділі. Саме — в лазні! І саме — кожної неділі! Як сам Сократ в діогені... чи, ясніше кажучи (циганів дотеп), як Діоген в сократі. Справа в тому, що наш шановний сочинитель по-неділок присвячує репертуарові (він член президії реперткому), але вівторок обов'язково Утодікові (він голова Утодіку), середу присвячує комітетові школи (він — член «комітету сприяння школі»), але четвер обов'язково літбудові (він — член президії літбуду), п'ятницю присвячує житлокоопові (він там, коли не помиляємось, за президента), але суботу — обов'язково «Червоному Шляхові» (він там, коли не помиляємось, за члена редколегії), суботу... суботу...

Та субота... субота, на жаль, на величезний жаль, уже була. Ну й добре! Значить, що ж робити? Значить, підемо в неділю в лазню і там, як Діоген в сократі, напишемо автобіографічну трагедію.

Розділ другий. В цьому розділі ми скажемо про Японію, про Леся Курбаса, про наших художників закордоном, про Зелену Кобилу, про... і д. етцетера.

... Сутичка виникла в голубому повітрі. М'чався аероплан закордонної конструкції. Постіпав на південь. Тоді метнувся в небо К — 4, аероплан українського інженера Калініна, і, розсікаючи простори, викликав на бій. І виникла сутичка в голубому повітрі, і К — 4 переміг. І тепер навіть діти знають свого мудрого інженера Калініна і складають йому пісні.

— І тоді сходить зайлозене халтурними піттами і всетаки — надзвичайне сонце прийдешнього. Воно випливає з затуманених і засюсюканих вузьколюбим міщанством героїчних буднів і десь глухо й незадоволено буркотить. Тоді поети, інженери, вчені всіх катедр, авіатори, агрономи, політики, економісти — всі йдуть назустріч цьому зайлозаному халтурними піттами сонцю, і тоді чути далекий гул і урочисті напегірики нашим геніальним дням —

дням солодких тривог, героїчних зусиль, дням Великого Відродження.

Так іде в авангарді цього походу мужня й відважна кляса нашої епохи — всесильний пролетаріят!

— Вельмишановний читачу! Ви, очевидно, чуєте, як ніжно б'ється наше колективне серце! Ви, очевидно, бачите, яким пожаром (до речі — теж заяложеної пітми) радости безумствує воно? Чому ж зрідка така тишенька й така не солодка, така не приємна тривога?

— А тому, що сірий чортик зрідка вискакує з міщанських домиків і так боляче кусається.

— Ах ти кусака, сірий чортику! Та мене не вкусиш! Я — син часів Великого Відродження, і я тебе роздавлю, як ... Ти мене не вкусиш, сірий чортику!... Що ти мені показуєш своє аж посиніле від нудьги обличчя? Ти думаєш, я злякаюсь? Ти думаєш, я захитаюсь?... Ах ти кусака, сірий чортику! Ти мене не вкусиш! Я — син часів Великого Відродження, і я тебе роздавлю, як...

Йдуть дні марудної праці. З одного боку хмародрап, з другого — до болю вбогі халупи. З одного — блискаччя електрики, з другого — ледве жевріють каганці. Тоді м'якотілому інтелігентові лізуть у голову сумніви, і він називає себе хамом. Але за кони життя непоборні, і він (навіть він) знає: коли над центром колишніх руїн остаточно повстануть, що вже повстануть і остаточно забушують, що вже бушують, огні добробуту нашої Молодої Республіки, тоді і в найглухіших закутках розколеться серце від неможливої радости, і тоді вже всі республіканці Рад будуть співати урочисті панегірики нашим геніальним дням — дням солодких тривог і героїчних зусиль.

— Ах ти кусака, сірий чортику! Ти мене не вкусиш. Я — син часів Великого Відродження, і я роздавлю тебе, як...

*) «Літературний Ярмарок», книга 136, 1928 р.

СВІТАЄ СВІТ

Світає світ. Світаю я, співає день і кров, і мозок, і земля.

Ще вчора ранки, сонце, зорі — сон. Сьогодні ж я — народжене дитя — дивлюсь на небо, працю і життя. Вплітаюсь юною душею в потоки руху, радости, горіння. Дивлюсь на світ, на землю і на себе — вічну пісню, вічний спів...

Світаю я.

Світають ниви, небо, люди.

Співає день і кров, і мозок, і земля.

Н. Щербина

3 документів російсько-комуністичного терору в Україні

ПРИЧИНКИ ДО ІСТОРІЇ РОЗСТРІЛУ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ

Грудень 1934 р. позначається посиленням нового большевицького терору в Україні й інших советських республіках. Початок нового терору пояснюють по різному. Найбільше даних промовляє за тим, що большевикам треба було безплатної робочої сили для розбудови промисловості в азійській частині СРСР та для будови нових каналів на півночі. А коли взяти під увагу, що в самому Кремлі, як і в усіх республіках, зростав постійний спротив та сильна протиставленська опозиція, яка грозила вибухом, то стане ясним, що в СРСР цих років могла або вибухнути революція, або большевики зуміють розправитись з усім спротивом. Щоб почати нові арешти й чистки, треба було знайти претекст. І вибір впав на поважного конкурента Сталіна — Кірова. Багато з тих, хто був втаємничений в закулісні ходи в Кремлі, твердить, що таємний наказ вбити Кірова дав сам Сталін.

І так почалось.

1-го грудня 1934 р. Леонід Ніколас вбив Сергія Кірова-Кострикова, секретаря Центрального та Ленінградського Комітетів ВКП (б) та члена Політбюро.

5. грудня «Правда» опублікувала Постанову Центрального Виконного Комітету СРСР: «Про зміни в діючих поголовно-процесуальних кодексах союзних республік» такого змісту:

«ЦВК СРСР постановляє:

Внести наступні зміни в діючі поголовно-процесуальні кодекси союзних республік про розслідування і розгляд справ, які відносяться до терористичних організацій і терористичних актів проти працівників советської влади.

1. Слідство по цих справах закінчувати в термін не більше десяти днів.

2. Акт обвинувачення вручати оскарженим за один день до розгляду справи в суді.

3. Справу слухати без участі сторін.

4. Касаційного обжалування присудів, як і подачі заходів про помилування, — не допускати.

5. Присуд вищої міри засуду при

водити в екзекуцію негайно по винесенні присуду.

Москва, Кремль 1. XII. 1934 р.

Предсідник ЦВК СРСР Л. Калінін
Секретар ЦВК СРСР А. Єнукидзе.

Такої драконської постанови досі не знало жодне правосуддя світу. Це означало, що в СРСР воєнний стан.

Як наслідок цієї постанови, «Правда» з 6. грудня 1934 р. повідомила про 40 розстрілів у Ленінграді та про 29 у Москві. Між розстріляними знаходились й українці І. В. Сидоренка, А. М. Гапоненка, І. Х. Репенка та інших, які нібито дістались до СРСР нелегально через Польщу й Латвію для підривно-терористичної діяльності.

8. грудня викрито терористичну організацію в Білорусії, в склад якої входили: А. Корбут, Ф. Статкевич, В. Статкевич, С. Сосновський, Н. Федорович, А. Гетьман, В. Корзун, А. Чубаков, С. Шейман, І. Кабанов, Й. Азеренок та А. Кирпиченко, більшість з яких розстріляно кілька днів пізніше.

11. грудня заарештовано українських письменників і культурних діячів в Києві.

Номер «Правди» з 12. грудня присвячено «Советській Україні» з нагоди п'ятнадцятиліття її «звільнення».

В газеті поміщено статті команди ра І. Якіра, Я. Кисіля, графіку В. Касіяна.

Передову написано в російській мові й перекладено на українську. В ній м. ін. писалось:

«... Ніколи більше ворожа нога не стане на землю Радянської України. Ніколи! Ми розгромили армії європейських імперіалістів і білогвардійців тоді, коли країна ще ледве ставала на ноги й була погано озброєна. Тепер могутня радянська держава спроможна задушити і знищити всі заміри імперіалістів і фашистів щодо України...»

На останній сторінці цього ж номера «Правди», немов підтвердження сказаного, — вирок смерті для білоруських патріотів.

Кілька днів пізніше ціла Україна довідалась про присуд над українськими письменниками й культурними діячами.

«Правда» з 18. грудня 1934 р. помістила на другій сторінці повідомлення ТАРС, яке подаємо без змін:

Присуди военної колегії верховного суду ССРСР в місті Києві по справам терористів-білогвардійців.

13 — 15 грудня ц. р. Виїзна Сесія Военної Колегії Верховного Суду ССРСР, під предсідництвом т. Ульриха В. В., в складі членів колегії тт. Ричкова Н. М. і Горячева А. Д., розглянула в місті Києві справи (тут перечислюється список всіх обвинувачених — О. З.) по обвинуваченні в організації підготовки терористич-

них актів проти працівників советської влади.

Суд установив, що більшість обвинувачених прибуло в ССРСР через Польщу, а частина через Румунію, маючи завдання провести на території УРСР ряду терористичних актів.

При арешті в більшості обвинувачених забрано револьвери і ручні гранати.

Кермуючись постановою Президії ЦВК ССРСР від 1-го грудня ц. р. і ст. ст. 54-8 і 54-11 УК УРСР, — Виїзна Сесія Военної Колегії Верховного Суду ССРСР —

ПРИСУДИЛА:

1. Сказинського Романа Федоровича,
2. Крушельницького Івана Антоновича,
3. Крушельницького Тараса Антоновича,
4. Лебединця Михайла Мойсеевича,
5. Шевченка Романа Ільїча,
6. Карабута Анатолія Юрієвича,
7. Сидорова Петра Йосифовича,
8. Косинку-Стрільця Григорія Михайловича,
9. Фальківського Ммитра Ніканоровича,
10. Оксамита Михайла Гавриловича,
11. Щербину Александра Гавриловича,
12. Терещенка Івана Петровича,

13. Буревія Константина Степановича,
14. Влизька Алексія Федоровича,
15. Дмитрієва Євгена Кузьмича,
16. Богдановича Адама Адамовича,
17. Бутузова Порфирія Івановича,
18. Бутузова Івана Мойсеевича,
19. П'ятницю Володимира Мойсеевича,
20. Блонченка Якова Павловича,
21. Полевого Домініка Йосифовича,
22. Хоптаря Івана Онуфрієвича,
23. Борецького Петра Миколаєвича,
24. Лукьянова Леоніда Івановича,
25. Півненка Константина Івановича,
26. Проценка Гавриїла Никитича,
27. Матяша Сергія Яковлевича,
28. Ляшка Александра Корнієвича

Р О З С Т Р І Л Я Т И

Власність всіх конфіскувати.

Присуди приведені у виконання.

Справи: Крушельницького Анто-на В., Бачинського Юліана А., Мисика Василя А., Левицького Василя Коваліва Левка Б., Гельмера-Дідуш

ка Петра Ф., Финицького Олександра І., Ступина Герберта К., — Военна колегія Верховного Суду ССРСР, з огляду на вияснення нових обставин, — постановила направити в дослідження.

**

Між вичисленими — скільки призвищ знайомих кожній українській людині! Хто не читав з нас Влизька, Фальківського, Буревія!? Їхні повні живучості й віри поезії? Хто з нас не знає «Полісся», «Матросів», «Мазепи», «Павла Полобутка»? Молоді письменники тільки набирали розмаху в своєму леті на вершини. І тут скосила їхнє молоде життя кровожадна Москва. Це вже не харківський суд СВУ, де судили свої своїх же (яка іронія життя!), а це відкрито Росія тероризувала Україну, щоб залякати, здушити в зародку найменшу навіть думку про спротив.

Хто не чув про родину Крушельницьких, цих західно-українських віруючих українських комуністів?

Батько повів синів на смерть!... І за цю віру тяжко покутував старий Антін над трупами тих, яким дав життя: Івана і Тараса...

**

Це був немов епілог тисяч замучених голодовою смертю, і пролог смерті нових тисяч: тих, які боролись проти комунізму і тих, які вірили в нього — бо вони були українцями!

О. З-ич

В Грудневі Дати

Здається немає ані одного місяця в році, який би не приносив нам річницю якоїсь трагічної події в житті українського народу.

І місяць грудень приніс нам дві сумні дати. Дві дати 12. XII. 1932 і 15. XII. 1934 р. схрещуються на роздоріжжі життя і смерті. Дорога, яка вела Влизька й Косинку, Фальківського й Буревія, Біласа й Данилишина — до життя нації, — на перехрестю доріг повернула в сторону смерті.

Дорогу смерті вони вибрали добровільно. Їм ніхто не наклав своєї волі, вони свідомо вибрали в житті — чесне служіння нації. Перші, як мистці художнього слова, другі, як бойовики українського підпілля.

Всі вони молоді, ще юнаки, яких поєднала та сама ідея боротьби за волю свого народу. В їхній героїчній смерті ми знаходимо соборницьке поєднання творчих і революційних зусиль українця. Українець веде безкомпромісову боротьбу з окупантом на кожному клаптику української землі. Та боротьба залежно від обставин і потреб прибирає різні форми себевиразу. В цій боротьбі, в своїх зусиллях, українець вміє не тільки героїчно боротись, але вміє теж героїчно вмирати.

Ми знаємо в деталях, як умирали Білас і Данилишин. Знаємо про їхні повні героїзму останні дні життя. Про смерть Влизька й Косинки, Фальківського й Буревія ми, крім офіційного повідомлення про розстріл, не знаємо нічого. Але ми з певністю можемо сказати, що їхня смерть напевно була не менш героїчна.

Смерть Влизька і Косинки, Фальківського і Буревія, Біласа й Данилишина — стала черговим доказом, що за українську державність борються всі верстви українського суспільства, на всіх землях Соборної України.

Ю н і с т ь

Листок Літературної Комісії
«Зарева»

Редагує: Любомир Винар.

Матеріали просимо слати на адресу:

«Junist» (с/о L. Wynar)
2725 Queen Ave, Cleveland, Ohio.
USA

або на адресу «Смолоскипу».

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В ЗДА І ЦЕСУС

(Лист з ЗДА)

Часто доводиться слухати оправдані нарікання, мовляв, українське студентство Америки до сьогодні не може як слід розгорнути діяльності і впорядкувати свої внутрішні організаційні справи. Студентство перебуває в стадії вже майже «перманентної» організації, паперових закликів, комунікатів.

Песимісти твердять, що більшість студентських організацій у кращому випадку обмежуються до саморекламних повідомлень про «діяльність», або в гіршому випадку — ангажують, або своєрідне «політикум» різних політичних середовищ. Немає упорядкованих відносин між СУСТА і ЦЕСУС-ом. Студентські ряди катастрофально зменшились. Минув час (і мабуть забудуться!) часи розквіту студентського життя у зах. Німеччині з кількатисячними кадрами студіюючої молоді.

Студійна політика, можемо ствердити відважно, не існує. Меншість вибирає т. зв. практичні фахи, подавляюча більшість випусників середніх шкіл включається до живої і притягаючої б'юрократії американського промислу на підрядні позиції... і покидає всякі думки про далішу освіту.

З другого боку з кожним днем гостріше зарисовується проблема — як бути українській науці на еміграції, без впливу свіжих, молодих сил, без належної матеріальної підтримки і всебічного зрозуміння з боку широких кіл старшого громадянства.

Коли говорити про якісні вияви студентського життя на еміграції, то на увазі матимемо ще й тепер передовсім Європу. Високошкільні Тиждні, міжнародні з'їзди з активною участю українського студентства, діяльність КОДУС-у і українських високих шкіл (УВУ і УТІ) та в першу чергу, — поставлені на високому рівні Конгреси ЦЕСУС-у вказують на духовний примат студентства Європи. Діяльність ЦЕСУС-у вже давно вийшла поза рамки заступництва виключно професійних інтересів українського студентства. Осяги на міжнародному форумі і контакти з українським та чужинецьким інтелектуальним світом мають велике значення у загально-громадському аспекти і мабуть не буде багато українських інституцій, що можуть похвалитись подібними вислідами.

В цьому році ЦЕСУС святкує 30-літній Ювілей громадської праці. Запитаємо українське громадянство — чи багато уваги присвячено цій все ж таки небуденній події? Чи українське студентство Америки, абстрагуючи від випадкових і зовсім неvistачальних «лептів» (у формі вислуків відчепних кількох доларів) поцікавилось ширше цією

справою, продискутувало позитиви і негативи своєї Централі і застановилося над справами майбутнього розвитку організаційних форм українського студентського життя. З жальцем стверджуємо, що такої теми на сторінках української преси в ЗДА ми не зустрічали. Щобільше — після самоліквідації Американського Відділу ЦЕСУС-у, ні СУСТА ні інше компетентне тіло цими справами мабуть не займались.

Автор цих рядків далекий від того, щоб зменшувати дотеперішні досягнення студентства Америки, зокрема працю краєвої студентської організації. Вважаємо натомість, що про свою працю СУСТА повинна більше інформувати українське громадянство. До сьогодні не знаємо нічого про працю референтури міжнародних зв'язків, брак контактів українського студентства з науковими колами (чому не улаштувати Високошкільних Тижднів також і в Америці?). Створення окремого Стипендійного Фонду є рівнозначне із ліквідацією КОДУС-у на цьому терені. Чи не краще унормувати централізацію матеріальної допомоги українському студентству в одній допомоговій інституції, якою до цього часу був КОДУС?

Наші критичні зауваги треба розуміти як стимул до дальшої і напевно корисної виміни думок, як початок дискусії на властивій і засадничій справі українського студентства в Америці, що конечно потребує публічного обговорення.

Засадничою справою є вдержання єдності і природної спаяності громадських форм українського студентства на еміграції. ЦЕСУС, являючись налягальною студентською становою Централєю, повинен знайти відповідні форми співпраці з краєвими студентськими союзами чи фелераціями в океанських країнах (ЗЛА, Канада, Аргентина).

Вдержання одного репрезентативного тіла українського студентства на еміграції не є навіть питанням продовження світлої традиції 30-літньої роботи ЦЕСУС-у, але практичною допомогою сучасних політичних обставин. Не сумніваємось, що такі форми можна знайти студентству ЗЛА, як і знайшли їх інші громадські установи (НТШ, УВАН, Пласт, ОДУМ, СУМ і т. д.).

Другою не маюважною справою є участь українського студентства в контактах з чужинецьким форумом. Фактична диспропорція між осягами європейського студентства і студентських організацій за океаном спричинена мабуть не так браком відповідних людей, як нестачею координації влас-

тивої роботи і незадовільним станом відповідного матеріалу для інформації про студентське життя закордоном. На цьому місці хочемо підкреснути одну важливу справу.

Скромні матеріальні можливості українського студентства в Європі не дозволяють на вдержання періодичного студентського журналу. ЦЕСУС організується до неперіодичного видання «Вістей» і зараз готується друкувати Альманах, присвячений 30-літньому Ювілею ЦЕСУС-у. Правда, періодично появляється журнал ЗАРЕВА «Розбудова Держави» і неперіодично виходить орган ТУСМ-у «Фенікс», — але все це видання ідеологічних товариств, які мають спеціальне призначення і в жодному випадку не можуть заступити функцій колишнього «Студентського Вісника».

Студентство Америки до сьогодні не спромоглося на власне студентське видання, якого ніяк не заступить неперіодична студентська сторінка в щоденнику «Америка» з нерідко зовсім випадковим змістом. Уважаємо, що студентство мусить мати періодичний студентський журнал. Щобільше, треба конче підтримати ініціативу ЦЕСУС-у (при різних нагодах референтура міжнародних зв'язків видає окремі випуски «Вістей» французькою мовою) і постаратись хоч би про скромний кварталник англійською мовою.

Не можна забути, що наві'язуючи контакти з чужинецьким світом потрібно мати до диспозиції потрібний матеріал і актуальну інформацію. Нарешті, власне студентське видання дозволить вирівняти дискусію про різні наболілі студентські справи, допоможе упорядкувати організаційні відносини і що важливіше — вкаже на громадські цінності студентського сектора, як одної з важливіших ділянок української спільноти.

З правдивою радістю довідуємось про створення ініціативної групи для оснування краєвої студентської організації в Канаді. Як довідуємось з пресових повідомлень, студентство Канади організується на базі ЦЕСУС-у: Запроєктований Студентський Краєвий З'їзд 26-27 грудня у Вінніпегу. Мимоволі насуваються думки про розглядання можливостей створення панамериканської клітинки українського студентства. Завершення цієї справи було б правдивим діловим вшануванням 30-літнього Ювілею ЦЕСУС-у і поважним кроком вперед українського студентства на чужині.

Б. Лан

3 наших дороговказів

Політичне кредо Волобуєва

Український національний напрям в підсоветській дійсності тридцятих років пов'язується з трьома іменами: Шумський, Волобуєв, Хвилювий. Їхню діяльність і вплив голошених ними ідей на молоді, інтелігенцію та українські народні маси большевики охристили шумськізм, волобуєвщиною, хвилювизмом. Це охрищення і є доказом живучості, поширення та визнання народом голошених ними ідей. Політичні кон

цепції цих трьох постатей дали базу науково обґрунтованій теорії українського націоналізму в підсоветській Україні.

Голошені ними ідеї стають для нас тим більше цікаві, що вони зродились на українському ґрунті, серед найбільш несприятливих обставин, не були ні запозичені, ні накинени чужими, а були відображенням української дійсності.

Націоналістична платформа Волобуєва

В статті «До проблеми української економіки» 1) акад. Волобуєв науково обґрунтував можливість існування самостійної української держави. Політичну платформу та суть його статті можна схопити в таких точках 2):

1. Протиставлення Радянської України — Україні, коли вона перебувала в стані колонії колишньої російської імперії. Наведені факти доводять, що стан колоніальної України був краший за стан Радянської України.

2. Заперечення брехливої пропаганди, що, мовляв, жовтнева пролетарсько-соціалістична революція здійснила свої кличі національного визволення пригнічених націй, з першу чергу України.

8. Обґрунтування теорії про konieczність і необхідність виходу України із Союзу Советських Республік.

4. Протиставлення України РСФСР.

5. Обґрунтування теорії боротьби двох економік — української і російської.

6. Заперечення існування української державності в системі ССРСР та економічної, політичної і культурної т. зв. консолідації Радянської України.

7. Критика природи й суті Союзу Советських Республік.

8. Обвинувачення ВКП(б) і КП(б)У в збоченнях та в ухилах в національній політиці в бік великодержавного російського шовінізму.

9. Докази віддільності та окремішності українського і російського народів.

10. Незгідність з лінією партії в питанні про будову соціалізму в одній країні.

Виложені Волобуєвом думки є цілію політичною системою українського націоналізму і продовженням націоналістичних виявів в КП(б)У в національно-культурній ділянці, яким було дано в тридцятих роках назву «шумськізм». Вони дають цілу економічну платформу самостійній контр-революції... і є відгуком її.» 3)

За ліквідацію провінційного становища України

«Ліквідація «провінційального становища» нашої мови, нашої літератури, нашої культури взагалі буде наслідком забезпечення Україні нестримного розвитку продукційних сил, забезпечення їй етапу оформленого й закінченого національно-господарського організму, остаточного відмовлення розглядати її, як просту суму районів єдиної неподільної економіки».

«На цьому боці національної про

блеми слід зосередити увагу, щоб небезпечні тенденції конкуренції між двома економіками СРСР не було використано ворожим нам силам для роз'єднання великого братерства співробітництва трудящих усіх націй. Такий рецидив національної ворожнечі вже не намовно-культурному, а на економічному ґрунті, є річ можлива.»

«Стара мудрість говорить: *Concordia parvae creseunt, discordia parvae res creseunt, discordia maximal di-*

labuntur. І не для поглиблення цієї «discordia», а для встановлення згоди між двома найбільшими республіками СРСР — поставили ми статтею цією питання про взаємини України з СРСР» 4).

Такі думки висунув у своїй статті Волобуєв. — Він поминає наше історичне минуле й нашу боротьбу з Росією. Бо про це писати він і не міг. Коли ж існує рівність і рівноправність між народами в СРСР то чому ж йому не поставити цієї проблеми ясно і недвозначно? Тому хай буде співпраця (чому ж ні?) але рівного з рівним, не експлуатованого з експлуатором! А щоб така співпраця була можлива, то не сміє бути «всьо равно» — українців чи росіян. І для цього він доказує окремішність українського народу під різними аспектами: мовним, літературним, історичним, економічним.

За царської Росії Україна була звичайною колонією. Колоніалізм царської Росії заперечує червона Москва. Тому він доказує науково, що саме такий колоніалізм і експлуатація існували:

«З погляду політичного, скажемо, сучасний Єгипет, має далеко більше самостійності, як Україна царських часів, але з економічного погляду навіть сучасний Єгипет має меншу самостійність у розвитку продукційних сил, порівняно з тодішньою Україною.» 5).

«З 1893 р. (по Поршу) до 1910 р. держава російська мала з України прибутків 3.289.600.000 крб., а видатків — 2.605.200.000 крб., тобто різниці в 684.000.000 крб. Царський режим другої половини XIX і початку XX ст. накинув на Україну більший фінансовий тягар ніж у старі часи гетьманщини.

(Л. Єфименко. Історія укр. народу. Т. II. стр. 161) 6).

Щоб доказати, які великі полегші має Україна (рівноправна!) після жовтневої революції, Волобуєв наводить такий приклад за працею Доброгоєва 7).

«В 1926/27 р. територіальні прибутки УРСР становили 852.300.000 крб., територіальні видатки УРСР становили того ж таки року — 686.200.000 крб. Від'ємна різниця — 166.000.000 крб. Це становить 20%»

перевищення прибутків проти видатків».

З наведених Волобуєвом чисел видно ясно: що між тим, що було за часів царської Росії і між тим, що є в советській Україні немає жодної різниці. Тоді Україна давала коштів на 21% більше, ніж одержувала, а після жовтневої революції дає 20% більше. Різниця тільки на 1%!... Стало ясным для кожного українця, які

«здобутки» приніс жовтень (читай: Росія) Україні. Про частину України у всесоюзному бюджеті Волобуєв писав:

«Найгостріш це виявляється в питанні про частину України в союзному бюджеті і про непомірно великий процент вилучення зиску українського народного господарства на союзні потреби» 8).

Україна - колонія європейського типу

Щоб яскравіше представити колоніальну залежність України від Росії, Волобуєв наводить приклади і з'ясовує суть двох типів колоній європейського і азійського:

«Безперечно, форми зв'язку між метрополією та колоніями європейського типу відмінні від зв'язків метрополій з колоніями типу азійського. В останньому випадку ми маємо справу з експлуатацією відсталих господарських форм переходом капіталістичною економікою, в першому ж і господарство колоній є капіталістичне.» 9)

Цей поділ Волобуєв робить для того, щоб довести, що Україна — колонія європейського типу, що вона має свої власні господарчі й національні потреби, але що їх тепер не задовольняється.

Волобуєв, поминаючи генеральну лінію ВКП(б), ставить нову концепцію співжиття народів в нових умовах:

«В разі революція перемогла б не лише в колишній Росії, а по всій земній кулі, чи у всякому разі по основних країнах, становить було б таке: визволені з-під національного пригнічення колонії відсталого типу (чистого типу) під керівництвом передових соціалістичних індустріальних країн поступовно б розвивали своє і входили б безпосередніми частинами до складу світового господарства й його соціалістичної єдності, де б світовий поділ в міру зникнення тимчасових історичних відхилень все більше наближався б до об'єктивно раціональнішого. Колонії ж європейського типу, скинувши залежність свою від економік метрополій, ввійшли б як рівноправні частини до світового господарського комплексу. Вони б стали залежні не від окремих частин цього світового господарства (тобто за часів імперіалізму — метрополій), а від усього світового господарства, як єдності. Той факт, що перемога революції захопила лише частину світового господар

ства, колишню Росію, ускладнює справу» 10).

Далекойдучі погляди Волобуєва вже тоді передбачили існування окремих економічно-господарських блоків, які б усунули різні труднощі перед якими знаходяться малі держави. Він поминає тут Росію, як єдиного можливого партнера. Волобуєв виводить Україну з її могутніми можливостями на світові шляхи, поза рямці території бувшої Росії.

Економіці України в системі СРСР Волобуєв знаходить таке місце:

«В разі ж мова йде про внутрішню характеристику економіки СРСР, — називати її економікою одної країни було б великою помилкою. Адже ж постановка питання виявила нерозуміння того, що після революції українська економіка перестала бути «додатком» до руської, що ця економіка тепер є рівноправна і спільно з руською має піднести до свого рівня господарського розвитку колишні азійські колонії царату» 11).

Україна, за Волобуєвом, як колонія європейського типу, має самостійно звійти до відповідної форми світового господарства (в своїй статті Волобуєв називає цю форму соціалістичною, бо про іншу йому було незручно писати), поминаючи не тільки керівництво колишньої метрополії — Росії, але й спілку з нею. А тому, що світової революції нема, а в СРСР гегемонія панування належить Росії — Україні, яка культурно й економічно менш розвинута, ніж «гегемон» — Росія, не залишається нічого іншого, як самостійно прямувати до нових форм світового співжиття.

Волобуєв цілий час підкреслює право України на рівноправність з Росією. Значить — такої рівноправності не було! Він писав:

«З колоній європейського типу Фінляндія, Польща в наслідок революції оформилась в самостійні

держави. Україна ж увійшла вже не як колонія, а як рівноправна республіка до складу СРСР. Той факт, що колишні колонії Росії, що увійшли до складу СРСР, були здебільшого колонії азійського типу, зумовив своєрідний напрям усіх наших декларацій і практичних заходів щодо розвитку національного питання» 12).

Волобуєв не завагався критикувати й партію за її неправильне і односторонньо-поневолююче розв'язання національного питання:

«Партія прийняла ленінську постановку щодо відсталіх країн колишніх азійських колоній.

Та на превеликий жаль, це питання, ця проблема своєрідності національної політики для такої країни, як Україна, єдина з колишніх колоній європейського типу, що ввійшла до складу СРСР, не ставилась і в дальшому. На ХІІ з'їзді мова йде знову виключно про відсталі країни» 13).

Ставлення комуністичної партії до України Волобуєв характеризував одним реченням:

«Партія не визнає або не цілком визнає Україну за народно-господарське ціле» 14).

Волобуєв не бореться за «підтягування» України до чужих економік, він вимагає усунення неприродних залишків царської Росії в економічному питанні України:

«Проте цілком ясно, що проблема ліквідації колоніальної спадщини царату щодо України стоїть інакше, як до країн відсталіх. Що до України мова йде передусім про розвиток обробної промисловості, щодо України мова йде не про підтягування її темпу промислового розвитку до темпу руського, а про остаточне усунення наслідків тих штучних перепон, що їх чинив царат на шляху розвитку продукційних сил України» 15).

Волобуєв відважно, як рідко хто інший зробив далекойдучий закид партії. З усього ним написаного виходить ясно: партія кермується великодержавним російським шовінізмом, а Україну держить в колоніальному стані і як свою колонію експлуатує її. Щоб цей стан змінити — треба боротись. Тому і його думки, його концепція самостійної України стала платформою в боротьбі за нову Україну, стала платформою українських національних сил. Такого виступу не могла стерпіти ні Росія, ні свої ж українські, справжні комуністи.

Почалась боротьба з «волобуєвщиною»

Ідеї Волобуєва з захопленням сприйняло передове українське громадянство.

Заносилось на поважний удар України з Росією. Тому й скоро зареагував ворог устами своїх же яничар. Большевицька преса вдарила на сполох. Як колись в доносах на Хвильового відіграв жалюгідну роль Андрій Хвиля, так тепер цю роль прийшлося грати Є. Гірчаку. Його статті переповнені такими «перлинами» як: «шовініст і націоналіст, ретельний оборонець прав своєї нації», «наплевательно і недбайливо ставиться до національного визволення інших націй», «український національний Герострат». Про відвагу Волобуєва сказати правду в вічі ворогогві Гірчак писав: «Яке ганебне лицемірство», «Яка нахабна гидотна брехня... 16).

Про критику Волобуєвом партії і системи СРСР Є. Гірчак писав:

«Це не є критика окремих «порушень» і «хиб», а це є невизнання того, що жовтень здійснив свої гасла національного визволення щодо України... це є обвинувачення усієї партії — ВКП(б) і КП(б)У у відмовленні від лєнінізму в національному питанні, обвинувачення партії і радвлadı в тому, що на Україні во на переводить не лєнінську більшовицьку національну політику, а якусь іншу, «азіятську», як каже Волобуєв... це є не визнання тої велетеньської роботи, що проробила партія, радвлadı, робітництво на Україні в справі збудування української держави, її економічної, політичної і культурної консолідації. Це є наклеп та цькування нашої національної політики на Україні».

«Просто одверто говоримо, — пише в іншому місці Гірчак, — ...це є скажений, ворожий, контрреволюційний наскок на нашу політику, яка репрезентує інтереси чужої, протиленної пролетаріатові класи».

«Волобуєв стоїть на чужому класовому ґрунті. У нас із ним немає нічого спільного, загального. З ним трудно говорити (!!!) і трудно домовитись, і трудно провадити товариську полеміку».

«Вони (постанови з'їздів, конференцій, пленумів КП(б)У — О. З.) з погляду Волобуєва, не варті ніякої уваги, бо й тут так само «питання про своєрідність національної політики для такої країни, як Україна «не ставилося».

Ми спеціально наводимо довші витяги зі статтей Гірчака, щоби показати, яку велику загрозу становила для большевиків концепція Волобуєва.

«Нема ніякої різниці між Волобуєвом та петлюрівщиною» — говорив Гірчак. Це було правдиве ствердження, але вбивче для Волобуєва як людини, зате вічно живе для народних мас.

«Нема ніякої різниці між Волобуєвом і всіма тими, хто заперечує пролетарський характер нашої революції, влади, — обвинувачував Гірчак, хто заперечує будівництво в нашому Союзі. Бо він і ті твердять одне саме» 17).

Большевики устами Гірчака (як колись недавно Хвилі) ставлять страшний закид:

«Волобуєвський виступ є — підтримка усієї націоналістичної укра-

їнської контрреволюції, що вислуговується перед світовим імперіалізмом (!). Через те ми з цілковитою відповідністю і цілком свідомо погляди Волобуєва кваліфікуємо як контрреволюційні, що є відгуком, відбитком того дикого, звірячого націоналізму, що його репрезентує українська буржуазія, український куркуль».

«Хіба ж то не є дикий, звірячий шовінізм, неприступний, нечуваний у нашій партії, така волобуєвська пропозиція:

«Беручи на увагу високий темп аграрного перенаселення в СРСР, слід встановити відповідну всеукраїнську систему регулювання притоку робочої сили з тим, щоб стежити за пропорційним розподілом місць на українських заводах між УРСР та РСФСР» 18).

Вірити не хочеться, що такий донос на Волобуєва зробив українець! Це й було ви роком смерті, бо не довго після цього довелося Волобуєву бути на волі.

Минола Скрипник оправдується

Після виступу Волобуєва відбуваються різні дебати та мітинги, присвячені його статті.

На одній з таких дебат був примушений виступити з промовою в харківському Інституті Марксизму — Микола Скрипник 19).

В своїй промові Скрипник так схарактеризував «волобуєвщину»: «Теорія Волобуєва полягає в тому, що Україна знаходиться в колоніальній залежності, що її визискують і що їй не дають спроможности нормального розвитку. В цьому суть волобуєвщини».

Скрипник чекав довго з виступом. Тому в його промові нічого нового не сказано. Він повторив тільки те, що вже з самого початку сказав А. Річицький, Є. Гірчак, Л. Перчик та інші.

На закиди, чому він, як головний редактор «Більшовика України» і член Політбюра ЦК КП(б)У, помітив статтю в цьому ж органі — він не кається, а тільки оправдувався, тим, що мовляв поруч зі статтею Волобуєва була поміщена стаття А. Річицького, в якій Річицький дав «убивчу аналізу Волобуєва».

В своїй промові, опираючись на виводи Річицького і цілий час по-

кликаючись на нього, Скрипник звів бій з Шудриком, який назвав статтю Волобуєва збоченням, а не контрреволюцією.

Скрипник повторив (теж за Річицьким), що під впливом «шумськїзму» і «волобуєвщини» постав розкол в ЦК КПЗУ на чолі з Васильковом і Турянським, а дальше і до кінця своєї промови розправляється з якимось Крикуном який закинув Річицькому, що його методологічна позиція нічим не різниється від Волобуєва, бо він критикує Волобуєва з точки погляду УРСР, а не СРСР (ось в чому справа!).

На інший закид Крикуна, Скрипник блискучо відповів: «Так як же ви тоді смієте повторювати ваші слова: «Чи сміє Україна думати про те, чи їй хороше і вигідно в Союзі?» Ви такі слова сказли. Ворог може нам сказати такі слова.

А ми для чого боролись?

Скажіть масі селянській, масі робітничій, мільйонній масі, чи ви боролись із-за абстрактних теорій, чи за те, щоб жилося гарно? Відповідь буде: для того, щоб жилося гарно».

І на цьому місці почався новий ухил — «націоналістичний ухил» самого Скрипника, бо як же він міг думати, щоби українському народові жилося гарно?

А Волобуєв мовчить!

Волобуєва критикували, обвинувачували, називали контрреволюцією, нером. Всі напади доходили до жалюгідности. А він мовчав. І ця його мовчанка допровадила його на заслання.

«Справді ми цілком мали рацію, — писав цей же Гірчак, — коли говорили, що Волобуєв дає економічну платформу для зрадників (читай: справжніх українців — О. З.), дає їм зброю і посилює їхню боротьбу проти КП(б)У і не тільки їх національної політики, але й проти всього соціалістичного будівництва. Всі твердження Волобуєва в КП(б)У за суджені як ідеологічно чужі, некоммуністичні, націоналістичні, шкідливі. «Діло» і «Світло»... виступили в обороні Волобуєва. **А Волобуєв мовчить.** Волобуєв не відповідає ні на зрадницькі поцілунки, підцьоковує цим зрадників проти КП(б)У, не відповідає і на партійну критику у нас, в КП(б)У» 20).

«Юрба вимагає крові». Так юрба гірчаків, річицьких, хвиль вимагала української крові, щоб вже незабаром потонути в своїй же власній. Ця юрба відійшла в прокляття, а Волобуєви, і Хвильові у вічність і безсмертя!

Іхні слова стали для нас дороговказами. Ми вчимося розуміти їх, їхні заховані між рядками думки, їхні пориви і їхню смерть.

Зокрема Волобуєва ми ще мало знаємо, нам молодим про нього ще ніхто не розказав: хто він був і за що боровсь. Тому самі шукаймо шляхів до пізнання його.

Осип Зінкевич

- 1) «Більшовик України», Ч. 2, 3 (1928 р.).
- 2) С. Гірчак: «Платформа українського націоналізму», «Білш. України», Ч. 6 (1928 р.).
- 3) Ібідем.
- 4) Б. У., Ч. 3 (1928) стор 62-63.
- 5) Ібід., Ч. 2, стор. 50.
- 6) Ібід.
- 7) «Хозяйство Украины», Ч. 2 (1927), стор. 86.
- 8) «БУ», Ч. 3, стор. 59.
- 9) Ібід., стор. 60.
- 10) Ібід., стор. 44.
- 11) Ібід.
- 12) Ібід., стор. 42.
- 13) Ібід., стор. 43.
- 14) Ібід., Ч. 2, стор. 47.
- 15) Ібід., Ч. 3, стор. 43-44.
- 16) Ібід., Ч. 6. С. Гірчак: «Платформа українського націоналізму».
- 17) Ібід.
- 18) Ібід.
- 19) «БУ», Ч. 6.
- 20) «БУ», Ч. 9-10 (1928).

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

Київ. Незабаром Київському Університетові ім. Т. Шевченка сповниться 120 років. Як подає советська преса, в цьому році своєчасно закінчився ремонт приміщень, гуртожитків. Кабінети і лабораторії поповнилися апаратами, а бібліотеки — літературою. В Університеті відкрито в цьому році нові катедри: на біологічному факультеті — катедру вищої нервової діяльності, на історичному — історії УРСР. Відділ журналістики реорганізовано у факультет, на який прийнято 125 студентів. В 1953-54 академічному році в Університеті буде навчатись понад 6 тис. студентів. Іде прийняття в аспірантуру: на 114 місць подано понад 230 прохань.

Харків. В харківській обл. є зараз 620 сільських і 740 колгоспних клубів, 38 домів культури, в яких перевиховується українську молодь на «советських людях».

Київ. В Україні є зараз близько 90 тисяч колективів художньої самодіяльності, які об'єднують понад один мільйон хлопців і дівчат. З кінцем жовтня відбулись по всій Україні їхні огляди. В них беруть участь колективи хорові, танцювальні, драматичні, духові і симфонічні оркестри, капелі баяндринстів, оркестри народних інструментів, рсцитатори, співаки-вокалісти. В грудні відбулись в Києві республіканські огляди, в яких взяли участь понад 3.200 найталановитіших учасників художньої самодіяльності, відірваних на обласних конкурсах.

Ужгород. В цьому році в Ужгородському Університеті готуються наукові кадри працівників восьми нових спеціальностей. Тут прийнято в аспірантуру першу жінку Закарпаття — Віру Лизак з с. Скотарське (Воловецький район). Аспірантом при кафедрі української літератури став Мик. Сидоран з с. Ріпинне (Міжгірський район), при кафедрі шпитальної хірургії працює Мих. Полашинець з с. Синевір.

Як на весь Університет — зовсім небагато місцевих в порівнянні з «імпортованими».

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:
Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp
3, rue du Sabot, Pars 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

До наших передплатників і читачів! Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:

Les Wyshnewyij
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:

W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:

Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:

Jaroslav Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:

Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6^e

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse
ukrainienne

«SMOLOSKYP»

Journal of the Ukrainian
Youth

Ч. 2 (38)

Лютий 1954

Рік 5

ПЕРЕЯСЛАВ 1654

Минає 300 років із дня, як у Переяславі зібралась козацька старшина з гетьманом Богданом Хмельницьким на чолі, щоб вирішити дальшу долю України.

Богдан — «Богом даний» спаситель українського народу, який зумів протягом короткого часу прогнати польського наїзника зі степів України, мужній полководець і політик, освітаний стократно в народній поезії, — стояв перед дилемою: Де шукати собі союзника, в кого виступити в військову допомогу? — В Польщі? — Він саме ж прогнав польських панів-окупантів і прикоровив їхні знущання над народом... В Туреччині? — Їхня ж віра чужа й противна українському народові... В татар? — вони ж зрадили його тількищо під Зборовом! Залишався... московський цар.

Під сучасну пору, з наказу тієї ж Москви, в Советському Союзі приневолюють мільйони українців, щоб вони святкували цей «величній день злуки України з Москвою» (!?)

Та — не клоняться козацькі голови перед чужим ярмом! Фальшива й тенденційна інтерпретація «Переяславського договору» виказує тільки безупинну тривогу москалів, щоб ці, вільні сини просторих степів, не підняли спротиву проти чужого, на кияного насильства.

Доводиться ствердити, що Москва обманює себе саму, бо український народ зріс на своєму славному минулому й знає, що Богдан Хмельницький був змушений обставинами до підписання договору, але до кінця свого життя жалів того вчинку й шукав способу звільнення України. «Переяславський договір» свідчить чи не найкраще про облудність московської політики, її імперіалістичне бажання завоювати весь вільний світ.

IV. МІЖНАРОДНЯ СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

8-16. січня ц. р. відбулася в Істамбулі IV. Міжнародна Студентська Конференція. Не отримавши вчас візи й через фінансові труднощі ЦЕСУС не міг вислати делегації. По-старасою все ж таки дати в міру наших можливостей деякі інформації про цю Конференцію.

Назагал не виглядає, що Конференція була більш вдалою як остання, Копенгазька, головне коли взяти під увагу неприємний інцидент з французькою делегацією.

Праця Конференції проводилася в комісіях: соціальних питань, університетської виміни, інформації, взаємної допомоги. Для обговорення баз

дальшої співпраці в Координаційнім Секретаріаті Національних Студентських Союзів (КОСЕК) створено спеціальну підкомісію.

Ця остання рішила, між іншим, що Національні Студентські Союзи заявляють своє бажання працювати для «реалізування світової студентської спільноти» й «готовість змінити свої власні постанови у випадку змін у міжнародній студентській ситуації». Резолюція доволі двозначна й робить скорше враження, що Союзи готові в певних обставинах піти на співпрацю з комуністичним блоком.

ПРАЦЯ В КОМІСІЯХ

Підкомісія займалася також справами політичного характеру. Вона рішила, що дальші конференції можуть обговорювати справи, які торкаються студентів «в грішному полі-

З сумом і великим жалем повідомляємо всю українську молодь в Україні й на чужині, що в неділю 17 січня 1954 р. помер у Карльруе (Німеччина)

Андрій Лівницький

Президент Української Народної Республіки

Похорон відбувся в Мюнхені. 21 січня ц. р. Покійний Президент народився 8 квітня 1879 р. у Ліпляві на Полтавщині. В часі Визвольних Змагань був членом Центральної Ради, пізніше товаришем Міністра Юстиції, Міністром Закордонних Справ, Прем'єром Уряду УНР, а після смерті Головного Отамана Петлюри — наступником Голови Директорії й Головного Отамана Військ УНР.

Редакція «Смолоскипу»

тичному, соціальному й економічному стані», з застереженням, що проBLEMI будуть не сторонницького характеру, що вони «не викличуть конфлікту між двома суверенними державами» й що будуть піднесені організацією, яка представляє більшість студентства даної країни, про яку йде мова. Ця резолюція робить враження обмеження компетенції Конференції в рішеннях політичного характеру, але з іншого боку бачимо, що Конференція не могла не втрутити в політику, тим більше після того, коли дала повні делегатські права колоніальним представництвам й тим, що донедавна були колоніальними.

Зацитуємо для прикладу уступ резолюції в справі колоніальних країн: «Конференція... визнає, що навчання в колоніальних країнах є часом перекручене й можливості здобуття освіти недостатні, що національна незалежність має найбільше значення в інтелектуальнім, культурнім, соціальному й економічнім житті цих

країн, а тому доручає Національним Студентським Союзам давати свою моральну підтримку бажанням студентів колоніальних країн досягнути в якнайближчому часі ціль — національну незалежність...»

Одно з найцікавіших рішень Конференції є створення «Постійної Дослідчої Комісії для дослідження випадків утиску академічних вольностей і університетської автономії, викривлення вільних навчальних систем та інших проблем, які відносяться до вільного доступу в університети й рівності прав на навчання».

Все ж можливості поставлення таких проблем перед Комісією є обмежені, бо резолюція далі каже:

«проблеми, які відносяться до певної території можуть бути піднесені лише організацією, яка представляє більшість студентства й має свою базу на цій території, або в іншому випадку — піднесені на бажання трьох Національних Союзів». В зв'язку з цим рішенням Конференція осудила расистичну політику Південної Африки на пропозицію

самого ж Союзу Студентів цієї країни. Крім того Конференція рішила, що КОСЕК має вислати дослідчу міжнародною комісією до Африки.

Самособою, що даліші судження Дослідчою Комісією внутрішньої політики таких країн як Аргентина, чи Венесуела, чи адміністрації деяких колоніальних країн, — не будуть великою проблемою. Але щоб Комісія ствердила офіційно неіснування академічних вольностей в ССРСР, — буде дуже важко, бо треба знайти таких три Національних Союзи, які б на це пішли, а подруге — такі документації й анкети, на підставі яких комісія має право рішати буде тяжко зібрати, тим більше, що КОСЕК до ССРСР дослідчої делегації вислати не зможе. Коли б ЦЕСУС міг вислати своїх представників до Істамбулу, то резолюції підкомісії напевно виглядали б інакше.

Щодо рішень перших чотирьох Комісій Конференції, то вони відносяться в більшості до справ, які вже були обговорювані на попередніх конференціях.

СПОРИ И ИНЦИДЕНТЫ...

Конференція вибрала нову Надзірну Раду КОСЕК-у, яку побільшено й в склад якої входять: Англія, Італія, Канада, Коста-Ріка, Ліван, Мехіко, Норвегія, Філіппіни, Золоте Побережжя.

Даючи загальний огляд Конференції, не можна оминати інциденту з представниками Франції (УНЕФ), які заявили, що виступають з КОСЕК-у й не цікавитимуться далішою працею Конференції через «нечесні маневри» комісії універс. виміни проти них і через «недопустиму поставу» представника пленарного засідання (німця), «зловісні замітки» голландців й «систематичну ворожість» певного числа делегатів (головно шведів) супроти їх пропозицій. Нам відомо, що в цій УНЕФ значно сам винен, бо вислав до Істамбулу не підготовлену делегацію.

Сьогодні УНЕФ оправдує цей свій крок ще й іншими причинами, як ось: Запрошення КОСЕК-ом студентської асоціації Дакару й призначення їй мандатною комісією й Конференцією статусу «репрезентанта» Се негалю і т. п.

З другого боку в УНЕФ-і існує тенденція проти централізації в світовім масштабі. Це не значить, що французи ізоляціоністи, але вони вважають, що міжнародна студентська співпраця може провадитися успішно лише в кадрі європейського й американського континенту, що недоцільно витягати негрів з африканських пралісів, а тим більше — давати їм провідні пости.

Наразі немає надій, щоб ситуація наладналася, бо адміністративна рада УНЕФ-у, вислухавши звіт обох делегатів на Істамбульську Конференцію, підтвердила рішення Управи. Шкода, що обставини так склалися, бо в моменті де МСС визнав КОСЕК висланням свого представника до Істамбулу, УНЕФ зриває свої відносини з КОСЕК-ом.

Всеволод С. Мардак

Подяка

Оцим шляхом складаємо щирю подяку всім інституціям і окремим особам, які надіслали нам Новорічні і Різдвяно-святочні побажання.

Редакція «Смолоскипу».

Поклін Києву

Поклін, Тобі, Столице в річницю Великих Днів. Поклін Тобі, городе, українських городів. Городе — герою! Свідку величі й упадку, свідку столітніх лихоліть.

О, Києве, на згадку про Тебе, душа наповнюється радстю і тривогою: Ти живеш, Ти вічно будеш жити! Завжди наш, завжди ми Твоїй для Тебе!

Києве, Ти розкинувся на Дніпрових горах, з яких Ти блеском сяйва промінював на землі українській. Києве, від Андрія Суздальського до новітнього Джин'я скана Ти стояв на сторожі землі української.

Колись в сяйві слави, Ти вітав переможні полки Святослава і Богдана. О, вічно живуче сяйво сонця, о, золоті бані київських церков! Поклін Вам, хвала Вам!

Києве, Ти тривожно-задумало спухав акти Двох Великих Січнів. Це Твої діти, наймолодші воїни Твоїї Республіки, найкращі з найкращих, вмирали на полі слави під Крутами в Твоїй обороні, Києве, Ти й хорочив їх, синів своїх...

О, Києве, тисячі й мільйони на протязі століть, вмирали смертю хоробрих, щоб Ти цвів, щоб Ти був могутній, щоб Ти жив!

Твоє життя, Столице, стане вічним життям нації! Чи чуєш, Києве, як з туману вириваються нові полки, ось чути брязкіт зброї, ось переможним маршем ідуть і йдуть на зустріч Тобі, на визволення Тебе. Чи бачиш, Столице, впереді нові, такі знайомі обличчя: ось — глянці, це нові Крутянці, це нові Петлюри, Кновальці, Теліги... Ось цілі легіони! Ідуть і йдуть...

О, Києве, Столице України! Поклін Тобі, хвала Тобі! За велич Твою, за бєроїзм і непереможність Твою!

Києве, Ти жив, живеш, Ти вічно будеш жити!

IV. КОНГРЕС «ЗАРЕВА»

1-2 січня 1954 р. в Торонті (Канада) відбувся 4-ий Конгрес націоналістичного студентства згуртованого в організації «Зарево». В конгресі взяли участь делегати з численних осередків в ЗДА і Канаді.

Підчас нарад виголошено дві доповіді: д-р М. Антонович - «Позитиви і негативи проведеної праці Зарева» й інж. М. Плав'юк «Праця Зарева в перспективі майбутнього».

В часі Конгресу діяло чотири ділові комісії: статутарно-устроєва (голова — М. Плав'юк), програмово-діяльностева (голова — Л. Винар),

пресово-видавнича (голова — Б. Боцюрків), фінансово-господарська (голова Є. Мастикаш).

Після дискусії над звітом Голови «Зарева» М. Антоновича прийнято рішення: більш заактивізувати студентський сектор, дати піддержку журналам молоді «Смолоскип» і «Голос Молоді», розбудувати фінансову базу, включитись в працю ділових комісій або громадських організацій.

На чолі нових керівних органів «Зарева» станув знову д-р Марко Антонович.

С М О Л О С К И П

Ж у р н а л у к р а ї н с ь к о ї м о л о д і

Ч. 12 (38)

Лютий 1954

Рік 5

СТВОРЕНО СУСК

26.-27. грудня м. р. відбувся у Вінніпеґу Перший Конгрес Українського Студентства Канади. В Конгресі взяли участь представники українських студентських організацій ТУСМ-у: Зарева, Обнови і Альфа й Омеґи.

На Конгресі виголошено доповіді: В. Жаровська — «За об'єднання українського Студентства Канади», Б. Боцюрків — «Організаційні основи СУСК», Я. Барвінський — «Програма праці СУСК», Л. Винницький — «СУСК і ЦЕСУС». Крім доповідей зорганізовано вдалу дискусію «Український студент і українське суспільство».

З'їзд прийняв резолюції, статут та обрав Управу й Контрольну Комісію СУСК-у. В склад Управи ввійшли: В. Жаровська — президент, Б. Боцюрків — 1-ий віцепрезидент, П. Палієнко — 2-ий віцепрезидент, В. Денегі і З. Погорельський — секретарі, Я. Барвінський — скарбник, К. Зеленко — орг. референт, Є. Рослицький — референт студійних справ, Н. Олійник — пресовий референт, О. Бренстул — реф. сусп. опіки, Л. Винницький — реф. зв'язку з ЦЕСУС-ом. До Контрольної Комісії обрано: В. Лесик, В. Зборовський, С. Радчук, Л. Слюзар, З. Янківський.

На цей небувалий в житті українського студентства Канади Конгрес наспіли численні привіти від українських установ і окремих осіб.

Як Конгрес, так і управа виявили найбільше зрозуміння супроти своєї централі — ЦЕСУС-у, світового президента українського студентства на чужині. Віримо, що СУСК доложити всіх зусиль, щоб конкретною працею і своєю активністю скріпить світову єдність українського студентства довкола ЦЕСУС-у.

Віримо, що СУСК переборе всі деструктивні прояви в житті українського студентства на заокенському терені, гідно буде репрезентувати та кермувати працею українського студентства в Канаді, виконуючи ті обов'язки, які на нього наложив Конгрес та яких вимагає від нього поневолена Батьківщина, український студентський правопорядок та українська расія — в чому бажано йому якнайкращих успіхів та запевняємо повну моральну піддержку.

Сільськогосподарський плян КПСС і молодь

Велику долю тягару сільськогосподарських зобов'язань новий советський уряд перекинув на молодь. Жертвою нової експлуатації стали мільйони української молоді, комсомольської і безпартійної, з тією хіба різницею, що позаспілкова молодь має бути звичайним робочим тяглом, тоді як комсомольці — не тільки тяглом але й «провідною верствою» в сповнюванні й виконуваних зобов'язань. Комсомольську молодь робить відповідальною за успіх чи провал сільського господарського пляну СССР накиненого мільйонам селян Хрущовом і кремлівською клікою.

Справі включення української молоді в сільськогосподарський плян Хрущова був присвячений жовтневий пленум ЦК комсомолу України, який відбувся в присутності членів ЦК КПУ — Кириченка і Назаренка. З доповіддю «Про заходи дальшого розвитку сільського господарства і завдання комсомольських організацій України» виступив ген. секретар комсомолу України — Шевель.

В своїй промові Шевель обвинувачував комсомольські організації в тому, що напр. приріст худоби в Україні і її продуктивність є незадовільна, комсомольці і молодь винні в тому, що в перших дев'яти місяцях 1953 р. (весна і літо!) фуражна корова в Україні в середньому дала всього не цілу тисячу кілограмів молока (!), він обвинувачував райкоми і обкоми Київської, Закарпатської і Житомирської областей в тому, що в цих областях не механізовані фарми(?), що не вистачає доярок, свинарок, конюхів...

На пленумі робилось багато закидів в сторону молоді за те, що вона замало включається в боротьбу за підвищення урожайності різних сільськогосподарських культур. Комсомольці винні в тому, що напр. колгоспи не засвоюють квадратно-гнездові методи садження картоплі, що пойма Ірпені (Київська обл.) заросла травою, що обвалюються канавки, що комсомол України запомалу береться за виконання рішень XIII-го пленуму ЦК ВЛКСМ...

На пленумі відмічено, що в Україні механізовано понад 80% сіль-

ськогосподарських робіт, що 30 тис. комсомольців працює трактористами і комбайнерами, що між ними слабо ведеться політично-виховну роботу. З доповідей окремих делегатів виходило, що молодь не радо йде до шкіл механізації с. г., головню в Кам'янець-Подільській, Житомирській, Сумській, Тернопільській, і Львівській обл. Це є ознакою, що молодь не хоче працювати на старих машинах, не має підручників, не забезпечена гуртожитками, а харчування погане і невиспачальне (напр. Прилуцька школа, Чернігівської обл.).

В понад двох тисячах колгоспів України, комсомольські організації дуже малочисельні, або існують тільки на папері. Праця багатьох комсомольських осередків обмежується тільки до адміністрування.

Ось в такому приблизно стані застав українську молодь сільськогосподарський плян Хрущова. Про цей стан дуже добре знає партія і уряд.

Зарадити йому є важко. Бо тоді б треба було змінити цілу систему, а це б означало розвал большевицької імперії. Ставка на молодь не дуже то большевикам удається. Комуністичні методи виховання молоді, а навіть застосовування експериментувань Павлова не дають бажаних наслідків. В молоді немає жодного ентузіазму для праці, не має захоплення. Вона стає сірим механізмом, без ініціативи і вкладу своєї душі в працю. Система доводить до втрачання і зруйнування найкращого періоду в житті людини — молодості.

Большевики, тратячи ґрунт під ногами в селі (втрачають мільйонів худоби, мала продуктивність землі), хапаються, як і в тридцятих роках, за останню дошку порятунку — за молодь. Вони стараються грати на почуваннях, кормлячи її цілий час новими обіцянками. Найновіші обіцянки — це «піднесення життєвого стандарту населення, і в першу чергу селянина». Це одна рафінована брехня!

Теперішня ставка большевиків на молодь в закріпаченні села, є подібна до ставки в часі проведення колективізації у тридцятих роках. В тридцятих роках, в часі голоду в Україні, партія висилала тисячі ком-

сомольців з міст на здобуття села, на опанування селянською землею, для відбирання селянського збіжжя (інша справа — наскільки ця молодь вив'язувалась з наложених на неї завдань). Це довір'я комсомолові так схарактеризував секретар Одеського облбюра КП(б)У, Вайнов, на першому з'їзді одеського обкому комсомолу в червні 1932 р.:

«Колгоспна молодь на селі, тим більше комсомолу більше комсомольці, яким за жовтневої революції було 7-8 і не більше 10 років, які ще не спробували «розкошів» власного індивідуального господарства, мають бути позбавлені тих дрібно-буржуазних забобів, що є ще серед дорослих колгоспників, учораших одноосібників». Інший фактор, який промовляв за довір'я до комсомольців — це їхня чисельність, яка перевищує в двох членів партії.

Подібний стан є і сьогодні. Справжньою молоддю в сучасній Україні є юнацтво, яке в часі останньої війни мало всього 7-10 років і не мало змоги аж так добре заохотувати «буржуазних розкошів» і заприцятитись національною свідомістю. Тому й до них часом більше довір'я, як навіть до членів партії, не говорячи вже про безпартійний актив.

Як тоді так і тепер партія і більшовицький уряд ставлять такі самі завдання і вимоги. «Комс. Пр.» ч. 278 писала: «В здійсненні цих великих завдань (цебто піднесення життєвого рівня колгоспників — О. З.) величезну роль покликаний відіграти комсомол. Пленум ЦК КПСС вказав, що комсомол в селі являється

Справу включення комсомолу в найбільшою силою...»

сільське господарство докладно обговорювано на XII-ому пленумі ЦК ВЛКСМ. Пленум зобов'язав комсомольські організації взяти активну участь в підготовці кадрів механізаторів МТС та у відборі 100 тисяч агрономів і зоотехніків для обслуговування колгоспів.

В поновному наступі на село більшовики використовувать не тільки молодь, комсомольців, вони запрягають всі можливі інтелігентські круги, а між ними, поминаючи вже агрономів і зоотехніків, — техн. учителів.

«Учительська Газета» ч. 95, 1953, писала в своїй перероді: «Мобілізувати сили педагогічного колективу на здійснення нових завдань, видвигнутих пленумом ЦК, парторганізація сільської школи має поставити перед членами колективу і таке питання: ви учите і виховуєте сільську молодь, ви виступаєте в якості агітаторів, лекторів і пропагандистів серед колгоспного населення. І в першому і в другому випадку вам тре

ЧОМУ НЕ БУДУЮТЬ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ?

Рівність між народами! Радянська влада дає про розвиток національних культур! Радянська влада побудувала в Україні тисячі шкіл! Все для народу, все для найщасливішої молоді! — Ось кличі, які голосить від тридцяти років советська влада в Україні. А як в дійсності? Найбільш яскравий приклад — будова харківського університету. Хоч ми на нього не покладемо великих надій, бо в ньому будуть готувати з української молоді «советських людей», але й на такий університет немає ні фондів, ні будівельного матеріалу тоді, як на університет в Москві було все — український граніт, українське залізо, український робітник. Для харківського університету, тому тільки, що він має бути побудований в Україні, — немає нічого. Щоб не бути голословним наводимо з незначним скороченням статтю з «Сов. Культури» ч. 30 «непорядки на будові Харківського Університету»:

«В Харкові будується друга по величині в СРСР будова університету. Завдання будівників дещо обмежені тим, що їм передана для відбудови коробка будівлі бувшого Будинку проектів на площі Дзержинського, який потерпів в часі війни. Ця будівля вповні буде реконструйована, будується два нові корпуси для актової і спортивної

ба мати мінімум сільськогосподарських знань..., тоді ви зможете на лекціях і гутірках з учнями додати те, чого немає в підручниках, які не поспішають з життям...»

Як видно з цих доривочних прикладів — партія і уряд докладає всіх зусиль, не щоб піднести життєвий рівень селянства (вона в цьому не зацікавлена, але щоб його якнайбільше експлуатувати).

Наслідки плану Хрущова, за оповіданнями найновіших утікачів з СРСР, дійсно помітні: в крамницях можна сьогодні купити багато речей, але вони недоступні для колгоспника і робітника. Вони є для тих, які насильством держать владу в своїх руках — це нова кляса советської буржуазії, яка з пролетаря перетворилась в звичайнісінького буржуа-бюрократу.

Тільки від самого народу, від молоді, від тих агрономів, зоотехніків, механізаторів МТС, учителів і комсомольців залежить чи ще довго буде окупант жирувати на їхню му тілі.

О. З-яч

залі, а теж для фізико-математичного факультету.

Ще в 1950 р. бувше Міністерство вищої освіти доручило цю велику будівлю Головному будівельному управлінню. Піраці були розпочаті з цілорічними запізненнями. Щойно вкінці лютого ц. р. був затверджений технічний проєкт. До цього часу ще не розпрацьовано рисунків фасадів, що задержує замовлення на керамічне облицювання і гранітні плити. Будівельникам не передано рисунків по санітарній техніці, освітленню, ogrіванню, вентиляції. Робітниче проєктування ведеться крайньо поволі.

Начальник Управління капітального будівництва Міністерства культури СРСР т. Аверьянов і підпорядкований йому апарат погано займається харківським будівництвом. Ось де причина! Не від Києва залежить будівництво Харківського Університету, не від т. зв. українського уряду, а від Москви! — Ред.) Будівельні роботи доручено тресту Харківвузбудівництво Міністерства культури СРСР (а не УРСР — Ред.), управляючий трестом тов. Косенко. Трест теж не виявив розпорядливості й організованості.

Колектив робітників-будівельників з великою відповідальністю віднісся до виконання почесного завдання, взявши на себе підвищені обов'язки. Передовики будівництва намагаються скоріше завершити будівництво Двірця культури для советської молоді (а не української — Ред.), але вони зустрічають багато епрешкод (!). На рихтуваннях бракує механізмів. Зараз при будівництві працює два рази менше автомашин, як потрібно. На рихтуваннях знаходиться лише половина потрібної кількості робітників.

Протягом літа мало бути встановлено 10 тисяч квадратних метрів віконних переплетів, що дозволило б, з приходом холоду широко розгорнути внутрішні роботи. Але цього досі не зроблено: немає дерева. З цієї причини ведеться листування з деревозаготівельними організаціями Півночі і в цей же час не зроблено заходів для одержання місцевого українського дерева з Закарпаття.

Працівники в цей же час відчувають брак будового каменю, гранітного щебню, цементу. Будівництво не забезпечене покривальним оцинкованим залізом, каблями, паркетами й іншими матеріалами.

Викликає незрозуміння позиція Головного будівельного управління і Управління капітального будівництва Міністерства культури СРСР, які так несовісно відносяться до такої важливої будівлі.

Молодь має слово

(Наші читачі пишуть нам)

О. К. Саліна, Канзас, ЗДА: «...Кілька днів тому я одержала вже третє з ряду число журналу «Смолооскип». Дуже дякую за нього. Прошу рівнож вибачити, що скоріше не написала й не подякувала... Для мене важке рівночасно й це, що я одержую Ваш журнал і це дає мені почуття, що я не одинока, Богом і людьми забута, а належу до гурту-родини, якій на ім'я — українське студентство... Будучи відірвана від цілого «культурного світу» в серці Америки, я була заскочена, одержавши інформацію про ЦЕСУС, ну — й журнал...»

О. Г. Ст. Люїс, ЗДА: «... Рівночасно дозволю собі зложити Вам щирі гра-туляції. Регулярне видавання журналу для молоді серед обставин, у яких тепер перебуваємо, — це неабиякий успіх. Я сам є передплатником «Смолооскипу» вже рік і мушу ствердити з приємністю, що знаходжу в ньому матеріал наскрізь і під кожним оглядом задовільний і цікавий. Доказом цього хай буде факт, що кожного місяця, по одержанні нового числа, зараз сідаю й перечитую його «від дошки до дошки», тобто від першої сторінки до останньої...»

Р. Т. Форт Резолюшен, Канада: «...Сьогодні отримав чергове число Вашого журналу і вже не хочу більш відкладати, щоб написати Вам декілька слів признання. Бо справді, Ваш журнал стає чимраз кращий, чимраз більш інтересний. — Мушу признатись, що я спочатку, коли отримав перше число журналу, — поставився до нього досить скептично. Я подумав собі: «Ще один журнал, який буде нудити читачів, — якщо взагалі хтось захоче його читати, — всякими т. зв. «ідеологічними» статтями». З кожним новим числом я одначе приємно розчаровувався і сьогодні я радий і вдячний Вам, що Ви мені його пересилаєте. Передовсім вражає його справжня молодечість, різноманітність, а далі ще — напрямленість на Батьківщину. Мені особисто подобається відсутність т. зв. «ідеологічної» тематики, яка в практиці зводиться до переливання з пустого в порожнє. Залишається тільки побажати Вам якнайкращих успіхів у Вашій праці та якнайбільшого поширення «Смолооскипу»...»

В. Р. Мюнхен, Німеччина: «... Дуже дякую за Ваш відгук на мої думки і за чергове число Вашого журналу. Назагал я мушу ствердити, що «Смолооскип» робить далі помітні кро-

ки вперед. Я дуже задоволений з правдиво мистецьких віршів дд. Вуряківця і Шанковського. Тут можна лише побажати, щоб Ви дали трималися на цьому рівні... Хочу ще завважити, що у Вас брак мистецької прози — оповідань, новель, спогадів в справжньому літературному стилі...»

В. Д. Нью Йорк, ЗДА: «... За «Смолооскип» мушу ще раз погратулювати. Журнал повністю заслуговує на признання. Повірте, що не люблю займатися пересадним вихвалюванням, але мушу сказати що такі розміри, характер, спроможності «Смоос.» — прекрасний журнал. Без перечню (і це Ви самі признаєте) багато можна удосконалити, додати, змінити. Напр. збільшення розміру (або частіша поява), сильна літературна частина, більше популярних статей, тощо. Дуже важливе, і я чув за це не одне признання, це під советська проблематика. Навіть віст

ки зі спорту в Україні знаходять, зрештою заслужене, захоплення. Ви добре відчуваєте, що молодь повинна мати і чого здорова молодь шукає в журналах. Бажаю дальших успіхів...»

І. К. Дітройт, ЗДА: «... Дозвольте мені, зложити Вам щире подяку за висилку такого цікавого журналу — «Смолооскип». Перечитую його з великим інтересом... Вміло добрані статті, що цікавлять молодь, цікаві новини з життя української молоді під окупантом, новини із життя еміграційної молоді, спорт — все це робить журнал незвичайно інтересним. Гратулюю і бажаю дальших успіхів. Знаю, що все це коштує Вас багато праці...»

І. Ж. Мюнхен, Німеччина: «... А тепер належить Вам віддати честь за «Смолооскип», якого я перший прихильник, хоч ані не вплатив належної передплати, ані не написав одного рядка... Молодці, Ви його добре продумали... Вірю, що ця доступна і цікава форма зробить його товаришем багатьох молодих людей, без огляду на їх переконання, чи академічні пороти...»

І. В. Торонто, Канада: «... Радо чи-

ХРОНІКА

■ Товариство Студентів ІЗН видало перше число журналу «Ізетенівець» (циклостильним способом). Журнал заслуговує на окрему увагу, даючи заочному студентству цікавий і корисний матеріал. На спеціальне відзначення заслуговують статті А. К. «Хибність діалектичного матеріалізму, як світогляду», С. Фостуна «За правильний підхід» та багата літературна частина. Редакції бажаємо якнайкращих успіхів.

◆ У Вінніпегу (Канада) постав Ініціативний Комітет студентів ІЗН, який підготовляє створення Товариства студентів ІЗН в Канаді. До Ініціативного Комітету ввійшли: С. М. Фостун — голова, Г. Полікша — заст. голови, В. Стасюк — секретар, В. Давидик — орг. референт, О. Ройк — реф. внутрішніх і зовнішніх зв'язків.

Працю студентів ІЗН можна тільки привітати та побажати, щоб їхнє число постійно зростало. Уважаємо, що було б доцільно, щоб студенти ІЗН ввійшли в діловий зв'язок зі студентами-заочниками УТТІ та творили спільні товариства й обмінювалися досвідом праці й навчання.

Київ. В селі Копилівці, на Київщині, відкрито музичну школу для дітей, яка є філією 4-ої Київської музичної школи. На 286 дітей, бажаючих поступити в школу, прийнято 40 найздібніших.

Москва. В ході звітувань і виборів в комсомолі України, Сахалінської обл., Вірменії та Дагестану виказалось, що в цих республіках і областях змінено (читай: вичищено) майже половину секретарів первичних організацій, а в Читиринському і Новоархангельському районах Кіровоградської обл. змінено (вичищено) всі секретарі.

таю «Смолооскип» та поручаю іншим. «Смолооскип» повинен стати нашим дороговказом в майбутнє. В нас серед молоді є занедбані такі ділянки як: мореплавання, легунство, загально кажучи, — технічна сторінка, включно з залізнодорожною. Без цих ділянок існування держави є неможливе. На мою думку, редакція «Смолооскипу» повинна звернути на це свою увагу...»

Б. В. Вінніпег, Канада: «... «Смолооскип» справляє дуже добре враження багатим і різноманітним матеріалом, зокрема про українську молодь на рідних землях, добре технічне оформлення, короткі і ядрні статті і вісті, а головне — свіжість і юність, якої бракує майже усім молодечим журналам на еміграції...»

В січні цього року в Україні відзначено 120-ліття оснування Київського державного університету ім. Т. Шевченка. Цей другий з черги університет в Україні відіграв неабияку роль в культурному житті українського народу, головню в останніх десятиліттях.

Після утворення міністерства народної освіти на початку минулого століття в 6. Росії, перший його міністер гр. П. Завадовський, домагався заснування університету в Києві. Відкриття університету затрималося на довгий час через вороже наставлення польських впливових осіб, які займали сильні позиції в шкільних кругах 6. Росії. (Згадати 6 гр. Тадея Чацького, шкільного візитатора Київщини, Поділля і Волині).

Після польського повстання в 1830, в якому взяла участь частина польських студентів Кременецького ліцею, виникло питання — куди перенести ліцей? Були думки, щоб його перенести до Житомира, але на пропозицію куратора харківської шкільної округи, В. Філатьєва та київського генерал-губернатора, Левашова, цар Микола I видав 21. листопада 1833 р. указ, згідно з яким Волинський ліцей з Кременця перенесено до Києва і перетворено його на Університет св. Володимира Великого. 6. січня 1834 р. затверджено його програму та устрій, а 15. липня 1834 р. в день св. Володимира відбулось його відкриття. Навчання в університеті почалося 9. вересня цього ж року (всі дати подаємо за новим стилем — О. З.)

Треба ствердити, що царський уряд, відкриваючи університет у Києві, не кермувався потребами українського населення (за його термінологією «малоросійського»). Завдання Київського університету, було, — як висловився цілком відкрито тодішній міністер народної освіти гр. С. Уваров, — прищепити польському юнацтву, яке становило подавляючий відсоток студентів гімназій і ліцеїв в тодішній Україні — «общий дух русскаго народа».

Роль Київського університету в перших десятиліттях його існування і обмежувалась в першу чергу до обслуговування польського населення. І щойно згодом його починало опановувати українське студентство Наддніпрянщини.

На початку Київський університет мав два факультети — філософічний з відділами словесних наук (пізніше історично-філологічний) та фізико-математичний і факультет права. В 1848 р. відкрито ще медичний факультет. На перший академічний рік було записано 62 студенти. Щоб вступити в університет, треба було скласти вступні іспити, які пізніше знесено для абітурієнтів гімназій.

В першому професорському складі переважали поляки й німці, а пізніше йшли українці й росіяни. Першим ректором був великий український учений проф. М. Максимович родом з Полтавщини, збирач українських народних пісень та автор перекладу «Слова о полку Ігоревім». Протектором був Володимир Цих, родом із Харківщини, професор всевітньої історії.

Напочатку університет містився в найманих будинках, а 1842 р. його перенесено до нової будівлі проекту архітекта В. І. Беретті.

В університеті панувала строга дисципліна. Спеціальна інспекція стежила за точним ходженням на виклади та навіть за одягом студентів, зачіскою та відвідуванням Богослужень. Право накладати кари на студентів (догана, карцер) мало не тільки університетське начальство, але й навіть сам Микола I!

В перших роках царювання Олександра II прийшла деяка полегша в житті університету. Але вже в 1863 р. починається переслідування всяких українських проявів в університеті (міністер освіти гр. Дм. Толстой). В цьому році звільнюється за «українофільство і сепаратизм» приват-доцента М. Драгоманова.

У березні 1878 р. виникли студентські маніфестації у зв'язку з арештом студента М. Подольського (за атентат на товариша прокурора Котляревського). Строгий карі підпало 142 студенти (виключення від одного до трьох років).

Царювання Олександра III позначилось новим університетським ставом (1884 р.) та новими студентськими бешкетами з цієї нагоди: студенти висвітали обер-прокурора Священного Синоду К. Победоносцева

КИЇВСЬКИЙ

(У 120-річчя

та куратора Голубцова, вимажали дьогтем двері в будинку ректора проф. Ренненкампа та влаштували маніфестації на Хрещатику і Володимирівській вулиці, до яких прилучились тисячна юрба населення. Після цього університет зачинено на пів року, а всіх студентів викинено. Але й ці карі не допомогли. Заколоті продовжувались цілий час. 11. серпня 1899 р. міністер освіти, П. Боголепов, видав нові правила, згідно з якими всіх студентів, що підлягали карам, віддавано до війська.

В 1870 р. при Київському університеті відкрито безплатні природничі лекції, на які могли ходити теж жінки. 4. листопада 1878 р. відкрито теж вищі жіночі курси з дворічним навчання, які закрито в 1885 р. і знову відкрито в 1906 р.

Початок ХХ століття приносить з собою активізацію українства в Київському університеті. Київський університет на запит комітету міністрів в справі цензурних обмежень українського слова, заявляє, що утиски української літератури владою є несправедливі, як з етичного так і історичного аспектів. Університет висловився за скасування обмежень щодо української літератури.

16 жовтня 1905 р. студентські збори рішили домагатись заснування в університеті катедр української мови, літератури, історії і права з українською викладовою мовою. Студенти подали про це петицію за підписом понад 1.400 осіб. І відповідь на домагання ректор проф. Цитович сказав, що університет є «загальнодержавна інституція» і тому виклади можуть бути читані тільки російською мовою... Ці домагання українських студентів покотились широким відгомном по інших університетах і навіть серед громадянства.

В 1907 р. відкрито в Київському університеті вперше дві катедри: історії нової української літератури (проф. Андрій Лобода) та української літератури ХІХ ст. (проф. Володимир Перетц).

Восени 1915 р. університет було евакуйовано до Саратова, за винятком медичного факультету, який залишився у Києві.

В 1913 р. університет налічував 64 звичайних професорів, 15 надзви-

УНІВЕРСИТЕТ

ЗАСНОВАННЯ

чайних професорів, 86 приват-доцентів, з 4.919 студентами і 81 сторонніх слухачів.

З вибухом революції 1917 р. в університеті панували в подавляючій більшості русофільські та «малоросійські» впливи. Університет не хотів підпорядковуватись українській владі, а держав безпосередній контакт з Тимчасовим Урядом в Петрограді, який 21. серпня 1917 р. затвердив законопроект про відкриття при ньому кафедр української мови, літератури, історії й права. Університет бореться сильно проти його українізації, в справі якої звернувся зі спеціальним меморіалом до Тимчасового Уряду. Не маючи жодного впливу на університет, з ініціативи самого громадянства, український уряд був примушений відкрити у Києві Український Народний Університет (18 жовтня 1917 р.) з трьома факультетами: історично-філологічним, фізично-математичним, правничим та з підготовчими курсами.

За гетьмана УНУ перейменовано на Український Державний Університет (19 жовтня 1918 р.).

Не зважаючи на закон УНР про українізацію шкільництва України, Київський університет ім. Володимира Великого в часі Визвольних Змагань залишився російським... Маючи на чолі ректора проф. Є. Спекторського, завжди давав піддержку білим московським арміям, бойкотуючи послідовно всі розпорядження українського уряду.

З приходом большевиків, за Народного Комісара Освіти Гринька, восени 1920. злучено обидва університети в Києві (ім. Володимира з російською викладавою мовою і УНУ), потім виділено з них деякі факультети в самостійні інститути, а обидва злиті університети дістали назву Вищий Інститут Народної Освіти (ВІНО) ім. М. Драгоманова. ВІНО мав на початку три факультети: природничо-математичний, історично-філософський та педагогічний (т. зв. соцвиху). На чолі інституту стояв довгі роки проф. Лобода, а пізніше на зміну прийшов йому комуніст, який теж звався Лобода.

У ВІНО були мішані кафедри: з українською і російською викладавою мовами, але більшість все ж була українських. В Інституті читали українською мовою такі визначні українські науковці: Гермайзе, М.

Грушевський, Данилевич, Дубяньський, Кримський, Кирило, Лобода, Старицька-Черняхівська, Тутківський, Чепіга, з яких сьогодні майже ніхто не остався...

При ВІНО славились на всю Україну різні літературні групи, які дуже часто влаштовували палкі дискусії, притягаючи часто сотні українського громадянства. При Інституті існував теж український студентський хор ім. Степового, який був загально-студентською організацією.

Двадцяти-тридцять роки позначились великою активністю українського студентства та творчою працею української професури ВІНО, який був справжньою українською Високою Школою.

В 1934 ВІНО перетворено на Київський державний університет ім. Т. Шевченка.

Історія університету за часів польської влади потребує окремого наświetлення і окремої історичної розвідки. Життя університету позначається безупинною боротьбою української професури і студентства з русифікаційними впливами. Кого ворогові не вдалось зломати — того він нищив в безжалісній і жорстокий спосіб.

Сьогодні університет начислює 13 факультетів, на яких навчається майже шість тисяч студентів (згадаймо, що в 1913 р. було — п'ять тисяч). При 87 кафедрах університету проходять аспірантську підготовку 336 осіб. В минулому році 7 осіб захистили докторську працю і 283 кандидатські дисертації.

Університет розпоряджає розлогими кабінетами, лабораторіями, музееми, читальнями, аудиторіями. При університеті існує астрономічна обсерваторія, ботанічний сад, науково-дослідний інститут фізіології, науково-дослідне господарство в Каневі та велика бібліотека.

В минулому році вчені університету закінчили і опублікували 300 наукових праць.

Студентство університету зорганізоване в різні гуртки: мистецький гурток самодіяльності (понад 1.200 членів), хорова капеля, хореографічна і вокальна студія, театралізований ансамбль народної пісні, студія мистецького слова, оркестра народних інструментів, студентський самодіяльний театр. Активну працю

проводить студентський літературно-дискусійний клуб, який влаштовує зустрічі з письменниками, мистцями, композиторами, обговорює літературні твори, театральні постановки.

Велику роль буде відігравати Київський університет в майбутній українській державі. Сьогодні, пам'ятаючи про всі його позитиви (готування спеціалістів, науково-дослідні праці, тощо), не треба забувати і про те, що сьогодні він є знаряддям русифікування українського студентства та вщеплювання йому комуністичного світогляду. Численні чистки й арешти в університеті протягом останніх тридцяти років є найкращим доказом невмирущої живучості українських національно-самостійницьких ідей серед студіючої молоді та професури.

У 120-ліття заснування Київського університету ми бажаємо йому в короткому часі перетворитись у святу справжню українську національну науку та в носія росту і розвитку української культури і цивілізації.

О. Зінкевич

Джерела:

- 1) Ст. Сірополько: «Історія освіти в Україні».
- 2) Л. М.: «Високі школи на Радянській Україні» («Студентський Вісник» 1923-24 рр.).
- 3) Енциклопедія Українознавства.
- 4) «Советская Культура» ч. 4, 1954.
- 5) «Литературная газета» ч. 3, 1954.

Київ. О. Шевченко, студент Київського державного університету ім. Т. Шевченка, виступив з листом в «Сов. Культурі» ч. 50, 1953, з вимогою дати студентам університетів і інститутів України курс історії мистецтва, який охоплював би театр, музику, малярство, архітектуру. Він пише, що курсу мистецтва немає навіть на факультеті журналістики, студентам буде необхідне знання цих ділянок в їхній майбутній праці.

Людина про яку говорять

(Проф. Август Пікард)

Часто можна зустріти таких людей, що хваляться, мовляв, у своїому житті проїхали стільки й стільки разів обвід землі, або навіть віддалі земля-місяць (заокруглено 350.000 км.). Можна теж зустріти летунів, які відсвяткують свій мільйонний кілометр! — Все це — віддалі, міряні на земській поверхні, натомість дуже рідко здаємо собі справу з того, яка мала є різниця віддалень височин, у яких проходить людське життя. Більша кількість людей порушується в малому «життєвому просторі» між 0 м. та 2.000 м. понад рівнем моря. Тут слід зазначити, що лиш деякі місця на нашій землі (напр. околиці Каспійського та Мертвого морів) лежать нижче морського рівня. Також, тільки мала частина населення земської кулі живе на височині вище 2.000 м., або випадково й на короткий час туди попадає. До цієї останньої групи можна зачислити мешканців гір, альпіністів та подорожуючих літаками.

Наш гільбус, що його вживаємо для науки географії, мусів би мати більше 6 м. у своїй прорізі, щоб на ній можна було зазначити 2 км. височини, в якій проходить життя нормального смертельного. В такому випадку зазначена висота не була б більша від головки шпильки, тобто 1 мм. Навіть аси летунства на найкращі альпіністи не можуть похвалитися більше, як кілька міліметрів. Тому то й доводиться дуже рідко стрінути людину, яка могла б похвалитися своїм вичином, зазначеним на цій дивній кулі аж 2 сантиметрами.

Цією людиною є професор Август Пікард. Його життя — не помилюся, коли так скажемо — є десять разів вище від життя пересічної людини.

На 69-му році життя він досягнув границю 20 км. доземної різниці рівня. Цього року, 30 вересня, у підводному судні-кулі власної конструкції, він опустився в глибину 3.150 м. в околицях острова Понза на Середземному морі.

Від сорок років А. Пікард є професором фізики в Брюссельському університеті. Його праці є фінансовані в більшості бельгійським урядом, але Пікард залишився до сьогодні громадянином країни, де народився в 1884 р., а саме — Швайцарії.

Пікард присвячував уже від давна багато уваги стратосфері. В 1931

р. він піднявся в бальоні з Авіссуру й досягнув висоту 15.781 м. Приземлившись на горі Ецталь в Австрії, яку то опісля і названого його прізвищем. У серпні слідуєчого року проф. Пікард поліпшив свій власний рекорд і досягнув 16.770 м., вилетівши з лєтовища в Дібендорф коло Цюриху та приземлившись біля Гардазее. В роках 1933 — 1937 проф. Пікард провів ряд спроб полету в стратосфері. На жаль, новітньо-струйований ним бальон був пошкоджений вибухом газів і професорові довелося перервати працю на довгий час.

Дружина професора теж домагалася, щоб він припинив небезпечні полети в стратосфері. Пікард дотримав слова й повернув свою увагу в протилежному напрямку, присвятивши свої далішні студії морським глибинам.

Проф. Пікард поставив собі за мету — досягнути та науково прослідити глибину від 4.000 до 5.000 м. Підготовка до цих нових дослідів була перервана другою світовою війною в 1949 р. Зразу після закінчення війни, проф. Пікард відновив свою працю. Його мрією було сконструювання підводного судна, яке не було б зв'язане з поверхнею, ні лінвами, ні телефонічними проводами та мало б змогу, без зовнішньої сили, порушуватися та повертатися на поверхню моря. Таке судно-кулю він запроєктував та побудував восени 1948 р., назвавши «Батискаф». Перші спроби, проведені в Раліві Генці, допомогли відшукати браки та недогляди. Під час занурення «батискафа» досягнув тільки 1.480 м. глибини, коли помірова апаратура почала сигналізувати небезпеку. За цим першим разом у батискафі не було людського персоналу й досвід міг бути використаний тільки завдяки спеціальним приладам.

З невтомною енергією узявся проф. Пікард до нової праці. Він вніс ряд поліпшень у будову судна так, що через короткий час можна було приступити до будови нового батискафу, тим разом у Трієсті та під особистим наглядом професора. Куля — власне приміщення для екіпажу має 9 кубіметрів та поміщує в собі двох людей і різні науково-технічні прилади. Два, грубі вікна зі спеціального скла, як теж два могутні прожектори дають змогу приглядатися зовнішньому життю. Крім цього з кулею з'єднано резер-

вуар бензини поємністю на 32.000 літрів. Бензина є легша від води й її завданням є, після відкинення баласту, підняти човен на поверхню моря.

Введено теж інші удіпшення: металеві частини судна сполучено зі спеціальним джерелом високофрековентної електричної струї, яка мала б, в разі потреби, боронити кулю-судно перед неочікуваним нападом незаних досі морських сотворинь-велетнів. Увесь баласт, як теж батерії акумуляторів, приміщено ззовні й вони держаться з допомогою електро-магнетів. На випадок виключення, або перервання електричної струї, магнети перестають діяти баласт самочинно відпадає, а тим самим дає судну можливість повернутися на поверхню. З огляду на те, що вийти з кулі неможливо без допомоги з-зовні й що вона в нормальном стані знаходиться все таки декілька метрів під поверхнею моря, введено ряд сигналізаційних приспособлень: радіевий апарат, ракети, приміщені з-зовні й вистрілювані з середини, як також спеціальна хемічна речовина ясного кольору, яка може бути розлита на поверхні моря, даючи в цей спосіб можливість скорого віднайдення судна супровідним кораблем.

В серпні цього року зроблено перші спроби. Батискаф опустився біля острова Капрі та досягнув 1.100 м. глибини. Тут трапилася погана несподіванка: він осів на болотистому дні й не міг порушуватися. Щойно відкинувши весь баласт та все зайве, приміщене назовні силою електро-магнетів, поступово вдалося відірватися від дна та піднятися на поверхню.

Друга спроба, натомість, увінчалася успіхом. Досягнуто 3.150 м. глибини, що й є світовим рекордом.

Супутником професора в цих спробах був його син, Жак, як колись при полетах в стратосфері товаришив йому його брат, Іван.

Професор Пікард виглядає точно так, як уже прийнято від століть карикатуристами представляти цього роду людей.

Професор Пікард є батьком п'ятих дітей і навіть уже дідом. Одне має спільне з іншими великими посталями нашої доби: він з повною енергією та самопосяганням віддає собі визначеній науковій меті, яка між іншим принесла йому «вертикальний» світовий рекорд.

А. Кобилко

« ЙОГО ОСТАННІЙ ПРИСУД »

(3 кінової залі)

Студенти... Гурт студентів, усі з факультету права — майбутні адвокати, судді й прокурори, сторожі законів та справедливості...

Подія трапилась у Римі, бо так вимагав сценарій. Але подібні події відображаються чи не кожного дня, в Парижі, в Нью Йорку, в Лондоні, в будь-якому університетському місті.

Драма. Внутрішній конфлікт, що й приводить до смерті, розриву серця, старого суддю, переконаного в силі справедливості, а якого дочка, вся його гордість і надія, попадає на лаву підсудних.

Ви ж знаєте студентське життя! Менш-більш вісімнадцятилітній, ще зелений матурист іде в далеку столицю, щоб продовжувати студії влюбій йому ділянці. Так — відразу він стає самостійний, залишений на себе самого з батьківським благословенням та невеличкою сумою грошей у кишені. Він житиме десь там у якомусь гуртожитку, чи готелі, вчашатиме на виклади, складатиме відповідні іспити, а в вільному часі — пізнаватиме життя й це мабуть найважливіше, бо «пізнати життя» значить дуже часто — робити помилки, що йому й прощаються з огляду на його молодість. Звісно, не всі...

П'єр був виїмковим хлопцем. Знаменитий учень, сам пристійний, погідний вдачі й щедрий у частуванні американськими цигарками. П'єра не то любили, скоріше поважали, а вже найбільше зазидували й боялися. Зчасом постало питання: звідкіль П'єр бере ці гроші? Відповіді не треба було довго ждати, бо зголосився один добродій із фальшивим чеком. Усім стало ясно: П'єр, кожним на свій лад звеличуваний П'єр,

Молодь в Україні

◆ Від 1. жовтня ц. р. почалась реорганізація шкіл механізації в СРСР в школи механізації сільського господарства з терміном навчання в 6 місяців і в один рік. До 1. січня 1954 р. мало бути організовано 250 ремісничих шкіл ФЗН по механізації сільського господарства і відкрито не менше 300 нових шкіл механізації с. г.

◆ В минулому році в комсомольській мережі політнавчання навчалось в СРСР 4 міль. 300 тис. хлопців і дівчат. Понад 1 мільйон навчалось в системі партійної освіти. Ці цифри виказують, що майже всій комсомольській молоді насильно втовкмачується марксо-ленінський світогляд.

замотався в небезпечні та непристойні речі.

Все інше — дальші комплікації, остаточний упадок П'єра, — покотилося незвичайно швидко. П'єр витратив надто багато грошей, йому це imponувало й він прямо призвичаївся. Залишити цей спосіб життя означало б — перестати бути собою, повернутися до пересічності. Зв'язавшись із фраховими злочинцями, П'єр стає мимоволі співвинним у вбивстві одного багача. Встряває поліція і П'єр, у супроводі декількох товаришів і товаришок, попадає в

тюрму. На судовій розправі його зустрічає неминуче, згорі приписане: сім років тюрми...

Чи варто оглянути цей фільм? — Безперечно! Перш усього студентам і їхнім батькам, а тому й не диво, що «Його останній присуд» («Son dernier verdict») показують у кіно, на сто метрів від паризької Сорбони. Може випадок, та все ж таки — ще сливий, бо неодному дасть багато до пригадки, а неодного й відведе від нерозважних вчинків. Сам же П'єр був собі найкращим суддею, коли сказав: «Я міг бути за декілька років адвокатом, чи суддею — сьогодні судять мене. Хворобливе бажання бути кращим за всіх зводить часто в прірву...»

С-ий

Кіно в Україні

Як працює київська кіностудія ?

Для багатьох з нас дуже часто стає неясним, чому російські фільми перевищують своєю технікою і викінченістю українські фільми продукції Київської кіностудії. Ми часом в цьому обвинувачуємо наших українських режисерів, артистів. Причина в чому іншому. Ось послухаймо, в яких умовах і з яким технічним устаткуванням доводиться працювати Київській кіностудії.

Нижче цитуємо уривки з листа А. Базилевського, головного інженера Української студії хронікально-документальних фільмів

«Українська студія хронікально-документальних фільмів займає одне з передових місць серед інших документальних студій СРСР.

Студія розпоряджає кваліфікованими творчими і продуктивними кадрами, але її працю задержує відсутність технічної бази.

Студія не має ні одної пересувної електростанції для знімання кольорових фільмів, пересувного записуючого звукоапарату для синхронних знімок в експедиційних умовах, апаратури перезапису, комплект котрої перестарів, і т. д. В освітлюючому парку студії немає дугової і лампної апаратури типу «ДИГ-500», «КПЛ-350», «кабля», штативів. Шість кореспондентських пунктів студії теж користуються перестарілою освітлювальною апаратурою, котра по своїм тягарі не підходить для хронікальних знімок.

Але особливо погано зі знімочною технікою Українська студія користується зараз старою імпортованою кінознімковою апаратурою, майже з перед тридцяти років. Вона часто псується і потребує постійного ремонту. Ця апаратура — основна для периферійних студій, тому Головне управління кіне-

матографії Міністерства культури СРСР повинно було забезпечити її запасними частинами. Однак кіномеханічна промисловість запасних частин не фабрикує. Немає теж одної технології ремонту апаратури, тому кіностудії ремонтують апарати кожна по своєму, виготовляючи частини з приладкових матеріалів.

«Точність відображення, оптика для кольорового кіно, створення приладів для об'єктивної контролю апаратів, розсування скла об'єктивів по ефективній світлосилі, просвітлення оптики і другі питання для периферійних (читай: для колоній Москви — Ред.) студій все ще не розв'язане».

«У студії хроніки немає хороших штативів, електромоторів, світлофільтрів».

«І ось погана, стара техніка, брак багатьох дрібничок знижують якість випусних фільмів, зривають планомірну роботу студій. Технічному керівництву Головного Управління кінематографії необхідно змінити технічну політику кінематографії, використовуючи багату практику і вимоги не тільки центральних (цебто Москви і Ленінграду — Ред.) але й периферійних (цебто колоній — України, Білорусії, Грузії — Ред.) кіностудій».

Свій лист — наївний Базилевський закінчує такими оптимістичними словами: «Ми надіємося (а ми ні, товаришу Базилевський — Ред.), що в близькому часі наші студії, в тому числі і Українська, будуть поповнені новою, найпередовішою і досконалою «вітчизняною технікою».

Куток розваги

ВЕЛИКИЙ КОНКУРС РОЗВ'ЯЗОК

На бажання читачів, Редакція «Смолоскипу», починаючи з цим числом, міститиме «Куток розумової розваги»: аритмографи, хрестівки, то-

що. Щоб труд Шановних Читачів не залишився без нагороди — ми проголошуємо

Великий Конкурс Розв'язок

В конкурсі мають право брати участь тільки передплатники «Смолоскипу».

Конкурс розчислений на 6 місяців. Кожна загадка матиме відповідну кількість пунктів. Сума пунктів всіх загадок рівняється 30.

Редакція «Смолоскипу» після закінчення конкурсу проведе розгріз розв'язок і розділить такі нагороди:

1. Перша нагорода — 30 пунктів. Виграші — одна з книг: «Енциклопедія Українознавства» (видання НТШ), «Історія Українського Війська», «Історія Української Культури», «Історія України» (видання І. Тиктора).

2. Друга нагорода — 20 пунктів. Виграші: «Від УВО до ОУН» В. Мартинця, «Огненне коло», «Сад Гетсиманський» І. Багряного, «Дріжить підземний гук» З. Книша.

3. Третя нагорода — 15 пунктів. Виграші: «Щоденник» А. Любченка, «Вальдшнепи» М. Хвильового, «Чотири шаблі» Ю. Яновського, «Історіософія українського націоналізму» Ю. Бойка, «Землею українською» Антоненка-Давидовича, річна передплата «Смолоскипу».

Розв'язки надсилати не пізніше 10 кожного місяця!

АРИТМОГРАФ

Уложив В. Березюк (5 пунктів)

Цифри замінити відповідними буквами, які дадуть назву одного видання на чужині:

1, 2, 3, 4, 3, 1, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12,
4, 9, 5, 10, 12, 13, 11, 1, 14, 5, 2, 13, 2,
3, 4, 3, 15, 16.

Ключ до розв'язки:

1/8, 9, 7, 12, 11 — назва військової одяжі.
2/4, 16, 10, 12 — старий український інструмент.
3/5, 6, 4, 6, 2, 6 — виробляють на гугульщині.
4/13, 15, 14 — при вкушенні спричинює смерть.
5/1, 4, 3, 11, 14 — назва тварини.

КОРОТКІ ВІСТІ

Студентство Парижу працює

Поминаючи те, що багато українських студентів Парижу заангажовані в праці ЦЕСУС-у на плечах яких лежить весь тягар праці нашої студентської Централі, — все ж воно знаходить час на діяльність в Українській Студентській Громаді.

Після останніх Загальних Зборів УСГ-Париж, до управи якої увійшли теж нові студенти, які недавно прибули до Франції, Громада влаштувала для свого членства в день св. Андрія — андріївський вечір, а в день трагічної річниці Крут — святочні жалібні сходини, на яких виголошено реферат і відчитано одну поезію.

◆ На 1953-54 академічний рік, 31 український студент в ЗДА одержали

стипендію. Вони будуть студіювати в 22 коледжах і університетах 12 стейтів.

● Через запізнення візи делегація ЦЕСУС-у не змогла взяти участі в IV-ій Міжнародній Студентській Конференції, яка відбулась між 8 і 15. січня ц. р. в Царгороді. Проте Відділ Міжнародних Зв'язків ЦЕСУС-у поробив всі заходи, щоб на Конференції було дискутовано справу екзильних студентів та узгоджено їхнє становище і вимоги в країнах вільного світу.

■ В половині грудня м. р. відбулись у Римі студійні дні Обнови, на яких виголошено численні доповіді. Головною темою доповідей була праця і завдання Католицької Акції в чужинців і в українців.

Смолоскип

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:
Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smolosky
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:

Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:

W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:

Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:

Jaroslav Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:

Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smolosky»

Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6^e

НЕЗАВИДНЕ ЖИТТЯ В ГУРТОЖИТКАХ

Про справжню будні української молоді в Батьківщині важко довідатися з советської преси. Останньо, нові можновладці Кремля хочуть придобити сь народові і показати, що вони, кращі за Сталіна, почали нібито «дбати» про умовини життя молоді, висилаючи своїх кореспондентів і навіть цілі «бригади» в окремі гуртожитки і на заводи. З-поміж рядків цих кореспонденцій часто можна довідатися про те, в яких «радісних» умовах жила і живе українська робітнича молодь. Ось два репортажі комсомольсько-бригади з Запоріжжя.

Кара за портрет батька!

Оглядаючи гуртожитки коксохімічного заводу, ми часто бачили великі фотографії чоловіків і жінок в гарних рямцях під склом. Але всі ці портрети лежали чомусь на ліжках. В 24 кімнаті гуртожитку лежав портрет старшого чоловіка на ліжку Володимира Галана.

— Чий це портрет і чому він лежить на ліжку?

— Це мій батько, — відповів Володимир і розказав про те, як з фотографії побільшив портрет батька — всяка, що загинув в боях за Батьківщину і прикріпив його у себе над ліжком. Але тут з'явився виховник С. Синіцин і наказав детально зняти портрет. (!)

Виходить, що заборона вішати портрети виходить від самого директора коксохімічного заводу, який викликав до себе командантів і загрозив суворими карами, якщо побачить хоч один портрет на стіні гуртожитку!...

Як же ж вчитись?

Недавно в гуртожитку ч. 2 тресту «Запоріжбуд» привезли і повісили велику картину. Сам по собі факт цей нічим не замінний. В багатьох кімнатах вже давно висять подібні картини.

В одній з таких кімнат мешкає бу дівник Юрій Хлібас. Він займається у вечірній школі і тому в нього багато книг. Вже віддавна він просить команданта дати йому окрему тумбочку або етажерку для підручників. Діло в тому, що в цьому гуртожитку одну тумбочку призначено для двох мешканців. І ось дістати окрему тумбочку Юрієві ніяк не вдається.

Ми запитали заступника начальника мешканево-комунального відділу тресту «Запоріжбуд», тов. Калинєвича, чому тумбочку треба обов'язково ділити на двоє, чому така жорстока норма.

— Ах, не звертайте ви уваги на тумбочки, — відповів тов. Калинєвич. — Зате ми купили картин на

кілька тисяч рублів, а в жіночий гуртожиток піяніно. А ви згадуєте про тумбочки. Тумбочки — пустяк...

В багатьох гуртожитках незного міста молодих робітників, які навчаються у вечірніх школах, дають до сільних кімнат... А ось в гуртожитку «Запоріжбуд» на учнів не звертають ніякої уваги. Живуть вони в різних кімнатах і чомусь в найгірших, готувати лекції їм немає де.

В інших розділах довгого репортажу з Запоріжжя говориться про різне: про те, що немає де дати зашити штанів, що обіди в столових дорогі, одноманітні й несмачні, що на обслуження в ресторанах треба ждати годинами, що через те спізняються робітники на працю і про інші сірі, як ніч, будні молодого «найшасливішого в світі» робітника...

Про обслугу в ресторані в репортажі пишеться дослієно таке:

«Така теж оплата заробітку офіціанток. Кожній офіціантці дається норма: в місяць вона повинна подати стільки-то обідів на стільки-то рублів. Подасть на більшу суму діс

тає надвижку до зарплати. І тоді їй не знижують, а підвищують норму виробітку, хоч ціни на продукти знижуються і кількість дань в меню збільшується. І офіціантка в погоні за виповненням своєї грошової норми повинна обслужити, наприклад, клієнтів, які сидять не за трьома, а п'ятьма а то й десятьма столиками **Негідна система, яка ігнорує що найважливіше — людину! (!!!)**

В закінченні репортажу пишеться м. ін.: «... Все для людини, все людини! — ось найвищий закон нашого суспільства (???)... Часто остаеться забути важні буттєві потреби людини. Ми розказали про деякі недостатки буттєвого обслуговування молоді, недостатки деколи дрібні, але пекучі. Вони завжди виринають там, де забувається головне — жива людина з її потребами і вимогами». (!)

І в цьому авторі репортажу М. Скрипаль, Л. Сердюк, М. Драчинський, А. Прокоф'єв, П. Супруненко — не помилялись! Але вони при тому всьому повинні пам'ятати одне: що тією країною, в якій забуто про всі людські потреби людини, є — СССР!

О. Несторенко

«Нагорода Риму»

В 1643 р. французький король Людовик XIV-ий, відомий протектор малярів, архітектів та музиків, уфундував «Королівську Академію Мистецтв». Вона існує ще й сьогодні в Парижі, а її назву, після революції та встановлення республіки, змінено на: «Школа Мистецтв». Популярно її називають «Бозар» від французького «Beaux Arts».

Декілька років пізніше Людовик XIV-ий, щоб заохотити учнів цієї школи до більш інтенсивної праці та зацікавлення мистецтвом, постановив, щоб кожного року відбувались тут конкурси змагання між студентами. В нагороду тому, хто здобуде перше місце, пожертвував трьохрічний, безплатний побут у Римі — місті залишків античного мистецтва. Ці конкурси та форма нагороди збереглись до сьогодні.

Рим, будучи столицею імперії, згуртував безліч творів, як архітектурної, так і мистецької краси, творів, які зараз являються прикладом класичного мистецтва.

Щорічно одному маляреві, архітектів та різьбареви, а що два роки одному графікові й музикові зі Школи Мистецтв у Парижі дається змогу здобути «нагороду Риму». — це трьох-річний, безплатний побут у віллі Медічі, яку то Людовик XIV-ий купив та призначив для цієї

цілі. У стіп її розгорнулась долина Тибру з панорамою на Рим.

Харчі й побут є безплатні, крім цього виплачується мешканцям цієї вілли певну суму грошей на дрібні видатки. Висота її на сьогоднішній день рівняється одному мільйонові франків річно, за що нагороджений мистець мусить прислати державі кожного року одну зі своїх праць.

Сам конкурс на «нагороду Риму» відбувається ось-як: Починається він на весну кожного року. Учасники, кожний зокрема, виготовлюють протягом 12 годин проект-шкіц картини на подану тему. Опісля їм дається час, — чотири дні, — для виготовлення самого образу олійними й вибирає 40 найкращих, а їх автори приступають до друго змагання. Цим разом виготовлювання шкіцу триває 36 годин, а викінчення картини 8 днів. Знову переводиться селекцію і десять вібраних мистців стає встанне до конкурсу. Виготовлення шкіцу олівцем, або чорнилом, триває тепер 48 годин, а викінчення праці — півтора місяця. З цих десятих журі вибирає одного й нагороджує його нагородою Риму». Слід зазначити, що підчас цілого конкурсу зберігається повну контроллю праці його учасників і нагороджений за слугує вповні на трьохрічний побут у Римі.

О. К.

В «КРАЇНІ КАЗОК»

Мені пощастило провести декілька прегарних хвилин в «країні казок»...

Знаю, що зразу не повірите й навіть настоюватимете, що в світі вже немає місця для такої. Ще тільки дітям розказується казки й то нечасто, дорослі ж впізнали грізну дійсність.

Коли б ви жили в Парижі, то вже від довшого часу помітили б розліплені по мурах міста, блакитні афіші. На них — хатина й білі, з паперу складені коники — ті самі, що ви їх пригадуєте з дитячих років. Поясню вам: це Міністерство Публічного Здоров'я відкрило в залах «Гран-Пале» VI-у Виставку дитячого устаткування (VIe Salon de l'enfance), де більші французькі фірми (безперечно — для реклями!) розложили в стендах усяке добро, потрібне непотрібне для дитини, від голки почавши, а на літаку й фортепіяні покінчивши.

Заходите й усі ваші змисли подразнені: кольорові світла сковують зір, у повітрі кружляє запах чоколяди й смажених мигдалів, безустанно міняються мелодії. Кожна річ тут манить немов кличе до себе й ви не знаєте, куди вам повернутися, що спершу оглядати. Самозрозуміло отже, що більша частина гостей гордиться короткими штанами, або спідничкою... Старші — батьки, які й клопочуться тим, щоб у товпі не згубити «дорогого Івася, чи Марусю».

Погляньте на дитячі бліччя! Вони всміхнені, очі горять подивом, майже щастям. Бо й чого ж тут немає? Є замок, увесь побудований із пляшок мінеральної води, є справжній гелікоптер, є вітрильний човен і навіть міжпланетарне стрільно, в якому можна відбутися прецікаву «по дорож на місяць». Тут теж можна сфотографуватися на колінах у св. Миколи, можна поговорити з улюбленими, казковими героями — Снігурочкою, Аліцією, ковбоями та клюном П'єром, можна даром напитися теплої чоколяди, спробувати солодкого печива. Що вже згадувати про всякого рода карузели, гри й забави? Так і потоплає в морі балонів, оксамитних медведів, олив'яних жовнів, ляльок (великих і менших, залежно від спроможності батьків!), електричних поїздів та маси ілюстрованих книжок. Для молоді публіки відкрито теж окремий театр, кіно, цирк та десяток маріонеткових вистав.

Правда, організатори не забули й про старших, головних матерів. Пудри, парфуми, нельонові панчохи, всяке домашнє приладдя, холодильник

ниці й телевізійні апарати втішаються не меншим подивом! Ті телевізійні апарати може й не зовсім на місці, бо, передаючи останні вісті зі світу, показують заворушення в Триєсті...

Мила несподіванка: на виставці не забули й про нас, українців. Краще — Союз Українок за посередництвом Жіночої Ліги Французької Каатолицької Акції, виставив, поруч із іншими народами, й свій експонат. — Це макет полтавської хати: на покутті, під образами, засіли до св. Вечері господарі, а в двері, зі взідом та вертепом, уходять колядники. Все це відтворено дуже дбайливо й уміло; не забуто ні про борщ, ні про кутю, навіть про дідуха.

Безумовно, наша хатина губиться у натовпі багатих стендів, але для нас вона є і буде найкращим експонатом, осередком найбільшого зацікавлення.

Заходячи, я думав залишитися годину-дві. Забарився більше п'яти... Але навіть казки не тривають довго — знову влився в холодну мряку осіннього вечора.

«Країну казок» заступила думка: завтра повернеться ще один, сирій і невсміхнений, паризький день.

С-ий

Галич. Зараз в Галичі є 2 середні, кілька семірічок і кілька початкових шкіл, обласна школа предсідників колгоспів, сільсько-господарський технікум, учительський інститут, школа механізації с.г., обласна культурно-освітня школа, школа медсестер.

◆ Після війни міністерство охорони здоров'я СРСР замкнуло, як «нерентабельні» десятки невеликих шкіл, які готували медсестер, скоротивши їхню кількість майже вдвоє, порівнюючи з довоєнним станом. В наслідок цього відчувається зараз в СРСР велику потребу працівників медичних спеціальностей.

◆ ЦК Комсомолу рішив вибирати на XII-ий з'їзд ВЛКСМ одного делегата з рішенням голосом від 15 тис. комсомольців.

«Клюб молодих»

(Фейлетон)

У селі нашому заходиться зараз новий клуб гуртувати. А клубів, вибачте, багацько й яких уже там немає? Клуби письменних і неписьменних, грошовитих і бідняків, клуби горлорізів, скалозубів, клуби випивчарку, підкалдильного, «і прочая і прочая».

Так ось — новопридуманий клуб не тієї ж породи. Клуб, як кажуть, самою природою створений, клуб — без якого обійтись не можна. То ж і знайте: закладемо «Клуб молодих!»

Надіслали й мені запрошення. Сказано: «Будь-ласка, приходьте, раді з Вами познайомитись...» І стільки.

Геребираю те їх запрошення в пальцях... Не першої я молодості, на рік «-ять» пеллагослозилося і в волосі мукою сіється.

— Ну, що ж — думаю — молодий не той, що мало в нього років, а той, що молодо почувається!

Аж підстрибнув, аж засміявся: я теж молодий! Гляньте тільки, а не вгадаєте років, менше двадцяти припишете. — Дух молодечий, звісно.

Підголивсь, почоринив волосся, таки без краватки, в сорочці зі заковченими рукавами йти намірився. Нехай знають із ким їм до діла, може так скоріше за свого приймуть.

Не пішов — полетів. По вулицях люди дивляться, пальцями показують. Мають таких, хвацьких молодців зроду не бачили.

Поступив у клуб. Тільки за порогом, ще не всів гаразд розглянутись, а вже загриміло в привіт: «Славно!»

Але дивлюсь, (важко доводилось, бо накурили в тому клубі!) і... очам не вірю: За столом — у паперовій шапці, з дерев'яною шаблею при боці — мій кум, Панас Семенович, а біля нього — сусідка по подвір'ї, Евдокія Іванівна (та, що мойого старшого брата до христе тримала) куклу колише.

Ближче мене, наш пан учитель на стіні незугарних коників малює, в кутку ж волосний із писарем у кічки грають.

Панас Семенович мене побачив, із місця встає, чарку підносить. «Нехай живе молодість!» — ледви хрипить.

— Мабуть не зайшов по тій адресі — подумав я. Поглянув ще раз на запрошення — ні, вірно! Кивнув тільки головою і вийшов...

Ось вам — «Клуб молодих!» Пишіться, коли двадцяти років не переступили.

Остан Черешня

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse
ukrainienne

«SMOLOSKYP»

Journal of the Ukrainian
Youth

Ч. 3 (39)

Березень 1954

Рік 5

В 25-ліття ОУН

В цьому році відзначаємо 25-ліття існування Організації Українських Націоналістів, єдиної революційно-політичної формації в українському визвольному русі, яка, несучи на своїх плечах чи не всі удари окупантів України, зуміла проіснувати вже 25 років і безупинно вести ефективну революційну й політичну боротьбу.

Ми не знаємо в історії України ні одної організації, ні одного руху, ні однієї партії, які б принесли на жерівнику Батьківщини стільки жертв, які зробили б в західному світі стільки пропагандивно-політичної праці, які мали б стільки членства, прихильників і симпатиків, які дали б стільки хрустально-чистих особистостей, стільки відданих до загину бойовиків, як матірня ОУН.

Вийшовши з другої світової війни розбитою на два відлами, втративши найактивніші й найкращі кадри свого членства в революційно-підпільній боротьбі, ОУН вийшла послабленою, але ще більш монолітною.

Великою заслугою ОУН (і чи не найбільшою) є ідея соборницького поєднання в націоналіста всіх прикмет українця. Жодна українська організація не позначається на стільки соборницькою, як ОУН. Велика заслуга ОУН в синтетичному поєднанні українського націоналізму Західних Українських Земель з ідеологією і проявами українського націоналізму на Центральних Українських Землях. Українські націоналісти не заперечили і не відкинули націоналізму ВАПЛІТЕ — хвилювизму, а поєднують і переносять його на загально український національний та націоналістичний ґрунт.

Українська молодь завдячує ОУН і її творцям своє духове формування, формування свідомих членів української нації.

Депортації молоді в СССР

Теперішню ситуацію в СССР можна порівняти з ситуацією, що панувала від початків советської влади: доба воєнного комунізму, НЕП, колективізація, комплетне закріплення влади, знищення опозицій — доба терору. Те саме тепер, після смерті Сталіна. Колишні роки замінюються сьогодні місяцями. Все міняється прискішеним темпом: після деякого відпруження та ліквідації конкурентів на верхах, прийшов період закріплення влади. Перші симптоми: сільськогосподарський плян Хрущова під покришкою піднесення «добробу ту для населення» і нове закріплення робітництва та селянства. На відтинку молоді теж впроваджено новості — виготовлено плян депортації десятків тисяч молоді в Сибір, Казахстан, на Урал і Поволжя. Суттю пляну депортації не є тільки засвоєння земель, які стоять облогодом, але — й це мабуть в першу чергу, — відірвання молоді від рідного національного кореня, денаціоналізація та перетоплення молоді різних національностей на безрідних пролетарів в общеросійсько-советському середовищі.

Плян цей виготовлено новою владою заздалегідь. Його буде прийнято «з ентузіазмом» та «великим піднесенням» на XII-ому з'їзді комсомолу, який має відбутись в другій половині березня ц. р.

Ще далеко до з'їзду почались чистки по всіх «союзних» республіках і областях з метою усунути весь неблагонадійний елемент в комсомолі, який зміг би ставити владі пасивний чи навіть активний спротив. Передз'їздові комсомольські республіканські та обласні збори відбуваються під знаком посиленої критики та самокритики. Рівночасно почалась по

силена пропагандивна кампанія серед комсомольців і молоді за виїзд в малозаселені області Сибіру, Казахстану, Уралу, Поволжя.

З закликами, типу «Приїжджайте до нас в Сибір» (хто добровільно поїде?!), звернулись в «Комс. Правді» і наші земляки М. Шульгин, П. Клішко, Ф. Бойченко, В. Маковецкий, М. Горбач та інші...

В окупованих республіках, а в першу чергу в Україні, визначено контингент молоді і дорослого населення, яке має ще до весни виїхати в Сибір. Під реєстрацію попав в першу чергу т. зв. неблагонадійний елемент, залишки тих, які мали нещастя бути поза кордонами СССР, які були під німецькою окупацією, чи б. червоноармійці окупаційної армії Німеччини.

Не зважаючи на посилену пропаганду, молодь в своїй масі не зголошується і бойкотує всі заклики партії та комсомолу. Виїжджають тільки під примусом, як і в трудові резерви — ФЗН. Молодь знає, що її чекає на засланні, скільки її попередників повернулось з будов Комсомольська на Амурі, з будов Сталінградського тракторного заводу, з будов заводів Сибіру, Уралу, Донбасу, Сахаліну та Якутії, куди було загнано в тридцятих роках тисячі й тисячі молодих хлопців та дівчат. Ось приклад. Гляньте на опис їхньої праці і життя:

«Працювали цілі доби... В густому морозному тумані комсомольці почали копати землю кайлами. Костеніли ноги, відмерзали пальці, але ані один боець не покинув фронту (бо не міг покинути — О. З.) На освічений прожекторами площадці працювали цілу ніч. І перемогли... На Магнітобудові молодіжні ударні брига-

ди будували одну з найбільших домен... Молодь не переривала роботи навіть в 40-градусні морози, коли руки відкачувались держати молоток...» *

Советська пропаганда потішає молодь і сьогодні, що краще їй не буде на заслання, як її попередникам. «Комс. Пр.» (ч. 33, 1954 р.) писала відкрито: «Повторюючи подвиг старших поколінь комсомолу, які здвинули місто Комсомольськ на Амурі, вони пойдуть піднімати нерозорані землі. Ентузіастів чекають не малі труднощі. Але всі труднощі будуть успішно переборені (!!)...» І т. д.

«Комс. Пр.» (ч. 42, 1954 р.) наводить вже перші підсумки «зголоше них» на виїзд в Сибір. Між ними ми знаходимо теж сімдесят «ентузіастів» Димерської школи с. г. механізації на Київщині. Більше наразі не має. Бо і як можуть бути, коли не тільки молодь, не тільки комсомольці, але й обласні комітети комсомолу, та ба, навіть ЦК ЛКСМУ збойку тував доручення ЦК ВЛКСМ (Москви!) вислати на працю в колгоспних кормових фармах 50 тисяч комсомольців!

Коли довелось українській молоді їхати в свої ж рідні українські села, — вона не захотіла, не поїхала, збойкотувала! То що ж тоді говорити про виїзд в Сибір чи Казахстан. Для агітації на виїзд пущений у рух весь апарат советської пропаганди. Тільки в самому Києві працює агітаторами 9 тис. (дев'ять тисяч!) комсомольців! І все безуспішно — влада примушена вживати насилля і залякування. На її обіцянки вже ніхто не йде.

Всі ці зміни, всі ці с. г. пляни ще більше збільшують революційне наставлення як серед молоді, так і серед загалу населення. В людей, при речених на виїзд, зростається спротив і бунт. Цей спротив, який в більшості випадків виявляється в пасивності, переминюється в спротив активний, який вже скоро може вибухнути полум'ям національних революцій в СССР.

О. Зінкевич

*) Н. Михайлов: «Беседы об уставе ВЛКСМ».

БОПЛЯН ПРО УКРАЇНУ

Від Редакції: Нижче містимо уривок з рідкісної праці, Г. де Бопляна: «Description de l'Ukraine» (Paris 1861).

Гійом Левасер де Боплян, француз з походження, народився при кінці 16. ст. в Нормандії. За спеціальністю Боплян був військовим інженером. Приблизно в 1631 — 1648 рр. він був на службі Польщі. Діяльність його в ці часи була зв'язана майже виключно з Україною, де він перебував переважно разом з С. Ко нецпольським. Боплян добре знав життя України та Польщі й тому його відомості мають особливе значення для нас.

Перше видання праці Бопляна вийшло на французькій мові в 1651 р. в Руані. Після цього цей твір ще декілька разів перевидавався та був перекладений на ряд інших мов.

Київ був колись одним з найстарших міст Європи, як про це свідчать рештки старовини, а саме висота й ширина його укріплень, глибина його ровів, руїни його церков, старовинні гробниці кількох князів, які там поховані. З його церков залишилися на спомин лише дві — це св. Софія і св. Михайла. З інших осталися лише руїни, як от з церкви св. Василя, з якої ще видно мурів висотою 5-6 футів з затертими через давність написами на штукатурці віком понад 1400 років. Серед руїн цих церков знаходяться гробниці кількох руських князів.

Церкви св. Софії і св. Михайла були відбудовані в їхньому первісному вигляді. Софійська церква має гарний фасад і прекрасний вигляд, з якого боку на неї не глянути, бо стіни її прикрашені кількома фігурами і зображенням подій в мозаїці. Ця праця складається з дуже маленьких камінців різного кольору, які блищать наче скло і так уміло підібрані, що не можна розібрати чи це живопис чи вишивка на канві. В цій церкві є пам'ятники кількох князів. При ній живе архимандрит. Церква св. Михайла зветься золототерехою, бо вона вкрита золоченими плитками. В ній показують мощі св. Варвари, що, як кажуть, була перенесена сюди з Нікомідії під час війни.

Це старовинне місто розташоване на рівнині та на вершині гори, яка зноситься з одного боку над усією навколишньою рівниною, а з другого — над Борістеном, що тече в її під

ніжжю. Між нею і цією річкою розташований новий Київ, місто, що тепер мало заселене і має не більше 5 — 6 тисяч мешканців. В довжину воно простягається здовж Борістена на 4.000 кроків, в ширину від Борістена догори — на 3.000 кроків. Воно оточене ровом, шириною в 25 футів, має трикутну форму і обведене дерев'яною стіною з вежами з того ж матеріалу. Його замок розташований на вершині однієї гори, що підноситься над нижнім містом, але над якою простягається старий Київ.

Православне населення Києва має щось десять церков. Одну з них, при якій розташований університет або академія і яка міститься біля ратуші, вони звуть «Братська Церква».

Це місто має лише три гарні вулиці. Всі інші — це прямі, неправильно вигнуті і покручені на зразок лябіринту.

Місто є значним торговельним центром країни. Предметом торгівлі є збіжжя, фура, віск, мід, сало, солена риба, тощо. В ньому перебувають єпископ, начальник війська, каштелян та староста. Воно підлягає чотирьом юрисдикціям: єпископському судові, палатинському або старостинському, війта та райців (радника).

Всі будинки тут збудовані на один поверх. Населення користується свічками, зробленими з трісок. Вони коштують так дешево, що за один подвійний динар можна освітлювати найдовшу зимову ніч.

З французької мови переклав

А. К.

ОУН зі своїми ідеологічно-політичними закладами, зі своєю орієнтацією в першу чергу на власні сили — на здобуття української держави революційним шляхом, має перед собою накреслену велику місію в історичному змагу української нації.

Листок Літературної
Комісії Зарева

ЮНІСТЬ

Редагує Л. Винар

ч. 7

Рік 5

ПОМЕР Ю. ЯНОВСЬКИЙ

З сумом і великим жалем повідомляємо, що 25. лютого 1954 р. помер в Україні на 52 році життя Юрій Яновський, найвизначніший сучасний український прозаїк і поет.

Сл. п. Юрій Яновський народився листопаді 1902 р. в Єлисаветграді родині службовця. Вперше почав рукуватись в 1924 р. Найбільш ідентичні його твори це збірки оповіань: «Кров землі», «Роман Ма», «Коткі історії», «Земля батьків», «Кивські оповідання», романи — «Майтер корабля», «Чотири шаблі», «Вершники», «Жива вода», п'єси — «Завойовники», «Дума про Британку», «Син династії», «Потомки», морські ірші — «Прекрасна Ут», оповідання та новелі — «Мамутові бивні» та агато інших.

Сл. п. Юрій Яновський постійно цькований і переслідуваний советською владою відійшов від нас передчасно, не маючи змоги свобідно сказати своє останнє слово. Його численна творчість буде завжди захоплювати мільйони української молоді своєю багатогранністю, українським патріотизмом та глибиною умки.

Смерть Великого Письменника порясла наші душі до глибини, вона черговим доказом російсько-большевицького терору в Україні.

Вся українська молодь на чужині лонить голови над гробом Великоо і Незабутнього письменника, яка авжди так мріяла зустрінути Його Вільній Україні.

Спи Великий Сину, Україна розуміла Тебе, розуміла Тебе українська молодь, для якої Ти був зразком боротьби за свободу нації. Наші серця були завжди з Тобою, ми боліли Твоїми болями і стражданнями, бо Твоє серце було повне любові до українського народу і повне ненависті до північного окупанта.

Спи Великий Сину України, останній привіт шле Тобі українська молодь з далекої чужини.

ВАПЛІТЕ і техно-мистецька група «А»

(З циклю: «Творчість О. Слісаренка»)

(Скорочено)

«Література складається з творчості, життя літературне — з розмов літераторів».

Валеріян Підмогильний
(«Місто»)

В 20-их роках на Центральних Українських Землях занотовуємо потужний розвиток літератури, що вніс тривкі вартості в українську духовість. Це перш за все непромінальні зразки поезії та художньої прози. Тоді пробудились справжні творчі сили нації, які не завагалися звести смертельний бій з російським окупантом України, бо російська духовість старалася знищити усіми засобами творчий геній України — національну культуру. Письменники оули змушені маскуватись всякими символами, щоб бодай на короткий шмат часу відтягнути своє фізичне знищення. Вони майже всі — колишні завзяті комунари, як блудні сини — повертаються на лоно нації з метою спокутувати свої вчорашні помилки.

✱

Не улягає сумніву, що на творчість Слісаренка мало безпосередній вплив середовище, в якому він творив. В основному його полонили ідеї Вільної Академії Пролетарської Літератури, яка була найповажнішим бастионом українського творчого генія 20-их років на Наддніпрянщині.

«Хвильовий на місце Елланового пролетарського Гарту заклавав у січні 1926 р. нову письменницьку організацію в Харкові ВАПЛІТЕ — (націоналістичну) — Вільну Академію Пролетарської Літератури. До організації були зібрані найвизначніші імена письменницької літератури» 1).

Під націоналістичним підсоветських письменників слід розуміти світогляд, який в основі своєї ідеології поставив індивідуальність української нації з усіма її творчими похідними. Нація понад класи. Штовхати вперед «примхливицю» історію, дбати про прогрес — це значить дбати про відродження і змогутіння власної нації.

Коли бажаємо проаналізувати діяльність ВАПЛІТЕ, а головне її ідеологічний стрижень, — то завжди натрапимо на Миколу Хвильового, як духового батька, бунтаря проти советської дійсності та автора талановитих новел і памфлетів. Крім нього в ВАПЛІТЕ згуртувались найкращі майстри слова тодішньої української музи.

Працю організації унапрямували М. Яловий (Ю. Шпол) 2) — президент, М. Хвильовий — заступник і Олекса Слісаренко — секретар ВАПЛІТЕ. В звичайних членах були: А. Любченко, Ю. Яновський, Г. Епик, П. Тичина, М. Куліш, М. Йогансен, Гео Шкурпій, П. Панч, І. Сенченко, М. Бажан і другі. Майже всі вони дебютували з мистецького боку надзвичайно, сильними творами — хоч і різних літературних стилів. Майже у всіх їхніх творах пробігав червоною ниткою головний мотив не нависти до тодішнього примітивного окупанта України.

«Характеристичною рисою ВАПЛІТЕ було її наставлення на високу якість і високу культуру» — стверджує один з дослідників 3). За стиль їхньої творчості — ваплітянців називали «олімпійцями».

В одному зі своїх цікавих памфлетів Микола Хвильовий писав: «Коли Україна пройде той закономірний і природний процес, державний процес самовизначення і ствердження, який пройшли і проходять тепер всі народи Європи? Без цього годі говорити про будьяку національну та соціальну справедливість. Порожнім брязкотом про інтернаціоналізм не прикриєш питання, що його висунуло життя». 4). А далі цей самий відважний автор вимагає, щоб нарешті з'ясувати чи «Україна є кологією українського націоналізму 5). шла доволі скоро у формі різних «урядових пашквілів» — чи пак — «критичних літературних розвідок» урядових «критиків». Навіть заворушились кремлівські можновладці, мовляв — «шовіністическая Вапліте» — набрала націоналістичного забарвлення.

З вище наведених уривків з памфлетів Хвильового недовозначно ба-

чимо наголошення перш за все національного питання, а опісля соціального.

У вимушеному «покаянні» Хвильовий писав: «Хвильовизм — це теорія боротьби проти КП(б)У, яка створена під натиском ідеології українського воєнничого фашизму, під натиском ідеології урбанізованої української буржуазії, що мріє зробити з України велику імперіалістичну державу» — ось ціла суть хвильовизму, як ідеологічної течії. В загальному, під націоналізмом Хвильового розуміємо специфічний націоналізм, який з ідеологією організованого українського націоналізму має лише спільні сторони. (Мимоволі насувається паралель з т. зв. «донцівським націоналізмом» — який рівнож не покривається вповні з ідеологією українського націоналізму 5).

Висуваючи лозунг «геть від задріпанки Москви», — Вапліте вибрало одвертий шлях боротьби за державу не самоозначення нації в культурній площині. Дивлячись з цієї точки зору, вповні зрозуміємо гордий лист Слісаренка до М. Горького-Пешкова, який привів його до заслання на повільну смерть — в Сибір.

На маргінесі зазначимо, що сьогоднішня полеміка навколо постаті Хвильового не є конструктивна, а часом — озброєна в скрайню суб'єктивність «критиків». Тому не бажано займатись цими голосами «за» і «проти» — Хвильовий оборонців не потребує!

Натомість цікаво зупинитись коротко над питанням чи «хвильовизм», а заразом Вапліте, — це дійсно «ідейні спадкоємці боротьби 1917 р.», чи це «виваволі і стремління українського народу здобути собі нічим необмежені можливості для свого розвитку й державно-політичного оформлення?» (думки П. Голубенка — «Вапліте» ст. 38).

Не улягає сумніву, що Хвильовий змагав до змогутіння нації — держави й що був виявом стремління свого покоління, яке в кошмарних 1917-20 рр. не зрозуміло як слід вартості національної держави, а він зрозумів трохи пізніше, коли Україна була вже окупована. Проте хочемо зазначити, що відродження 20-их років мало рівнож деякі недотягнення, про які коротко згадаємо. Це перш за все негативне або пасивне наставлення до Бога, а християнської релігії зокрема й частинне розірвання з історичною традицією України, мовляв:

«Церкви старовинні — в повітря,
Вишневі садки — під сокиру,
Прорвати Карпати тунелем,
Динамітом — пороги Дніпрові»

(Є. Блакитний)

Отже ці два моменти ослаблюють до певної міри Ренесанс 20-их років. То ж не диво, що д-р О. Грицай писав про Ренесанс таке: «В нас 20-ті роки цього сторіччя ентузіясти з-під стягу Хвильового чи Миколи Зерора величають, як добу українського відродження, що ніби на свій лад видвинула ідею націоналізму та стала голосником гасел романтичного ідеалізму й індивідуальної творчості. Та проте, годі не сказати, що ідеали їх творчості, душевної на кожнім кроці московськими кагатами тіла й духа, не змогли вповні (підч. моє — Л. В.) відповісти ідеалам переломового відродження української духовності» 6). Д-р О. Грицай думає, що «в середовищі найстрашнішого поневолення і кріпацтва, якого не знає людство від часів свого історичного існування», як рівнож «без оновлення релігійного духа» — Відродження не було синтетичне — не було б повне. Проте ці «негативи» зрозуміє кожна людина, яка глибоко вдумавшись в тогочасне докільня й своєрідний «дух часу» 20-их років.

✱

По розгрімі Вапліте, Слісаренко стає співтворцем техно-мистецької групи «А», що являлась ідейним про довженням дії Хвильового.

Про постання цієї літературної групи «А» — донеслось надзвичайно мало. По розігнанні Вапліте, письменники пустились в мандрівку по різних літературних угрупованнях 7). Слісаренко, при активній допомозі своїх друзів, заложив свою «техно-мистецьку групу «А», про яку проф. Державін пише: «Йогансен, Слісаренко, Смолич — утворили по розгрімі Вапліте «техно-мистецьку групу «А», яка правила їм суттю за ліквідаційний засіб самозахисту» 8).

Крім вищезазначених до групи «А» на лежали ще такі письменники як Ів. Ткачук, Я. Качура, В. Гжицький, та Я. Козоріс. Бачимо, що знову створилось нове середовище, яке за своїми «техно-мистецькими» засобами — продовжувало працю Вапліте.

В. Гжицький зі славновісним романом «Чорне Озеро», М. Козоріс з «Голуба кров» — «апологетико буржуазного націоналізму» — й цілий ряд інших письменників зуміли образно передати стихійний, ще організаційно не оформлений націоналізм, який зі силою гірського струмка, нищить по дорозі до повної кристалізації, свого духового вивершення — усі перешкоди. З цілої групи «оцілів» лише Юрій Смолич — «справді в націоналізмі неповинний», як твердить С. Ніколичин. Всі інші були знищені Москвою.

Любомир Винар

Вечірній етюд

Щовечора з радіостанції «Осінь»
Надається Вітряний Концерт...
«Осінь» на хвилі шіснадцять —
Кома — дев'ять — кома — три.
Антенна — місяць, кіловати — хмарки!

Спікер — зірка, слухачі — ми!

Один слухач — серце!

Другий — ти!

На місяця антени вітряний екстаз:
Маніжить скрипка, підмовляє бас,
Віолончеля мріє і трелі веде,
Тужить і зове,
Серце і тебе!

Слухається серце і призабуває про все....

Павза.

Деся вітер притих — заховавсь,

Деся вітер...

Вітер знову озвався

І за тінню навздогін пігнався!

Деся вітер...

Вітер уже зупинивсь

І на форті акорду до неба підбивсь!

Вже гудуть басы, зідхають віолончелі,

Співають скрипки високі соля,

А кларнети рвуться як сваволя

В піднебні вишини.

Ще мент і вже трубки

Як розсічені комети....

З спокійним вдаром каштану кастанетів

Ідуть в танок мрії і думки.

Концерт триває,

Мрійлива зірка підмовляє

Слухати завтра ще...

З дерев падають золочені листки

На клумби айстр і золотистих далій.

Щовечора виходжу самотнім в парк

На Концерт Вітряний осени п'яної.

Юрій Володиславич

З книги: «П'янка осінь».

1) С. Ніколичин: «Культурна політика большевиків і український культурний процес», На чужині, 1947, ст. 32.

2) Опісля на його місце президентом обрано Олеса Досвітнього.

3) Петро Голубенко: «Вапліте», ст. 67, В-во «Орлик», 1948.

4) Микола Хвильовий: «Камо грядеши», памфлети, Книгоспілка, 1925.

5) Ібід. («Україна чи Малоросія»).

6) Д-р Остап Грицай: «Шляхом генія України», «Юність», ч. 3, ст. 8-9, Мюнхен, 1951.

7) Наприклад: Марс, Ланка Молодія і інші.

8) В. Державін: «Письменник — громадянин», «Українська Думка» ч. 14, 213, 1953.

3 творчості Ренесансу двадцятих років

Від Редакції: Щоб у читачів був певний образ великої Літературної Дискусії (1924-1927), яку започаткував М. Хвильовий у циклі своїх статей, що появились в 1925 р. в додат-

ку до «Вістей» — «Культура й Побут», а згодом були видані окремою збіркою «Камо грядеш» — передруковуємо відгук цієї дискусії в літературних пародіях 20-их років. Ці

твори передруковуємо з видання В. Атаманюка «Літературні Пародії» (В-во «Маса»), яке появилось під кінець 20-их років.

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

(Стенограма диспуту 24 травня 1925 р. при міткомі УАН)

Стенограму скорочено й спопуляризовано.

Од популяризатора

Стенограма диспуту мало зрозуміла масам, а то навіть і співучасникам диспуту. Хіба, наприклад, може

Меженко зрозуміти власну доповідь? Звичайно, ні! А коли так, то популяризувати треба.

Передне слово

Це добре зрозумів і академічний загаль од 60 до 100 років віку — приперлося, не шкодуючи, милиць, костилів і старих кісток аж 900 штук. І все то — відомі літератори!

Довелося, звичайно, пустити й декого з чужих, бо нічого не вдієш...

ДИСПУТ

Голова зборів Дорошкевич: Простимо пробачити, але доповідачем буде Меженко... Крайого не знайшлося... цей день років двадцять тому у мене померла бабуня (втирає сльози) двоюрідна.

Так, от недаремно, кажу, ми сьогодні збралися. Слово належить доповідачеві.

Меженко: Я не погоджуюся з т. Хвильовим. Про яку Європу мова мовиться? Європа є західня, східня, південна, північна й, нарешті, центральна. Не можу ж я з усіма Європами погодитись?! У нас, звичайно, все ні к чорту. І театр, і фільми, і малярство і загалом все мистецтво. Наші письменники вульгарні, на кожній сторінці лаються... А скажіть, прошу вас, почім я знаю, лаються, на кого вони натякають?

(Сходить з трибуни. Присутні жваво вітають улюбленого критика, не шкодуючи калощ).

Коваленко: Я бачу, що тут один проти всіх. Ну, якого чорта дискутувати, коли все-одно ні до чого не договоритись? Ну, коли вже «диспут», так диспут... Я зараз прочитаю вам статут «Гарту» (читає, але голова швидко переводить стрілку годинника наперед).

Голова: Ваш час вичерпано! Слово належить Зерову!

Зеров: Меженко промовляє, як той сморгонський ведмідь, танцює на розпаленій плиті — весело чи сум-

но, а танцює, бо знизу пече.

О, темпора! О, морес! Меженко не розуміє досі, що Європа — це я, і я — Європа! (Б'є себе в груди). Оманія меа мекум порто! Коваленко узурпує моє право писати халтурну кристику! Коваленко грабує мене!... Караул... Пробі!!!!

(Промовцю дають понюхати томик Горація видання 1581 року й він заспокоюється).

Десняк: Стара це все історія! Настогидла, як Зеров зі своїм Гибуллом та латиною. Чого хоче Зеров? Витягти все старе ба...

Старицька-Черняхівська (з місця, перебиваючи): Я тут (плаче).

Десняк: Критики в нас на понюх табаки, а критиків і за тиждень не перевішася! Задаються тільки! Заждіть, братики, незабаром ми вас по зашийку наладиммо!

Геть Європу й Бенуа!

Підмогильний: Що ми все література, та література! Це дрібниці. Гляньте на владу.. (зобачивши загрозливий рух Коваленка, замовкає). Ну коли література то й хай!.. Лізе всяка шпана в літературу, а ми цвіт української нації, гинемо завчасно не давши плоду... А! Навіщо ж ми учились? Навіщо наші батьки грошки на наше вчення марнували? (Зомлілого промовця виносять).

Шупак: Я дозволю собі, коли ви не образитесь, висловити свою, так

би мовити думку... Я, як старий діяч, почуваю потребу висловитись... Так от ви тільки не ображайтесь... (Академічні дами посиляють промовцю «воздушні» поцілунки).

Одним словом, я з усіма погоджуюсь, а коли не згодуюсь, так вибачте (сходить з трибуни).

Могилянський: Я за Хвильового... Один Хвильовий пожалів нас... Я старий революціонер... Ще за студентства я мав товариша з Кавказу, що Канта читав і нічого не розумів... Я й портрета Маркса раніше од вас усіх бачив...

Знов таки, й людина од Дарвіна походить... то пак Дарвін од людини.. тьфу, малпа од Дарвіна, чи пак Дарвін од малпи!... Одним словом: «не единым хлебом жив будет чело век»... Гадаю, що джерелом я користався авторитетним?..

Филипович: Дозвольте вам продекламувати Пушкіна. Хороший поет був!.. (декламує).

Коли вже вся аудиторія заснула під декламацію, голова оголосив:

Голова: Резюме я не робитиму, бо тут сам чорт не зробить резюме! Хіба можна із самозакоханого гелютання зробити якесь резюме?

Що я вам, асенізатор, чи що?

(Присутні протирають очі, позіхають і розходяться).

Омелько Бун

Від Редакції: В часі великої літературної дискусії було влаштовано декілька прилюдних диспутів, а стенографічний відпис було надруковано окремих виданням: «Шляхи розвитку сучасної літератури» (УАН Київ 1925, ст. 81). Тут саме передруковуємо, з незначним скороченням, вдалу сатиричну перевірку одного диспуту, яка кидає своєрідне наświetлення на тодішню «гарячу атмосферу» літературної дискусії 20-их років.

О. Слісаренко

Полонив мене мій шеф Радлоф,
Полонив мене Микола добрий,
І роздів я на скінченні трьох доріг
Перейшовши «азіацький обрій».

Д. Загул

ГРЕКО-РИМСЬКІ МОТИВИ

(Дистихи Хвильового)

Довго дивився довкола
Наш невгмонний Микола,
Далі розклав пасіанс:
«В Азії йде ренесанс!
Йолопи. Ваша халтура —
Не європейська культура.
Тільки в моїй Вапліте
Література цвіте!
Вилупки з неопросвіти!
Ви дикуни, троглодити!
Кожний пастух-свинопас
Претесь й собі на Парнас.
Хто складає сонетів
Геть його з-поміж поетів!
Вам, куркульня-писарі,
Місце на Лисій Горі.
Неуки з «Плугу» і з «Гарту»,
З вами й возитись не варто,
Тільки псуеш собі кров...
«Єнко» — не те, що Зеров!
Вчіться художнього слова
В Рильського, в мене, в Зерова, —
Можє ще й декого з вас
Пустимо ми на Парнас».

Д. Загул

С, Пилипенко

Будь же, папапо, мов камінь, —
Йде Хвильовий з кулаками;
Сором буде нам і сміх —
В «Плузі» не вдержат чепіг.

В. Атаманюк

П'ять заповідей

советського письменника і видавця.

«Літературная Газета» ч. 133 (за 1953 р.) опублікувала фейлетон Д. Беляєва, в якому між іншим знаходимо 5 заповідей підсоветського письменника. Ос. вони:

«Багато авторів, яких критиковано, зробили висновок:

Узглянути критику, виправити в старих книгах і писати по можливості нові книги без помилок.

Керівники видавництва також зробили кілька висновків:

1. Книг, в яких є свіжі думки, незнайомі редакторам і директорам видавництва, або (Боже, броне!) спірні висновки, не видавати;

2. Авторів, книги котрих підпадали колинебудь критиці в пресі, в план видання не включити, а якщо, їхні книги все ж таки доведеться друкувати, то не вказувати прізвищ авторів;

3. Випускати в світ, в основному те, що вже «зпробовано» і критиці не підлягає;

4. Видавати праці (навіть якщо вони погані) тільки суперавторитетних авторів, котрих не кожний відважиться спробувати критикувати;

5. В загальному — чим менше видавати, тим спокійніше жити».

ЛІТЕРАТУРНЕ ЖИТТЯ
В УКРАЇНІ

З нагоди 300-ліття «возз'єднання», видавництво «Радянський письменник» запланувало видати в найкоротшому часі такі книги: Н. Рибакіа другий том «Переяславської Ради», Ю. Мушкетика «Семен Палій», П. Панча «Гомоніла Україна», М. Рильського збірку поезій, присвячену темі «возз'єднання», як рівнож такі ж збірки М. Бажана, В. Сосюри, А. Малишка, П. Качури «Світлий ранок», В. Козаченка «Шляхом жовтня» та повісті А. Полторацького «Дитинство Гоголя», Л. Смілянського «Молодість Шевченка», С. Скляренка «Карпати» (II-ий том), І. Кисельова «Віковична дружба».

А. Полторацький, редактор «Вітчизни», опублікував план праці редакції цього журналу на 1954 р.:

В січневому числі друкувалась поема Л. Первомайського «На крутих берегах», I-ша частина роману М. Чабанівського «Над Дунаєм».

В наступних числах будуть друкуватись поеми, присвячені «дружбі» і вересневому пленумові КП, М. Нагнибиди, С. Олійника і поезії М. Рильського, П. Тичини, М. Бажана, А. Малишка, В. Сосюри, Л. Первомайського, П. Воронька, Л. Дмитерка, Я. Шпорти.

Крім цього будуть публікуватись: роман С. Скляренка «Велике братерство» (продовження «Карпат»), другий том роману А. Головка «Артем Гармаш», повість О. Гончара «Щоби горів вогник», а далі ряд статей про українську радянську поезію, драму, прозу, дитячу літературу. З циклу цих статей в січневому числі появилась перша стаття «Замітки про сучасну українську поезію». Журнал продовжуватиме критичний огляд альманахів Донбасу, Харкова, Дніпропетровська, Закарпаття.

А. Підсуха, редактор журналу «Дніпро», (видає ЦК ЛКСМУ), опублікував план праці редколегії на 1954 р.: редакція головну увагу буде присвячувати «єдності» російського і українського народів. В перших трьох книжках буде публікуватись історичний роман П. Панча «Гомоніла Україна». В дальших числах будуть друкуватись романи: М. Шумила «Коли цвіте папороть», В. Собка «Стадіон», Д. Ткача «Плем'я відважних», Ю. Збанацького про життя робітників МТС. Крім того будуть друкуватись нові поезії П. Тичини, М. Рильського, В. Сосюри, П. Дорошка, І. Неходи, Л. Забашти, Д. Павлика, а також оповідання О. Гон

чара, М. Чабанівського, Є. Кравченка, П. Бабанського, А. Хорунжого.

В січневому числі «Дніпра», яке щойно появилось, надрукована довша поема М. Шеремети про будівництво в Каховці «На берегах «Дніпра».

Багато статей в «Дніпрі» буде присвячено «впливові» російської літератури на українську, «зв'язкам» Шевченка з російською літературою і впливам Горького-Пешкова на українську літературу.

В цьому році журнал вперше впровадив рубрику «Письменники про свою працю».

Київ. Київська «Літературна Газета» з 10 грудня 1953 р. опублікувала відкритий лист письменників П. Воронька, Л. Забашти, В. Мінська, С. Олійника, М. Шумила і Ю. Дольда-Михайлика до міністра культури УРСР К. З. Литвина про недопустимому волокиту з відкриттям в Києві музею Лесі Українки.

Кампанія в справі відкриття цього музею ведеться безрезультатно на сторінках газет України вже від кількох років.

Криворіжжя. В Криворіжжю існує від тридцяти років літературне об'єднання гірників. За час свого існування багато членів об'єднання було заслано і розстріляно. На сьогодні до об'єднання м. ін. належать: інж. М. Бузинарський, автор повісті «Через Дніпро» (пише «Із пополу і руїн»); інж. Л. Шипко, автор по вістей, поезій, оповідань, які друкувались в газетах і журналах; геолог М. Сокіл; Г. Тартишев та інші. Недавно члени об'єднання обговорювали пісню молодого поета-гірника Гр. Дика «Дума про Богдана Хмельницького», композицію до якої написав М. Яшниківський.

Харків. В Україні відзначено 50-ліття з дня народження письменника О. М. Бойченка, автора відомої трилогії «Молодість». Твір цей перевидано в СРСР 14 разів. Перекладено його на російську мову, литовську, естонську, латиську, болгарську, румунську, чеську, польську. Спеціальний вечір був присвячений письменникові (помер в 1950 р.) у домі СРПУ в Києві.

Київ. В Києві відкрилась в літературно-меморіальному музею І. Франка нова експозиція. Тут показано недавно віднайдене перше видання збірки поезій І. Франка «З вершин і низин» (1887 р.), як рівнож неопублікований сатиричний твір «Парламентарний чорт».

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА В ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ

В Україні можна часто почути гострі нарікання батьків, учителів, працівників бібліотек на недостачу хороших, цікавих і повчальних книжок для дітей. Особливо гостро цей своєрідний дефіцит відчувають дошкільнята і учні молодших класів.

Питання розвитку дитячої літератури обговорюються в Україні постійно. У 1948. і в 1952. рр. відбулося дві республіканські наради письменників, які працюють в галузі дитячої літератури. Чимало рішень прийнято республіканськими і об-

ласними видавництвами. Видавництво ЦК ЛКСМУ «Молодь» за післявоєнні роки видало майже 900 назв різних дитячих книг, загальним тиражем понад 30 мільйонів примірників. Десятки нових книг випустили обласні видавництва (Львівське, Харківське, Одеське та ін.). І все ж, пише Василь Лисенко, — цього замало для задоволення зростаючих потреб величезної армії допитливих юних читачів — майбутніх дослідників земних надр і міжзоряних просторів, перетворювачів природи, винахідників, інженерів...

Н. Забіла. Про неї В. Лисенко пише: «Н. Забіла в своїх кращих творах не висловлює ідеї прямо «в лоб», ця ідея органічно витікає із створених поетесою картин, образів, ситуацій. На жаль, такою потрібною і цінною якістю митця володіють далеко не всі дитячі (та чи й тільки дитячі?) письменники».

Конкретність і предметність поетичної розповіді має вирішальне значення в творах, розрахованих на дитяче сприймання. Діти не можуть мислити абстрактними категоріями: своє узагальнення вони роблять з певного конкретного матеріалу. Можна, напр. скільки завгодно читати учням 1 — 4 клас дидактичних доповідей про шкоду куріння, але ці доповіді не дійдуть так глибоко до дитячої свідомості, як хороше, виразне оповідання про те, яку ж саме шкоду здоров'ю конкретного Васи, Колі чи Льоні зробив тютюн, що сказав і як його лікував лікар, як почував себе Вася, Коля чи Льоня...

Для юного читача не існує абстрактне добро і зло, пороки і доброчесності. Вони існують для нього лише через певних живих, конкретних носіїв цих рис.

Жанри дитячої літератури

Дитяча література не є щось окреме, замкнуте, різко відмінне від «великої» літератури. Значна кількість кращих художніх творів для дорослих є незамінним матеріалом дитячого мислення наймолодших читачів. Рівень життєвого досвіду не дозволяє їм сприймати складних, «важких» творів. Ця особливість накладає свій відбиток вже на самий розподіл жанрів: в літературі для дошкільнят переважають ілюстровані книги віршів. Крім поезії, малюта залюбки читають казки, короткі оповідання. Для школярів молодшого й середнього віку поступово розкриваються захоплюючі глибини життя, пригоди улюблених героїв у повістях та романах. Зростає і ширшає коло охоплення явищ і подій, поглиблюється психологічна і суспільна характеристика героїв, ускладнюється композиційна будова творів, поглиблюється конфлікт, що веде до збільшення активної ролі почиття і мислення читача.

Для дітей в Україні друкується твори російських письменників: Горького, Маяковського, Островського, А. Гайдара, Трубіліні, Маршак та українських радянських письменників: П. Тичини, М. Рильського, В. Сосюри, А. Малика, В. Василевської (теж українська письменниця!), О. Копиленка, О. Донченка, Н. Забіли, О. Іваненка, В. Бичка, І. Нехоли, І. Багмута, Ю. Збанацького, вірші М. Стельмаха, М. Пригари та ін. З молодших письменників визначаються твори П. Воронька, Б. Чалого, М. Познанської.

«Провідними темами післявоєнної дитячої літератури, — пише В. Лисенко, — є тема партії і народу, советського патріотизму, інтернаціоналізму та дружби советських народів». Письменники стараються дати покоління в душі «мирної творчої праці» та виховували б віру в «не-

здолану силу колективізму радянських людей».

Большевики звертають увагу на пізнавально-виховний жанр дитячої літератури. В книгах П. Тичини «Вишиємо Сталіна портрет», М. Рильського «День ясний», в поемі Н. Забіли «Наша Батьківщина», в книзі М. Познанської «На рідній землі» оспівується «велич і могутність советської Батьківщини, красу її безмежних просторів, лісів і полів». Про «рідну, найкращу в світі землю і її серце — зореносу Москву (!) пише

Поетична творчість

В поемі «Наша Батьківщина» Н. Забіла виявила своє вміння показувати дітям працю робітників, селян, конкретні дари земних надр, електростанції і заводи, ліси сповнені не просто промисловою гушиною, а живими ведмедами, лисицями, гомінким плаством. І від цього уява дитини набрала рельєфних, відчутних форм. Бо те, що малий читач пропускає крізь призму свого образного сприймання, діючого на його емоції, справляє глибоке враження на його свідомість.

Подібні картини можна знайти в книжечці М. Стельмаха «Жнива». Цікава, вона тим, що автор не показав в ній советського «патріотизму» дітей (збирання колосків в полі). В. Лисенко пише: «Талановитий письменник показав молодому читачеві самі жнива, як їх сприймає чітко окреслений, зримий герой».

Прихильно зустріли дошкільнята, як нас запевнює В. Л., теплі ліричні вірші книги В. Бичка «Я хоч невеличка», що відзначається бадьорими, радісними мотивами поезії: світлим сонячними тонами фарб. Треба сказати, що В. Бичку взагалі краще вдаються вірші для дошкільників

— більше в них справжнього поетичного тепла і схвильованості, більше яскравих поетичних знахідок. Багато віршів і пісень Бичка стали хрестоматійними.

В книзі «Три сестри» В. Бичко хотів в штучний спосіб змалювати «дружбу» українського, російського і білоруського «братніх» народів. Але це, на щастя, йому ніяк не вдалось. В книжці мало живих, справжніх образів, які запам'ятовуються, збагачують уяву. З цілої книги тхне справжньою штучністю «дружби». Тема книжки — зустрічі піонерів зі своїми однолітками і дорослими в містах, селах, колгоспах, підприємствах — Росії, України і Білорусії. Окремі постаті Бичка вийшли штучні, безликі, середньостатичні хлопчики й дівчата в піонерських галстуках, штучно підгладжені й підфарбовані советським патріотизмом.

Б. Чалий, який вийшов з найновішого покоління української підсоветської молоді, поставив собі за ціль розширити жанрові рамки дитячої поезії, написавши збірку віршів «Діти миру». Ціла збірка, кожний вірш — це звичайний штампований советський патріотизм, пересякнутий «любов'ю» до комуністичної

партії, «дружбою» народів, боротьбою за «мир» проти війни, тощо. В другому розділі цього збірника вміщено шість балад про дітей в «капіталістичному» світі («Балада про живого манекена», «Балада про негра Тома», «На острові Пуло Брані», «Японська балада» та інші). Ось для прикладу уривок з цієї творчості Чалого («Хлопчик з Гранади», про партизан в Іспанії):

В тій пісні — свобода
І вільний Мадрид.
Та пісня — безсмертна,
Широка, як світ.
Підхоплює пісню
Орлина сім'я:
— Росія, Росія,
Росія моя!

Справді! Може і потрібна поезія Чалого («Хлопчик з Гранади»), російський імперіалізм, російська експансія на захоплення світу під покришкою комунізму. Для Чалого залишилась хіба тільки українська мова, більше нічого українського в його «поезії» немає.

З післявоєнної української радянської поезії для дітей заслуговує уваги книга молодого обдарованого письменника Марії Познанської «На рідній землі». Провідною темою віршів М. Познанської є тема праці, яка оспівується письменницею з щирою поетичною теплою. З ліричною простотою і безпосередністю розповідає авторка своїм малим читачам про звичайні трудові будні сьогоднішнього українського села, переплітає картини праці з мальовничими картинами української природи. «Секрет успіхів віршів М. Познанської, — пише В. Лисенко, — криється насамперед в їх сюжетності, у відсутності фальшивого сюсюкання і реторики. Правда, — далі пише він, — в першій частині книжки — «У колгоспі «Перемога» поетеса дещо зловживає абстрактними описами процесів праці, спрощує, а значить, і збіднює духовий світ героїв, однаково малих чи дорослих, що неминуче призводить до голослів'я і реторизму».

За статтею Василя Лисенка
«Дніпро», Київ, листопад 1953 р.

(Продовження в черговому числі
«Юності»)

У весняну пору

(Спогад про Далекий Схід)

«Зруйнують трон, з царя знімуть вінець і до ката поведуть. І потече кров сотнею рік, у синє море і дим хмарою закрие сонце України. Але прийде час, воно знов засяє і усміхнеться заплакана Мати. Повстане Україна і помолиться на волі свободний народ».

(Тарас Шевченко)

Збулося пророкування батька України: прийшов 1917 р. Над золотим верхом Києвом святом усміхнулись десятки мільйонів занехаяних людей, загомоніла Україна, заграло си не море і вітром буйним понесло цей гомін по всім усюдам: і на Сибір, і на Далекий Схід, і на Океан, і скрізь по всій землі, де живуть закинуті долею діти України. Од старого до малого, усі обернулись лицем до святого Києва. Усі прислухались до його гомону і почували, як молиться на волі свободний народ. Незабаром спалахнула Московщина і червоні верховодники почали кидаючи свої сили на спинення бурхливої течії національного відродження. Але даремно: Україна міцно держала в своїх руках жовтоблакитний прапор.

— «Соборна Самостійна Україна!» — Залунало від Карпат до Океану. І всі творчі сили, головним чином молодь, кинулись до зброї. Сибір і Далекий Схід будучи відірваними від своєї метрополії, кермувались національним розумом і почуттями, які еднали усіх до купи і кликали до чину. Хоч Урал і події того часу, перешкаджали в зв'язку з Києвом, але на Сибірі і Далекому Сході було відомо, що на чолі Центральної Ради перебували М. Грушевський, В. Винниченко і С. Петлюра, до того ж і Західна Україна прилучилась і таким чином утворилась тілом і душею істотно Велика Українська Держава, яка оголосила IV-им Універсалом самостійність та яку визнали Англія, Франція та інші держави.

Трудно передати словами ту бурхливу течію національного відродження, яка захопила населення українських переселенців та залізничних службовців, які були розкидані від Уралу до Владивостока. Та чи мало було службовців по таких містах як Омськ, Томськ, Красноярськ, Іркутськ, Чита, Хабаровськ, Владивосток і головним чином Харбін (Манджурія), де майже вся Східно-Китайська залізниця обслуговувалась українцями.

Повіяло весною!

— Нехай живе вільна Україна! — Повиходила на вулиці молодь з жовтоблакитними прапорами, а за ними старі люди і могутньо співали по містах і селах:

«Ще не вмерла Україна».

Все українство почало негайно організуватися і скликати з'їзди на Сибірі, на Забайкаллі і на Далекому Сході. Сформувались Громади, Окружні Ради, Далекосхідна Краєва Рада і Далекосхідний Український Секретаріат, на чолі якого перебував Ю. Моца, Ф. Стешко, Г. Могилецький і П. Яхно. Останній з молоді, був висунений для формування українських військових частин. Незабаром був заснований «Курін», куди в перші дні записалось понад 300 добровольців. З кожним днем збільшувалось число, а коли Омське Правительство, в лиці адмірала Колчака почало забороняти вихід українців з російської армії, то тоді західні українці, які перебували в різних лагερях на Сибірі, як полонені, почали в м. Курган організувати окрему українську армію і йти на поміч на далекий Схід для визвольної боротьби за Зеленої Україну. Нажаль не судилось цьому бути. Не дивлячись на співчуття ген. Жанева — прагнення українців мати свою військову силу, ген. Розанов, своїми озброєними силами реформував українські частини і незабаром заарештовані дехто з командних осіб і офіцерів, а також члени українського Секретаріату, з головою Ю. Мовою на чолі. Певна річ, що юнацьке військо, з деякими офіцерами хоч і не цілком, але, але зуміло своєчасно покинути Владивосток і схоронивши частину зброї, розбрилось по селах Зеленого Клину. В той же час, в Манджурії, в м. Харбіні, який перебував в кращих умовах, пощастило сформувати військові частини з українців. На чолі цих частин став пор. Твардовський (з дозволу голови Української Ради в м. Харбіні др. І. Мозолевського). В присутності 10 тисяч людей на Залізничному Зібранні, було урочисте вручення українського військового прапора. Але, нажаль, усе складалось не так, як бажалось. Сформовані і озброєні в Харбіні полки, були використані на охорону міста, де вже почалась була шалена агітація большевиків. Роздратування було страшенне і багато клопотів довелося мати головно команді, яка готова була кинутись в вогонь і воду для української справи. Як вихід з цього положення, укра

їнство в той час почало рушати на Україну, але з середини 1918 р. цей рух зтих, бо пробратись через Урал, уже було майже неможливо, а тому і на Сибірі і на Далекому Сході українське населення, головним чином селяни притихли.

І дивна річ: селяни в своїй масі неписьменні, силою своєї крові і національного духа, одностайно прагнули до єдності, щоб захищати свободу свого народу. По всіх містах, від Уралу до Владивостока, а також на великих станціях залізниць — Сибірської, Забайкальської, Амурської і Усурійської, залунали ім'я батька України, Кобзаря і Пророка Тараса Шевченка. Скрізь відбувались доклади про його значення в історії українського народу, улаштовувались вистави «Невольника», «Катерини», «Мати — наймичка» та «Назар Стодоля», або просто реферати і концерти. Молодь горіла святим національним вогнем і скрізь до неї прилучались полонені західні українці, що були при УСС і в австрійській армії. Вони своєю національною свідомістю мали великий вплив на місцеве українське населення.

Розгром армії адм. Колчака большевиками підняв таку заверюху, що все замовкло, на селах та й в містах і притаїлось, а з навалом червоної армії чимало пішло в партизани і перш усього пішла молодь, бо чула про успіх С. Петлюри на Україні і сподівалась сприяючого часу у себе — на Сибірі та на Далекому Сході. Бо сибіряки теж дбали про незалежність. У м. Томську існувала Сибірська Окружна Рада, а у Владивостокі ще жевріло життя Далекосхідної Кривої Української Ради.

З'ясовуючи в коротеньких рисах про давно минуле Жавзяття молоді і участь її в національній революції, я повинен сказати, що фактично культурним осередком був Харбін, де українство збудувало гарний «Український Національний Дім», в якому містились початкова школа, українська гімназія, бібліотека і церква, в якій Служба Бога відправлялась на рідній мові. В будинку була гарна театральна зала, де відбувались лекції, концерти, академії, вистави та зайняття організації молоді «Січ». Відбувалась робота по організації громадянства для активної праці в майбутньому громадському житті, яке вимагало поширення національно-політичної свідомості і загартування сил для боротьби. Приємно згадати українських національних діячів у м. Харбіні: д-ра І. Мозолевського, І. Шевченка, С. Кукурузу, О. Ступака, П. Машину, о. Гордзівського, В. Опачного, В. Кушніренка, П. Яхна, Ф. Тацького, І. Сві-

Про себе

Малим хлопчиною приніс я якось додому поранену пташку.

Не помітив я був, несучи її, що мої руки забагрилися її теплою кров'ю. Помітив це я тільки тоді, коли став показувати її батькові...

Батько награв на мене, як на злого гадного спричинника загибелі пташки, а я був неповинний її смерті.

Похоронив я її в заглибі, що його вишпуртав костуром недалеко яблунки, яка родила солодкі яблука в нашому саді.

Довго обминав я руки в потічку, а ще довше сумував за загиблою пташкою.

На її гріб я приносив часто квітки...

Коли мені було вже більше років, коли вже не було в живих батька, а доля закинута була за дроті концтабору, я покалічав собі був руки на п'явці загорожі, кинувшись на неї в одчаю.

Дроті були поржавлені жалібними дощами осінніх днів і тому рани довго не хотіли загоюватися

та, І. Паславського, о. Труфанова і М. Нетребенка.

Большевики захопивши Східно-Китайську залізницю, разом з Харбіном, сплюндрували українську справу. В час панування японців, українство знов ожило, але мусіло користись новим панам і чимало шкоди було від цього панування. Дехто з молоді, напр. Луковенко і Чуча без сліду зникли і про це в свій час скаже історія українського руху, хто знищив їх — японці чи большевики, які крились під маскою українців і робили те що й по сьогодні роблять по всьому світу.

«Хмарою закрило сонце України, але прийде час і воно знов засяє...»

Молоді сини, щастя Нової України, вперед, назустріч Сонцю!

І. Якимов-Метан

Від редакції: П. І. Якимов-Метан, якого статтю на цьому місці публікуємо, прийшов, перед кількома місяцями, з Далекого Сходу до Парижа. П. І. Якимов-Метан прожив довгі роки на Зеленому Кліні, в Манджурії, а останньо в Китаю, з-відкіля мусів втікати перед комуністичною владою.

П. І. Якимов-Метан є видатним українським мистцем-співачом, як теж драматургом. Ось декілька з його п'єс: «Сліпці», «На чужій стороні», «Діти України»... Всі вони сповнені тугою українців на Далекому Сході за Батьківщиною — цвітучою Україною.

Вони вигоїлися тільки тоді, коли Добрий Бог прикрив білими покривами снігів землю.

З того часу на моїх руках, як спогад мабуть того часу, великі чорні загоїни...

Згодом, коли буревісні часи гнали мною, як перекотиполем, далекими шляхами чужих країв, коли кидали мене вітри, як покідком всюди там, де творилося пекло й злорадним реготом божевільня виригувало в небо склін, де палата Доброго Бога, богохульні слова з викривлених уст — я інколи плавав.

На могили могого доброго друга, що крокував за мною руїнами столиць і спокійних сіл, я мусів руками з чорними вигоїнами ставити каміну чилиту з вишитим в золотий обвідці хрестом.

Тоді я презабув плакати...

З того часу осталося в мене порите глибокими борознами зморшок чела і неспромога говорити про біль словами.

Його тільки дехто вміє вичитувати з моїх очей...

Срібляться вже білими ниточками осени волосся.

Іду життям спокійним крокуванням людини, що пізнала біль і радість, тривогу і журбу.

Мені не лично зустрінути по дорозі розпук, бо серце, що в йому зараз стукоче радісним теплом спокоїв кров, несучи на долонях рук з чорними вигоїнами.

І мене тому привітно зустрічають...

Юрій Фоедрович

Лорайн, листопад 1953.

Богдан Рибчук

Квіток-фіялок вечір назбирав
І їх поклав на білім підвіконні,
А, ідучи по небі, місяць сонний
Старі монети розгубив між трав.
Незнайдені лежать вони в пів-сні,
(Іх ранок з рос промінням позби-
рає...)

Радію я: в моє вікно безкрає
Злітаються нечуті ще пісні.

Над чим працюють українські радянські письменники

В. Біляєв (Львів) закінчив книгу про Західню Україну «Львівські зустрічі» а також про Ст. Тудора і Яр. Галана. Переклав на російську мову твори Я. Галана і закінчив редагування його п'єси «Любов на світанку». Разом з М. Рудницьким закінчив книгу памфлетів, спрямованих проти українських буржуазних націоналістів, «Під чужими прапорами», разом з М. Плейманом працював над сценарієм «Тривожна молодість». В ц. р. буде працювати над романом про моряків «Дальні острови».

А. Малишко в м. р. переклав на українську мову твори В. Маяковського, зокрема його поеми «Про це». Перекладав ліричні поезії Пушкіна («Скупий лицар», «Русалка»), працював над великою поемою «Пам'ятник» (про Т. Шевченка), закінчив цикл поезій «Книга братів» (про «воз'єднання»).

А. Довженко написав п'єсу «Потомки запорожців» (про колективізацію в 1930-31 рр.).

М. Рильський в м. р. закінчив книгу поезій «Ранок нашої батьківщини», збірку «300 літ» та книгу літературознавчих і публіцистичних статей «Під зорями Кремля». Разом з Л. Дмитерком редагує 4 томи поезій Пушкіна і 5 томів творів Міцкевича в перекладі на російську мову (!). Закінчив разом з П. Карманським переклад першої частини «Божественної комедії» Данте («Ад»). В ц. р. закінчить цикл віршів «Щедра осінь» про поїздку по Україні і Білорусії, буде працювати над II-ю частиною «Божественної Комедії» і над двоотомником Міцкевича в українській мові.

В. Собко закінчив роман про спортовців «Стадіон», п'єсу «Капітан» та роман про Донбас.

Молодь в СССР

вимагає пригодницької літератури

Після смерті Сталіна можна час-до-часу прочитати цікаві речі на сторінках совєтської преси (хочби виступ Шостаковича про музику, чи І. Котенка про колгоспне життя). В московській «Літ. газеті» знаходимо цікаві виступи молоді, яка домагається пригодницьких творів. Видавання пригодницьких книжок західно-європейських авторів, почавши від 30-их років, і то головню на українській мові, було постійно гальмоване владою. Коли прийшла можливість заговорити на цю тему — всі люди найрізноманітніших професій і віку почали вимагати видавання творів таких жанрів *).

Один студент з Києва пише **): «Мені здається, що наші педагоги і виховники, прямо не доцінюють того великого впливу, що його вказують ці книги на підприємливих дітей. В такому ж віці хочеться бути подібним на відважного, енергійного, волевого, знаючого героя...»

Інший читач пише з Ваку: «Школярі зачитуються пригодницькими книгами; романи, які дехто має, по-виграні до дірок, а діти хочуть про читати Ж. Верна, Майн-Ріда, Ф. Купера, Конан Дойля, А. Біляєва, А. Дюма, Р. Стівенсона, Д. Лондона і інших, але цих книжок немає, їх майже не перевидається».

*) «Лит. Газ.» з 12. 12. 1953 р.

**) «Лит. Газ.», 14. 11. 1953 р.

ПРИДНІПРЯНКА

Ми давно з тобою не стрічались,
Впало безліч листя у сад.
На пелюстках зіраних, зі'ялих,
Я сльозу з твоїх очей знайду.

Придивлюся і журитись буду,
Глянувши на пустку серед віт.
Прийдеш ти, голівоньку на груди
Покладеш, в яких душа болить.

Ти весну, замислившись, згадаєш,
Вогоньких розлитих берегів.
Журавлі здіймалися над Краєм,
Свій курличучи в полях мотив.

Розливалися за верби води,
І синіли у твоїх очах.
Я пішов і більше не гриходив,
По фронтах мій простелявся шлях.

Покохав всім серцем придніпрянку,
Як весною перший в далах грім.
Ти виходила стрічать світанки,
Щоб приніс я перемогу в дім.

Юрій Буряківець

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:
Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:

Les Wyshnewyij
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:

W. Bondarenko
41, Percy Road, London W. 12.

Канада:

Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:

Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:

Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6^e

ПРАЦЯ, ЯКУ МИ ЛЮБИМО

Чому слово — праця — приховує в собі стільки нюансів, коли не контр-растів?

Запитаймо, наприклад, цього юнака. Йому саме проминуло шіснадцятий рік життя.

— Праця? — здригається він. — Це для мене чарівне слово! Воно мені пригадує, що вже скоро буду дорослим чоловіком, самостійним. Зароблятиму сам на свій прожиток.

А там, бачите, проминуло декілька років. Небагато: п'ять, може шість. Нашому юнакові зараз двадцять один — двадцять два. Він видимо змінився. Не те, щоб змужнів! Це не тільки зверхньо; в нього змінився погляд на світ.

— Праця? — здвигає плечем. — Набрідло... Зранку до вечора (тут він пробрехався, бо працює вісім годин у день!), немає вільної хвилини, немає відпочинку...

Ось так, багато молодих людей мріє про працю. Байдуже яка вона, залежно від уподобання. Це вони нагромадили в собі надмір енергії, бажають виказати свої здібності, щось творити, своїми руками змінити обличчя світу.

Але, згодом, заходить зміна. Свого рода депресія, збайдужіння, немов двигання незлюбленого, кимсь накиненого тягару. В чому вона бере свій початок? — Це може перемучення, бо праця, умишлова чи фізична, таки вичерпує сили! Може розчарування зневіра у власні сили, філософічне «ванітас ванітатум ет омніа ванітас» — світ смільніший? Або, таки прямо — нехить?

Розглядаючи ці гри чинники, прийдемо скоро до висновку, що тільки перший більш природного характеру, є незалежний від нас. Але два інші — розчарування та нехить — ми можемо напевно побороти! До цього потрібно нам тільки дещо доброї волі, трохи більше витривалості, ба, навіть упертості.

Не забуваймо, що рушійною силою кожної праці (виконання завдання) є звичайно нагорода. Це може бути грошева заплата, похвала, відзначення, тощо... Але є ще іншого рода нагорода. Її не дає ніхто. Її бореться самому. Це — вдоволення, а воно йде безпосередньо, впрі ки зацікавленням.

Бачите, коли б наш юнак (цей якого ми запитували на шіснадцятomu році життя!) зумів поцікавитись своєю працею, він напевно не нарікав би опісля на неї. Навіть працюючи при варштаті, на якому крутяться завжди однаково шрубку, можна знайти певне зацікавлення. Це перш усього пос-

тійна увага, щоб машина справно працювала, щоб шрубка викрутилась згідно з поданим пляном, щоб мала відповідні виміри.

Бо праця — це поборювання труднощів. Поборювання веж себе самого! Як же ж ви дивитесь на людину, що пройшла половину шляху й, знеохо-

чена трудом, завертає? Напевно ви міхаетесь: ця людина є поганим мате матиком і не знає, що поворотна дорога дорівнює тому кускові, що ще залишився...

Треба розуміти працю: виконувати свої завдання розважно, послідовно, любити їх.

Спробуйте! Поцікавтесь вашою працею... вдоволення зовсім близько. **ІРС**

ПАТЕНТ

(Фейлетон)

Завелось на світі гак, що без «патенту» в люди не пхайся... Скрізь питають: Маєш патент — прохід вільний; не маєш — ось тобі й дуля.

А жити хочеться, молодому, серед тієї гущі! Ех, як хочеться жити, смоктати з тієї розкоші, хоч би найменшою пупарилкою, а таки протисну тися, полюбуватися! Хоч би й себе самого запоториги, обманути. — Дарма, коли не дозволяють...

— І, чому це так? — поцікавився я.

— Чудак ти — відповів сердито — адже бачиш, що в тебе патенту немає!

Так я і почав обмірковувати: Патент! Що воно таке, цей «патент», і як його придбати? На полі, вкупі з ішеницею, родиться, на базарі продають, чи може з хмар і диму зліплеваний? Скільки книжок не пролистував — всякого добра доволі, а про «патент» таки не розвідав. Дивна воно штука... Бач, не хотіли прозрадити, в тайні держати.

Спокій у душі — геть затратив. Був собі раніше Остапом Черешнею; жив мирно, щасливий простою і убожеством, інших не торкав і мене нечасто запитували. Минулись ті часи, гай-гай... А все, бо якогось там «патенту» забаглось.

Та все ж таки свого добився. Вечором ішов, на дорозі подибав; хтось мабуть, нерозважний, загубив.

Патент! За плазухою дорозою привів. За столом посадив, борщем, варениками вгостив, ще й чарочки не пожалів. Хороший він, на вид рум'яний, за інші незгірший. Сидить, розказує вміло. Зразу видно, що вчений.

— Тепер — кажу йому — ти мій і не пручайся. Знайшов я тебе? — Знайшов! Накормив? — Накормив. Місця ж у мене доволі, уяви ще більше, старчить удвох жити.

Ось—так, бачите, зараз у мене теж свій «патент»! Не такий уже поганий, фейлетоном звється.

Остап Черешня

СПОРТ В УКРАЇНІ

(Вістки за советською і чужинецькою пресою та радіо)

Осьло. На змаганнях лещетарських скороходів СССР і Норвегії, які відбулись на початку лютого в Норвегії, спортсменів України, які входять в склад советської команди, добились таких успіхів:

Олег Гончаренко зайняв перше місце. Його результати: в бігу на 500 м. — 45,7; 1.500 м. — 2.20,4; 5.000 м. — 8.22,8; 10.000 м. — 17.21,2. В загальній пунктації О. Гончаренко набрав 191, 840 точок.

Дмитро Сакуненко зайняв третє місце. Його результати: в бігах — 500 м. — 45,3; 1.500 м. — 2.21,4; 5.000 м. — 8.34,0; 10.000 м. — 17.31,5. В загальній пунктації він набрав 196.408 точок.

Дніпропетровськ. В обласних змаганнях у гокею перше місце зайня-

ла Дніпропетровська команда металургійного заводу ім. Комінтерну (тренер М. Коломиєць), яка виграла з командою «Локомотив» 7:1. Між гокеїстами Дніпропетровська відзначаються своїми успіхами М. Бортник, В. Ільченко, М. Потеряйченко, В. Соколенко, В. Розумний, С. Сошніков, В. Грунталь.

Сталіно. Вперше в Сталінській області створено гокейну команду в колгоспі ім. К. Маркса, Селідівського району. Тренером команди став М. Сидень.

Харків. Молодий тяжкоатлет П. Каршон (Київ) вигнув двома руками залізну штангу вагою 100 кг. 500 гр., перевищуючи рекорд СССР на 500 гр.

СПОРТ В УКРАЇНІ

Станиславів. В Станиславові відбулись традиційні змагання у ручному м'ячі, в яких взяли участь найкращі жіночі й чоловічі команди України. В результаті трьохденних змагань перші місця серед жінок і чоловіків зайняли кияни (тренер Іванів). На друге місце серед чоловіків вийшла команда Львова, на третє — Харкова. Серед жінок — друге місце зайняла команда Станиславова, третє — Львова.

Ленінград. На всесоюзних змаганнях легкоатлетів «Науки», «Медика» й «Іскри», в яких брали участь студенти педагогічних, медичних і фізкультурних інститутів, спортовці України добились таких успіхів:

Чоловіки. Перші місця зайняли в: бігу — Ющенко — 800 м. — 1.57,8; скоку в довжину — Леськевич — 7,20 м.; метанні диском — Бутенко — 47,80 м.; метанні молотом — Редькин — 55,14 м.

Жінки. В: бігу — Фальківська — 800 м. — 2.28,0; скоку в висоту — Радченко — 150 см.; меті ратищем — Н. Коняєва — 53,56 м.

Давос. На змаганнях за чемпіонат Європи у бігу на совгах український спортсмен Олег Гончаренко, який брав участь в складі команди ССРСР, добився таких успіхів (значно гірших, як в минулому році): в бігу на

500 м. — 44,4 (п'ятнадцяте місце...); 1.500 м. — 2.14,0 (друге місце); 5.000 м. — 8.14,5 (друге місце); 10.000 м. — 17.33,7 (восьме місце). В загальній класифікації О. Гончаренко зайняв четверте місце (191,202 пункти).

Харків. На базі «Буревісника» проведено лещетарські змагання (дистанція 10 і 18 км.) на особисто-командне першество України серед дівчат і юнаків. Серед юнаків — Є. Снігирів (Львів) і В. Помагайбо (Харків) пройшли 18 км. з однаковим результатом — 1:17,47. Тихомиров переміг на дистанції 10 км. — 37,24. В змаганнях брали участь представники трьох областей і двох міст.

Коломия. В Карпатах провели свої зимові відпустки сотні студентів з різних місцевостей ССРСР. Перехід Карпат зробила група львівських студентів, до яких прилучились теж студенти Москви... Ціла група поділилась на дві частини: одна під керівництвом викладача Політехнічного Інституту Г. Крушеля, друга під керівництвом інструктора альпінізму В. Кохана. Команди пройшли верхів'я Сивуля — Рафаїлова, Гірчанський хребет, а пізніше — по черз два хребти — Чорногору і Піп-Іван, на висоті 2.000 метрів понад рівнем моря. Інша група (В. Кохана) зробила тренувальні походи на верхів'я гір Кукіль, Гордий, Хом'як.

Наша світова чемпіонка

Коли Н. Смирницька, світова чемпіонка, метнула ратище на 53,41 м., — молода учениця з Шевченківського готура (Київщина), Н. Коняєва метнула на 35,78 м. Молодою, недовідченою спортсменкою зайнявся тоді учитель Ст. М. Клименко, не думаючи навіть тоді зробити зі своєї учениці чемпіонку світу. Спортовий ріст Коняєвої був дуже скорий. В 1950 р. вона бере участь в змаганнях з нагоди відкриття літнього сезону на якому вона метнула ратище на 38,18 м., стаючи чемпіонкою України серед дівчат. З цього часу її підготовкою почав займатись відомий тренер З. Синицький.

В 1953 р. молода спортсменка стає студенткою, від змагання до змагання поліпшуючи свої результати — 45,84 м.; 47,79 м.; 49,36 м. Протягом року вона 5 разів поліпшувала рекорди України для дорослих. В жовтні м. р. Н. Коняєва на вузівських змаганнях в Києві метнула ратище на 52,26 м., увійшовши в десятку найкращих спортсменок ССРСР. В січні ц. р. вона виїхала з групою українських спортовців на змагання у Ле-

нінграді, де вона після щойно третьої спроби кидає ратище на 53,56 м. поліпшуючи світовий рекорд на 15 сантиметрів.

Київ. З нагоди «возз'єднання» група українських парашутистів — М. Ткаченко, Г. Мартиненко, Є. Забояркін, С. Митина під керівництвом майстра спорту М. Федоровського виконала скок з кисневими апаратами з висоти 7.421 м., перевищивши світовий рекорд (4.930 м.). В той же день виконала скок студентка Київського медичного інституту Л. Мазниченко з висоти 7.421 м., перевищуючи дотеперішній світовий рекорд (4.953 м.).

Москва. Група студентів Київського медичного інституту і група Харківських спортовців (по 12 чоловік) відбули з нагоди «возз'єднання» маршрут на лещетах Київ — Москва і Харків — Москва. Харківські спортовці пройшли 750 км. за 11 маршрутних днів і фінішували разом з киянами.

Найкращі результати пливачів України за 1953 р.

Чоловіки

Вільний стиль. 1.500 м.: В. Лавриченко — 19.46,9; В. Насюк (Київ) — 20.44,5; А. Драпій (Київ) — 20.45,0. **Брас.** 100 м.: Ф. Досаєв (Львів) — 1.14,0; Л. Макаренко — 1.16,1.

200 м.: І. Засіда (Київ) — 2.30,8; Ф. Досаєв — 2.41,7; Л. Макаренко — 2.42,2; В. Слюсаренко (Київ) — 2.46,2.

Батерфляй. 100 м.: Ю. Короп (Київ) — 2.46,2.

200 м.: В. Борисенко — 2.33,9; Ю. Короп — 2.43,9.

Спина. 100 м.: Ю. Власов (Київ) — 1.08,5; Л. Сагайдак — 1.09,2.

Жінки

Вільний стиль. 100 м.: Є. Тимошенко — 1.13,0; Д. Воропій — 1.13,2.

Брас. 200 м.: М. Гавриш (Київ) — 2.57,0; Л. Кліпова (Київ) — 3.08,5; М. Дудченко — 3.08,7.

Найкращі досяги тяжкоатлетів

України в 1953 р.

Найлегша вага (до 56 кг.): В. Вільховський — 310 кг.; П. Кіршон (Київ) — 305 кг.

Півлегка вага (до 60 кг.): Ю. Мазуренко — 315 кг.; З. Абрамов (Київ) — 312,5 кг.

Легка вага (до 67,5 кг.): І. Соломаха (Дніпропетровськ) — 340 кг.

Півсередня вага (до 75 кг.): В. Бондаренко — 380 кг.; Х. Ягли-Отли (Харків) і А. Шолух (Львів) — 370 кг.; Е. Айзенштадт (Київ) — 365 кг.

Півтяжка вага (до 90 кг.): Ф. Ссипа (Харків) — 417,5 кг.; П. Барановський — 405 кг.; Ц. Весловутський (Київ) — 395 кг.

Ірпень. В Ірпені біля Києва відбулись лещетарські змагання на першество України товариства «Медик». В естафетному бігу 4 x 10 км. для чоловіків перемогли лещетарі Києва (2:45.50). В бігу для жінок 3 x 5 км., вислід змагань вирішила минулорічна чемпіонка України М. Орлова (Київ), її час 22.10. Біг на 5 і 8 км. виграла теж М. Орлова (Київ), 44 час 22.10. Біг на 5 і 8 км. виграла теж М. Орлова (22.25 і 33.15). Серед чоловіків перше і друге місця на 10 км. зайняли А. Забишний і А. Кроденов (обидва з Харкова), які пройшли віддаль в 30 км. за 1:48.29.

ПРОДОВЖЕННЯ КОНКУРСУ РОЗВ'ЯЗОК - В НАСТУПНОМУ ЧИСЛІ

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse ukrainienne «SMOLOSYP» Journal of the Ukrainian Youth

Ч. 4 (40) Квітень 1954 Рік 5

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

Христос Воскрес! Воскресла Правда на землі і Любов! Обнімає брат брата. Зникає гнів і ненависть. В цей день вступає в людські серця нова віра, нова любов опромінена величчям чинном Христа-Спасителя.

Кожний, в чийі грудях б'ється серце людини, той, що вірить і безбожник, той, що любить і чие серце наповнене щинавистю — кожна людина, перед котрою постане питання: чому страждання і тисячі подібних, чому? — глянувши на розп'яття Христа, вмовкне. В цьому Розп'ятті всна знайде одинокі справжню відповідь.

Бо Христос сьогодні — відповідь на всі питання. Він сьогодні символ, Його життя — зразок. Христос — дороговказ!

Через страждання Христа, через Голгофу і розп'яття на хресті, через тернисті шляхи — веде дорога до правди, до любові, до воскресіння, шлях до свободи.

Для одних народів цей шлях триває довше, для інших коротше. Але кожний мусить його пройти. Цілі століття проходить його український народ з текатомбсами жертв і ріками крові... *

Христос Воскрес!

Тисячі і сотні, цілі мільйони підносять очі до Христа-Спасителя, а їхні уста шепочуть повсякденно: чому і чому?

Воскресне Україна!

Візія чи правда? Їхні серця наповнюються життєдайною вірою і вони знають, що це —

Правда! Правда Христа! Правда України!

Всій українській молоді і всьому українському громадянству в Україні і на чужині пересилаємо наше повне віри

Христос Воскрес! — Воскресне Україна!

Редакція «Смолоскипу»

ВОСКРЕСІННЯ

Великий день, велике свято,

Лунають дзвони із небес, —

Борець на смерть розп'ятий катом,

Із гробу з усміхом воскрес!

Нечуване, незнане, — хто ж це?

З яких земель? З яких орбіт?

О, неосяжний Переможче,

Яким мечем скорив Ти світ?

Ти впертість духа — на тривогу —

На рабство ніс в душі своїй,

В однім лиш бачив перемогу:

В любові сильній і святій!

Є. Самохваленко

Ще прийде час і дзвони Софійської
Лаври возвістять Свободу!

Молодече горіння

«... Вогні горять
Музика грає...»

Т. Шевченко

Це не випадково, коли молодість
прирівнюють до вогню!

Бо молодість — це таке горіння,
буйне й незаймане, часом бурхливе,
подекуди свавільне. Це в молодості,
немов у полум'ї, витоплюється кри-
сталізується майбутня людина-грома-
дянин, його характер та світогляд.

Можє вогонь — це романтика: ба-
жання вистрибнути з гущі подібних
собі роззяв, уплестись у стрічку непе-
редбачених можливостей, зірвати з

недоступних вершин кусок непересіч-
ности. Пригоди Тома Соєра, фанта-
стичні подорожі Верна, героїчні под-
виги Олд-Шатергенда — всі ці, з захо-
пленням прочитані сторінки молоде-
чої літератури — мають не зблизкий
вплив на молоду душу й мимоволі
спрямовують її в обійми невідомого.
«Я буду капітаном, проведитиму ко-
раблі...» — мріє розцвітлий юнак.

Молодість — це одне, бурхливе то-
гоче. З нього родяться перші позна-
ки шліхтності й розуміння справед-
ливості, в ньому п'януються брехня
та зло, завдяки йому ідеали набира-
ють форм.

Невдачники

Вогонь — це стихія. Вогонь бо дає
життя, але водночас спричинює гріз-
ні пожежі, а з ними... смерть. Уся вмі-
лість — це справно піддержувати по-
лум'я, дбати про те, щоб воно ясніло,
щоб бездимно несло утору, в сто-
рону сузір'їв, далеких, проміжних
ідеалів.

Це так буває із вогнями: вітри, зби-
точні чи лукаві, підкоплять зайву іс-
корку, несуть її, кидають у вяр най-
нікчемніших пристрастей. Посеред
вогняного моря, юнак — він тільки
що повірив у силу вітрів — кидаєть-
ся вплам, заманений червоно-золоти-
ми загравами.

Аж прогорію... Знову попів і знову
цей самий юнак, сп'янілий димом, зав-
часно постарілий у своїх поглядах,
невилічимо хворий — із погорілими
ідеалами.

З минулого й майбутнє

Повторювані до нескочу фраз, як
ось: «Молодь — наша надія...» нажи-
дують на плече програвших ще один
тягар. Це — тягар удосконалення лю-
дського цинізму...

І це до речі, коли ми тужимо за ми-
нулою молодістю. Нам здається, що
повернувшись у часи того широго
горіння, ми зуміли б чимало виправи-
ти, виплутатись із манівців та вступити
на кращий шлях. Нам здається...
Бо, чи не ма нас і тільки на нас опа-
дає відповідальність за колишні по-
милки та в зв'язку з ними за теперіш-
ній, жалюгідний стан? Із надійного
колись полум'я не залишилось ніщо,
крім жмені попелу... А бурі деспільних
років уже несуть цей попів у світ,
розсівають безслідно по полях, де
вже відцвіли даром розгублені дні та
в зародку знівечені пориви.

Що ж нам, отже, остається під су-
часну пору, коли не в наших силах
завернути струмок років?

Чи не допомогти тим, які ще в

Бігрі — це ж його безпосереднє
дожикля його друзі, часто самі ще до-
волі молоді, хоч із р'яним смерклого
полум'я. Зараз — вони граються в
головах ще одного нещасливця, раду-
ються, що не тільки вони програли.
Бо коли жаліти, то в гурті, щоб біль-
ше — це одинокі їхні виправдання,
наскрізь просякнуте безглуздя.

Будь-де, ми зустрічаємо їх, програ-
лих... Та вже найчастіше вони ски-
даються на завзятих борців, завжди
самовпевнені, завжди усміхнені, щоб
приховати власне розчарування та
неміч.

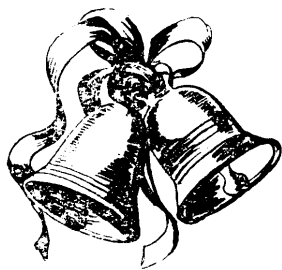
Програвші... Незмінно програють вони
з кимсь своєї й виши їхніх попередни-
ків, таких же невдачників — нероз-
важних вітрів, що наспівувати таєм-
но про чарівні барви пожеж...

стані горіння, щоб і вони не прогай-
нували найкращих у житті хвилин,
щоб і вони не пригнали слід за на-
м — туди, свідкіль визирають тіль-
ки жалі і смутки?

Так, незміло так — це такі наш
обов'язок і одинокий спосіб, щоб вип-
равдати себе в обличчі майбутнього
за минуле.

Нехай молодече горіння, буйне й
цире, буде для нас святим.

І. Сілецький

СУЛА

Гремить Сула, як грім вночі,
Гремить Сула із півночі,
На полудень степи оре
У далеке сине море.

Тече Сула степом-другом,
Вірним побратимом-лугом,
Як та стріла летить з лука
І мчить, співа

— вітер слуха...

Вітре, вітре!

День настане,
Сули-ріки та й не спинить,
Як і обрій за Лубнями
В світ дороги не зачинить.

Та по лохвицькому шляху,
За могилою — могила,
Наче давність костомахи
У дорозі розгубила.

Погубила та й забула:

А їх вітер позаносив,
А їх тирса пригорнула
І прибили земні роси,
Кібець сяде...

Тирса-мати

Зашепоче, мов над дітьми,
Сонце вникне за Пирятин
І пугукне Січ із Пітьми
Й знов...

Заквітне небо маком,
Альбо стухне, як жарина,
Лиш тумани-вовкулаки
Понад Суллою линуть, линуть...

Ото ж!

Сула, як дощ вночі,
Шумить Сула од півночі
Та з Удаєм-сином тихо
Спогадують давні лиха.

Було колись...

— Вітер знає,

Вітер вітрові розкаже,
Вітер й вітра поспитає,
Вітра з вітром — вітер в'яже.

Ой же Сули бистрі хвилі!

Скільки вас у синім морі,
Скільки ока із могили,
Скільки й в людях того горя.

Над Сулою над одною,
Над шумливою рікою,
Стільки й моря не зміряно,
Скільки горя посіяно.

Посіяно й поливано
Татарином незчислимим,
Половчаном бистроверхим,
І вельможним паном-ляхом,
І московським генералом.

Поорано й посіяно —

Посіяно й поливано

Більш як зжато,

— Столочено...

— Укра ну заточено.

Володимир Ярошенко

С М О Л О С К И П

Ж у р н а л у к р а ї н с ь к о ї м о л о д і
Ч. 4 (40) Квітень 1954 Рік 5

УПАДОК ЧИ ПІДНЕСЕННЯ?

До проблем XII-го з'їзду комсомолу в Москві

В попередньому числі «Смолоскипу» згадувалось про XI-ий З'їзд ВЛКСМ, що мав відбутися в другій половині м. м. Він відбувся 19. — 24. березня ц. р. Ця подія в комуністичному світі — неабиякої ваги.

Не випадковим є явище, що його скликано саме тепер. На кінцевому засіданні наради керівників советського господарства, що його відбув у Москві ЦК КПС, — Хрущов виголосив велику промову, яка була широко коментована советською пресою. Незабаром (довго, очевидно, не можна було чекати, бо господарська катастрофа стала аж надто очевидна) відбулося пленарне засі-

дання ЦК КПС на якому Хрущов знову виголосив довеззну промову. Найцікавіше те, що ця промова була надрукована повністю, на чотирьох і пів сторінках «Правди» з 21. березня ц. р., цебто на другий день праці З'їзду комсомолу. Це значить, що ЦК КПС виразно визначив комсомолові, над чим він має зупинитися і які має взяти постанови. Виступи ж українських доярок, чи донбаських шахтарів мали тільки послужити для формального виправдання гасла — «всім право голосу», не маючи ніякого відношення до резолюцій, які були подиктовані згоди.

(див. «Комс. Правда» з 24. 3. 54.), що число спортсменів подвоїлось, але що в останніх п'яти роках, спорт слабо стоїть на селі, що особливо слабо розвивається легка атлетика в Україні. Такі розбіжності у звітах партійних провідників ніяк не впливають переконуюче на молодь.

Резолюції з'їзду

Читаючи привіт (більше, як чотирьох слів) Компартії з'їздові ВЛКСМ і резолюції з'їзду, — не можна не помітити вдаряючої подібності. Ба, ще більше: привіт є резолюцією у мініатурі.

Перше, що резолюційна комісія поспішила зробити, — це заявити, що XI-ий з'їзд комсомолу одобряє працю ЦК за звітний період. Певно, треба поспішити, бо так хоче партія. Не треба брати під увагу слів Маше рова, секретаря ЦК білоруського комсомолу, якими він критикував діяльність ЦК ВЛКСМ: «Члени ЦК багато часу тратять на засідання і писання резолюцій, і через це не можуть полагоджувати більш суттєвих справ». Ще гостріше виступив секретар кіргізького комсомолу, крикуючи ЦК за те, що він не старається знати життя сільської молоді.

І тут жаль стає таких «мальчиків» і «девочек» за їхню політичну недорозвиненість. Та ж необов'язково є знати діалектичний матеріалізм, щоб ствердити, що саме «старшому братові» призначено бавитись в бюрократію, «давати указання», а всім іншим — «сознательно» їх виконувати.

Резолюції стверджують, що «молодь, яка вчиться, — вперто засвоюватиме знання, буде готуватись стати активними будівничими». І це все про науку. Зате цілий уступ говорить про необхідність покращання праці в колгоспі, про те, що комсомольці повинні зобов'язатись перевиконувати норми і плани, збільшити продуктивність кожної одиниці площі, кількість молока від коро-

Числові дані

З доповіді Шелепіна, секретаря ЦК ВЛКСМ («Правда» з 20. 3. 54.) довідуємось, що під сучасну пору комсомол начислює 18.825.327 членів (згідно із даними з'їзду, число комсомольців зросло від XI-го з'їзду в два рази). «Комсомол на селі є великою силою» — казав Шелепін, подаючи число сільських комсомольців на 2 мільйони. Можна уявити, в якій ситуації знаходяться тих 11% сільського комсомолу, на якого плечі валиться виконання більше, як 70% постанов, прийнятих на з'їзді. Коли до того ще додаємо, що більшість сільської молоді знаходиться в Україні (кажемо виразно сільської молоді, а не комсомольської сільської молоді, тому що із з'їзду видно, що сільський комсомол в Україні становить тільки трошки більше як 17% всього українського комсомолу і децю більше двох відсотків всесоюзного комсомолу — відсоток незвичайно слабкий) — образ нашої молоді на батьківщині справді буде ясний і не потребуватиме ніяких коментарів.

Далі Шелепін узяв на себе зобов'язання виготовити 2 мільярди торфових горшків для плекання городовини. З цього числа російська молодь на сто процентів більше, як російський комсомол не зважаючи на

те, що в кількості членів пропорція є зворотня.

За його словами — зараз в СССР нараховується 850 сільсько-господарських учбових закладів і пропонується відкрити до 1957 р. нових 300. Але децю нижче той же Шелепін признається, що більшість існуючих — погано діють: не достає вчителів, школи не забезпечені с. г. машинами. Однак треба творити нові, щоб виказатись числами, без яких звіт, виготовлений у вигідному бірті партторга не буде вартий нічого. Тому під «достігненнями» треба розуміти уроєні числа партійних головачів, а якщо є певні осяги, то вони здобуті ціною надлюдських зусиль української і молоді інших поневолених народів.

Нав'язуючи до хрущовських вимог засвоєння нових земель, Шелепін повідомляє, що замість намічених 100 тис. добровольців (читай: примусовців) комсомолу на виїзд обробляти нові землі Сибіру — вже є листа чотирьох сотень тисяч.

Шелепін ще захлинувся осягами в ділянці спорту, твердячи, що за останні чотири роки кількість членів спортових товариств подвоїлась. Натомість Романов, голова спортової референтури при раді міністрів СССР, заявив на п'ятий день з'їзду

ви. Ще говориться й про те, що комсомольці повинні всеціло себе мобілізувати для виконання постанов останнього пленуму ЦК КПС. Основний натиск кладеться на підвищення врожаю і на збільшення годівлі худоби.

Особливо підкреслено справу завоювання нових (сибірських) прос-

торів. У виступах і в цілому перебігу з'їзду помітне намагання втягнути до керівних становищ цілком молодих. І це помічається у всіх звітах ЦК. Набирається враження, що КП немає аж надто великого довіря до старшої молоді і цей момент заслуговує на особливу увагу.

Дійсний стан комсомолу

Дійсний стан комсомолу в Україні є дуже сумний для большевиків. Найменше є відомостей про міську молодь. Проте з мозаїки пресових советських вирізків можна догадуватися, що її великий відсоток становлять прислані в Україну москалі, або наші ж — обросійщині. Більш відпорною є молодь сільська, але вона є здештована такими російськими тифами, як примусовий вивіз до копалень, копання каналів, на бір до т. зв. ФЗН і врешті вивожування на Сибір. Так довго, поки молодь є прив'язана до рідного села, до свого оточення, де вона виростала, так довго в ній зберігаються первні консерватизму й відпорності супроти чужого. Коли її ізолювати від свого оточення, або розсіяти в чужому — сила консерватизму трається і молодь починає піддаватись впливам нового середовища.

Із советської преси часто і ясно видно, що сільська українська молодь ставиться до всіх постанов комсомолу з нехиттю і їх виконує тільки під примусом. Є випадки, коли молодь не комсомольська виконує більше норм, як комсомольці і цим відмахується від намагань втягнути її до комсомолу: «Ми ж і так все виконуємо!»

Нехить до комсомолу видна також і в інших республіках, хоч там основні її є іншого характеру. І це є особливо серед старшої молоді, яка вже починає аналітично підходити до явищ організованого життя. В систе-

мі комсомолу вона бачить квітучий бюрократизм. Є часті явища, коли районні комітети одержують по кілька десятків наказів, указів, переказів, анкет і т. п. Ніхто не встигає, як заявив на з'їзді один делегат, перекладати їх в життя. І тому багато є постанов, які залишаються лише мертвими постановами. Напр. є постанова, щоби медики і техніки с. г. виїжджали по закінченні студій на визначені їм місця. Але вона є тільки паперова, бо коли визначили пости 160-ти медикам московського мед інституту, то на місця не поїхав ні один з них. Один абсолювент с. г. інституту у Москві, замість їхати на працю на призначене місце, — написав туди листа, вимагаючи доброго помешкання в обласному місті і доброї платні.

Очевидно, що на таке може зважитись московська, але ніколи наша чи молодь іншого поневоленого народу. І саме тому, що в Москві немає добровольців працювати на селі, — рішення з'їзду ВЛКСМ в ділянці с. г. всією своєю вагою впадуть на Україну і її молодь. Бо коли упрівілейована частина советської молоді — московська — буде гуляти, чи відпочивати у підмосковських віллах і на Криму, то наша — буде двоїти норми у видобутку вугілля, її буде зализати сольоний піт біля високих печей, на залізних прокатах, її буде палити сонце біля комбайнів в хмарах польової пилюки.

Освіта для упрівілейованих

Освіта — одна із основних проблем. Вона також заторкнена в резолюціях з'їзду і то в який цікавий спосіб: «Молодь, яка вчиться, вперто засвоюватиме знання...» Отже — «молодь, яка вчиться...» і тільки. Вже нема мови про охоплення молоді різними ділянками науки. Виглядає так: широкі маси молоді мають навчитись проватити комбайн, трактор, пневматичний молоток, механічну пилу, та й годі. Це й так велика ласка окупанта!... Про вищу освіту, головню спеціальні знання експертів — для молоді поневоленого народу не може бути і мови. Бо осягляньте на таке оголошення: «Мос-

ковський Інститут східних справ готує кадри експертів таких держав: Японія, Індокитай, Пакістан, Іран, Туреччина, Арабські країни. Інститут без стипендій і гуртожитків. Звертатись Москва, Ростокінская, 13-А». Чи ж можна уявити в цьому прецікавому інституті навіть і здібного сина колгоспника з Чернігівщини або Рівенщини, чи шахтаря з Донбасу? Ні! Він призначений для синів нової советської бюрократії — для робітництва і селянства є школи с. г. і ФЗН!

І тому саме, що в уяві москаля українська молодь призначена до села і корови, — вагу постанов віднос-

но с. г. сектора в першій і найголовнішій мірі відчує українська молодь.

Бо і як же може бути інакше, коли дивитись на знимку чудового, модерного будинку університету ім. Ломоносова в Москві, а на другій стороні цієї ж «Комс. Правди» читати замітку, що в Чернівецькій області в школі механізації, учителі не мають відповідної освіти, брак елементарних шкільних приборів, для учнів немає інтернатів і т. д., і т. п.

Ці явища молоді, навіть не маючи помітнішої освіти, виразно бачить. Вона добре бачить нерівність у всіх ділянках життя, а головню соціальну і національну несправедливість. І тому появляються час-до-часу на сторінках советської преси легкі спроби критики, що річ ясна, не дають жодних наслідків. В СССР відбувається певний соціальний процес, з якого виразно виростають два табори: каста упрівілейованих і маса плебеїв. оскільки ще в старшого покоління були деякі спроби, чи навіть намагання до такого процесу не сприймає його як найпридніше явище. Сама «Правда» з минулого року (ч. 98) розповідає, що в одному педагогічному інституті видавалися дипломи дітям високих партійців по наказу секретаря обкому. То ж ясно, що в таких «мальчишків» буде витворюватись почуття вищості, бо вони знають, що їм нічого не загрожує тоді, коли дітей робітників чи селян за неуспіх викидають зі школи.

На „опанування“ Сибіру

В резолюціях порушена справа заселення й експлуатації нових земель. З'їзд запевняє, що цій справі ЦК комсомолу присвятить найбільше уваги. На звичайній мові це означає, що з поневолених республік і в першу чергу з України, помчать на схід численні ешелони, наповнені молоддю. Бо ж не поїде в дикі місця вості каста пануючого московського народу.

В зв'язку з виїздом виникає питання організаційно-технічного порядку: що чекає ці маси на нових, неосвоєних землях?

Москва намітила обсягти протягом двох наступних років нових 13 млн. гектарів землі. Коли взяти під увагу, що кількість сільського населення в СССР виносить біля 120 млн., то це означає, що для здійснення наміченого плану треба було б переселити за Урал приблизно 12 млн. людей. Це число теоретичне, бо для здобування нових земель треба значно більше робочої сили, як для об-

рібки вже культивованої. Даліше: треба хоч якихось бараків для тимчасового розміщення новоприбулих ших, водоінсталяцій, зорганізувати постачання, крамниці і т. д. і т. д. Треба туди перекинути цілі полки МВД, нову советську бюрократію і для них, річ ясна, збудувати людські приміщення... Для всіх цих робіт чи сло депортованих мало б майже подвоїтись!

З другого боку знаємо, що питання нових земель появилось недавно, а тому з певністю можна сказати, що ніяких підготовчих заходів на місцях нового поселення не зроблено, коли на з'їзді комсомолу, ЦК підніс справу нових земель, то відразу підкреслив «гігантське діло» комсомолу — місто Комсомольськ на Амурі — і закликав, захлистуючись, до гідного наслідування... Якщо раз згаданий Комсомольськ, то гляньмо як він був побудований.

Був кинутий клич, як і тепер — «освоювати» нові землі. Як і тепер, партія звернула тоді свою увагу на молодь і погнала її аж на Амур. Як і тепер — без ніякої підготовки. Незабаром Амур замерз, все постачання припинилось, почався голод, пізніше кинулись різні хвороби, щоб закінчитись смертю більшої частини молоді. Т якщо місто Комсомольськ збудоване з участю комсомолу, то в тому розумінні, що воно збудоване на його кістках.

Чи не така сама доля чекає молодь і тепер, а зокрема українську молодь, якої в подібних випадках ніколи не забували.

Не зважаючи на критичний стан всередині комсомолу (що зрештою важко більшовикам затаїти і вони примушені признатись до бюрократії, розвиненої в комсомолі до найвищої форми, більшовики признаються також, що незвичайно поширене невиконання праць і занедбання політичного виховання на низових щаблях комсомолу, що означає зродження апатії і нехиті до самого комсомолу) — все ж більшовики хочуть розбудити в молоді її молодечу енергію, щоб пізніше кинути її на рятунок економіки країни.

Не треба підшукувати доказів загрозливості господарського стану в СССР, — це видно з кожної сторінки советської преси (промова Хрущова 28. лютого ц. р. мала понад 12 тисяч слів і в ній він постійно говорив про сільськогосподарські проблеми і з масових закупів продуктів, що їх СССР робить закордоном. Нічого тут не можуть викручувати і брехня КП про те, що буцім то йдуть заходи для підвищення життєвого стандарту.

ХУДОЖНЯ САМОДІЯЛЬНІСТЬ В УКРАЇНІ

Художня самодіяльність в СССР не служить розвитку мистецтва, а є засобом комуністично-русифікаторського виховання людини, яка через бажання посвятити себе самодіяльному мистецтву стає знаряддям в руках комуністичної партії, не маючи змоги вільно виявити свої спроможності і служити своєму народові. Художні самодіяльні гуртки в Україні, хочуть вони цього чи ні, є засобом облудної большевицької пропаганди.

Тому, що самодіяльні гуртки, після комсомолу, є найбільш пригожим ґрунтом для русифікації і советизації молоді, — комуністична партія і советський уряд присвячує багато уваги розвитку та охопленню ними якнайширших мас населення.

Большевики твердять, що з кожним роком зростає художня самодіяльність в Україні. Вона зросла з 1947 р. по 1953 р. в три рази. Зараз в Україні в 76.986 гуртках різноманітних жанрів бере участь 1.163.238 виконавців.

З кожним роком поліпшується майстерність гуртків. В минулому році, в Україні над постановкою опер працювало 70 самодіяльних колективів. Гуртки ставили такі опери: «Запорожець за Дунаєм» (завод ім. Сталіна в Краматорську; с. Вовковинці. Кам'янець-Подільської обл.), «Євгеній Онєгін» (оперний колектив палацу культури ім. Ілліча. Дніпропетровського заводу ім. Петровського). Живу діяльність про являє драматичний гурток Миргородського районного будинку культури (поставив такі вистави: «Назар Столопа» Т. Шевченка; «Сто тисяч» І. Карпенка-Карого; «Калиновий гай», О. Корнійчука; «Комсомольська лінія» Є. Кравченка) та самодіяльний колектив палацу культури Ворошиловградського паровозобудівельного заводу (поставив п'єси: «На дне» М. Горького; «Дівчино-красавиця» О. Смукова та «Богдан

Хмельницький» О. Корнійчука).

В Україні, почавши з 1947 р., починають поширюватись самодіяльні симфонічні ансамблі та оркестри. В 1951 р. було показано на республіканському огляді художньої самодіяльності три ансамблі, а зараз їх є в Україні дев'ять.

З-поміж всіх видів художнього мистецтва найбільш поширене в Україні хорове мистецтво. Більше півмільйона чоловік налічується в хорових і співочих гуртках. На жаль, в їхній репертуар входять в більшості (70%) російські та нові советські «патріотичні» пісні.

З кожним роком зростає кількість хореографічних і танцювальних гуртків. Зараз їх є в Україні 6.700, які охоплюють 71 тисячу учасників. Для вияву талантів щороку влаштовується обласні і районні свята пісні і танку, на яких виступають солісти, хорові і танцювальні колективи, оркестри народних інструментів.

Багато визначних мистців сучасної підсоветської України починали свій творчий шлях з самодіяльних гуртків. Так напр. актори Київського театру ім. Франка — Задніпровський і Кусенко, артисти Київської опери — Пономаренко, Дуда, Білецький, Гончаренко, Матвєєв, Гнатюк, Жила, солістка великого театру — Борисенко, вперше виявили свої таланти в гуртках художньої самодіяльності.

Багато обдарованих виконавців виявив республіканський огляд, що відбувся в 1951 р... понад 150 чоловік було направлено в мистецькі навчальні заклади. Напр. у Київській музичній школі навчають недавно учасники самодіяльності — Гордійчук і Шумаков, у консерваторії — Михиденко, Ігнатенко, Ковбаса, Раков, Прохоренко, в театральному інституті — Каранденко, в Київській хореографічній школі — Душкова, Вдовін та інші.

Рух художньої самодіяльності в Україні не є жодною новістю. Ще далеко до революції молодь масово тягнулась до культурно-освітньої праці, яка була організована «Прогресивними», театральними та хоровими гуртками та іншими культурно-освітніми організаціями. Як колись, працюючи на цьому відтинку гальмував царський уряд, так тепер гальмує його московська червона влада, яка цій творчості забирає що найважливіше — український національний зміст. Тому й творчість цих гуртків русифікується і наповнюється штуч

В. Мях.

Художня самодіяльність в Україні (Докінчення з 5-ої стор.)

ним советським патріотизмом, що відпочає і учасників і глядачів від такого мистецтва. В багатьох випадках пропадають надзвичайно здібні таланти, які не мають змоги свобідно виявити всі свої здібності. Всі репертуари самодіяльних гуртків накидаються насильно або центральним або обласними т. зв. «будинками народньої творчости». Всі вони (про що пише навіть сама советська критика) є одноманітні і нецікаві. Основу репертуарів становлять твори, в яких оспівується комуністичну партію (колись — Сталіна, тепер — партію), «дружбу» народів, боротьбу за «мир», 300-річчя «возз'єднання», тощо. Річ ясна, що такі репертуари не можуть цікавити ні виконавця, ні глядача. Для справжнього розвитку мистецтва потрібно не примусу і накидувань, а вільного вияву і свободи.

О. Несторенко

Примітка: Дані про художню самодіяльність в Україні беремо зі статті міністра культури УРСР К. Литвина («Рад. Україна» 1. XII. 1953).

Мистці, за яких українськість ми боремось

Гапарея І. К. Айвазовського в Феодосії

І. К. Айвазовський — найбільший український мариніст і один з найблишніх українських мистців взагалі. Москалі намагаються всіма засобами елідрати йому його українське «я» і поставити в ряд російських мистців. На жаль, у справі його української національності з нашого боку не появилось ще ані одної поважнішої студії. На цьому місці не будемо зупинятись над цією справою, хоч вона дуже важлива, — ми хочемо подати тільки деякі інформації про його слашину, яку зібрано в галереї його імени у Феодосії на Криму. Інформації подаємо за М. Барсамовим, директором галереї.

І. Айвазовський, хоч вибрав вузьку спеціальність — відображення моря, його мистецтво багатобічне і глибоке по змісту.

Замолоду Айвазовського погонили краса величавих парусних кораблів, невпинний ритм їхнього бігу по хвилях і грізний рокіт їхніх гармат у бою. Його притягали широкі морські простори, повільний рух тяжких хмар, вибухи хвиль, освітлюючих по

тапаючі кораблі, і сміливих відважних людей, які борються зі стихією. Айвазовський втілює красу моря в своїх картинах, захоронивши до похилих літ молодість душі, розхвилюваної величчю природи і патосом боротьби людини проти сліпих сил стихії.

Поселившись у Феодосії, Айвазовський організував 1865 р. в своєму домі «свобідні майстерні», з яких вийшов пізніше широкий круг мистців — мариністів.

1880 р. мистець оснував у Феодосії першу в Україні провісційну картинну галерею.

Після його смерті в 1900 р. будівля галереї і 49 його картин, згідно з волею мистця, перейшли у міську власність. По революції 1917 р. тут відкрито галерею, з колекцією його творів, які всесторонньо освітлюють творчий шлях мистця. В меріальному відділі зібрано всю обстановку, в якій жив мистець і в якій розвивалось мистецтво Айвазовського.

В часі останньої війни всі полотна образотворчої галереї, фонди і науковий архів були евакуйовано в Єреван. У листопаді 1944 р. колекції галереї Айвазовського були повернені в Феодосію. Дім великого художника сильно потерпів. Його відбудовували два роки і щойно 2. травня 1946 р. було знову відкрито.

Зараз галерея складається з десяти залів. У восьми з них образи Айвазовського, а інших — виставлені праці його послідовників, учнів та інших дореволюційних і сучасних мариністів. В центральній залі виставлені ранні праці академічних часів, часу перебування закордоном, образи 40-60 рр., і також образи, які відносяться до останніх років його життя.

Між ними його величавий образ «Серед хвиль», який він намалював у вісімнадцятому році життя. Ця картина являється немов синтезом всієї його творчости. На образі немає нічого крім вузької полоски забуреного неба і киплячих в ураганному бігу хвиль, але вона намальована з такою силою, блеском майстерности, так емоційально виражена, як бувають вивчення творчости знаменитого мистця.

У Феодосії зібрана найбільша колекція образів Айвазовського — 389 праць, включаючи сюди унікальні збірки рисунків. В науковому архіві зібрано матеріали, які уможливають вивчення творчости знаменитого українського мариніста, на жаль — сфальшовані окупантом.

П. Полтавець

Наука в Україні

Львівський Інститут Агробіології

Інститут Агробіології Львівського Філіалу Академії Наук УРСР — створений в 1950 р. Після деякого застою в праці, Інститут тепер зактивізовано і він працює над розробкою агробіологічних основ вирощування с. г. культур та підвищення продуктивности громадського тваринництва в умовах західних областей України. Останньо розпрацьовувано тему «Агробіологічні основи вирощування зернових культур у західних областях України». Інститут розробив пропозиції щодо агротехніки вирощування озимої пшениці по непарових попередниках, зокрема по пласту багаторічних трав, після другого їх вкосу. Впровадження цих пропозицій у виробництво дозволить значно збільшити посіви озимої пшениці в західній Україні.

Інститут дослідив зменшення площ живлення кукурудзи при квадратно-лінійних посівах і доказав, що посіви з площами живлення 55 x 55 см. дають багато більші врожаї кукурудзи і значно дружніше досягають, ніж посіви з біль-

шими площами живлення.

В результаті тривалого вивчення місцевих покладів мінеральних добрив Інститут агробіології спільно з Інститутом фізіології рослин і агрохімії встановив доцільність використання місцевих незвиських фосфоритів для удобрення кислих ґрунтів. Рівнож Інститут провів роботу по вивченні місцевих родовищ карбонатних порід з метою використання їх для вапнування кислих ґрунтів у районах Полісся і Підкарпаття.

В галузі тваринництва Інститут працював над виявленням племінних ресурсів чорнорябої худоби.

В справі вивчення карпатських полонин, як природних кормових площ, Інститут розробив систему загінного випасу худоби на полонинах, встановив високу ефективність добрив у піднесенні кормової продуктивности полонин способом кошарування.

Механізатори Інститут досягли по

(Докінчення на 7-й стор.)

ЧИ МОЖЛИВА РЕВОЛЮЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА ЕМІГРАЦІЇ?

(Стаття дискусійна)

Ми молодь, дуже часто чуємо між нами молодими, що — мовляв — ми на чужині й жодна наша праця не може носити революційного характеру. Коли приглянутись до причин нашого перебування за кордонами України й до нашої праці та мети, що їх ми собі ставимо в межі нашої діяльності для визволення Батьківщини — поверхово, річ ясна, дійдемо

Львівський Інститут Агробіології
(продовження з 6-ої стор.)

зитивних наслідків у роботі з вібраційним плугом. Розроблено також новий метод ремонту дизельних тракторів.

Важливі роботи виконуються в галузі боротьби з шкідниками й паразитами с. г. рослин і тварин (винайдено спосіб боротьби з фасциольозом).

Інститутові закинено останньо, що він замало присвячує уваги суто практичним питанням. Деякі вчені розпрацьовували такі «непотрібні» теми, як «Троянди європейської частини Криму й Кавказу», «Фауна Підкарпаття, Карпат і Волино-Подільської плити», «Еволюція групи безщелепних» і ін.

Після вересневого пленуму ЦК КПС і жовтневого пленуму ЦК КПУ працю Інституту цілковито перебудовується і пристосовується її до вимог і постанов двох пленумів партії.

Свої дослідження Інститут проводить у фармах Новомилянського державного плеємінного розсідника та Щирецького плеємінного радгоспу.

Лябораторія біохемії та лувівництва Інституту розпрацьовує важливі питання, зв'язані з тваринництвом с. г.

В 1953 р. Інститут підготував до друку шість брошур з ділянки с. г. тваринництва і птахівництва.

Обставини так склались, що Інститут перебуває постійно в напружених відносинах з міністерством с. г. заготівель УРСР, яке ставить різні перепони в розгортанні його праці.

Значення і вартість праць Інституту буде належно оцінена в майбутній українській державі, в якій будуть створені для нього всі можливості всестороннього розгортання його праці у вільних і свобідних умовах, а не по наказах і дорученнях партійних політруків та анальфаветів.

Подав М. Козлянюк

(за статтею Д. Лихваря, «Рад. Укр.»)

до такого висновку. Обиватель — спокійний споживач хліба, герой свого власного плука скаже, що для України він тут на чужині не може нічого зробити. Його мета в житті — пасивне жування гуми!

Свідомий український громадянин навантажувється різними обов'язками, ми його бачимо всюди — він займається науково-дослідною працею, включається в громадське й професійне життя, він їздить з рефератами, організує бібліотеки, виступи, хорі, влаштовує маніфестації, дописує до часописів.

А «революціонер»? Для нього неможливо місце на чужині. Він дуже часто зневірюється, бо не віднаходить себе, йому важко так сразу переключитись на нові рейки життя. Він любить і живе рухом, небезпеками, боротьбою — а цього на чужині немає. Ще як був молодий десь по таборах його заставляли носити ланки з цеглою, мовляв — це динаміт. А пізніше він розкрив це, і довідався що це звичайні камені. І може розчарувався в тій «революції», а може й відчув потребу такої праці, для вдеркання молоді в революційну готовість.

Спочатку минали місяці, а потім й роки, і його вже не заставляли займатись такою «підпільною роботою». Одні з тих, які починали з цегли йшли на зв'язок у Батьківщину, виконували спеціальні доручення, але більшість залишилась без тієї вічної притягальної «революції», без безпосереднього зв'язку з Краєм.

І саме на цьому місці хочемо зупинитись над однією з можливостей «революційної» діяльності тут, на чужині.

Закордоном діяльність революційного характеру (в нашому розумінні «революційна») є не тільки потрібна, але й дуже важливої ваги. Ті, що не можуть йти на зв'язок в Україну, ті можуть його ладнати тут на еміграції. А таких можливостей є незчисленна кількість. Ця праця повинна бути спрямована в сторону всіх тих, які приїжджають зі Сполученого Союзу в Західні країни.

Чи це будуть спортові дружини, чи залоги торговельних кораблів чи транспортних літаків, чи науковці, журналісти, мистці, персонал різних торговельних місій, делегацій, включно до працівників амбасад.

Всіх їх ми повинні інформувати спеціальною літературою про цілі наших змагань. При зустрічі з цими людьми ми повинні обмежуватись до ставлення провокативних питань на офіційно влаштовуваних мітингах

чи доповідях (що ефектніше для чужинців), але повинні старатись відбудувати з ними розмови (на що вони не дуже радо йдуть через заборону й страх — тому саме треба знайти спосіб) за кулісами і старатись їм передавати відповідні, наперед підготовлені листи, летючки, відозви, тощо.

Ці «советські люди», які приїжджають сюди, весь час оточені чужинцями комуністами й поза ними й советськими амбасадними вони нічого не бачать, з ніким не говорять. Вони, вернувшись в СССР, не можуть нічого розповісти про нашу діяльність тут на чужині. А маймо на увазі, що усна й шептана пропаганда є чи не найкраща. Слово правди почує тишком і тишком з їхніх уст буде передатись сотнями й тисячами людей, які є там, воно буде стимулом для їхньої праці, виверженості й підготовки.

В деякого виникне питання що українців закордоном попадає дуже мало, що приїжджають переважно росіяни й то переконані комуністи. Це так, до деякої міри правда. Але не треба забувати, що приїжджає не мало й українців (спортовці, моряки, науковці). І їх треба в такий спосіб освідомлювати, переконувати, вказувати на правду та їхні завдання, як українців.

На нашу думку ведення таких акцій повинно бути спрямоване не тільки в сторону українців, але й росіян та інших народностей, які прибувають з СССР.

Для українців — це буде підтвердженням, що українська еміграція працює для них, для їхнього визволення. Для росіян і інших — це буде неясним доказом, що український самостійницький рух є єдиним речником України, що не може бути жодною мовою про творення якихось архаїчних творів «єдиних, невідимих». Це має бути доказом, що народи бажать визволення й самостійного життя.

Думаємо, що така праця тут на чужині (яка часто може викликати різні непорозуміння та навіть небезпеки, як зі сторони большевицької контррозвідки так і чужинецьких властей) зможе дати тій частині активної й патріотичної молоді повне задоволення, а для української вільної справи користь.

При цьому в деякого вирине напевно питання яка мета цієї праці — чи переконувати цих людей, щоб вони втікали сюди, на захід, чи щоб їх тільки інформувати?

На нашу думку не є метою перетягати їх на захід (бо напевно багато

КЛЮМБИ НА ПОДВІР'І

(Фейлетон)

Кватири наші збіглися кругом одного подвір'я. Невеличке зоно, метрів квадратних чотири, не більше. З того часу, як поселився, пам'ятаю — брудне попелом і шкурками з помаранчів засієне.

Мабуть, прийдеться вам пояснити: Ми — люди доброї волі, живемо поруч, сусіді — краших не підшукаєте.

Знайомтесь: Ось вам Зиновій Павлович, ранише доцент київського технікуму, а зараз — розвожчик у молочному магазині. Його дружина й син — людина розумна й смирна. А оце — Ярослав К., інженер і кооператор, відомий у Львівській області. Поблагословило йому відколи одружився — діточок у нього семеро, одне роком старше за друге всі однаково кредитні...

Тут же — Наталія Петрівна, дівчина, років двадцять дев'ять, учителька співу, дитячому в Москві й у Мілані, останньо безробітна. І, щоб покінчити — бувший полковник Іван Семен Герасимович із дружиною, старики, люди погідної вдачі й славного роду, незаможні, але закохані в майбутньому...

Ну й я — безсімейний...

Та все ж справа не в жителіях, а таки в нашому подвір'ї; на довше воно нестерпне, щоб ми в гразючі бродили! Створили «Ініціативну групу по питанні подвір'я», підготували матеріали, вирішили скликати загальні збори...

Я — за агітатора: «Шановні сусіді — закликаю. Перед нами світле майбутнє, сповите великими чинами! Ось ми, вже стільки часу живемо поруч, мабуть не кожний день доводиться зустрічатися на цьому подвір'ї. Бов-

з них в ньому розчарується й зневіриться), головна ціль — це освідомлення їх на позиції українського самостійницького руху. Тому їм треба накреслити шлях, яким вони повинні йти, вказати їм на те, що вони повинні робити тепер і в хвилини остаточного зриву. Представлення справи повинно бути не провокативне, бо воно відпихає і зневіряє людей. В ставленні цих справ треба узгодити всі елементи психологічно-світоглядного наставлення людей підсоветської дійсності, умовини та обставини соціально-політичного характеру в яких вони живуть.

Така діяльність зможе дати позитивні наслідки й поширити та скріпити фронт боротьби поневоленої України.

П. Варнак

таючись ногами в болоті, згадуємо тужливо, як це колись ми гостювали на наших полях і лезах, в затишних садах, гуляли по баштанах і хуторах. Давайте — прочистимо це наше подвір'я, змиємо з наших порогів усю грязь, а що й весна нагодилилась, то засіємо травною, квітами замаємо. Очам мило буде, для віддиху сприяливише й у історії пам'яті по нас останеться, як по основоположниках ладу й любителів природи.

Гур-ра-ра! закричали в голос інші, заплескали в долоні. А що виступати ніхто крім мене не збирався, урадили братись зразу до праці. Одні з віниками, другі з лопатами, хтось граблі вистарав. Змітають, перекопують, ви-

З таємниць минулої війни

ПОШТОВІ ЗНАЧКИ НА СЛУЖБІ ВІЙНИ

В деяких крамницях філіателістичних рідкостей можна знайти дивні значки. Вигляд їхній на перший погляд не виявляє нічого надзвичайного і не-знавець уважав би їх за звичайні значки, які уживано в європейських країнах під час минулої війни. Але... ціна їхня дивує не одного. Вартість їх у філіателістичних збірках є дуже велика, та вона не лякає збирачів.

Як з'явилися ці значки? Хто їх друкував? Яку мету мали вони досягти? Такі та інші питання цікавили в свій час не тільки збирачів але й представників держав та спеціалістів психологічного ведення війни. Щойно вісім років після закінчення війни вдалось в'яснити таємницю їхнього постання.

Ще перед війною почалася підготовка філіателістичної війни. В 1939 р. англійці почали друкувати німецькі поштові значки з Гінденбургом. Їх наліплювали на листи в яких містилася протинаціонал-соціалістична пропаганда та котрі по через Голландію попадали до Німеччини. Коли через окупацію Голандії німцями припинилось перевоження листів до Німеччини, рішено надати са мому значковій пропагандивного значення. Видрукувано серію значків з Гітлером, в яких замінено його Гімлером або Франком... Значки ці мали на меті внести розкол між цими двома керівниками і Гітлером, котий мав би ствердити, що ці значки видрукувано без його відома згоди.

Хоч ці значки були розкидані

рівнюють, доцентів син за геометра зі шнурком вимірює.

— Траву засіємо — кажу я.

— Барвінком обведемо — настоює Наталія Петрівна, а тихцем: щоб на вінець було...

— «Ціток, ціток» — шебечуть малюта інженера-кооператора.

— А в нас десь осталися зернята зі соняшника, таки з дому привезли — шелче набожно старий полковник.

Не проминуло багато часу, а вже наше подвір'я не впізнає. Спрагненими руками, без плуга й без бороши, причепурили святу землю, розчесали в пишні клюмби, накармили плодючим зерном і напоїли водичкою.

Ще сьогодні гляділи за першим зеленим гоном, а завтра... Завтра кляті, збиточні горобці розкльовали нашу щирю працю...

Остап Черешня

з бомбардувальників у великій кількості над Німеччиною, то все ж їх знайдено мало.

В свою чергу Гімлер заповів пімсту та дав наказ видрукувати серію англійських значків з виразною пропагандивною ціллю (заміна короля Сталіном, серп і молот на короні, тощо). Значки ці розкидано агентами до деяких неутральних країн, де вони досягнули певну пропагандивну ціль.

Найбільший і останній плян, в цій ділянці під час другої світової війни мали американці. Зайнявши Рим, влаштували вони там спеціальну друкарню, в якій друковано нормальні німецькі значки, одну серію з Гітлером, другу — зі зміненим обличчям Гітлера та труп'ячу голову. Коли перші мали служити до пересилання більшої кількості листів в Німеччину, то другі вкладали разом з пропагандивним матеріалом до листів. Адреси окремих осіб виписували зі звичайних телефонічних книг.

Листи ці запаковували в сфальшовані німецькі поштові мішки, запліомбовували та скидували поблизу розбомблених поштових будинків, сподіваючись, що коли їх знайдуть, то уважатимуть за справжні. Але вже при перших спробах плян цей потерпів невдачу.

Хоч протягом війни обидві воюючі сторони друкували значки противника багатотисячними накладками, то сьогодні їх дуже важко дістати на філіателістичному ринку.

С. В.

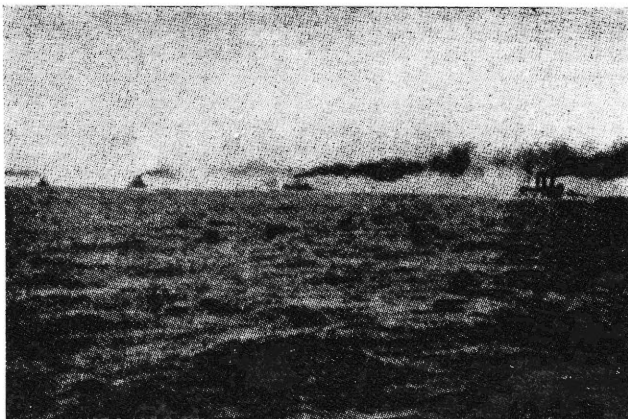
В День Українського Моря

29. квітня 1918 р. на Чорноморській Флотії піднесено український прапор. Від цього дня Чорне Море зі своїм північним побережжям і Кримом назавжди зв'язало своє майбутнє з українським народом і українською державністю.

В цей день українська молодь шле

привіт Чорному Морю — Українському Морю і всім українським морякам!

Чорноморці! Завтра ви станете борцями за привернення незалежності й суверенності українській державі та за відзискання повних прав для Українського Чорного Моря.

Друга і третя бригада української флотії на Чорному Морю (1918 р.)

ЗГОЛОШУЙТЕСЬ НА СТУДІЇ!

Централа Комісії Допомоги Українському Студентству (КОДУС) в Сарселі приймає зголошення на стипендії фундовані, заходами Високопресвященнішого Архієпископа Кир Івана, св. Апостольським Престолом для високошкільної молоді на академічний рік 1954-1955 на студії в університетах Бельгії іспанії, зокрема на вищих школах Лювену й Мадриду.

1. Кандидатами на ті стипендії можуть бути українці обох визнань.

2. Від кандидатів вимагається закінчення середньої освіти клясного або математично-природничого типу з добрим успіхом.

3. Заавансовані у високих студіях повинні виказатися успіхами в поточних високошкільних студіях.

4. Кандидати мусять мати деяку підготовку з французької чи пач еспанської мов, що дозволяло б їм розуміти викладачів.

5. До уваги входять кандидати: початкуючі до 24 р., а заавансовані до 28 р. життя.

6. Признана стипендія обіймає пов

не утримання та студійні кошти в академічному році 1954-1955.

7. Невдача при іспитах, як також невідповідна поведінка, потягає за собою втрату стипендії негайно або на наступний рік.

8. Кандидати на стипендії надсилають свої прохання негайно, а не пізніше 30 червня ц. р. на адресу:

КОДУС

27, rue des Bauves, Sarcelles, (S et O)
France

Зголошуватись можуть кандидати з європейських і заокеанських країн. Кошти подорожі до місця студій і назад оплачують кандидати.

9. До прохань слід приложити: 1. власноручно написаний життєпис, 2. відпис свідоцтва зрілості, 3. заавансовані у студіях — посвідки (свідоцтва) високих шкіл і професорів, 4. опінію «Обнови» та інших студентських і громадських організацій, 5. посвідку місцевого душпастиря.

Централа

Комісії Допомоги Українському Студентству

Сарсель, (Франція) 20 березня 1954

СТУДЕНТСЬКІ ВІСТІ

Англія. Шляхом університетської виїмки між Англією і Болгарією, — один студент з Лондонського інституту економіки виїде на студії в Софії, а в заміну приїде двох болгарських студентів до Лондону.

Аргентина. Студенти, які співпрацюють з Аргентинською Університетською Федерацією (ФУА) заявили проти нового університетського закону, згідно з яким ректор університету назначає державу, а деканів назначає ректорат, як рівно ж проти того, що студенти мають бути репрезентовані в раді факультету через делегатів визнаної державою університетської організації.

Австрія. Три австрійські студенти повернулись недавно з шістьмісячної подорожі по Індії. Вони відбули цю подорож з сумою 20 дол. на особу (500 шілінгів)!

Канада. Подорожна агенція Національного Студентського Союзу знизилла кошти подорожі студентів до Європи на 50%. Українські студенти в Канаді повинні мати цю можливість на увазі і скористати з неї.

Корея. Число студентів, які виїмали на студії між 1.1. і 25.12. 1953. піднялось до 622. Між ними знаходиться 125 студенток. Більшість з цих студентів могли виїхати на студії завдяки стипендіям і допомогам різних університетів. Так напр. 571 виїхало до США, 17 до Франції, 11 до Канади, 5 до Англії, 4 до Італії, і т. д.

Золоте Побережжя. Національна Унія студентів Золотого Побережжя відбула 2-3 січня ц. р. свій перший загальний з'їзд в Аккра. На з'їзді прийнято численні рішення і постанови. М. і. при цьому рішення, що в інтересі Унії і країни студенти, які мали зв'язок із МСС, повинні його негайно перервати, або будуть виключені з Унії. З'їзд рішив тісно співпрацювати з КОСЕК-ом, з Радою Молоді Золотого Побережжя і з Світовою Асамблеєю Молоді.

Саммер» Об'єднання Християнської Молоді опублікувало каталог можливостей праці для студентів в час вакацій.

● В університеті в Тексасі основано черговий комітет ВУС-у (Світова Університетська Служба). Тим самим ВУС буде репрезентований на більше як 700 університетах і коледжах США.

Югославія. В Београді відбулась конференція вищих шкільних закладів Югославії. Конференція м. і. рішила, що доступ в університети буде обмежений. Всі кандидати мусять здавати спец. конкурс. Учні технічних шкіл не зможуть бути прийняті в університет без свідоцтва зрілості (матури).

Рішення IV-ої Міжнародної Студентської Конференції

Між рядом рішень, які прийнято на останній IV-й Міжнародній Студентській Конференції в Царгороді — полєгші для студій на чужині, структура і методи університетського навчання, рівновартість звань, виміна

практикантів і співпраця факультетів, університетський спорт, студентські поїздки і семінари та інші — прийнято м. і. одну, про автономію університету, яка може нас зокрема цікавити. Текст її наводимо в цілості:

Автономія університету

«Конференція стверджує, що в багатьох країнах, з різними урядами і структурою, незалежність навчання і університету є в небезпеці через заходи, які мають на меті поставити університетські інституції під контроль політичної сили. Конференція пригадує професорам і студентам приязність до їхніх академічних прав і до традиційної незалежності університету, без чого не може успішно розвиватись жодна справжня культура.

Конференція звергається до студентських організацій — бути чутливими супроти всіх заходів, які мають на меті поставити університетську спільноту під контроль держави чи якоїсь політичної сили. Вона рекомендує також тим Національним Уніям, яких університети знаходяться в такій ситуації, — почати чи продовжувати боротьбу за університетську автономію.

Конференція з прикрісто стверджує негативну діяльність тих урядів, які не дозволяють задержати університетам свою автономію, або які запровадили політичну дискримінацію в університетах. Вона вимагає, щоб всі університетські організації допомогли університетам і Національним Союзам Латинської Америки, які знаходяться в обличчі цих проблем».

Дивним стає чому світова студентська конференція, делегати якої зірвали з комуністичною МСС, підчеркує в своїх рішеннях і домаганнях, якраз «загарбання» академічних вольностей в країнах Латинської Америки і ані словом не згадує про академічні вольності в СССР. Необ'язомлений з університетськими відносинами в відносини в СРСР студент подумав, що справді тільки в т. зв. «фашистських країнах» немає академічних вольностей, а в Советському Союзі вони є такі самі, як в країнах вільного світу.

Тому вважаємо, що великим і чи не найбільшим завданням українського студентства і студентства народів поневолених російсько-комуністичним окупантом, доказати документально і на підставі свідчень булих професорів в комуністичних країнах, що саме там, більше як в якійсь ін-

шій країні, і під якимсь іншим режимом, заперечені і знехтозані всякі академічні вольності, про які в СРСР і в сателітних країнах не могло і не може бути мови.

Думаємо, що така праця, заініційована українським вільним студентством, зможе принести велику користь для української справи.

СТУДЕНТСЬКІ ВІСТІ

Франція. 26 лютого в цілій Франції відбулися маніфестації професорів і студентів, на яких вимагано будови нових шкільних приміщень, підвищення платні професорів, реформи стипендійної системи і покращання студентських ресторанів. В багатьох школах і університетах були перервані виласи і навчання.

● На спеціальній пресовій конференції УНЕРФ-у було з'ясовано положення студентів, які прибули з фрази цузких колоній. В останніх двох роках побудовано для них два будинки в Сіте Універсітер: Незабаром почнеться будова дому Камеруну і Антіль-Гвінейському. Між студентами помітні расистичні впливи. Степендії не виплачуються своєчасно. Студенти порушували справу редуції коштів поїздки в їхні країни в часі вакацій і праці після закінчення студій. Зараз у Франції начислюють понад 7 000 колоніальних студентів.

Німеччина. В Аннабергу відбувся конгрес, екзильних груп студентів Болгарії, Польщі, Румунії, Чехословаччини, Мадящини, і України. Президентом новоствореного «Осередку праці студентських союзів в екзилі» обрано Миколу Павла.

Швеція. Тільки 54% студентів теології, права і філософії здали успішно іспит в м. ак. році тоді, як на факультеті медицини склали іспит 96%.

Індонезія. В університеті в Джакарта, який засновано перед 2-ма роками, на 115 професорів є 35 індонезійців. Загальне число професорів і асистентів виносить 749 з чого 365 чужинців.

Увага! Наш великий конкурс розваги на II-й сторінці нашого журналу.

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:
Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewy
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
S. W. Shewchuk, 78 Kensington Rd.
London W. 11.

Канада:
Petro Danyluk
104, Grove Str., Winnipeg, Mann.

Німеччина:
Jaroslav Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:
Nadija Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6^e

Великий Конкурс «Смолоскипу»

До наших Читачів

Повідомляємо всіх наших читачів, що з технічних причин ми не могли дати продовження нашого конкурсу в попередньому числі нашого журналу. В зв'язку з цим в цьому числі подаємо загадки на подвійну кількість пунктів — цебто на 10.

Всі розв'язки просимо надсилати не пізніше десяти днів після одержання журналу.

Пригадуємо всім нашим конкурсантам, що в конкурсі можуть брати участь всі читачі нашого журналу, з тою різницею, що нагороди одержують тільки передплатники «Смолоскипу». Тому всіх зацікавлених просимо внести негайно передплату на 1954 р. (рівновартість одного ам. долара).

Редакція «Смолоскипу» після закінчення конкурсу проведе розг

розв'язок і розділить такі нагороди:

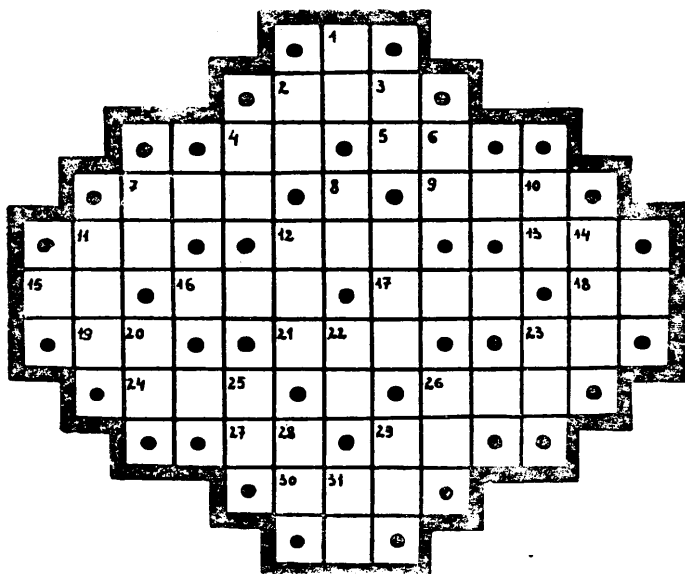
1. Перша нагорода — 30 пунктів. Виграші — одна з книг: «Енциклопедія Українознавства» (видання Н-ТШ), «Історія Українського Війська», «Історія Української Культури», «Історія України» (видання І. Тиктора).

2. Друга нагорода — 20 пунктів. Виграші: «Від УВО до ОУН» В. Мартинця, «Огненне коло», «Сад Гетсиманський» Т. Багряного, «Дрижить підземний гук» З. Книша.

3. Третя нагорода — 15 пунктів. Виграші: «Щоденник» А. Любченка, «Вальдшнепи» М. Хвильового, «Чотири шаблі» Ю. Яновського, «Історіософія українського націоналізму» Ю. Бойка, «Землею українською» Антоненка-Давидовича, річна передплата «Смолоскипу».

ХРЕСТІВКА Ч. 1.

(5 пунктів)

Ключ до розв'язки

Замість чисел вставити відповідні склади, які по зложенні дадуть слова такого значення:

Горизонтально

2. Місто в Єгипті. 4. Один з провідників великої французької революції. 5. Метал. 6. Автор відомої на еміграції книжки. 7. Ім'я 6. індійського діяча. 9.... або гай. 11. Дисци-

плінарний вислів. 12. Країна в Америці. 13. Видістається при вибуху вулкану. 15. Так звертаються до жінки. 16. Місто на Філіппінах. 17. Означення відступу часу. 18. Вживають до курення. 19. Море в півн. Європі. 21. Жіноче ім'я. 22. Привид-пострах. 23. Спортове об'єднання. 24. Морське стріль-

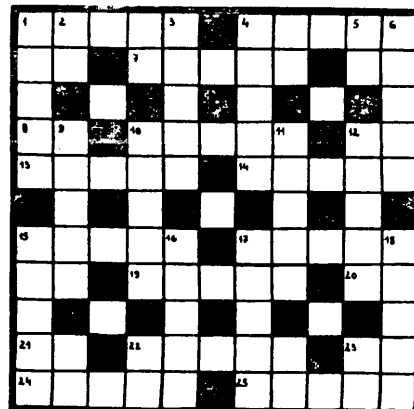
но. 26.... або автострада. 27. Місце розваги або... примусової праці. 28. Країна в Азії. 29. Жіноче ім'я. 30. Марка вина.

Вертикально

1. Американський психолог. 2. Одиниця міри. 3. Літературний твір (жанр). 4. Ім'я, найдорожче для кожної дитини. 6. Б. Індійський діяч. 7. Привид-пострах. 8. Жіноче ім'я. 10. Жіноче ім'я. 11. Людоїд. 12. хата мов.... 13. Родівник в одній романській мові. 14. Група людей або... звірів. 19. забава. 20. Український видавець. 22. Малює образи. 23. Країна в Азії. 25. Означає розподіл часу. 26. Є в кожному університеті. 28. Країна в Азії. 29. Місто в Голландії. 31. Праця.

ХРЕСТІВКА Ч. 2.

(5 пунктів)

Ключ до розв'язки

Горизонтально

1. Місто в Африці. 4. Чоловіче ім'я. 7. Американський письменник. 8. Назва першої частини відомого твору італійського письменника. 10. Країна в Азії. 13. Допомогає в мандрівці. 14. Напиток. 15. Вживається в риболовстві і... спорті. 17.... або चे реда. 19. Рід риби. 20. Придане ім'я сучасного американського діяча. 21. Спортивний термін. 22... або пляч. 23. Так одною чужою мовою. 24. Жіноче ім'я. 25. Свята книга.

Вертикально

1. Бувша твердиня. 2. Карта в грі, але... також називають так людину. 3. Ім'я української поетеси. 4. Український вояк. 5. Ріка в Італії. 6. Місто в північній Європі. 9. Європейська країна. 10.... або наступ. 11. Жіноче ім'я. 12. Індійський діяч. 15. Козацький отаман. 16... або дія. 17. Місто в Україні. 18. Велике море. 23. Так, одною чужою мовою.

Стрілецький спорт в Україні

За советською пресою можна ствердити, що з усіх видів спорту в Україні найбільш відстає стрілецький спорт. Хоч деякі стрільці України встановили всесоюзні і республіканські рекорди (Онисимів, Купко і ін.), то все ж таки на сторінках газет зустрічається одні і ті ж прізвиська, але не видно жодних нових — молодого достору.

Стрілецьким спортом в Україні займається дуже мала частина молоді. В обласних, республіканських і всесоюзних змаганнях бере завжди участь та сама група спортсменів. В республіці робиться мало для виховання нових майстрів цільного вогню, для зросту спортивно-технічних успіхів молоді. Головно відстає цей спорт в промислових областях України.

В Сталінській обл., напр., до занять в стрілецьких секціях притягнуто не більше одного відсотка молоді. Ще гірше положення у Ворошиловградській, Дніпропетровській і Запорізькій областях.

За останні три роки в республіканських стрілецьких змаганнях ані разу не виступали команди профспілкових товариств.

Бажаючи займатись цією ділянкою спорту серед селянської молоді не знаходять підтримки у керівників товариства «Колгоспник» (предс. республіканської ради — Мізак). В сільських колективах фізкультури майже ніде немає стрілецьких секцій. Тому й в т-ві «Колгоспник», яке має біля мільйона членів, — не підготовлено ні одного майстра спорту по стрільню.

Зокрема погано стоїть справа з розвитком стрілецького спорту серед шкільної молоді і студентства, на що жодної уваги не звертає Міністерство освіти УРСР (міністер Пінчук).

Пропаганда стрілецького спорту майже не провадиться, а одинокий фільм «Учись цільно стріляти» стратив на вартості через постаріння (з-перед 5-ти років).

Щоб можна було розвинути працю у цій ділянці спорту, потрібно інструкторів, тренерів, суддів, а їх — взагалі немає.

Для молоді дуже підхожа для навчання стрільня — пневматична зброя. Але ця справа з причини відсутності стрільбищ (тірів) цілковито відстає. А ще до того нею займається... всесоюзне циркове об'єднання.

Не краще стоїть справа зі стрільбищами для спортивного стрільня кулями. Їх в першу чергу дуже мало, а ті що є — погано випосажані (як напр. в Сталіно, Полтаві, Сумах, Кіровограді, Миколаєві, Херсоні). При більших спортивних базах столиці України взагалі немає стрільбищ.

В справі занепаду цього спорту робиться поважні закиди комсомольським організаціям (Волинської і Станіславської областей). Але найбільш винні в цьому (і це найбільш правильний закид) Управління по фізичній культурі і спорті Міністерства охорони здоров'я УРСР. Управління за останні роки ані разу не піднімало цього питання, а інструктор управління, Шелін, який відповідає за стрілецький спорт, цією справою взагалі не цікавиться.

Ось стільки з інформації В. Крижанівського, завідувачого фізкультурним відділом ЦК комсомолу України («Сов. Спорт»). Подібну опіку над розвитком спорту в УРСР можна знайти і в інших ділянках спорту. Большевицька система дбає тільки про найкращих, які можуть побивати світові рекорди. Звичайна селянська і робітничка молодь не має змоги займатись спортом. До тайни «фабрикування» світових советських чемпіонів ми повернемось іншим разом.

В. Ковжун.

СПОРТОВІ ВІСТІ

Київ На всесоюзних легкоатлетичних змаганнях, які відбулися в половині березня ц. р. у Ленінграді українські спортсменці досягнули такі висліди:

Жінки

Біг на 60 м.: Г. Безбородова (3-тє місце) — 7,6.

Біг на 100 м.: О. Кошеліва (4-6 місце) — 12,4.

Скоки в довжину з розбігу: Г. Безбородова (2-ге місце) — 5,63; Квітко (5-тє місце) — 5,52.

Мет диском: В. Збитнева (4-тє місце) — 43,72; Н. Мартиненко (5-тєм.) — 43,66.

Мет ратищем: Н. Конлева (1-ше місце) — 48,59; Т. Тишкевич (2-ге місце) — 14,77.

Чоловіки

Біг на 60 м.: М. Андрюшенко (2 і 3-тє місце) — 6,8; В. Тюрин, Шевченко (5-8 місця) — 7,0.

Біг на 100 м.: А. Бартнев (4 — 5-тє місце) — 11,0.

Біг на 110 м. з бар'єрами: С. Криштальн (4-тє місце) — 15,5.

Біг на 800 м.: М. Вілокурів (3-тє місце) — 1,56,3.

Скок в гору з розбігу: В. Ситкін, Є. Вансович (1-4 місця) — 1,90; Ю. Вівденко (5-8 місце) — 1,85.

Мет ядром: Цибуленко (2-ге місце) — 15,73; М. Ванченко (5-тє місце) — 15,38.

Мет диском: А. Михайленко (4-тє місце) — 46,57.

Мет ратищем: В. Цибуленко (2-ге місце) — 66,32.

Мет молотом: Ф. Ткачів (4-тє місце) — 53,49; Г. Дибенко (5-тє місце) — 52,53.

Скок в довжину: В. Холошия (4-тє місце) — 7,09.

Харків. На всесоюзних зимових змаганнях теністів, які відбулись в середині березня ц. р. в Москві, 20-літня киянка М. Воскресенська перемогла москвинку Р. Кірзанову.

Львів. В новому палаці фізкультури львівського політехнічного інституту відбулись всесоюзні змагання спортсменів «Науки» в тяжкій атлетиці і республіканські змагання в мистецькій гімнастиці та акробатиці.

Звання чемпіона України товариства «Науки» завоював майстер спорту, студент львівського політехнічного інституту А. Отбаєв (72,9 пунктів), серед жінок — Г. Сітро (Одеса) — 70,8 пунктів. Звання чемпіона мистецької гімнастики присуджено Г. Сильченку (Київ).

Справлення похибки

В статті «Упадок чи піднесення» в підрозділі «Числові дані» трапилась прикра похибка. Треба читати в третьому рядку знизу першої колонки: «З цього числа українська молодь зробила майже на сто процентів більше...», замість «З цього числа російська молодь на сто процент більше...»

СМОЛОСКИЙ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse
ukrainienne

«SMOLOSKY»

Journal of the Ukrainian
Youth

Ч. 5 (41)

Травень 1954

Рік 5

ДАЙТЕ ЇМ СВОБОДУ !

СОВЕТСЬКІ СТУДЕНТИ В ПАРИЖІ

В Париж приїхали советські студенти. Небувала подія за останніх 30 років в міжнародному студентському житті. Після афери Петрова в Австралії, Растворова в Японії, Хохлова в Німеччині, Дімітру в Парижі — боляшевики емігрують у Францію, після шостимісячної підготовки, 20 студентів (а пізніше «доїжджає» ще двох). На перекір всім сподіванням та поведінкам всіх дотеперішніх советських делегацій — цих студентів пускають «в народ», вони говорять (навіть з емігрантами!), дискутують на різні теми, в дискусії завжди наступають, майже ніколи не відступають.

Часто можна почути від них:

— Чому не говорите? Питайте, що вас цікавить, ми будемо на все відповідати.

Група студентів — зложена з одного вірменина, татарки, двох українців (з Києва і Дніпропетровська), решта — росіяни. Пропорційно найбільше студентів Московської Консерваторії. Одягнені по різному, часто аж надто «скромно» (протерті без жодного фасону убрання). Майже в кожного на руці годинник советської марки. У кожного апарат «Зоркіна» через плече.

Перша зустріч в четвер 6. травня, в Сорбоні. На прийнятті є кілька українських паризьких студентів. Скоро нав'язується розмова. Темі різні: наука, архітектура, економія, література, спорт, студентське життя...

На наступний день поїздка до Монтаржі (невеличке провінційне містечко), де їх зустрічають місвоє емігранти з СРСР (українці, росіяни, білоруси, вірмени). Увечорі зустріч знову в Парижі, в залах Політехніки. Знову на ній група наших студентів (вже інших), один козак і багато росіяни, старих емігрантів.

Цим разом, на відміну зустрічі в Сорбоні, між присутніми посилено кількість сексотів МВД. Вони вже заздалегідь знали, що між парижанами є українці. Коли хто починав розмову з приїжджаними, за плечима з'являвся сексот який навіть втручався в розмову, ставлячи постійно провокативні питання.

Між делегацією, яка виїхала з Москви, є такі, що вже закінчили студії, є аспіранти, але є й частина справжніх студентів різних курсів і декількох МВД-стів, чи сексотів. Основну групу сексотів прикріплено до групи вже у Франції. Про них називають, мабуть, советським студентам і не відомо.

Вони звичайно появляються перші перед приходом публіки на зустріч чи прийняття, замишуються між французів.

Кожний з групи в розмові дуже самопевний:

— За рік я буду інженером. Я буду працювати в Новій Каховці. Я буду розбудовувати шахти Москвитілля...

Лейтмотив всіх розмов:

— Ми могутня країна. Ми в наступі. Ми відбудували країну, тепер розбудовуємо. У нас постробено нові заводи, фабрики, електростанції, нові шахти. Ви — емігранти... відстали від життя. Ви хочете руйнувати, а ми

(закінчення на 12-й стор.)

МОЛОДЬ І ГОЛОД В УКРАЇНІ

(Причинки до історії голоду в Україні)

В 1931-33 рр. став в Україні голод, штучно зорганізований російсько-большевицьким окупантом. Мільйони жінок і чоловіків, молоді й дітей стали жертвою нечуваного злочину.

Українська молодь також переживала голод: одні вмирати з голоду, інші ставали активний спротив, а ще інші помагали ворогові його організувати. Між цією молоддю були комсомольці і некомсомольці. Були такі, яких заставляли, але й були такі, які добровільно виказували свою жорстокість. Сьогодні немає в нас статистичних даних, які б об'єктивно виказали, наскільки була виявлена добровільність, а наскільки був застосований примус супроти молоді. Ба — що більше, в нас немає ще до сьогодні навіть твору який би вповні

насквітлив і зобразив причини, організування і жахиття голоду.

На цьому місці хочемо, на підставі тогочасної радянської преси, показати хоч побіжно й частково обставини, в яких опинилась в часі голоду українська молодь і вимоги та завдання, які ставала перед комсомольцями і владою їх виконності большевицька влада.

В ці роки як партія, га і комсомол, були в багатьох випадках пристановищем, порятунком для великої кількості національно-свідомих українців, які були ворожо наставлені до радянської влади від самого початку. Щоб рятувати своє життя, щоб замаскувати своє справжнє українське минуле, щоб дістатись на високі школи — для цього можна було використати комсомол, коли до нього вдавалось проник

жити. Що більше, національно-свідомі комсомольці допомагали українським голодуючим селянам.

Про такі відносини ми довідуємось з промови І. Краєвського, секретаря Одеського обкому ЛКСМУ, на вузких зборах комсомольського активу 12.XI. 1933 р. І. Краєвський говорив:

«Факти доводять дуже малу участь комсомолу області в хлібозаготівлях. Замість зайняти, під керівництвом партії, вирішні позиції в боротьбі за хліб, замість дійсної більшовицької боротьби, деякі комсомольці, навіть цілі осередки, підспівують куркульові — є факти виступів осередків і окремих комсомольців проти хлібозаготівель. Осб осередок села Бавовного, Миколаївського району. Тут 21 комсомолець. Секретар комсомольського осередку — син одноосібника, другий член бюро — теж одноосібник, і третій — син куркуля. Бюро мало зв'язок з куркульським елементом, не реагувало на куркульську політику в колгоспі, не мобілізувало комсомольців на боротьбу за хліб. В селі Біляївці Одеського району об'їзним сторожем був комсомолец, який допомагав селянам розкрадати хліб. Комсомольці колгоспу «518» Цебриківського району заявили не зважаючи на свою постанову, що плян хлібозаготівлі не реальний і вони не виконують. Ряд райкомів комсомолу, замість організувати активну комсомольську відсіч куркульському саботажеві в хлібозаготівлях підспівували куркульській та петлюрівській агентурі в лавах комсомолу, стали на шлях фашистського присягання. Проти хлібозаготівель виступило 150 комсомольців в зінновівському районі.»

Подібні прояви активного сапроотиву молоді і навіть комсомольців були по всій Україні.

«Чорноморська комуна» з 6. XII. 1932 р. писала:

«Багато комсомольських осередків в спігурівському районі зовсім небоєспроможні, розгубили свій склад Василівський осередок з 15 членів розгубив (читай — померли з голоду — О. З.) 9. (Комсомольці в хлібозаготівлях бездільні. У Ново-Петровському осередку з 5 членів комсомолу жоден не працює в колгоспі. Райком комсомолу абсолютно не здатний кермувати організації, не знає стану осередків, не знає навіть секретарів.»

Про чистку, яка в тому часі охопила всю Україну, ця газета писала:

«Чистка партійних та комсомольських лав у районі звільняє організацію від чужого куркульсько-петлюрівського напіву та його агентури, що дросякла до партії і комсомолу.»

Таких випадків, які наведено, було

багато по всій Україні, але при цьому не треба забувати безчисленну кількість прикладів, де саме комсомольці, ті всі надіслані в Україну й творені з молоді в Україні ударні комсомольські бригади, пописувалися найбільшою брутальністю і жорстокістю супроти українських голодуючих селян. Для відібрання хліба, перевірки живих, обмолоту, хлібозаготівель було організовано в Україні т. зв. всеукраїнські рейди. В таких рейдових бригадах основну частину складали комсомольці. Вони мали за завдання (цитуюмо за «Чорн. комуною» від 5. XII. 1932):

«Комсомольські організації повинні вивчити матеріали рейду на окремих ділянках і негайно реагувати на конкретні питання, виявлені викривлення, куркульський саботаж, опортуністичний опір (пасивна смерть опухлих від голоду — О. З.) розкрадання і приховування хліба, тощо.»

Для характеристики цих страшних років голоду, в яких Москва вихнула українську молодь (треба пам'ятати, що в цих роках в комсомолі було 68% українців) на найчорнішу роботу, зачитуюмо уривки з однієї з тисяч відозв, які появлялись в усій тодішній пресі України:

«Організуємо всеукраїнський рейд перевірки темпів та якості обмолоту! До осередків та комітетів комсомолу:

Селькорі-ударники колгоспу ім. Леніна, Васильківського району (Харківська обл.), провели рейд перевірки якості обмолоту, викрили організаторів куркульського саботажу в хлібозаготівлях, ворогів народу, що розкрадали хліб, щоб зрвати хлібозаготівлі...

Рейд має підняти маси колгоспників, бідняків, середняків, одноосібників на активну допомогу партії зламати куркульський саботаж, викрити розкрадців, затаювачів хліба й забезпечити вчасне виконання плану хлібозаготівель.

КОМСОМОЛЬСЬКІ організації мають взяти в рейді найактивнішу участь, залучаючи до нього найширші маси справжніх ударників-колгоспників.

Учасники рейду мають перевірити солому, збоїни, посліди, ріжні рештки, організувати переобмолот та перевірку солом, полов, коли там залишилось зерно. Учасники рейду повинні організувати виявлення розкраденого зерна, допомагати організувати повернення незаконно виданого хліба та інше (!!!).

Обласна, районна преса з органами НК РСІ, комітетами комсомолу стають на чолі організації рейду перевірки темпів та якості обмолоту. Партійні та комсомольські організації мають забезпечити оператив-

ний провід та повсякденну допомогу в розгортанні рейду».

Всі комсомольські організації, по всіх областях, районах, селах і колгоспах дістали таке доручення:

«Наше головне завдання — негайно покінчити з демобілізаційними, опортуністичними настроями в самому комсомолі, в активі, організувати рішучу відсіч класово-ворожим елементам — куркульові та його агентурі в лавах комсомолу. Не може бути жодної молотарки без повного комсомольського прошарку. Завдання комсомольських контролерів роботу організувати так, щоб класовому ворогові, злодіям (?), ледарям (???) не було ніякої змоги розкрадати хліб підчас обмолоту і підчас завантаження хліба транспортними бригадами. Колгоспний тиск — це діяльність жорстокої класової боротьби.»

Забезпечити комсомольським впливом кожну транспортну бригаду, організувати спеціальні зразкові бригади з комсомольців на перевіз хліба (значить — небезпечно було його везти без охорони — О. З.). Панькаться з тими, хто приховує хліб, хто гноїть його, з тими, хто злісно зриває контракційні договори ми не будемо. Ми повинні виявити більшовицьку впевненість у здійсненні останніх постанов партії та уряду про виконання одноосібним сектором. Щодо твердозавців, то треба допомогти рішуче натиснути і примусити їх хліб здати цілком. Усі строки вже минули. Будь-яке пенькання з ворогом є відверта правоопортуністична практика зради нашій партії» (цитата за «Чор. комуною» від 24. XII. 1932 р.).

Ми спеціально навели ці дві останні постанови-заклики, щоб підкреслити роль і ті всі завдання, які ставила перед комсомолом партія і Москва. Для кого сьогодні не ясно, що ті «ледарі» — це були опухлі від голоду наші селяни? Що для перевозу хліба треба було організувати аж довірені комсомольські бригади, щоб селяни не відібрали свій же власний хліб!!!

Про жорстоке нищення голодного українського селянина сфантазовані ми комсомольцями говорив секретар одеського облбюро КП(б)У на з'їзді комсомолу 20. 6. 1932 р.:

«Відповідальних працівників комсомольських організацій призначено на допомогу безпосередньо в колгоспи, села, райони, де від самого початку здійснюючи на основі послідовного проведення лінії партії в керівництві засівною кампанією, вони були на чолі в жорстокому наступі та класово-ворожий елемент і забезпечили перемогу весняного сезону.»

Осип Зінкевич

С М О Л О С К И П

Ж у р н а л у к р а ї н с ь к о ї м о л о д і
Ч. 5 (41) Травень 1954 Рік 5

В Травневі Дні

Рік-річно ми відзначаємо сумні по дії, які відбулись в місяці травні. В цьому місяці українська визвольна боротьба втратила двох своїх великих борців: Симона Петлюру і Євгена Коновальця.

Ворог завжди вбиває тих людей, які для нього грізні, висилає своїх агентів, провокаторів і диверсантів до тих організацій, які становлять для нього смертельну загрозу. Тому ворог вбив Петлюру і Коновальця, тому ворог розбиває з-зовні і розкладає ОУН. Ми, молодь, маємо нещастя бути свідками трагічних наслідків, які спричинили смерть Петлюри і Коновальця, які принесли розбиття колись єдиної ОУН.

*

В Травневі Дні ми влаштовуємо жалібні академії, відправляємо Панахида, ідемо на могили борців...

Ми всюди кличемо до єдності, клянємось, що будемо чесно служити Україні, в церквах співаємо благальними голосами зі сльозами на очах «Боже нам єдність подай...» І ми, може, навіть не відчуваємо — скільки в тому фальшу і обману, як наші слова стають профанацією наших Вождів-Борців.

Бо за словами немає діла, немає чину, немає вияву доброї волі, немає бажання спільно служити справі визволення в ім'я і з іменем Упавших. Нас засліплюють наші партійні переконання, нас розділяє наша церковна приналежність. Наше організоване життя руйнує взаємна боротьба, взаємне політично-фізичне самовинищування.

Ми не бачимо перед собою боротьби з ворогом, як її бачили Великі — Петлюра і Коновалець. Ми бачимо наші малі, часом неварті найменшої уваги, еміграційні діла.

В ці Травневі Дні, ми, молодь, не будемо писати панегириків чи складати од на хвалу тим, що погибли в боротьбі. Ми маємо ділами, чинами, повною запалом активністю у Визвольній Боротьбі доказати свою гідність продовжувати велике діло Петлюри й Коновальця.

Депортують молодь з України

Ешелони за ешелонами, везуть ти сячі української молоді в Сибір, в Казахстан, в Алтай. Чорні години переживає Україна: тисячі і мільйони її синів і дочок большевицька звірська влада засудила на депортування. Масові вивози населення України тільки починаються.

Україна — непереможний резервуар спротиву і революційного горіння. Україна — центр непримиримої боротьби з російсько-большевицьким окупантом. Україна, яка не давала і не даватиме спокою Москві, — засуджена на масове винищення, на денационалізацію в широкіх просторах непривітних Сибірських степів. Україна кличе нас до посиленої праці. Ми, які маємо змогу вільно говорити, вільно жити в країнах західного світу, ми — зобов'язані їй. Тривожні вісті з України голосять про вивіз цілих сіл, районів, областей. Де ж наш голос? Де ж наше слово протесту?

Молоде! Ти перша повинна заперестувати перед вільним світом проти масового виселювання Батьківщини. Без різниці партійних чи ідеологічних переконань, без різниці віровизнань і походження — всі спільно протестуймо. Об'єднаними акціями примусьмо большевицького окупанта припинити руйну України. Нашу акцію починаймо вже сьогодні, бо завтра може бути запізно.

Вже десятки тисяч молоді депортовано з України:

8.березня 1954 р. депортовано з Києва 585 юнаків і дівчат, з Полтави — 400, з Житомира — 250, з Черкасів — 170. Цього тижня виїхали переповнені ешелони з Дрогобича.

9.березня 1954 р. виїхали ешелони з Хмельницького (Кам'янець-Подільський), Чернівців, Одеси, Донбасу, Дніпропетровська, Рівного. З Ворошиловграду вивезено в цей день 5.000 юнаків і дівчат.

13. березня 1954 р. з Києва вивезено 900 хлопців і дівчат, з Рівного 100.

Кожного дня ідуть на схід все нові і нові ешелони з українською моло-

ддю. Молоде покоління призначене, як його попередники в Комсомольську на Амурі, на Магнітці і в Кузбасі, на пониження, хвороби, фізичне винищення. Північний молох перед своєю смертю вимагає все нових і нових жертв. Жертвою його кривих пазурів, як в 1933р., так і сьогодні, падає Україна.

Між депортованими знаходимо прізвища: Панаас Полетика, Андрій Сніжко, Микола Виноградов, Леонід Десятенко, Мая Полівна, Іван Рудський, Сергій Андрієнко, Филімон Томчук (Комарів), Петро Стегайло, Олександр Цівак, Іван Кузьменко, Дмитро Синельник, Іван Демченко, М. Тищенко, Д.Абовський, В.Викучин, Ю.Степаненко, І.Довженко, Т. Іванченко, Олександр Киришкін з Макарова (Київщина) з дружиною Анею, сином Валею і дочкою Ларисою, Михайло Кравець і тисячі, тисячі інших.

А.Кириченко, новий лакей Москви в Україні, заповів, що в найближчих тижнях Україна має дати тільки для самого Казахстану (а крім того ще окремо для Сибіру і Алтаю), 5 тисяч трактористів, комбайнерів і інших спеціалістів та 40 тисяч молодих хлопців і дівчат, поминаючи доросле населення.

Перші ешелони з України завезено в такі місцевості в Казахстані: Кокчетав (найбільше), Чкалово, Кзилтуу, Рузаївка, — Кокчетавської обл., Акмолинськ, Єсендиколь, Вишнівка, Парківка, Балкашино — Акмолинської обл. Преонівка — Північно-Казахської обл., в Лозове і Іртишське — Павлодарської обл.

Харків. В зв'язку з невыконуванням с. г. плану в Харківській обл. і пасивним ставленням до директив партії комсомол області був примушений відбутися спеціальний семінар секретарів райкомів. На конференціях семінару виступив цілий ряд большевицьких політруків.

З життя української молоді на чужині

Студентство

Торонто. Український Студентський Клуб при Торонтському університеті влаштував в місяці лютому ряд доповідей, відомих українських науковців і публіцистів. З доповідями виступали: проф. Ю. Луцький («Початки модерної української літератури»), ред. В. Будсайд («Чому зимна вода та війна тане»), проф. В. Ревуцький («Український советський театр за останніх 30 років»), д-р І. Шевченко («Византиська спадщина в ранній українській культурі»). Головою УСК в Торонто є Н. І. Олійник.

Лювен. Заходами ЦЕСУС-у і делегації УВУ у Франції та при співучасті НаСУС-у і УНОУ-у відбудуться в листопаді ц. р. на лювенському університеті українські чужинецькі дні, на яких виступлять з науковими доповідями українські і чужинецькі професори.

Сарсель. За посередництва Фонду Допомоги Українців Канади та за рекомендаціями КодУС-у деяка кількість українських студентів і учнів вищих класів гімназій у Франції, одержить щомісячні стипендії від окремих патронатів в Канаді.

Чикаго. З початком травня ц. р. з ініціативи СУСІА відбулися основуючі збори представників українських наукових, громадських, професійних та допомогівих установ, на яких по-

кликано до життя Український Студентський Фонд. Першим головою обрано проф. Р. Смаль-Стоцького. Фонд ставить собі за завдання нести допомогу українській новоприбулій і місцевій студуючій молоді. Рівночасно Управа СУСТА створила окрему комісію для несення допомоги українським студентам в Європі через ЦЕСУС і КодУС.

Оттава. Український Відділ Слов'янського департаменту Оттавського університету в програму якого входить повний курс української літератури, філології та історії України, влаштує в цьому році літні курси, що триватимуть від 3-го липня до 7-го серпня.

Париж. Центральний Союз Українського студентства влаштує в Англії з кінцем серпня ц. р. 3-й ВІКУ. Темою ВІКУ буде: «Актуальні проблеми сучасної української дійсності». Наукову частину ВІКУ оформлює делегація УВУ у Франції.

Нью Йорк. В ЗДА появляється систематично дві студентські сторінки одна в часописі «Америка» (Філадельфія) — «Студент» і друга в «Свободі» «Студентське слово». Обидві сторінки приносять цікавий матеріал, головню інформаційного характеру про життя українського і чужинецького студентства.

Пласт

Нью Йорк. В часописі «Свобода» появляється час-до-часу пластові сторінка «Пластова ватра», яку редагує Леся Храплива, Богдан Кравців і Ольга Кузьмович.

● В ЗДА приступлено до організування пластунок далекого віддалення т. зв. самітниць. Вони кореспонденційним шляхом зможуть вислатись до пластового гуртка, брати в праці, їздити на табори, складати пластові проби та обіцянки.

Буенос Айрес. Заходами сеньорів і старших пластунов «Закарпаття», при співпраці юнацьких гуртків «Дипломат», «Парашут» і «Сестрички». Відбувся в дельті ріки Парана «Ляс Пальмас» одинотижневий пластовий табір, в якому взяло участь 24 пластуни і 6 гостей. Табір вів студент О. Веселий-Щітка.

◆ На спільних зборах сеньорів і старших пластунов в Буенос Айресі і області Бажестер обрано «Пластову Службу» в складі: Т. Хомишин, Б. Стернюк, Ю. Шмилка, яка має за завдання полаводжувати всі справи місцевої пластової організації.

СУМ

Лондон. Після видавання в перших роках свого постанови численних журналів, СУМ перейшов на видавання окремих сторінок в деяких українських часописах. На сьогодні появляється: «Трибуна сумівця» в «Гомоні України» (Канада), «Шлях молоді» в «Свободі» (ЗДА) та «В поході» у «Вістях» (Бельгія).

Брюссель. В Бельгії відбувся 7-ий з'їзд СУМ-у, на якому взяло участь 22 делегати від 17 осередків, які репрезентували 390 сумівців. Головою краевого комітету обрано О. Ковалю, секретарем І. Левицького.

Торонто. В половині березня відкрито в Торонті тримісячні курси виховників СУМ-у в Канаді.

Нью Йорк. СУМ в ЗДА планує влаштувати в часі літніх вакацій п'ять таборів для юнацтва.

◆ В ЗДА розпочато висвітлювання кіно-хороніки з життя української еміграції випуску СУМ-фільму.

МУН - Зарево

З резолюцій спільної конференції ГУ МУН в ЗДА та краевого проводу «Зарева» в ЗДА.

Учасники спільної конференції ГУ МУН в ЗДА та краевого проводу ОУАТНС «Зарево» в ЗДА, що відбулась 30-31 січня 1954 р. в Нью Йорку, вислухавши доповідь представників обох молодечих організацій: «Напрямна діяльність української націоналістичної молоді в ЗДА» та «Діяльність МУН в аспекті потреб і можливостей», і всебічно їх продискутувавши, визнають, що: Ідея чистого українського націоналізму, ставить в своїй основі добро українського народу вище справ партії чи регіональних приналежностей.

Для визнаців чистого українського націоналізму є дорогим кожний українець незалежно від його політичних переконань, що працює для добра батьківщини.

Таким чином — обидві організації сприяють та сприятимуть всім тим починам української громадськості, які корисні для української справи та свободолюбного американського народу.

Обидві організації повинні розгорнути діяльність в напрямі реалізації ідеї соборності та проти роздрібнення молодечих сил партійними та вузько-регіональними справами.

Вінніпег. В Торонті відбудеться 22-24. травня ц. р. ІОвільна Крайова конференція Молодих Українських Націоналістів Канади, присвячена 20-им роковинам заснування МУН.

ОДУМ

Нью Йорк. На Пленумі ОДУМ, який відбувся на початку березня ц. р. в Нью Йорку, рішенням скликати Висхвну Радю Юнацтва ОДУМ, яка має розпрацювати методику виховання доросту в віці 9-16 років, відбули Ідеологічний З'їзд ОДУМ з кінцем ц. р. у Нью Йорку та взяти організовану участь в здвизі з нагоди 300-літ боротьби українського народу з російським імперіялізмом. В Пленумі взяли участь: Головна Управа, Головна Контрольна Комісія, Верховний Товариський Суд та голови Філій і філійних Контрольних Комісій.

Листок Літературної
Комісії Зарева

ГОЛІСІСТЬ

Редагує Л. Винар

Ч. 8

Рік 5

З дороговказів др. О. Грицай

ПИСЬМЕННИКИ УКРАЇНИ !

Як члени письменницької генерації України половини ХХ ст., ми в почутті нашого найважливішого обов'язку до Батьківщини та з погляду на теперішній рівень українського письменства супроти рівня великих літератур світу, уважаємо за неодмінне завдання всіх письменників України покласти свідомо всіх сил до того, щоб піднести рівень української літературної творчості на вершини творчих досягнень найкращих літератур європейського та позасередземного світу.

В послідовності цього нашого основного підходу до літературних завдань теперішнього часу, ми визнаємо, як шлях та принципіальні засоби до наміченої мети такі:

1. Грунтовне знання найважливіших творів світової літератури як краснотворчої, так і наукової, зокрема ж творів літератур: англійської, французької, німецької, італійської та еспанської і найновішої літератури Скандинавії.

2. Грунтовне знання чужих мов, особливо англійської, французької та німецької так, щоб український письменник архитвори літератури Англії, Франції та Німеччини читав безумовно в оригіналі, пам'ятаючи, що знання цих трьох мов — це найкращий та єдиний шлях пізнати всі літератури світу, не включаючи літератур Далекého Сходу.

3. Інформаційну працю між чужими якими про дотеперішню українську літературу за допомогою: а) наукових та публіцистичних творів про цілість або поодинокі твори української літератури у зв'язку з літературами Європи, мовами: англійською, французькою, німецькою, італійською та еспанською; б) мистецьких перекладів українських творів на одну з цих мов, а чужих на українську мову, керуючись тут ширшим планом такої перекладної роботи, який буде проголошений і поданий до загального відома, як директива для кожного українського перекладача; в) особистих зв'язків з чужими письменниками та з чужою пресою в тому середовищі, де тепер живемо, а листовних також поза межами свого середовища.

4. Такі творчі концепції та сюжети літературних творів, зокрема в

Помер Д-р Остап Грицай

З великим сумом ділимося з усією українською молоддю, що 7 травня 1954 р. о год. 7-й ранку помер у Мюнхені великий критель української

молоді, один з найвизначніших українських літературознавців, поет, письменник і виховник та співробітник нашого журналу «Смолооскип»

Др. Остап Грицай

Сл. п. Др. Остап Грицай народився 2 листопаду 1881 р. в селі Княжполі в Перемищині в священничій родині. Під впливом своєї матері Олени Погорецької він одічив літературний хист, а від свого діда Данила суворої системи в науці і праці.

Навчався Остап Грицай в народній школі оо. Василян, в гімназії в Дрогобичу і Стрию, а згодом в українській академічній гімназії у Львові. Після т. зв. сецесії українського студентства О. Грицай переїхав до Відня, де він закінчив філософський факультет. З 1910 р. др. О. Грицай учителював у Львові, а в 1914 р. знову переїхав до Відня. У Відні др. О.

Грицай залишився до 1945 р., після чого переїхав до Берхтесгадена і оселився до Мюнхену.

Др. О. Грицай автор численних літературних творів — прозових, поезій та критик.

Для української молоді др. Остап Грицай залишив не тільки свої цінні літературні твори, але в першу чергу своє неоцінюване вартості «Слово до молоді».

Неумолима смерть забрала від нас незабутнього Доктора: Виховника, Літератора, Приятеля. Його пам'ять буде берегтися в душах української молоді з покоління в покоління.

АРАБЕСКИ

(Фрагмент)

Город.

Я безумовно люблю город. Я люблю виходити ввечері із своєї кімнати, йти на шумні бульвари, випивати шим, шохати запах бензолу і тоді йти на закінчені квартали, щоб побачити японські ліхтарі — так, здається — в трикутниках цифр: будинок, на розі, №: говорить. Я люблю, коли далеко, на дальніх міських левадах ритить трамвай: щось неможливе нагадує цей ритм, щоб поставити переді мною теплі образи, як хрустальні дороги, як прозора-фантастичні лінії (кошки), що я їх уже ніколи, ніколи

діляти епіки й роману, а головню українського театру, які, виходячи чи то з українського чи з якогось чужого середовища, мали б загальнолюдськими ідеями «суб спеці етернітаті» насичений зміст, і давали розв'язання вічних проблем людського життя в душі українського світовідчуження, висуваючи на овид усього світу філософічно-ідеологічну сторону та глибину української духовности.

Д-р Остап Грицай
(«Слово до молоді»)

не побачу на базарі. Тоді я люблю Іспанію, тому що вона далеко, тому що я фантаст, тому що я пізнаю і кохаю город не так, як інші, тому що город — це Сервантес Сааведра-Мігуель, тому що в битві при Лепанто, тому що в полон до альжирських піратів. Тому що підходить до мене Марія й каже:

— Ніколяус! Я читала сьогодні еспанські новели, і я скажу: Мартінес Сієрра — моя радість, бо в його новелях маленька музика, мелодія слів як оркестра моєї душі, коли у вишневих садках моєї чумацької країни жевріють зорі: падають на ягоди крізь темряву літньої синьоблузої ночі й падають на ставки, щоб прозвучати. Мартінес Сієрра — маленька флейта, веснянка дум про далеку Іспанію.

Ми зупинилися на мості. Гримить повінь. Над рікою важкі весняні хмари. Тоді Марія дивиться на далекий сгон, що горить на костьолі, і творить поему. Гримить повінь. Над рікою важкі весняні хмари.

Ніч.

Весна.

Міст.

Марія.

О, Мартінесе Сієрра! Тобі музичному музикантові, твоїм новелям, де звучить така широка й радісна весна, де міріади міріадів голубих метеликів над гармонією моєї душі — тобі шлю із своєї чумацької країни привіт. О, Мартінесе Сієрра! Не тільки ти закоханий у звуки, фарби й запах слова — я ж як естет. Я вірю, що наші душі зійдуться десь у міріаді голубих метеликів, у цій голубій хуртовині, коли серце так енергійно стисне, наче таємна мавка розказує океану казку, коли в океанах горять жемчуги, як горить сонце на шляхах моєї чумацької надзвичайної країни. О, Мартінесе Сієрра! Про що розповім тобі? Чи розкажу тобі, як співають наші дівчата біля шведських могил, коли пісня з буряків, як сіроока журба, як геніяльний Леонтович у бур'янах мого степового краю? Чи розкажу тобі, як повільною ходою бредуть круторогі воли з молочної фарми? Чи сплету тобі вінок із польових дзвоників — з подій: як була, як пройшла, як гриміла, як народжувалася нова епоха? Ішла м'ятежна епоха. Ішла духмяна романтика, і нечутно ходили в борах тіні середньовічних лицарів. Бігли вітри зі Сходу — сторожкі й тривовжні. І тоді в заулках моєї голубої Савої стояв гул. Через перевали, з азіатського степу, з глухої тайги, летіли: депеша за депешою.

О, Мартінесе Сієрра...

Ніч. Весняна. Гримить північ. На далекому костюлі горить огонь і теж творить поему. Я мовчу: Марія мовчить. Тоді я знову пізнаю, як я безумно люблю город. У ранці, в городі, де незнайомі вулиці, а по них проходять, якось невідомо й задумано: проходять і зникають давно забуті тіні ахтіозаврів, і розминається рожеве вікно в майбуття. Гарно приїхати в город із села, коли в кварталах дрімає тиша, дрімають візники, а по вулицях метуть двірники, коли в городі прокидається ранок і гулко прококотить фаєтон, а потім — змовкне.

— Слухай, Ніколяус! Коли я думаю про міські квартали, я думаю, що я чула юнака з голубими прозорими віями, що я амазонянка й джигітую десь у заозерних краях... Слухай, Ніколяус!

Ніч.

Весня.

Міст.

Марія.

Але так можна збожеволіти, коли ранок почне рундуки: за м'якою зеленню дерев стоять рундуки. І плентаються сюди люди — білі, незнайомі, забуті як далека Іспанія, як троглодитний вік, коли люди ловили за хвіст леопарда й тут же роядирали його на двоє, щоб їсти. І починає ще ра

нок — битий шлях, а за ним плентаються фургони селянської городини.

— Маріє! Я безумно люблю город! Я люблю робітничі квартали й квартали голої. Коли дивлюся відтіля на костюл, коли на костюлі в димі ночі горить казковим вогнем шиферблат. Тоді я похиляюся на телеграфний стовп і думаю, що я ніколи не розкажу, що робиться в моїй душі, які випливають образи, які, як потоки, як жемчуги протікають біля мого романтичного серця: жемчуг хрумтить

і японські ліхтарики (коли гоголівський ярмарок) біля прозоро-фантастичних ліденців (коніки), що я їх уже ніколи, ніколи не побачу на базарі. Тоді я наливаю себе вишневим соком моєї неможливої муки й молюся, щоб Бог зробив мене генієм: щоб розказати, як хрумтить жемчуг біля японських ліхтариків: будинок на розі, №: горить.

Я безумно люблю город.

Микола Хвильовий

Так відступали червоні полки

«Треба щиро сказати: революційний нарід уміє перемагати й наступати, та ніяк не вміє відступати й тягати за собою барахло. Пляти евакуації і справді виглядали дуже химерно. Вивозили снаряди, військову одяг і цілі цейгавзи, але й вивозили десятки пакгавзів (висловлюючись фігурально) жіночих панталонів та ліфчиків. Вивозили друкарські машинки й цілі типографії, але й вивозили для чогось старі столи, десятки старих столів і надзвичайно багато звичайних стільців, що тоскно етискалися в небо своїми мало не столітніми ніжками. Вивозили курей, гусей, свиней та іншу домашню живність, але й вивозили

ЗАМІСТЬ МОЛИТВИ

**Сонце піднімається з-за гір,
Золотить промінням верховини.
І шумить таємно чорний бір,
Мов на нашій рідній Україні.**

**Чом вона спокою не дає,
В серце шле розпачливі удари,
А в очах, мов сонце устає,
Що пробилось крізь сталеві хмари.**

**Це тому, що виріс я на ній,
Встиг зазнять в роках поневіряня.**

**То ж вона світила в час лихий,
Мов зоря рожевого світання,
І була, як молодість моя,
Що зуміла переліг орати.**

**Ось чому тепер молюся я
За землею, що судилось втратити.**

Ю. Буяківець

Весла

**Весла гострі і ясні
Як срібло блистять —
Наче крила прекрасні
Крізь воду летять**

**Всі — враз! Весла ці ясні
Як сонце блистять —
Немов птиці прекрасні
Річкою летять.**

Орест Гаврилюк

матраци, кроваті й ще багато дечого із мертвого спального реманенту... Словом, евакуація йшла прискореним темпом. За обозами поволі й досить поважко для такого близькавичного моменту посувалися отари овець і гурти рогатої худоби. Воли ревли, коні іржали. Над дорогами стояли хмари сірого пороху. Раз-у-раз, наздоганяли й переганяли навантажені тачанки, на шляху вискакували одинокі вершники й, стурбовані раптом зникали десь... Станція ломилась від деморалізованих натовпів: від немеш дезорганізованих вагонів. Тільки «пульман з заложниками» чітко вирисовувався з цього евакуаційного хаосу. Все поспішало від грізної калонади й пожеарів, які охоплювали мало не всі кінці нічного південного неба...

...вона (Ярина Федоровна) не могла не цікавитись, хто ж тікає на північ... Та привидляючись до евакуаційної публіки, вона тільки ще більше заглуталась.

Людей, що спішили на північ, і справді не можна було назвати єдиним організованим і організуючим цілим. Це був розхристаний конгтомерат. Тікали з містечка й фізично-безсилі батьки та матері комуністів, тікали й деякі комунари з барахлом, які вважали, що фронт може почекати, а барахло обов'язково треба «спастися» й обов'язково треба здати «під росписку» десь за тисячу верстов від поєнції. Тікали деякі нервові обивателі, котрі страждали на манію пересліду і, щиро симпатизували південному військові, ніяк не могли припустити, що їх помітують за «зраду» за те, що вони в свій час не пішли з друзями англо-французьких рантьє, тікали й різні авантюристи, які, придбавши «імежем пролетаріату» деяке майно, поспішали перенести його у більш безпечне місце. Словом, різні люди тікали на північ за тих думаних днів, тринадцятого року».

Микола Хвильовий
(«Із Варіної Біографії»)

ЗУСТРІЧ З А. ЛЮБЧЕНКОМ

Аркадій Любченко — чи не єдиний з невеликого числа співучасників і приятелів М. Хвильового, яким вдалось пережити більшовицьку дійсність і не втратити гідності українського письменника.

А. Любченко — новеліст. Дебютував в літературі в 1918 р. вісімнадцятилітнім юнаком. Перша його збірка новель, «Буремна путь», появилася в 1923 р. Найкраща збірка письменника — «Вона» появилася в 1929 р. (В ній вміщений твір «Вертеп»). Після смерті письменника видано його «Щоденник».

Нас усіх незвичайно цікавлять сьогодні всі питання мистецтва, українського зокрема. Збагнути суть мистецтва, шляхи, куди зоно йде, — все це заповнює неолного з сьогочасної молоді. Це й не дивно, — бо ж мистецтво є найглибшим виявом душі народу, його національної самобутності.

З такими думками зійшлися нещодавно ми — три молоді ентузіясти літератури, щоб поговорити на тему тих питань. І тут трапилося, що в тій місцевості, де ми зійшлися, перебував хтось, хто міг в великій мірі запокоїти нашу цікавість і висловити ще й свої нові погляди. Ми постановили його відвідати.

Це відомий уже старшому і молодшому поколінню, один з кращих представників сьогочасної української літератури, один з «відроджених», — активний член групи ВАПЛІТЕ і близький друг Миколи Хвильового, — Аркадій Любченко. Ідемо втрюх до нього. Зацікавлення побачити одного з борців за нове обличчя нашої культури, і нашої літератури з підставу М. Хвильового — підганяє нас припшеним холодом досягти порогів, що за ними проводить своє життя Аркадій Панасович...

Близькість підкарпатських краєвидів, знаменита сама оселя, а вкінці й надія побачити визначного письменника, дозволяють нам по дорозі зачепнути свіжих сил і творчої енергії...

Пришовши, один з нас легко застукав до дверей письменника. Ми ввійшли до кімнати, в якій застали його біля праці. Вже перший його погляд зробив на нас сильне враження. Притамана українцеві гостинність і товаришність змісця промовили в його поведінці. Він прийняв нас дуже сердечно.

Після особистого познайомлення — ми приступили до розмови про літературні справи, зокрема про молоду

Після самогубства Хвильового і розгрому української культури в тридцятих роках Аркадій Любченко завовав до 1941 р.

Опинившись під новим окупантом, А. Любченко був арештований. До кінця підкосив німецький окупант і так підірване життя письменника. Помер А. Любченко 1945 р. Для прикладу, як сприймала молодь Західної України думки М. Хвильового і з яким ентузіазмом вітала появу А. Любченка — передруковуємо цей нарис.

літературу, що він від серця і душі радо приймав.

При цьому Любченко багато розказав нам про організування і життя ВАПЛІТЕ, про Хвильового, доторкнувся особистих переживань, а вкінці дав нам багато вказівок і порад. Я ніколи в своїому житті не забуду тієї хвилини нашої зустрічі з Аркадієм Любченко!

Його слова: «З духом молодих ми завжди йшли і йтимемо далі...» — я довго збережу в пам'яті. Годі не рахувати, коли збереглась у нас ця незвичайна літературна сила, коли в нас на галицькому ґрунті є людина, що зможе вірно передати молодим бур'яний прапор Хвильового. Ми знаємо, що це вміння бути спадкоємцем великого діла Хвильового напевно передасть нам Аркадій Любченко.

Ні, цього ніхто не заперечить, що поет автор недавно видано «Вертепу», якого я особисто бачив і чув, — це мистець справді на європейську міру. Не одної доброї праці можна сподіватись від цієї завзятої душі і сильної волею і серцем людини.

Спеціально радувало нас його розуміння духа молодих.

Він повний молодечої сили, волі й енергії, що так виразно пробиваються в цілій його історії і вказують на те, що маємо письменника, який своєю увагою до нас і своїми творами зуміє надовго викарбувати нам в пам'яті своє ім'я.

Ми молоді щиро вітаємо появу і перебування поета на галицькій землі!

Микола Волошук
(«Дороги», жовтень 1943 р.)

Хай живе все, що ненавидить морок і любить силу, все що не знає спокою й звіри, бо довкола ще в нас цілини й багато — багато весен попереду. Бо вже вклоняються химери давнини, уже упокорено стеляться простори. Добра вам путь, ішовши!

Аркадій Любченко

Літературне життя в Україні

Київ. По указу президії Академії наук СРСР передано Інституту української літератури ім. Т. Шевченка Академії наук УРСР автографи І. Франка, М. Коцюбинського, І. Котляревського («Москал-чарівник» і поштівку І. Котляревського з 1837 р. на видання «Наталки Полтавки» і «Москаля-чарівника»), Г. Квітки-Основ'яненка, П. Гулака-Артемовського, Л. Боровиковського та ряд листів П. Мирного — разом 25 автографів.

У видавництві «Радянський Письменник» вийшла книга Миколи Шамоти «Ідейність і майстерність». В книзі є ряд статей, які присвячені питанням естетики. М. і. є поміщені такі статті: «За високий художній рівень радянської літератури», «Типічний характер і типічні обставини», «Майстерність композиції», «Слово в художньому творі». В книзі є ряд критичних оглядів творів сучасних українських підсоветських письменників.

Москва. В колонній залі Дому Союзу, заходами правління Союзу письменників СССР і УРСР відбувся вечір поезії, присвячений 300-літтю «возз'єднання». На вечорі виступали з читанням поезій поети: М. Ісаковський, М. Рильський, В. Сосюра, Н. Грибачев, І. Нехода, С. Маршак, М. Нагнібіда, А. Малишко та інші. Огляд української підсоветської поезії зробив Л. Новиченко.

Сталіно. Донецька письменницька організація приступила до видання збірки нарисів і оповідань «Люди кол гостного села».

◆ Редакція газети «Краматорська правда» провела конкурс на найкращий літературний твір про рідне місто. Преміями відмічені поезії: «Криський міст» і «Вручення знамена» — техніка-будівельника Я. Олійника, «Краматорськ» — М. Рибалка, «В фаричній опері» і «Мое місто» — А. Криворотька.

● Роблячи підсумки, з нагоди «возз'єднання», більшовики подають такі циферні дані про видання українських класиків: твори Т. Шевченка від 1917-1953 р. були видані на 38 мовах народів СССР, всього було видано 336 книг тиражем 8 мільйонів примірників; М. Коцюбинського — видавалось 229 разів, на 12 мовах, тиражем 5,5 мільйонів примірників; І. Франка — видано тиражем понад 8 мільйонів, на 18 мовах; Л. Українки — видано 103 рази, тиражем 2 мільйони; О. Корнійчук, М. Рильського, П. Тичини, М. Бажана, О. Гончара, В. Василевської, Н. Рибка — вийшли мільйонними тиражами.

ДИТЯЧА ЛІТЕРАТУРА В ПОВОЄННІЙ УКРАЇНІ

Серед поезій про дитинство радянської дівчини виділяються вірші М. Рильського з книги «День ясний», Н. Забіли «Веселі малюнки», «Мала школярка», пісн-гри І. Неходи «Веселі каруселі», мережана «Читаночка», П. Воронька.

З незаперечним таланом (хоч часто і зустрічається зайвий «патріотизм») пише для дітей молодий поет П. Воронько. Його «Читаночка» з яскравими малюнками О. Яблонської звертає на себе окрему увагу. З чуйністю і педагогічним тактом в конкретний художній матеріал втілює письменник свої ідеї. Ось наприклад поет навчає дітей любити і берегти зелені насадження (вірш «Берізка»):

В нашої берізки
Біла кориця.
Вичесані коси —
Любо подивитись.

Персоніфікація «нашої берізки» в живну істоту з «вичесаними кісками» та інтимний тон строфи говорять про любов дітей до малого деревця. Але ось:

На дорогу з двору
Вистрибали кізки,
Стали гризти кору
Білої берізки.
Ми сказали кізкам:
«Не гризтьте, не треба,
Хай мала берізка
Виросте до неба!»

Вірш супроводжується яскравим малюнком: діти женуть козенят геть від берізки. Думаємо, що саме так дітвину і малі читачі цієї поезії.

В більшості віршів «Читаночки» відчувається життєдайний струмінь на роднопоетичних мотивів дитячого фольклору («Дід Мороз несе мішок», «Облітав журавель» та ін.). Цей вплив фольклорної тематики і ритмелодики помітний навіть там, де поет залишається цілком оригінальним («Про бичка і їжачка», «Гуси-лебеді летять», «Чому чапля стоїть на одній нозі?»).

Лепкі для дитячого сприймання і повчальні вірші П. Воронька з книги «Наша залізниця» та казки — «Чотири і три» і «Казка про суховій».

Багато і плідно працює в галузі дитячої поезії Іван Нехода. Письменник вміє зображувати яскраві поетичні деталі. Післявоєнні вірші І. Неходи для дітей зібрані в книзі «Маленьким братикам і сестричкам», яка складається з кількох тематичних розділів: «Ми сталінцями хочемо бути», «Ростіть щасливо», «З воєнних років», «Армія іде», «Мій тато», «Казки».

В І. Неходи оригінальний поетичний голос, він говорить з читачами своєю мовою, своїм стилем. Характер на особливість його стилю — просто-

та і лаконізм. Цікаво, весело і невимусовно розповідає поет про навколишній світ, головню про природу, птахів, звірят. («Веснянка», «А вже тепло-тепло», «Пісня про ялинку»). Твори Неходи відзначаються легкістю і чіткістю вірша, захоплюють цікавими сюжетами.

Особливої уваги заслуговують різні поетичні обробки письменником народнопоетичних і казкових сюжетів. Казки І. Неходи («Чому кіт умивається після сніданку?», «Зайчик та ялинка», «А чому у зайчика тріснула губа?», «Лисячий хвіст», «Довге ім'я», «Лармоїд», «Пан Пшик») зберегли всю захоплюючу принадність народного епосу і здобули при тому

оригінальне поетичне трактування у віршовій трансформації. До своїх збірок, — як пише В. Лисенко, — І. Нехода включив теж чимало абстрактно-реторичних і поверховних віршів. На самих загальниках побудовані поезії «Кожен ранок ми йдемо до школи», «Наша держава», «Піонерська першотравнева» та інші вірші, зміст яких залишається туманним, невиразним, а їх ідеї не мають належної ясності.

Казки Неходи та його описи природи мають багато більшу художню вартість за такі трафаретні речі, як баллади «Про негріванського хлопчика», «Про індонезійські острови» чи поема «Салдат Мао Цзе-дуна».

Недоліки дитячої поезії

Вияснюваніми книгами власне і кичерпується активя сьогоденної української підсоветської поезії. Нових оригінальних книг опубліковано чимало, але доводиться констатувати факт, що в дитячій поезії останніх років не часто з'являються вірші подібні до поезії П. Воронька, Н. Забіли (які до речі передрукуються для дівчини навіть тут на чужині), що дитячий книжковий ринок не огорожений від поєнних сухих, сірих і блілих, малопоетичних вправ деяких ремісників від поезії. В багатьох віршах-одноденках, що публікуються в дитячих альманахах, на сторінках молодіжних газет і журналів, мало справді поетичного і захоплюючого. В цих легеньких віршах не переобтяжених ні думками, ні почуттями, гола технологія римування в поєнанні з однією-двома давно відомими соціальнопеддагогічними істинями заміняє поетичну теплоту і щирість вистову, повноту думки і почуття, без чого, власне, немає поезії. Для прикладу В. Лисенко наводить «полегшене» гіршування в альманасі «Ранок», що вийшов у 1952 р. (можна теж дістати тут на чужині) вірші І. Кульської «Велике будівництво» («Барвінок», 1953, ч. 2) та «Посалка» («Лопікільне виховання», 1953, ч.1). Лальше вичислює В. Лисенко, що чимало спрощених і поєнних місць є в квітці М. Рудя «Чобітки». Голлий техніцизм віршування, реторика і лекціяція пригаманні деяким поезіям Валентини Ткаченко («На квітучих луках»), Л. Компанієць («У всіх у нас діла»).

В. Лисенко відзначає, що для переважної більшості зорсім сірих і, так би мовити, посередніх, нічим не поєнних поезій, властиві одні й ті ж спільні недоліки, спільні помилки. З вірша у вірш, від збірки до збірки,

від автора до автора мандрують все одні й ті ж стерті словесні формули, пусті рими, шаблонні думки, однаково неохайні, кострубаті фрази (зміст яких не так легко збагнути не лише дітям, а й дорослим) на зразок:

З-за жита вплиливи горбом
На зустріч Семихатки:
Скрити і журавель, серпом.
Тікай, фріц, без оглядки!

(М. Рудя: «Геробчик»).

В багатьох поетичних творах помітна спільна тенденція — змальовувати життя, як суцільне свято, як нескінченний парад успіхів і перемог (така ж була настанова партії). Безперечно, така поезія дезінформує дітей та не привчає їх з молодих років відрізняти добре від поганого. Настрій парадності, благодушності, самозаспокоєння не сприяє вихованню підрастаючого покоління, не загартує його на боротьбу з труднощами, не виховує твердості духа, сміливості, наполегливості і плінності.

Дітям треба пропагувати естетичний ідеал героя, розкривати високі благородні риси людини, але показувати його слід не в віночку запаших квітів, а в боротьбі проти всього поганого і негативного.

**За статтю Василя Лисенка
«Дніпро», Київ, листопад 1953 р.
(Продовження в черговому числі
«Юності»)**

● В обласному видавництві вийшла книга П. Байдибури «Діти шахтарів», і поема М. Упника «Про Донбасі» Готується до друку повість для дітей молодого донецького письменника А. Чепижного «Діти з Пролетарки», яка одержала недавно премію на республіканському конкурсі на найкращу книгу для дітей.

« Avant le Déluge »

(3 кінової залі)

Кінематографічне мистецтво вже від довшого часу присвячує багато уваги молодечим проблемам. Такі часті випадки — зловживання, грабунки, вбивства — викликають реакцію серед громадянства й справа набирає актуальності. Нестерпним бо стає явище, що кількість малолітніх злочинців зростає безустанно й, що на загал ніхто не старається запобігти цьому моральному упадкові.

«Чи в злочинах, dokonаних малолітніми, велика частина вини не припадає на їхніх батьків?» — це питання відважився поставити Андре Каєт, уже відомий у кінематографічному світі продуцент і постановщик. Незвичайне питання, майже докір, він кинув для розважальних глядачів; прямої відповіді не дав, зрештою така неопоробна, бо кожний глядач виносить її після закінчення фільму, десь глибоко в своїй душі.

«Аван ле делюж» — фільм французький, якого назву перекласти на українську мову можна тільки вільно. Йона звучатиме: «Коли запізно».

«Аван ле делюж» — це низка спогадів чужих собі людей, пов'язаних із собою фактом, що їхні діти, середньошкільники на рік до кінцевих іспитів, обвинувачені в цьому ж самому злочині: грабунку, подвійне вбивство. Суспільні різниці, погляди втратили для нещасних батьків усе значення й перед їхніми очима пересуваються дрібні моменти, життєві, давно проминулі картини, що склались на творенні долілюблених дітей, зараз злочинців.

Середовища, в яких зростають діти, були різні. Перед вами: Ліліан — дочка педагога, короткозорого «політикана», що хотів бути спремим виховником для своїх учнів, а не вмів скартати власної дочки; Рішар — син збіднілого музиканта, який у наслідок воєнних подій затратив почуття реальності; Філіп — розвезений одиноким багатим землевласником, ще одна жертва розбитої сім'ї; Жан — може найчесніший із гурта, але надто бережливий матір'ю; Даніель — сирота, ізраеліт, слабодушний мрійник.

Рік 1950. ЗДІА вступають у корейську війну. Весь світ готується до чергового катаклізму. Кожний по-своєму обмірковує ситуацію, кожний шукає способу, щоб схоронитись, щоб уникнути з цього людського муравлища, вже скоро — стирти перозриваних

гарматними стрільнями тіл. — Це найдогідніший час для малолітніх злочинців!

В розмірняних головах п'яти друзів постає план: вони скриються від війни на далеких гавайських островах! Для виїзду вони пограбують великої суми грошей. Трапляється нагода. Трохи жартом, трохи серйозно, вони задумують ограбувати знайомого колекціонера поштових значків. Усе пішло б гаразд, коли б не нічний сторож. Жан, у переляку, його вбиває і невпинна згадка змінюється в драму.

Це, що вони називали досі «дружбою», не має для них уже значення. Приходить черга на Данієля. Колисьні приятелі вбивають і його зі страху, щоб він не зрадив на поліції. Щасливі, рашіше безжурні юнаки, стають гонимим звірем. Епілог — це лава під судних і належна кара.

У

Коли фільм «Аван ле делюж» пройшов у Парижі з таким успіхом, то це зовсім справедливо. Андре Каєт поставив різко своє питання і не побоюється вдарити в найчутливіші закутки батьківського серця. Може цей фільм допоможе багатьом у провірці свого підходу до молоді, а головне в методах її виховання; може багатьом освідомить, що саме буденне життя, постійний приклад батьків, відламки набутих вражень, мають куди більший вплив на дітей, чим навчання в школі.

Ще одна пересторога прихована в назві цього фільму: — «Коли запізно»... Бо нащо здалися сльози й розпач цих матерів і батьків? Їхні діти вже не повернуться так скоро, вони каратимуться у в'язницях, їхнє життя назавжди зламано... Заслуга фільму — це остерога батьків, з'ясування їхньої відповідальності. Саме це до виникнення трагічного випадку.

С-ий

Наша молодь, напоєна південним сонцем, насичена південною свіжістю і завзяттям, молодь, що ніколи не схилить голови, що ступає вперед, дивиться сміливо, — вона кріпка, як сама земля.

Аркадій Лрбченко

КИЄВУ

А Київ буває своєю самобутньою красою — сьогодні до того ж сонце. Тут і померти я згоден. Тепер я ще більше, ще глибше почуваю його цінність для мене, як українця. Дорогий він мені кожною своєю дрібничкою, ходжу по ньому як зачарований, люблю його так, як, здається, досі ніколи ще не любив.

Моє величне, моє прегарне, болюче і втихомирливе, трагічне і шляхетне, розтерзане і живуще, вимучене і невмируще, заглиблене в суть життя, якоюсь таємничістю, солодкою овіяне, віковичну істину в собі приховуюче, мужнє, і ласкаве моє місто, — ясне, земне і в той же час химерне гніздовище усіх скорбот і радощів, усього сенсу життя і боротьби моїх пращурів і мого народу.

Я стою ось перед тобою і почуваю себе перед твоєю величчю малесеньким, непомітним, але ти мені даєш сили. Я почуваю, як ти знову окрилюєш, я п'ю, п'ю, п'ю з твоїх невичерпних життєдайних джерел.

1.УІІ.1942.

Аркадій Любченко
(«Щоденник»)

◆ Большевики нахваляються, що в 1932 р. в УРСР українські видавництва видали 3.719 книг і брошур тиражем 69.263 тис. примірників. Зараз в УРСР є 8 республіканських, 5 обласних і 19 газетно-журнальних видавництв. В Україні виходить 1.179 газет, в тому числі 12 республіканських.

◆ На українську мову перекладено всіх російських класиків і більшість сучасних російських письменників та письменників Грузії, Азербайджану, Вірменії, Узбекистану, Латвії, Естонії, Білорусії та інших.

● В 1953 р. було видано в Україні 6.400 книг письменників України тиражем 115.933 тис. примірників, в тому числі на російській мові 1.352 книги тиражем 4.552 тис.

● На якутську мову перекладено в цьому році поезії і поеми Т. Шевченка, І. Франка, Л. Українки, П. Грабчевського, М. Рильського, М. Бажана, П. Воронька, Н. Нагнибиди, І. Дороша і уривки з роману Н. Рибсака «Переяславська рада». Вже вийшли з друку на якутській мові п'єса О. Корнійчука «Макар Діброва», В. Собка «Запорука миру» і великий збірник «Українська література».

НЕ БЕЗ ЛАЙКИ

(Фейлетон)

...Лаятись — я зроду не лаявся. Ще малим, удома картали, на батьковий ремінь показували. Самі ж друзі — розмовляти з лайливим не хотіли, навіть близькі знайомі скоса поглядали.

Звісно, лайка — навичка примхлива. Раз у кров продістанеться, на здоров'я шкодить, серце до розриву приводить, на язичку типуном нарастає...

Зблизька я придержувався того, щоб не лаятись. Бувало, хтось у натовпі ногу придавить, гудзика одірве — я йому в відповідь усміхаюсь доброзичливо. А так — кожному вклоняюся, капелюх у руках жму, мовчки вижидаю, аж покличуть, аж поспитають яке в мене діло.

Бо лайка, бачите, непристойна й бридка! Хто лається, того й люди не злюблюють, гидяться немов зачумленим. Лайка — це п'ятно, на плечах носити важко, тягар незмірний...

♦♦

Із такими-ось поглядами я ввійшов у мис, маленьке життя пересічної людини. Проходжувавсь вулицями й дорогами, вдихав у спрагнені груди пахощі весняної краси. Жив і радувався, співав пісні й укланявся сонцю, другим не зазировав, бо вважав себе гігантом.

Минали роки, однаково вишиті колірними нитками на канві часу, рай дужні, майже щасливі. Я навіть їх не лічив... Навіщо здалося, коли вдоволений собою і своїм довкіллям, я не знаходив найменшої причини, щоб... сердечно вилаятись.

♦♦

Остап Черешня

ВЕЛИКИЙ КОНКУРС «СМОЛОСКИПУ»

Аритмографи

(2 пункти)

Нижче подані цифри замінити відно відповідними буквами. При правильному підложенні букв відчитайте цитату українського поета:

1.7.3.2.6.5.9.8

4.7.1.7.3.5.6.5

Ключ до розв'язки

1.2.3. — ...або гай.

4.5.6.3.7. — чоловіче ім'я.

4.7.8.9. — носять переважно чоловіки.

Якось трапилося в мене нещасна пригода. В садок зайшов проспатись на зеленому муріжку, під розквітлимми яблунями. Ліхо його знає звідкіль, налетів рій злющих бджіл і накинувся на мене, бідолашного. Жалю, яка куди... із болю плачу, руками відсахуюсь, пощади прошу.

Не вблагав. Опухлий додому повернувшись, зараз лежу на постелі, тільки постогну. От, що значить не вміти лаятись — біда налетить у погідну днину, не оглянешся і пропадати прийдеться.

Уже днів десять лежу, ніякої полегшії не помітно. Найкращих, найумніших лікарів прикликували, а вони — глянули, краплі приписали, порадили не зуміли. Навіть їсти не можу, приглух, із-за опухлих лиць днів і ночей не бачу. Темрява одна кругом стала, на смерть похожа, аж морозить.

— Кінець тобі, Черешню, душе блягородна, що лаятись не вміла... — думаю.

— Так тобі й треба, бо світ насправді поганий, не такий, як ти його уявляв! Мабуть і розпроцавсь би, в муках великих, із прекрасним життям. Багато вже не бракувало!

Все ж таки порятувався! А, знаєте як? Та зовсім легенько, недорого й нескладно: в и л а я в с я, із серця вилаявся, за всі часи й за всіх нікчем, які колинебудь на світ родилися.

Другого дня, вранці, гуляв як раніше...

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді

Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewy
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
S. W. Shewchuk, 78 Kensington Rd.
London W. 11.

Канада:
A. Kryworuchko
133 Balmoral Ave No Hamilton' Ont.
Німеччина:

Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6^e

НА 43-ОМУ КОНГРЕСІ УНЕФ-у в ТУЛЮЗ

Нижче містимо репортаж делегата ЦЕСУС-у й нашого кореспондента В. С. Мардака з Конгресу УНЕФ-у (Національного Союзу Французьких Студентів), який відбувся 19 — 25 квітня в Тулюз.

Зараз після мого приїзду до Тулюз я зустрівся з чужинецькими делегатами, яких я знав з попередніх конференцій: американцем, люксембургом, югославцем, еспанцем й секретарем Координаційного Секретаріату Національних Студентських Союзів (КОСЕК). Ще перед початком святкового відкриття 43. Конгресу УНЕФ-у я познайомився з голландцем, німцем, італійцем, швейцаркою й саарцями. Багатьох французьких делегатів я знав ще з попередніх конгресів УНЕФ-у, тому мені тут ходило про наві'язання якнайкорисніших для ЦЕСУС-у контактів з чужинецькими делегатами, які у великій більшості були керівними членами управ їхніх національних союзів.

Цікавіше стало, коли група чужинецьких делегатів поповнилася приїздом чеха, двох мадярів й двох студентів з СРСР — голови антифашистського комітету совєтської молоді (Кочемасов) та його перекладачка. Було враження, що пічнеться глуха ревалізація впливу, коли поодинокі чужинецькі делегати, в альфабетичному порядку, виголосили привіти. В цих привітальних промовах, делегати західних країн, а між ними й я, — наголошували необхідність відновлення й стіснення зв'язків УНЕФ-у з західними студентськими союзами в рамках КОСЕК-у.

Делегати з-поза залізної заслони в своїх довжелезних нудних привітах підкреслювали їхню приязнь з французьким народом, поширення в їх країнах французької літератури, єдність проти того самого ворога в часі останньої війни, величезний «прогрес» в їхніх країнах й закінчували заклик до співпраці з ними, наголошуючи на можливостях взаємних відвідин малими групами студентів та участі в імпрезах МСС-у. Їхні пропозиції, як і сам приїзд, мали за ціль переконати французів, що навіть їм в'язатися з КОСЕК-ом, коли вони, не потребуючи виходити назад в членство МСС-у, мають можливість конкретної співпраці з централью-й східньо-європейськими студентами.

Між росіянами, мадярами й чехом були помітні різниці. Чех, маючи вже певний досвід з чужинцями, будучи генеральним секретарем МСС-у, розмовляв досить вільно й входив навіть зі мною в короткі дискусії. Натомість Кочемасов звертав на себе увагу своєю надзвичайно стриманою говіркою, як з чужинецькими делегатами, так й з французами.

Перекладчик Кочемасова був нічим іншим як безвільною машиною свого шефа. Обидва мадяри в своїй поведінці багато не відбігали від перекладчика Кочемасова.

На загал совєтські делегати з великим незадоволенням дивились, як ми, (екіпа чужинецьких делегатів), працювали закулісово, переконуючи поодиноких французьких делегатів

в необхідності повернення до КОСЕК-у. Коли нам це пощастило, не зважаючи на це, що французи не були цілком правильно поінформовані своїм віце-президентом і керівником зовнішніх зв'язків, який був в Істамбулі, то це не лише значно піднесло авторитет ЦЕСУС-у, але й підкреслило корисність співпраці з українським студентством та ЦЕСУС-ом зокрема.

В. С. Мардак

АНТИПОДИ

В антриподів я ніколи не вірив! Бо де ж таке коли бувало, щоб люди головами вниз ходили? Хіба легковірним та дітям казочки розказувати, та дорослим ніяк не годиться!

Не вірив і мабуть ніколи це повірив би... Аж ось, одного дня, соняшного й бадьорого, весняного довелось мені говорити з небущенною людиною:

— Я — антипод... — пояснила вона. — Антипод? — здивувався я, приглядаючись уважно й із недовірою. Людина ж, яка себе назвала антиподом, була зовсім схожа на мене й інших... Ростом немала, струнка й кріпкої будови тіла, голову носила високо вгору, зодягнена була по-нашому, може й краще. А вже найдивніше — держалась зачеплено на своїх ногах, а на мене ливилась, голову перекинувши, немов радувалась моїм розгубленням.

— Брешеш — подумав я, а їй у відповідь: Не вже ж? Лешо чув про «антиподів» раніше, розказували діди наші, по той бік світу живуть...

Пригадую досі: Почувши мої слова, зустрічна мені людина-антипод сміялась здорово й чимало. І це вона, ніхто інший, розказала мені всю правду про ці, невідомі для нас, далекі й дивовижні істоти, яким на ім'я — а н т и п о д и.

Антипод — це рідний брат нашої по родині. Він такий же на вигляд як і ми, розпізнати незвичайно трудно, хіба часом сам прозрадиться.

Ось ви йдете з вашим приятелем, кращим із усіх. Кругом вас — весна, кольори, звуки, життя; на вашому чолі — поцілунки вітру і сонця.

— Немає весни... — тужить ваш приятель. — Ми, обдурені, бовтаємося в п'ятні, зір прикований до безсердечної землі, розказуємо про блакитні простори.

Ваш приятель — антипод! Вірте мені, він тільки прикидається звичайною людиною, щоб із вами дружити. Антипод же тому, що бачить усе інакше від вас. Спитайте в нього, напри-

клад, чи він вірить у завтрашній день, у красу того й інших днів? Ні, ваш приятель не тільки песиміст і скептик; не виправдує його, бо він родився антиподом...

Познака антиподів — це кожноразна відмінність їхніх поглядів із вашими, навіть, коли такі безперечно фальшиві та хибні. Антиподи не вірять у можливість людей нашого світу. Вони — зарозумілі, перехваляються своїми поглядами та своїм «кращим» світом, вперті, а через те сварливі.

Людина-антипод, із якою я мав нагоду говорити й від якої одержав всі ці пояснення, перевершила мабуть усіх інших. У неї постали сумніви навіть щодо її власного світу, після довгого блукання вона затратила розуміння гравітації.

— Боюсь, — розказувала вона — що наш світ покотивсь не тією дорогою. Таємні сили, ворожі, перекинули все шкереберть. Перезелісь і антиподи... Сьогодні тільки пам'ять про них залишилась, сьогодні вже немає справжніх — це хитрі тіні колишнього покоління.

— Антиподам — продовжував він, втираючи крадькома сльозу, немислиму в роді антиподів, — забাগлось жити по-людськи. Легка праця, дешевий хліб, більше вигод. Люди ж перевершили в чому антиподів!

Бо антиподи зараз вигибають. Вони зовсім засвоїли людські прикмети, подружжия, посвоячили й живуть укупі з нами. Ваш приятель — цей, що невірить у весну — один із них. Колись і антиподи вірили в весну, не таку, як наша, та все ж таки — ВЕСНУ. Вони завжди докоряли нам, це правда; й ще докоряють, хоч затратили бігу в свою весну. Їхні спогади викривились сьогодні вони не вірять у ніщо. Вони змінилися у бідних людей — таких, як у нас із давніх часів було багато.

І тому: Антиподам ми можемо тільки співчувати... Ми — люди, ми — маломістечкові, срі, але сповнені вірою, всемісні в нашому світі.

IPC

ДАЙТЕ ЇМ СВОБОДУ !

(закінчення з 1-ої стор.)

хочемо будувати.

— Національне питання?

— У нас таке не існує. У нас всі мають права. Українці, росіяни, білоруси... Яка різниця? Усі разом працюють. В нашому інституті є навіть чужинці. Є поляки, чехи, болгари, румуни... Ми дружимо, хоч вони й відстають у навчанні.

— Чому не пишете листів за кордон?

— Знаєте... це складне питання (еге ж !). Різні грудноші... (надума)... Ось дивіться — французька амбасада в Москві не хотіла нам дати віз. Ми мусіли чекати два місяці.

— Емігранти?

— Вони вже тут розжились. Ті з Монтаржі вийшли нас зустрічати. Всі з Москви, Ленінграду, Києва, Житомира, Дніпропетровська, Мінська... Чому не вертаються? Зжились тут. Відстали від батьківщини... А може й бояться, що їх будуть переслідувати.

— Але ж це більшості — нові емігранти. Вони всі зараз вернулися б, та й досі не «розжились». Кожен з нас любить свою батьківщину.

— Знаєте, це складне питання. Політика. Ми політикою не займаємося... — Тут багато козаків. Мають свої коші, своїх отаманів, живуть, як колись

— А... цікаво.

— Невірите — ось вам наша газета «Казак».

— О ні, ні. Ми віримо. Ні, ні, дякуємо.

— Та візьміть почитайте.

— О, ні, ні дякуємо. Спасибі. Спасибі. Ні, ні...

— А ми читаємо всю советську пресу і «Правду» і «Комсомольську правду» і «Літературну газету». Цікавимося всім справами. Університетським життям. Ось вам «Смолоскип», стаття про Київський Університет.

— О, дякуємо. Ви спеціалізуєтесь, щоб вишукувати між рядками недотигнень нашого життя.

— Але «Смолоскип» візьміть, почитаєте.

— О, ні, ні. Дякуємо. Дуже дякуємо. Ні! (!!!)

— Сосюра?

— О... Знаєте... Ми будемо. Ми йдемо вперед, а він почав співувати вшиві сідки. Сантиментальність.

— Ну?

— Ну і народ почав його критикував. І він перед народом покався.

— Чи його покаля?

І так від одного до другого, (а сексот за плечима, очей не спускає. один, другий), слово там, слово там.

Одне питання в одного, друге в другого.

— Ну, що вип'ємо, дружок?

— Та давай вип'ємо... Підійшли до буфету.

— Гак, що котейль чи вино?

— Та нехай вино.

А сексот вже між ними.

— Та двай вип'ємо, дружок (це до сексота). Га?

Випили в трійку.

— За зустріч! За дружбу! — І ще одну чарку.

— Щоб частіше зустрічались. За зустріч у... Егеж!

— Так що — пішли, сядемо. Поруч — вільна кімната з фотелями.

— Пішли. — Це вже агент МВД за нас всіх трьох відповідає.

Пішли в трійку. Посідали. Говоримо...

Пізнаше виступи, співи, фортепіано. Зустріч кінчається. Робиться чомусь боляче.

— Пашлі ребята.

Сам ніхто не йде. По трьох. Кругом сексоти. На вулиці спеціальний автобус їх жде. Всі всідають. Групу замикає трійка. Розгортаються.

— Ніхто не остався?

— Небійся, ніхто не остався — хтось з нас відповів.

Автобус рушає. Прощаємо поміжом руки. Розстаєтесь. Може ще колись зустрінемося...

Цілих три тижні делегація советських студентів буде їздити по університетських містах Франції.

Кожний з делегатів і кожний з «публіки» побачить ту різницю, яка існує між туристами советськими і туристами країн вільного світу. Ця різниця неодному сидкріє очі на «свободу» в СССР і на страх комуністичної влади, перед тим, щоб ще хтось не вибрав справжньої свободи.

В зв'язку з побутом у Франції ми дозволимо собі поставити кілька питань делегації советських студентів.

Як ви вільні, то...

1. Чому ви, як напр. інші чужинецькі студенти в Франції, не маєте права оглядати Париж одинцем, по двоє-троє і йти туди, куди ви хочете?

2. Чому вам заборонено читати, чи навіть переглядати часописи, які публікуються у країнах вільного світу?

3. Перелік ким і чому вас стережуть на кожному кроці агенти МВД? Чому вони слідкують за кожною вашою розмовою, за кожним вашим рухом?

4. Чому вам заборонено мати право навіть на інтимні почуття (ви ж мо-

люді!) Чому з вас ніхто наїть не думає (?), «залицятись» до француженок. І чому, коли хтось з французьких студентів залицявся до товаришки Абдулової — її забрав «переводчик» і вона більше не хотіла з ним говорити?

5. Чому ви не маєте права піти до французьких магазинів, щоб купити собі пам'яткові речі, як це роблять всі туристи, які приїжджають в Париж? Чому вам заборонено (персонально) купити навіть таку дрібничку кеву річ, як фільм до апарату чи цигарки?

6. Коли ви віддані комуністичній ідеї, коли ідеологічно переконані комуністи, то чому влада боїться пустити вас на навчання закордон? Чому влада боїться, що перед вами може постати дилема: советський комунізм, чи західний «капіталізм»?

7. Чому ви не маєте права на в'язування дружніх особистих контактів з чужинецькими студентами, відвідувати їх, вести з ними кореспонденцію, як це роблять студенти всіх країн вільного світу?

Ми можемо ставити цілий ряд «чому», на які ми не вимагаємо від нас відповіді, обмежимося на цих.

Сила советської впасти — в її МВД, в її сексотах, в її постійному держанні людей в страху. Але слабкість її і смертельна загроза в її власному ж населенню, в революційній силі поневолених нею народів. Народи бачать і знають, що таке «свобода советська» і що таке справжня свобода і вміють робити з цього відповідні висновки. І цим скріплюється революційне настанвлення населення, цим зближується час національної і соціальної революції в СССР.

Ми кидаємо клич: дайте їм свободу!

Але ми знаємо, що влада тієї свободи не дасть. Бо це було б рівно значення з кінцем советського панування. Свободи ніхто нікому не дав і не дасть. За неї треба боротись, за неї треба йти на жертви, на небезпеки.

Советські студенти, приїхавши у Францію, дістали чергове вяснення про комуністичну брехню, про західний світ і про нашу еміграцію.

Через вікно свого автобусу советські студенти побачили свободу і вільних людей у вільному світі.

Вони побачили нас, — ми побачили їх. І кожний з нас буде робити з цього відповідні висновки.

Дайте їм свободу! Ні! За свободу треба битися!

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse
ukrainienne

«СМОЛОСКЫР»

Journal of the Ukraina
Youth

Ч. 6 (42)

Червень 1954

Рік 5

Кінчається шкільний рік

Ще один шкільний рік за нами. Ще один рік молодечих зусиль. Зусиль пізнання тайн всесвіту і людського життя

Шкільний рік в цілому світі так розложено, що час іспитів припадає якраз в найкращу пору року, коли земля покривається зеленню, коли проміння сонця і весняний чар природи манять нас до себе, в широкі простори, де на обрії зливається голуба далечина неба з зеленими ланами пшениці, з темними й загадковими контурами лісів.

І, може, коли чуємо поклик природи, - може саме тоді відбувається найбільший іспит наших сил, нашої сили волі, нашого - заставити себе працювати. Іспит в школі стає тільки формальністю, яку треба виконати з обов'язку. Чи не є більш важливим іспит перед своєю совістю, перед своїм розумом?

І ось вже близько вакацій. Ми по-різному їх проведемо: одні з нас будуть збирати колоски на колгоспних ланах (яка радість!), інші будуть відбувати «стаж» в шахтах, на заводах і фабриках, ще інші (о, небагато таких щасливців!) будуть любоватись красою Кавказу, Кавказу, Криму, а ще інші будуть - кожний по-своєму проводити ці дні в розпорошенні по всьому світі.

І де б ми не були в ці святочні дні молоді, в дні відпочинку, чи тяжкого труду, нас буде єднати одне спільне: бажання волі! Бажання свободи! Ця свобода ввижатиметься нам в протертих шкільних підручниках, ранніх проміннях сходячого сонця (ми будемо запитувати себе: невже ж це зарево свободи?), в широких ланах нашої пшениці (невже ж вона доспіватиме, коли земля ця буде свободна?) - ці думки нуртуватимуть в наших душах, кріпитимуть наші сили, пробуджуватимуть і насторожуватимуть наше поготівля

Жертвою падає молодь

(З побуту української депортованої молоді)

Тоді, коли большевицька пропаганда в усіх советських газетах кричала про виїзд тисячів молоді в Сибір, Казахстан, Алтай і за Урал, коли ані словом не згадувала про умовини життя, які її там ждуть, - ми, знаючи наслідки таких масових депортацій (Комсомольськ і інші), передбачували, що те саме жде і тепер цю молодь (див. «Смоლოსкип» ч. 5 (41), - статтю «Упадок чи піднесення»). З кожним днем, коли приїжджали все нові тисячі людей, головню в Казахстан, - все гіршали умовини життя, поширювалась нестача найелементарніших речей масового ужитку. Крім того, вже тепер велика частина приїжджих ходить прямо в жєбри до місцевого населення, а багато не доїдає і голодує. До нас наспіли вістки про початок втечі назад, в Україну, десятків молоді, яких подорожі, а то вже й в Україні, виловлюють і висилають в невідомі місця.

Умовини життя є неможливі. Неможливі до такої міри, що про них примушена заговорити навіть деяка частина советських газет.

Молодь звертається всюди, де можливо, за допомогою. В Україну приходять денно сотні й тисячі листів до батьків, рідні, знайомих, товаришів, з одним проханням: Допоможіть! Вишліть посилку!... Через брак відповідної комунікації і адміністрації на місцях нового поселення, велика кількість посилок пропадає, не доходить до адресатів. В багатьох випадках місцева влада забирає посилки до загальних кухонь!...

Молодь звертається з листами не тільки до комсомолу, не тільки до тих, які її висилали, які видавали

їй «путівки», вона пише листи до часописів з надією, що її голоси зворушать сумління влади... (!!) Ось для прикладу зміст листа депортованої молоді з царкова, яка працює в Ішимській МТС, Єсильського району, Акмолинської області.

Ця група нашої молоді в листі до «Комс. Правди» пише: «Ми добре розуміємо, які труднощі треба переносити (!!!) і які треба усунути». «К. П.» не має відваги опублікувати цілий лист дослівно, тому вона, щоб викинути невідгідні їй місця, переповідає його. Наводимо зміст:

Молодь жалується, що в харчівні погано варять. Буває, що харчівні цілими днями не відкривають. В магазині сільпо немає предметів першої необхідності. Немає де купити напр. ложку, миску, склянку. За півтора місяця в північній області Казахстану приїхало п'ятьдесят тисяч депортованої молоді. В цих районах, як було й раніше, - мало їдалень, мало котлів, посуду. За предметами першої потреби кустанайським трактористам доводиться їздити в ... Челябінськ!

Недавно п'ять хлопців Джаксинського зерносовхозу Акмолинської обл., за дорученням товаришів, від привились на закупи в Магнітогорськ за п'ятьсот з лишнім кілометрів!... І що вони там купили? Зубні щітки й зубну пасту, нитки, шнурівки, гуталін, чорнільні олівці, чорнило, конверти (немає навіть на чому писати листів!), пера. Нічого цього в магазинах і склепах Єсильського райпотребсоюзу немає.

Із цього ж Єсильського району депортовані є примушені відбува-

ти далекі подорожі, щоб купити сорочку, підсорочнику, штанята. На днях із Красівинської МТС Єси льського району поїхала в Акмолінськ Тамара Чепурица. Дівчині доручили купити в обласному центрі... сто коробок сірників... В багатьох місцях не можна ніяк дістати ані соли, ані цигарок.

«Комс. Правда» робить з цього знаменитий (!) висновок: «Країна забезпечує новоселів і шле сюди багато різних товарів, але ще робітники кооперації не вміють доводити ці товари до покупця». Дійсно треба бути геніальним, щоб після вищечитаного листа доходити до таких висновків!...

Молодь, яка приїхала сюди, під кінець зими, коли шайли снігові і морози — була напівзодягнута. Сотні хлопців і дівчат повідморожували руки й ноги. Влада була примушена вислати куфайки, ватяні штани, чоботи.

Може б можна було запобігти лихві і нужді, яка запанувала на нових землях, якщо б весь тягар і всю відповідальність за одяг, предмети щоденного вжитку, продукти, харч тощо, не несла Казахська РСР. Відомо, що Казахстан живе в постійних недостатках, а його продукція не може навіть забезпечити місцевого населення, а коли ще до того приїжджають тисячі нових поселенців, то можна собі уявити картину, яка існує, як серед місцевого населення, так і серед приїжджих. Здача молока і м'яса, яке ніби то мало бути призначене для приїжджих, не виконується майже на половину.

Місцеве населення допомагає безпосередньо депортованим і не радо (хоч на це є примус), здає продукти державі. Наприклад, в деяких районах Казахстану кооперація мала закупити 600 тонн риби для виселених, а закупила тільки 12 тонн! Найпотрібнішого посуду майже ніде не можна дістати. Понад 75% депортованих є примушені спати на голих дошках в дерев'яних бараках чи під шатрами. Ліжками забезпечений тільки командний склад і — як звичайно — партійна і МВД-івська адміністрація.

Ще в лютому мало бути доставлено для приїжджої молоді 70 тисяч ліжок, ковчів, подушок і т. д., з того до сьогодні нічого ще не привезено. Центросоюз мав ще в березні вислати в Казахстан 70 переїздячих магазинів — до сьогодні не приїхав ані один! В деяких районах ніби то прибули вже найпотрібніші продукти (мука, макарони, цукор, риба, тощо), але їх не видається, ані не продається через брак ваги... Немає на чому важити. В

кооперативах вже місяці ждуть на ваги, а їх немає. Продукти стоять. А люди працюють голодні.

Гігієнічні умовини незносні. Майже ніде немає медикаментів, бандажів. Дуже рідко можна побачити санітарний центр (один на кілька районів), немає ані лікарів, ані медсестер.

Вістки про жахливі умови життя виселенців (між якими подавляючий процент молоді і підлітків) блискавично поширюються в Україні, не зважаючи на цензуру листів. Молодь починає ставити спротив, дехто тікає (головно на Волині, в Карпатах), дехто старається в інший спосіб врятуватись. Тривожні

вісті дістаються і на еміграцію. Ситуація в Україні стає все більш напружена. Зростає і поширюється революційне наставлення широких мас населення. Москва, руйнуючи Україну, запровадивши нечуваний терор, депортуючи тисячі й тисячі неповинного населення, щоб прикрити свою злочинну роботу, — передає Україні Крим, влаштовує гучні «святкування» «возз'єднання». Але нехай вона пам'ятає, що це початок її загибелі. Назріває час, коли поневолені нею народи заговорять силою своєї незламності шов зброї. — активно боротьбою за свободу.

О. Зінкевич

Ось : університетська свобода в ССР

Большевики в своїй пропаганді про університетське життя (головно для експорту закордон) підкреслюють, що в ССР існує свободний вибір праці після закінчення школи. Ось гляньмо як цей свободний вибір праці виглядає в дійсності (цифати беремо зі статті В. Бацерової «Комс. Правда» за 6. травня 1954).

Москва. Московський державний педагогічний інститут, де навчаються майбутні учителі з усіх кінців ССР. Під дверима кабінету директора інституту топляться цигорічні випускники. В багатьох з них затримані обличчя, в деякого з дівчат слізи на очах.

Двері відчиняються, викликається працівник. Викликаний входить і перед його очима картина: посередній довгий зелений стіл. Кругом нього сидять члени комісії по розподіленню членів партії, комсомольські вожді, деякі загадочні «професори». В середині одне вільне місце.

«Ось дівчина з нашого переляканим (!) обличчям підідає до стола. Вона тормосить край скатертини, відвертає аплікат.

Де ви хотіли б працювати? — питає голова комісії, Варвара Олексіївна Півоварова. — В Калугі, Криму, в Україні?

Татьяна Чернишова мовчить, опускає голову. Пунцові якими виступають на її щоках.

— Я нікуди не поїду, — чути на кінець глухий голос. — У мене... бабушка...

Молоду учительку довго переконують. Вона схитує, бурмоче щось незрозуміле і півгодини пізніше (зломил!) витискає крізь слізи:

— Новосібірежк нашість.

— Я поїду тільки в Рязань — заважає Ліда Гардаватзе. — У мене подо-

вік кінчає медичний інститут в Рязані.

Задурую її перекопують. «Не згідна» — нервово пише абсолютника і виходить. (О, ми знаємо, скільки буде їй коштувати в житті це «Не згідна»!)

Біжить стрілка годинника. Один за другим перед очима переходять абсолютники інституту. І чим більше приглядаєшся до них, тим тривожніше робиться на серцю (Еге ж! Не так легко перетворити людину в автомат!).

— Асеєва!

— Некуди не поїду... У мене... глади. Мені шкодить зміна клімату.

— Я влаштуюсь хочби секретарем, тільки оставте мене дома... — чути за столом дещо пізніше...

На закінченні своєї статті В. Бацєрова стверджує: «Біль двадцять чоловік з трьох факультетів інституту відмовились їхати по призначенню. Двадцять людей, сильної волі і абсурдної вірності. Двадцять людей не заломився, поставили спротив, не зважаючи на підготовлений перехресний вогонь членів «комісії». Не зважаючи на наслідки, з якими в'язється їхня відмова, не зважаючи на наслідки, які будуть їх переслідувати ціле життя так довго, як довго буде існувати большевицька влада залякування, примусу й терору.

(х)

Всеволод Мардак
(Кер. В. Міжнародніх Зв'язків)

РІЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ СУСТА

Українська Студентська Громада в Чикаго, одна з перших піонерів організованого студентського життя в США та правний член ЦЕСУС-у на цьому континенті, мала нагоду гостити 7. травня ц. р. Управу СУСТА та представників поодиноких студентських громад в США.

УСГ в Чикаго відома своєю активністю, як в студентському, так і в громадському українському житті, як рівнож і постійною співпрацею з ЦЕСУС-ом. Не менш успішно вив'язалась УСГ — Чикаго в підготовці конференції СУСТА, перебираючи на себе майже цілість фінансових видатків та організаційно-технічну сторінку конференції.

Про саму конференцію можна висловитись тільки позитивно. Ще перед відкриттям важко було зорієнтуватись, яку форму набере цей з'їзд, бо хоч було декілька публікацій про це то на жаль на підставі них не можна було собі виробити певного погляду. Щойно згодом, після відкриття, Е. Кульчицька, президент СУСТА, з'ясувала ціль конференції: взаємно поінформувати себе про діяльність та наві'язати тісну співпрацю зі студентськими громадами.

Ця власне форма товариського обміну досягів та обговорення недотягнень і невияснень, без бігання за делегатами, без виголошування патріотичних промов, що часто буває на різних з'їздах, дали задовільні висліди і приклад, що в такий спосіб можна полегодити багато справ і то навіть протягом одного дня. Звдячувати цей успіх треба в першу чергу президентові СУСТА, яка своїм авторитетом та вмілим підходом скерувала всю увагу делегатів на справи, які чекали вже довгий час свого поладження. Програма конференції була коротка, за те вичерпна. П. Кульчицька з'ясувала її коротко: «Що ми зробили, що ми запланували, що ви робите і як будете реалізувати всі наші плани».

За звітом можна було відмітити, що СУСТА добивсь протягом останнього року таких досягнень: зорганізування допомогового фонду, підписання домови з ЦЕСУС-ом, Крутянська акція, розбудова пресових сторінок та створення допомогового фонду для студентів в Європі. В планах: реалізація розпочатих акцій на місцях, популяризація української справи в університетах та тісний зв'язок з управою СУСТА, який досі був незадовільний, і який був, як заявила п. Е. Кульчицька, одним з недоліків управи СУСТА.

Запити і обговорення звіту зводились до суттєвих точок, а саме: що зобов'язує громади після підписання

домови між СУСТА і ЦЕСУС-ом? Чому так довго тривали переговори? Чи не можна ще щось додати, відняти чи закріпити? Які фінансові зобов'язання супроти ЦЕСУС-у? Чи всі громади будуть затверджені? І т. ш. В обширній дискусії забирали голос майже всі представники.

При обговоренні діяльності громад було замало часу, щоб усі представники могли дати цілісний образ діяльності своїх громад. Можна з признанням висловитись про студентів, членів окремих громад, які крім студій, заробітку на прожиток, докладали всіх зусиль, щоб гідно зарепрезентувати українське ім'я по університетах.

Коли б була змога дати цю точку зору на обговорення на цілий день, а вис-

~~~~~

Молодь в Україні

Київ. 24 травня вмуровано перший камінь під нову будівлю Київського державного університету ім. Т. Шевченка. На спеціальному мітингу з цієї нагоди, в якому взяло участь понад 10 тисяч киян, промовляли: Синиця, — секретар Київського горкому КПУ, Ректор університету Голік, президент АН УРСР Паладин, студентка Коцюбинська і міністер вищої освіти СССР Елютин. На мармуровій плиті, де буде побудований новий університет, стоїть напис: «Для відзначення 300-ліття воз'єднання України з Росією тут буде побудований Державний університет ім. Т. Г. Шевченка».

Київ. 26. травня відбувся у Києві міський з'їзд піонерів, посвячений «воз'єднанню». На імпрезі виступила секретар ЦК комсомолу України Галасна і піонерка, учениця 84 ої школи, Тамара Тимошко. Опісля відбувся спортивний празник.

Москва. На сторінках «Комс. Правди» з 22 травня ц. р. виступив з довшою статтею «Навікi вместе» генеральний секретар комсомолу України Г. Шевель. Шевель в своїй статті перерахував вже десятки разів перераховані «осяги» советської України. В одному місці між інш. він зазначає, що сьогоднішня Україна за своєю промисловою і сільськогосподарською продукцією вибилась на одну з перших місць в Європі, залишаючи далеко позаду такі країни, як Франція, Італія й інші.

Мелітопіль. З Мелітопільського Інституту механізації і електрифікації сільського господарства вислано в Казахстан 130 студентів, які будуть працювати трактористами.

ліди їх помістити в пресі для українського громадянства, то ми мали б чи не найкращий засіб в організуванні допомогових засобів, що підготовляється в наступних місяцях. Українське громадянство чекає на кожну вістку, на кожний осяг української справи в США. Для прикладу можна навести, що на запит, який поставлено 50-ти особам, що найбільше їх цікавить в «Свободі» і за чим спочатку вони шукають в цьому часописі — 45 відповіло, що шукають за осягами української справи в американському житті. Осяги поодиноких громад є надзвичайно позитивного характеру. Після цієї конференції стає базисним, що праця на міжнародному відтинку не тільки буде продовжуватись, але ще більш активізується. Представники громад запевнили тісну співпрацю з управою СУСТА, що напевно спричиниться до посилення діяльності.

На конференції можна було зорієнтуватись про загальний стан 22 громад і клубів, які були основоположниками СУСТА в 1953 р., — в постійному контакті з централею в Нью Йорку було тільки 11, після підписання домови з ЦЕСУС-ом членами СУСТА стало ще 4 Громади. Правдоподібно можна буде розчислювати на 14 товариств-членів, якщо в Клівленді наладнаються справи з двома існуючими громадами (чого напевно бажає все українське студентство — Д. П.).

На самій конференції було заступлено 8 студентських Громад, з того 5, які до цього часу були в безпосередньому зв'язку з ЦЕСУС-ом. Управу СУСТА заступала Е. Кульчицька — президент, Г. Демидчук — містоголова з обов'язками організаційного та З. Кравець — містоголова.

Закінучи повисі підсумки Першої Конференції СУСТА, хочу долучити свій голос до тих всіх представників, які відзначили жертвенну посвяту Е. Кульчицької та Г. Демидчука для справи зорганізованого українського студентського життя та для української справи в колах американських університетів.

Надіємось, що Управа СУСТА з посиленням новими громадами піднесе добро української студентської справи понад всі інші дрібничкові та разом з іншими краєвими студентськими організаціями, в ідейній єдності з світовою централею українського студентства — ЦЕСУС-ом, зможе гідно репрезентувати студентську справу як серед українського громадянства так і на міжнародному відтинку.

Д. П.

Листок Літературної

Комісії Зарева ~

ТОП ЦТБ

Редагує Л. Винар

4. 9

FILE #

Незаступима втрата

7 травня 1954 р. відійшов у вічність д-р. Остап Грицай. Українська література й наука втратила свого світоча, а Літературна Комісія «Зарева» — Духового Батька і Почесного Члена.

Доля нанесла нам великий удар.

Ми знаємо, що Покійний відійшов серед кипучої діяльності, з цілюю низкою творчих концепцій, яких смерть не дала йому здійснити. Саме останніми часами Літературна Комісія «Зарева» планувала видати збірку оповідань сл. п. О. Грипая п. н. «Обличчя Сфінкса» та цілий ряд критично - наукових

праць, які розкрили б правдиве обличчя української і світової літератури.

**Невблагана смерть перервала
працю Покійного.**

Літературна Комісія «Зарева» вшановує пам'ять Великого Творця національної культури — покликанням до життя окремої підкомісії, якої завданням являється зірати творчу спадщину сл. п. д-ра Остапа Грицяя. Ми будемо старатись видавати систематично твори Покійного окремими з ірніками. Лиш жертвенною працею здійснимо твоє рчі заповіти нашого Великого Учи теля.

Др. Остап Грицай і українська молодь

Невблагана смерть забрала з наших рядів Великого Творця української культури. Українська спільнота втратила не лише одного з найкращих знавців української і світової літератури, видатного письменника-поета та блискучого публіциста. Ми втратили Великого Учителя життєвих правд, втратили людину, яка в ім'я великої мети пожертвувала всіма своїми приватностями.

Зокрема боліоче переживає цю втра-
ту українська молодь, з якою сл. п.
д-р О. Грицай завжди був у дружніх
відносинах. Дійсно! Для нас він був
Великим Учителем, а zarazom Великим
Приятелем.

Кожна доба на своїх швидких крилах несла вічно актуальну проблему «батків» і «дідей», яка переважно проявлялася великими незрозуміннями. Д-р О. Грицай один з перших позитивно розв'язав це найбільш й складне питання. Він доказав цілим своїм життям, що лише творча співпраця і взаємне вирозуміння цих двох оскожених прошарків нації, приведуть до спільно очікуваної мети.

В одному своєму спогаді Покійний писав: «Одначе сторінка молоді у книзі мого життя не переривається властиво ніколи... Завжди ці молоді знаходять якомсь дорогу до мене і водно мені важко і мило з ними працювати! Дійсно: Яка це коштовна сторінка життя!» (Укр. Слово, ч. 427 — «Кштовна

сторінка»). Якщо для д-ра Грицяця праця з молоддю була коштовною сторінкою, то якою нецінною вартістю являлася для молоді ця безперервна турбота Великого Покійного за духовний ріст молодієї генерації.

Свою письменницьку діяльність почав д-р О. Грицай на молодечому форумі. На увазі маємо часи його студій у Відні та членство в тамошній студентській організації «Січ». Саме віденська «Січ» неперіодично видавала студентські альманахи. В такому другому альманасі за редакцією сл. п. проф. Зенона Кузеля, дебютував О. Грицай ліричними віршами «Івінта», «Наполеон 1812», «Ноктіс імер». Рецензенти цього видання похвально відзначили дебют молодого поета, а Осип Турянський в 1909 р. на сторінках Львівського «Діла» звернув зокрема увагу на творчі асоціації поета при мистецьких малюнках нічної тиші, які були чимось новим у нашій літературній дійсності.

Як молодий січовик, д-р О. Грицай виступав на зібраннях т-ва з доповідями на історичні та філософські теми. З приводу цих доповідей приходило часом до гарячих дискусій, які були неабиякою підготовкою до громадської та письменницької праці Покійного. По закінченні студій, д-р О. Грицай переїхав до Львова, де учителював чотири роки в Академічній Гімназії. За цей час мав рівнож зустрічі зі стар

шою гімназійною молоддю (хочби згадати сл. п. д-ра Ю. Вассіяна), яка дуже поважала Доктора.

Хуртовина першої світової війни переносить його знову ж до Відня, де Покійний проживав аж до 1945 р. За час свого другого побуту у Відні, д-р О. Грицай був весь час у дружніх зв'язках з молодими студентами віденської «Січі». В 1932 р. Покійний редагував третій січовий альманах. Там знаходимо його інавгураційний вірш «До молоді» та оповідання «Аніма Універсаліс».

За великий труд, який сл. п. О. Грицай вложив у розбудову віденської «Січі», президія ювілейних зборів у 1935 р. надала йому почесне членство т. в а. Проте праця д-ра О. Грицай серед молоді не обмежувалась лише студентством. Від 1938 р. Покійний був головою Українського Національного Об'єднання (УНО) у Відні. З раменні цієї організації продовж шости років О. Грицай працював серед ремісничої молоді. Тут майже щонеділі Покійний давав для цієї молоді популярні виклади на історичні, ідеологічні й літературні теми. За кілька років інтенсивної праці, робітниця молодь вшанувала рівнож сл. п. О. Грицай почесним членством свого т. в а.

Крім безпосереднього контакту з молодим поколінням, д-р О. Грицай мав великий вплив на молодь, яка перебувала на рідних землях й по інших осередках української еміграції. Зв'язок удержував за допомогою свого творчого слова. В ранніх 20-их роках нашого століття починається доба вільного українського підпілля, яка позначалася великою активністю молодих капрів на Західно-Українських Землях. Це була, як зазначає д-р О. Грицай, — «епоха збройних катакомб і тоді Провидіння поблагословило мене тісним зв'язком з тими катакомбами та з їх ісповідниками».

Покійний усю свою творчу наснагу переливав у душі молодих підпільників. У висліді появились безчисленні праці в «Розбудові Нації», «Українському Слові» (Париж), «Українському Праторі» «Волі» проф. Піснячевського і в цілому ряді інших пресових видань. Це була праця найкращого віку, при-

свячена вповні визволенню Батьківщини.

По другому великому ісході українців з Рідних Земель починається найновіший й останній період співпраці сл. п. д-ра О. Грицай з молоддю.

В 1949 р. постала в Мюнхені ідеологічна студентська централь «Зарево», яка в основу своєї діяльності поклала національний солідаризм. В часі нашого ставання ми старалися про співпрацю заслужених діячів нашого культурного життя. Очі звернулися перш за все в сторону Достойного Доктора, про якого ми знали, як про людину, що завжди задержує об'єктивні оцінки. Мені довелося бути зв'язковим між «Заревом» й д-ром О. Грицаєм. Про це свого часу д-р О. Грицай писав: «Основніше зрештою говорю про те, в моїм «Слові до молоді», якому я завдячую мій черговий, дуже мені цінний зв'язок з молоддю на еміграції, а саме з тими її рядами, що гуртуються під прапором «Зарева». І що я тут набув тіснішого, як ідеологічного так і особистого зв'язку з молодшими працівниками нашої справи на еміграції і що можу ділитися з ними моїми думками про все, що я вважаю цінним і необхідним для української молоді нашого часу, це я вважаю одним з найбільш дорожчих, що довголіття і ідейна праця письменника може вже в осінь його життя дати» (Ібід.).

Важко мені передати враження моєї першої зустрічі з Достойним Доктором. З кожного його слова проминувала надзвичайна повага, яка йшла в парі з безпосередністю вислову й глибиною енциклопедичного знання. Все те раз на завжди залишило в моїй душі слід чогось вищого, святого.

Сл. п. д-р О. Грицай був у спроможі своїм творчим горінням запалити душі тих, що шукали за істиною життєвих правд. Від того часу дагується співпраця Pokійного зі студентством, згуртованим у берхтесгаденській клітині «Січі», а згодом з Літературною Комісією «Зарева», якої духовим патроном був Pokійний.

Ще перед тим, на форумі сааосвітнього гуртка «Юність», який діяв при таборовій гімназії (дир. В. Радзикович), під проводом проф. М. Федусевича, а згодом при Літературній Комісії «Зарева», — сл. п. д-р О. Грицай давав нам виклади про французьку літературу. Згодом з рамени ЛК в Берхтесгадені відбулось декілька літературних вечорів, на яких зі вступним словом виступав Pokійний. За всі його цінні пказівки відносно праці нашої літературної групи, українське студентство вшанувало Доктора в 1951 р. вибором його своїм почесним членом. Дружні дузи співпраці Pokійного з «Заревом» затіснялися, не зважаючи на те, що з одного боку стояли молоді студенти,

а з другого людина з великим стажем громадської і наукової праці. В мою душу глибоко запали слова Pokійного, пропам'ятного 2. грудня 1950 р. на громадській зустрічі, якою берхтесгаденські скитальці вшанували 70-ліття Достойного Доктора. На цьому вечорі сл. п. Остап Грицай звернув спеціальну увагу на завдання молодого покоління перед маєстатом грядучих подій й відбудови власної державности. Проте, основно про завдання української академічної молоді, писав Pokійний у своєму «Слові до молоді» (накладом «Зарева», 1950).

«Слово до молоді» — це глибокий світоглядний трактат, в якому Pokійний виклав свої власні концепції відносно ідейних прямивань молоді генерації. Він на прикладах проаналізував причину наших національних невдач, вкреслюючи ідеологічні зариси нашої доби. Скільки ж безмежної любови до дорогої Батьківщини і її молодого покоління містять ця праця. «Слово до молоді», починається для нас святим заповітом сл. п. Остапа Грицай. Ми повинні доложити всіх зусиль, щоб виправдати ці надії, які покладав на молодшу генерацію Pokійний.

Від самого початку своєї кипучої діяльності аж до останніх днів свого життя, д-р О. Грицай співпрацював з молодим поколінням України. Ця співпраця вже далеко виходила поза межі чемностевих формальностей. Це була справжня дружба, яка в'язала нас, молодих «Зарева», з ідеологією сл. п. д-ра О. Грицай в одну родину, творячи нерозривну цілість.

На кінець дозволю собі навести уривок з одного листа Pokійного, який може найкраще ілюструє відношення сл. п. О. Грицай до молоді й навпаки. Достойний Доктор писав:

«Не знаю вже, як я маю дякувати Вам за пам'ять Вашу, — таку шляхетну, добру, і жертвенну про мене, і товаришам зі «Зарева», які так прекрасно підходите до мене, як до того, що його Ви, «Зарево», молода і майбутня генерація України, звалили назвати Вашим духовим батьком. Знаєте, мій Дорогий Друже, у моїм віці, в якому стара генерація вже сходить зі сцени і готується на той відхід, що вже є тільки завершенням того, що людина колись, за кращих літ, могла зробити, і що вже є і мусить бути кінцевим акордом пісні прогромадянського життя, отакий привіт від тієї молоді генерації, від того покоління, що перебирає владу від старшого, це щось таке дороге, таке коштовне своїм внутрішнім змістом, що висловити це щирість і вповні не можливо. Знаєте, — тут з одного боку є скажім, сорок літ життя, присвяченого вповні і всеціло змаганням за ідеал, за ідеал національної обнови, волі і самостійної

держави, а з другого — покоління нове, яке вже, в порівнянні з тими сорок роками старого діяча, пішло далеко наперед, в якого новий підхід до справи, нові намічені засоби, змагання, власне за ту обнову, і волю, і самостійність нової держави батьківщини, і в якому є та самозрозуміла гордість, я сказавби: владарність нового покоління, без якого нове покоління, нова генерація ніколи не була б — новими. Знаєте, Дорогий Друже, колись ота людина старої генерації, скоріше, чи пізніше, якщо в неї є громадянська та національна совість і свідомість, колись ота людина, — скажу може у хвилині, коли віють осінні вітри і паде останнє листя, і збрїї темніють, і все темніє: і колишнє змагання, і праця і зусилля, — тоді та людина стає перед суд, перед суд свій власний, своєї власної душі, і тоді ота душа питає: «Що ти зробив? З чим пішло твоє життя? Що лишив ти для тієї генерації, що прийде по тобі?»

Знаєте, мій Дорогий, Дорогий Друже, це важливий, це повторно суворий суд для кожного, хто хотів бути сином свого народу. І от згадуючи, як то моїх 40 літ пройшло в атмосфері байдужности рідного громадянства, як те все, що я писав, що було покликком моєї найглибшої душі до громадянства, якийсь губилося в метушні якихось клівів, якихось гасел, що хоч і мали на приміті вільну Україну, то проте не були з ніякого погляду споріднені з моїми (— соціалісти, радикали, а далі Донцов), я нераз, обмірковуючи цілість свого життя і моєї праці питав себе: та не вже мій світогляд високого українського гуманізму, опертого на Христа і християнство, це тільки якась фікція, щось негідне моєї батьківщини-України, тієї країни небесної блакиті, золотих ланів і української погоди духа?...

Ми свідомі великої незаступимості врати. Доктора Остапа Грицай немає між живими, проте його творча спадщина — тривала. Вона буде для нас незаступима в дальшому поході й боротьбі за ідеали, яким присвятив все своє життя і творчість Pokійний. Ми певні, що з безмірних засвітів вічності Творчий Дух нашого Великого Учителья благословить усі наші почини і молисть у Творця кращої долі для нас і наших наслідників.

Дорогий і Незабутній Докторе — прийміть від всієї української молоді, а студ. зокрема якнайбільшу подяку за творчі Заповіді, які Ви нам звалили залишити. З них будемо черпати духову наснагу до дальшої боротьби за краще майбутнє.

Ваші творчі діла перейдуть у вічність і стануть дорожками для грядучих поколінь!

Любомир Винар
(Голова Літ. Комісії «Зарева»)

Остап Грицай.

НЕВОЛЬНИК

(Із циклю «Казки про людину»).

Сказав Невольник до Пана:

— Я забажав сьогодні прийти перед лице твоє, щоб сказати тобі, що жду могого освободження. Знай, що від нині хочу жити на волі.

А Пан відказав:

— Станеться, як бажаєш. Сьогодні освободжу тебе. Буде отворена на розтай в'язниця твоя, повелис розкувати кайдани твої, накажу для тебе святий шату і їжу — і вийдеш на світ. Підеш куди схочеш, бо руки і ноги твої вільні, а слуг моїх коло тебе не буде... Та, звертаючися тут до свого Дорадника, Пан спитав:

— Личить так вчинити нам, друже мій?

А Дорадник сказав:

— Правду кажеш, так пристало йому твому достоїнству вчинити. Невольник оцей сьогодні буде вільний. Але, чи не добре було б одсвяткувати той день свободи його — гостинню у твому покою? Бо слід йому за те, що більше як десять літ карався він у тебе і трудився у поті чола свого, бути хоч один одинокий день вільним гостем твоїм. Адже коли він буде увільнений і покине наш палац, не будеш більше бачити його.

А Пан сказав на те:

— Нехай станеться по раді твоїй.

І мовив Пан до Невольника:

— Так ти сьогодні — мій гість, і я звелю слугам моїм чинити волю твою. А як зайде сонце і згасне день, прошу тебе прийти перед лице мое і сядь зі мною до стола могого.

І схилився Невольник до ніг Пана і устами доторкнувся краю шат його.

А Дорадник сказав, поглянувши погільно на Пана:

— І може ввечері що розповіш нам про те, як радувався ти оцим першим днем свободи твоєї...

А коли Невольник розковавши полишив отворену на розтай в'язницю свою, в якій був від хлон'ячих літ, завели його панові слуги у ясну як день кімнату, передягли після пахучої купелі в легкі і білі шати, підвели до стола, заставленого пишною їжею, і промовили:

— Скажи, що ще втішило б душу твою, станеться по волі твоїй.

А молодий Невольник мовив на те:

— Так я молю вас, слуги добрі, скажіть мені, в якому з покоїв того палацу є найбільше світла і з якої найкраще видно небо? Ніколи я ще вільним не бачив ні сонця, ні неба, тільки все під оком сторожі та пригноблений важкою роботою. То й заведіть мене в цей

Оповідання «Невольник» появилася вперше у журналі «Воля» (Відень, ч. 8). Воно мало почати цілий цикл символічних нарисів сл. п. д-ра О. Грицай п. н. «Казки про людину». Про ці оповідання д-р О. Грицай в одному листі писав: «Ті нариси подумані мною, як життєвий приклад на певні ідеологічні тези загально людського характеру, і всі вони — хоч я і намагався надати їм казкового характеру, — взяті з глибини сувороді дійсності життя» (лист з 12.4. 1954 р.)

покій, а сонце дуже врадує душу мені. А слуги відповіли:

— Якщо сонце та небо радість твоя, — то чого нам тебе вести до покою? Підкріпи тіло твоє їжею і напійком, а потім ми вкажемо тобі дорогу за місто у поле. Адже ти сьогодні вільний і вільно тобі йти, куди забажаєш, тільки як сонце зайде і згасне день, маєш вертати до палацу на гостину до Пана.

І став Невольник брати з їди, що йому зготовлено.

А коли наїтився і одпочив, слуги вивели його з палацу і вказали дорогу за місто у поле, кажучи:

— До вечора є в тебе, друже, часу доволі, а твій шлях веде найкращим полем Пана до найстаршого лісу нашої країни. А якщо перейдеш ліс, побачиш гірські верхи, яких ще не бачило твоє око, А якщо ж вийдеш на ті верховини, то станеш проти самого сонця. Так поспішай швидко, а цей малий кіш з їжею нехай тобі буде одиноким тягарем в дорозі.

І слуги випровадили його, і в дорогу пішов Невольник.

Та коли ще дерева тільки стали кидати вечірні тіні, а вікна панового палацу зачервоніли жаром вечірнього сонця, біла постаць визволеного Невольника майнула у брамі. І вийшли йому слуги Пана назустріч і, взявши з рук його кошик, який не був ні трохи легший, як перед тим, спитали здуровані:

— Чому оце так рано ти вернувся? Сонце ще не зайшло, день ще не згас, — чого ж ти поспішав так? Адже сьогодні вільно було тобі радуватися сонцем і небом, друже?

А Невольник не одвітив їм на те нічого, тільки мовив скорбно:

— Ведіть мене до Пана.

І привели здивовані слуги того Невольника перед Пана, поклонилися

Володареві і промовили:

— Оце, Пана всесильний, приказав ти нам вивести його сьогодні з в'язниці і розкувати його, святочно прикрасити і посадити до трапези твоєї та чинити волю його. А коли він забажав урадувати душу світлом сонця і неба, то ми вказали йому дорогу у найкращий з твоїх ланів біля лісу і гір, дали йому їжу і веліли вертати аж надвечір так, як ти приказав. Та глянь — він не ткнувся їжі, вертає ще завидна і просить перед лице твоє.

Тут Пан сказав:

— Нехай приступить.

І приступив Невольник до Пана і устами доторкнувся краю шат його.

А Пан підвівши його, дружньо спитав:

— Чому ж не чинив ти по слову могому? Я бажав, щоб ти вільною людиною оглядав світ до вечора і аж увечері, повен радості волею твоєю, явився гостем на бенкеті моїм. А ти?

А невольник відповів:

— Вислухай мене, але тільки ти і Дорадник твої.

І по наказу Пана слуги відійшли.

А Невольник тоді сказав:

— Я просив тебе, вислухати мене, але що мені тепер сказати тобі, Пана мій? Бо я і сам гаразд не знаю, як назвати те, що я тобі сказати мушу: чи скаргою, чи мольбою, чи благословенням, чи проклятом... Не знаю, Пана мій... Одно тільки знаю: що смутною стала душа моя у тому першому дні радості моєї...

А Дорадник Пана спитав тут Невольника з увагою:

— Смутною? Коли ж той сум обхопив душу твою?

Відказав Невольник:

— І того не знаю, старче достойний... Але я зрозумів славу, яку має твоя мудрість у народа, згадавши слова твої, з якими ти мене випровадив рано, щоб сказав я тобі ввечері, як радувався я моїм першим вільним днем. Справді всім мене обрадувано нині — свободою, шатами, трапезою, слугами і виглядом цвітучих весною просторів ген там за містом, на левадах, біля лісу і блакитних верхів... Все те, за чим тужила, чого не мала душа моя стільки років — стануло несподівано зеленим світом переді мною. Все, все, що хіба тільки снилося мені протягом тих довгих часів серед невмолених мурів моєї неволі, було сьогодні моє... Бо ти, Пана, знаєш гаразд, яке було те життя моє у тебе досі... Якими високими мурами обведена та площа, на

який я працював. Як рідко туди заглядає сонце, і яке скупе те світло, що воно туди шле... Як багато там гостро го каміння і піску, а як мало зелені... І знаєш ти, які чужі були очі і вуха тої сторожі, яка завжди була зі мною... О — вір мені, я не раз гіркими словами проклинав батьків моїх, провини яких кинули мене молодого — твоїй могутності в жертву, — і чи раз весною, коли сонце і на мій невольницький лан клялося дрібними промінцями я ніби схилений при роботі, аби ніхто не помітив, — витав їх щіднками і благословляв їх і мовчки плакав над ними, як над малими братами... А нині, нині, Пане мій, замість того, щоб витягнути руку до сонця і потонути в світлі його, як пташка, я утік. Утік я перед волею моєю і радістю і щастям моїм...

Без краю схвилюваний став я, Пане мій...

— Схвилюваний ти став? Спитав тут з глибини недовір'я Пан.

А Невольник відказав:

— Болюче, жорстоко стрівожений, Володарю... Усе там — на вільному світі бентежило мене: і ясність дня, і зелень левад, і велич ліса, і верховини гір, і безкрай неба... Я не вмів був дивитися на це, мое око не змогло обійняти нічого: все було безкрає і у вистому я потопав. Безкрайня була ясність дня, і безкрайня зелень поля, і краю не мали ні ліс, ні левади, ні гори, ні небо... І хоч повітря там було свіже мов холодна вода, то воно мене душило тяжче, ніж дух казарми, бо як дихати моїй притомлений груді таким безконечним морем? І негайно почув я себе серед того вільного світу, там за містом, таким безпомічним — мов травинка або відірваний з дерева листочок, і здавалося мені, що перший подих вітру, що займе мене, понесе мене за собою у безкрайню далечину... І я жакнувся перед могутнім лісом, і велетенськими верховинами, і перед яскраво палаючим сонцем, і тривога, як смерть, огорнула мене, коли я подумав, що так воно буде завжди: що всі ті поля, і той ліс, і гори, і сонце, і небо будуть такі безконечні силою своєю, і ти все будеш їх володарем і такий могутній, як вони, бо ж як край той широкий — все цвіте і видає плоди для тебе... А я? Де ж у мене, зневоленого, така сила, що з нею став би я пропіти того твого вільного світу і зміг би я дати радість дальшому життю моєму? І оце плутаючись шокроком, мов закований, став я з негмонним ляком у серії вертати до палацу...

— До палацу став ти вертати, до Пана, на бенкет? — спитав тут Дорадник, глибоко дивлячись на Невольника, а той клікнув:

— О старче премудрий, — ти мудро питаєш! Ні — не до палацу вертався я, не до Пана, на бенкет, бо палац, і

Пан, і бенкет так би схвилювали мене як і небо, і ліс, і верховіння... А до в'язниці хотів я вернути, у кайдани, до тяжкої праці, під сторожу... Заправду, кажу тобі, Пане мій: вели зняти з мене оці вільні шати білі, бо не личить радісний їх колір горю моєму...

І тут Невольник замовк.

І тихо стало у сяючій золотом покою. Так тихо, наче б ті стіни з мертвого мармуру почули слова Невольника і думали над тим, що йому тепер сказати.

І Пан мовчав довго. Аж якийсь час після слів Невольника він підвівся на престольному місці своїйому і сказав:

— Невеселою стала душа моя після твоєї сповіді, молодче... Що ж мені тобі одвітати? Яким володарським наказом маю твої жах переіменити на бажаний спокій, твої сум на солодку радість, а горе твого життя на щастя? Я ж сповнив сьогодні все, чого ти бажав. Чи ж не вільний ти, чи не запрошений вільним гостем до могого стола?...

І тут Пан замовк, а на чолі його нависли хмари.

І тихо стало знову у сяючій золотом покою, так тихо, наче б і мертві коринтійські колонами, що підпирали могутню стелю престольного покою, почули слова Пана і думали над тим, що відповісти Невольникові.

І звернувся Пан до Дорадника свого і з глибини болючого сумніву у душі своїй запитав:

— Скажи на богів нестерельних, як зробити щасливим Невольника цього?

А тоді учитель Володаря і його народ промовив:

— Усмири твою душу, Пане мій, бо нема в тебе ніякої вини проти цього Невольника! А є вона в батьків його за те, що поневолені вони з діда — прадіда. Заправду, кажу тобі, Володарю мій, — що темрявою осліплені є душі поневолених, і добре було б отворити всі в'язниці і тюрми і розкувати всіх закованих, які в кайданах тужать за волею, а на волі — за кайданами... Бо приваба є воля, наче вигляд стрункого човна на мережаній хвилі синього моря у ясний день... О, хто ж би з нас не почував в собі сили відбити з тим човном від берега і з легкістю кермувати ним і линнути безкрайній далечі назустріч — чи не так, Юначе?

І учитель говорив далі:

— А проте — які несподівані труднощі готує нам той ясний день, і легкий на око човен, і привабливі хвилі моря! Бо воля — це не хід лебедя по спокійному морі, не льот жайворонка у безмежній блакиті, не подих вітру по широкому полю, а — керма. Важка, небезпечна, глибоко відповідальна кер-

ма. Кермувати мусить вчитися той, хто хоче вільним бути і таким себе почувати... Мусить він на кожнім кроці дивитися на небезпеки глибини і небезпеки вершин, і мусить думати про тайни тої далечини, яка ясніє ген на обрії привабливої блакиті, і треба йому журитися силою тої бурі, що може захопити його човна понести на скелі... Вір мені, мій сину, що іноді рік оков не стоїть людині так, як одна година волі, що заставляє нас журитися і рішати про себе... А в тім — чи не завнав ти сьогодні сам тягару тої відповідальності за себе? Правда — ти почував, що ноги твої були мов сплутані, хоч ніяких кайданів на тобі не було?...

І сказав Учитель у мудрості своїй:

— Заправду кажу тобі — не судьба наліляє людину волею або кайданами, ні боги, ні володарі не вміли з вільного зробити невольника, а з раба вільного, щасливого людини... Дух — от не джерело його волі або довільних кайданів. Дух — той одинокий володар, який безперестанним трудом і журбою визволяє чоловіка, і покоління його і цілі народи. Спитай Володаря, — він з глибини свого життя багато об'явить тобі... про те. А коли вернешся до своїх земляків, то скажи їм, щоб вони за волю боролися не тільки з тим ворогом, який з оружжям в руці нападе на ваш край, а передусім з тими кайданами, що їм готувать темрява їх душ... І скажи їм, щоб вони не слухали тільки того, що про волю говорять невольники в тюрмі, і співаки по трапезах, і віщунні снів та знаків небесних, а нехай послухають, як говорять про волю ті, що стали побідниками неволі життя. Чому побідниками вони — питаєш? Тому, що боролися вони і боряться постійно і жагучо з трудами, небезпеками і журбою свободи...

І ось тут старець умовк. А Пан, дружньо всміхнений, назвав Невольника по імені, взяв його за руку і побіч свого Учителя повів ласкаво у ливрову кімнату.

Бо на коринтійських стовпах уже вгасали поволі рожеві саява западаючого сонця, і наставав час Панової гостини.

Відень в травні 1918.

Юність

Видає Літературна Комісія Зарева. Редагує Любомир Винар. Матеріали просимо слати на адресу:

L. Wynar (Junist)
2770 Queen Ave, Cleveland, Ohio.
U. S. A.
або на адресу «Смолоскипу».

Люди кам'яної доби

Історія людства намагається виказати, що змінюється тільки техніка, засоби; вона наводить стільки прикладів, що ми, перелякані очевидністю, погоджуємося відтягнути наші, надто відважні твердження про вдосконалення змісту. Сильніша за нас історія перекоонує нас, що збагачується тільки досвід, бо зміст — цей є незмінний, однаковий, як перед тисячоліттями.

Та все ж таки ми хочемо погодитися, щоб між людиною кам'яної доби й сьогодишнім джентелменом (він виховався в Сорбоні, в Колумбійському університеті, або в Оксфорді!) не було абсолютної різниці. Не розумійте зле — ми не говоримо про людину з кам'яної доби, яка подорожувала б тролейбусом, чи про такого джентелмена, що в піджаку марки «Прінс оф Голл» полює на китозавра! Ми говоримо, в даному випадку, про людину наскрізь пересічну, саме цю, якій під кінець місяця бракує грошей на квиток до театру.

Вже так водиться в світі, що кожну одиницю можна поділити. Людство, як одиницю теж ділять і то за всякими принципами: на малих і великих, худих і грубих, руських і чорнявих, вчених і анальфабетів, на таких, що їдять тричі в день і таких, що перебувають на постійній дієті... тощо.

Забравши раз у небезпечну проблематику поділів людства, ми дозволимо собі пригадати ще один: це поділ на людей балакучих і справжніх працівників, бо вже так завелось, що балакучі нечасто працездатні, а працівні воліють мовчати...

Для кращого вивчення обидвох типів полюбимо наших добрих приятелів, Василь К. та Степана М. Їхні імена вам напевно нічого не говорять, та це не має значення, бо, навіть догідніше, бо в цей спосіб вони залишаються анонімними й не докорятимуть нам за деякі завваги.

Отже: Василь К. вдався балакун... Не то, щоб сказав те, чи інше, поділився з нами своєю думкою. В нього слова прямо плывуть не з горлянки, а з джерела, причепурені тут і там бундючними цитатами (захопленими навшвидки в підручному словнику!), пов'язані в переконливі речення Василь К. може з вами говорити на будь-яку тему, будь-скільки часу! Він ніколи не бентежиться та не піддається, завжди побиває вас, своїми аргументами.

Друга прикмета Василя К. — це його неприхильність до праці. Він, не заважаючи, цурається її, вважає, що між плануванням і виконанням постанала завдава глибока прірва, якої ні йому, ні нікому іншому не перестрибнути. Він навіть гордиться цим своїм погля-

дом і в останньому часі почав «манікурити» нігті.

Що торкається Степана М. — про нього не маємо багато відомостей. Знаємо його ім'я, бо так записано в пашпорті, але він для нас властиво не існує. Існує тільки це, що він робить, чи краще: він існує через працю та для праці. Поза тим Степан М. мовчить, незарадний у розмовах, він при першому натяку червоніється, ховається поза плечима інших.

Повертаючи до теми й приєднуючись до принципу об'єктивності (коли який визнаємо!), скажемо, що Василь К. та Степан М. кругом нас дуже багато. Вони себе навіть рівноважать чисельно й деколи закатирують...

ються двері в двері, жують цей самий хліб, бувають знаменитими приятелями.

Одне тільки залишається невияснене: чи в кам'яній добі вже існував цей поділ на Василь К. та Степан М., чи це тільки найновіша стадія людського розвитку? Відповісти, коли не неможливо, то в кожному разі дуже важко, бо не знаємо нікого, що пам'ятав би ці часи... Покищо можемо твердити так, або інакше, залежно від наших поглядів та історичних поміток, які впрочім можна теж інтерпретувати по-своєму. А тимчасом — Василь та Степан живуть собі по-сусідськи, вчать в університетах (коли не Кембріджському, то в якомусь там Ломоносові!), носять однакові піджаки «Прінс оф Голл» і згадують ці добрі часи, коли можна було ще полювати на іхтіозаврів та птеродактилів...

IPC

НА ЮВІЛЕЙНОМУ З'ЇЗДІ МУН В КАНАДІ

(Власна кореспонденція)

Якось так складається, що на конференції чи конгреси доводиться мені їхати. Здається, що не було ще так, щоб вони відбувалися в місцевостях, де я жив. Не дивно, що ми часто і називаємо подібні конференції з'їздами.

Однак конференція, на яку їду сьогодні, є відмінна від тих, які були в Європі. Також подорож відрізняється, коли порівняти обставини в США з європейськими. Пригадую їзду німецьким поїздом. Господарі завжди дивились недовісно, а повоезна убогість та руїни міст нагадували події, які хотілось забути.

Америка куди інша. Кожний стає приятелем, кожний хоче чимсь прижитись, бо пригадує, що ще вчора він був тут також повиком.

Проїхатись через кілька стейтів, це значить побачити Америку з кількох сторін. А є цих сторін аж 48 і кожна з них дає глядачеві щось нове.

Я починав подорож з «молочних фарм». Не дивно, що на кожному кроці можна побачити написи «Висконсін є молочний стейт Америки». Поїзди тут їдуть поволі, а з деяких місць машиніст дзвонить, щоб відігнати табун корів чи овець. Тут і там простягаються довжезні шляхи, на яких крім фермерських возів, можна бачити колони екскурсантів, які покидають задимлені міста, та їдуть на північ шукати індійських спрт. Ще так недавно тут гуляла справжні американські громадяни — індіани, які ще й тепер живуть безжурно в ізольованих місцевостях на кошти уряду. Населення тепер вже інше. На початках тут поселялись німці, а потім поляки.

Такі міста, як Мільвокі ще й сьогодні не різняться чистотою своєю від європейських міст, бо переважаюча кількість німців має відповідний вплив на сточення.

Чим ближче до Ілліной, тим більше змінюється пастрій. Тут, на окраїнах стейту - Чікаго, яке славиться не тільки своїми злочинами. Це столиця харчової промисловості, скупчення тяжкої промисловості та один з найбільших українських осередків. Тут наші попередники осушували болота, тут побудували прекрасну церкву, яка є їхньою гордістю на всю Америку.

Після приїзду новітніх поселенців, життя тут відродилось. Організації треба числити на десятки, а з цим зв'язані сходи, академії, збірки, забави.

Чікаго аж ніяк не може відзеркалювати стейту Ілліной — «землі Лінкольна» з гарною столицею Спрінгфілд, з університетським містечком Урбана чи просторими полями, які надають цьому стейтові значення передового в Сполучених Штатах.

Поїзд тільки на хвилину в'їжджає до Індіани, помітає задимлені сталеві гори і гучки вантажних сплавів, наладованих залізною рудою. Стейт Індіана набирає для українського середовища великого значення. Особливо ОДВУ гордиться, що якраз її члени зуміли перебороти переходові обставини і відкрити вхід до Університету Нотр-Дам.

Поїзд скоро пролітає Індіану і врізується в середину стейту Мічиген. Мов блискавка проминає містечко за містечком, а з ними українські студент-

ські осередки в Ан Арбор та Сікма Коледж. В Дітроїті — маленька перерва. Тисячі робітників біжать до поїздів з чорними бляшанками на хліб в руках. Стараються бути на час. З нагонів на зміну поспішали гурти молоді, що спішать також, щоб не спізнитись на викладі.

Поїзд рушає, кидаю усмішку гуртові дівчат і у відповідь одержую веселе «зо лонг». Ще хвилинка погранична контрола питається чемненько, де народився і на як довго їду. Відповідаю, що народивсь в Україні і подаю документ. Контролер задоволений цим документом, а назва моєї батьківщини є для нього тільки озна-

На з'їзді Молодих Українських Націоналістів

В цих власне днях 22.-23. травня організація Молодих Українських Націоналістів в Канаді відсвяткувала своє 20-ліття. Вже на передодні почали з'їжджатись делегати і займати усі простори кімнати великого будинку УНО. Всюди повно молодих людей: тут роджених і недавно прибулих. Всі обмінюються спільними думками, всі з захопленням розказують про досягнення в своїх осередках.

Наради почались в суботу. Голова МУН в Торонто та господар з'їзду П. Орихівський вітає З'їзд, передаючи слово голові Головної Управи, Гладунові. Голова МУН-у закликає делегатів та всіх присутніх до одностайності мовчання в пошану тих членів, які відійшли у вічність протягом 20-ліття існування МУН у Канаді. В палкому короткому слові зі зверненням до поневоленої Батьківщини та з закликом до допомоги їй, відкриває він Ювілейну Конференцію та бажає їй успіхів.

Посипались привіти від осередків в українській мові. Тут народжена молодь гордиться в своїх привітах надбаннями своїх відділів за двадцять останніх років існування МУН-у та обіцяє ще більш посилити працю. Ось зразковий привіт, який подібний до всіх інших: «Хвальна президіє, світла Ювілейна Конференціє! Й, як делегат Відділу МУН в Ст. Катерінс, Онт., маю велику приємність зложити ширший привіт в імені нашого відділу та побажати якнайкращих успіхів у нарадах так щоб вони вийшли на користь організації та на добро загальної української справи! Привіт говорять за себе.

Величавий бенкет був маніфестацією української справи для чужинців і показом своїх спроможностей та зразком для українських організацій як треба вести українську пропаганду серед чужинців. Доповіді на бенкеті таких визначних мужів, як лідера опозиції в парламенті та представника уряду з канадських офіційних кру-

кою, що я не з США. Подібних мандрівників є тисячі і завчене ним питання є тільки звичайною формальністю.

Канада — це кажуть відмінна околиця. Дехто з наших письменників порівнює збіжжє дани до наших українських, не диво, що тут наші переселенці змогли створити українські оселі: Києви, Львови та Перемишлі.

Торонто починає бути українською Меккою. Тут літом злігаються і новоприбулі, і старші, щоб зустрітись і обмінятись надбаннями української еміграції в США та Канаді. Цього року ці з'їзди успішно започаткували МУН-івці, чим ще більше піднесли значіння українського осередку в Торонті.

гів з однієї сторони, а проф. Юзика, П. Бакала з українських кіл, були власне цими чинниками, які засвідчили заслугу МУН-у в розбудові Канади та у спротиві російсько-большевицькому імперіалізму.

Святочна частина з привітаннями від інших організацій відбулась в неділю. Привіти від Української Національної Ради, від ОУН, від представників українських Церков, від усіх націоналістичних організацій на еміграції та від інших молодечих організацій Канади підкреслювали заслуги МУН та його гідно здобуте місце на шляху, який провадить до здобуття належного місця для України у вільному світі.

Полісові виступи гуртків самодіяльності осередків МУН-у, святковий церемоніал передання перехідного прапору для Намістон, широкомазовничі доповіді та перечислення досягнень за двадцять останніх років провідних членів та основоположників МУН-у заповняли триденну програму Ювілею.

Можна з певністю сказати, що МУН з новообраною Управою на чолі, ввійшовши в других двадцять років свого існування, ще більше розвивається і дібється ще кращих досягнень, чого редакція «Смолоскипу» йому якнайбільше бажає. Д. П-ий

Харків. У Харкові відчувається велику недостатку шкільних будинків. Майже всі школи працюють в три зміни. Харківська середньошкільна молодь не придержується дисциплінарних вимог. Напр. з одної тільки школи за порушення дисципліни викинено в першій половині шкільного року 57 учнів.

Київ. В Україні проводиться спеціальну анкету всіх комсомольців. Кожен член комсомолу має свою спеціальну «теку», яка складається з 22 питань. Між ін. є такі питання: Чи скромний? Чи розвезоний? Чи відповідає за свої поступки?

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді

Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — не обов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp .....
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:

Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:

S. W. Shewchuk, 78 Kensington Rd.
London W. 11.

Канада:

A. Kryworuchko
133 Balmoral Ave No Hamilton' Ont.
Німеччина:

Jaroslav Kaczmar

München 62, Postfach 34.

Бельгія:

Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne

Edition speciale de la

«Parole Ukrainienne»

3, rue Sabot, Paris 6^e

МОЇ КАЗКИ

(Фейлетон)

«Тато взяв Юрка на руки
І давав якісь науки...
Я не слухив, то й не знаю
І вам їх не повторюю...»

В. Радзкевич

(«Пригоди Юрчика Кучерявого»)

Я вже мабуть ізмавку негодяшнім вдавася: вредний, неслухняний, мерзотник. Скільки пригадую — пакостив, собак полохав, учителів перепривчався.

Хоч і кормили мене як нікого й у теплом до сну кляли, я виростав: сам собі голова! Вдаю — не знаю в кого записався, але з кожним днем ставав чим більше загонистий, незвичайний, справжній паливода... Згодом і батігом рукою махнувши: нехай життя його навчить, сам побачить, а зараз — ще дитина!

Одна, однісенька на все село була бабуня, якій я клонив голову. Не рісся вона мені; у вовнисті хустці срібне волосся носила, кийком роки підпирала. Вона це, одинока, полюбила мене, пустуна. Така вже була сердечна та мила! Захищала мене перед батьковою погрозою, рада неба для мене достати, похрипому завжди солодким угошала.

Вона й навчила мене розказувати казок, чудесних, зоряних. Бо бачила на своєму віку чимало, давно проминули часи пригадувала; частенько жалилась, утираючи сльозу, що років не завернути, як не завернути прудкої струї гірського потоку.

Ось я — погуляю вдень, лиха наворю, а вечором біжу до старої:

— Бабусю, голубко, розкажіть, будь ласка, казочку... Не іншу, а про заворожену царівну, про віщого лицаря, про його крилатого коня, про зліщу чарівницю та про водяника...

А бабуня розказує, рада мені й світові всьому, пряде слова, сплітає людські дороги, пронизує золотом і шастам. Я, зразу — забуваю збитки, поби ті шийки в сусідовій хаті, недоспілі яблука, перекинуту бочівку з квасом, подрпані на огорожі руки, забруджену горнилом сияточну сорочку.

Мені ввиждеться, немов я теж — відважний і кучерявий лицар, загартований на білі, незломний. Я — вбиваю зміїв, розчавлюю чоботом небезпек, почерез ліси й хуртовани прямую до сонця...

З того часу проминуло багато весел! Не скажу, щоб я змінився хоч у дечому. Правда, померла бабуня: розсипа-

Кіно в Україні

«СПІВАЄ УКРАЇНА»

З нагоди 300-ліття «возз'єднання» України з Росією, в Україні накручено новий документальний фільм «Співає Україна». Сценарій для картини написав Ф. Маківчук і Л. Гроха; режисери — В. Лапокиш і Т. Левчук. Зміст фільму:

Карта України. З різних сторін республіки направляються в Київ гурти молоді художньої самодіяльності. Серед гуртків — молоді робітничі, селянська, студентська. Ідуть драматичні колективи, ансамблі танців і пісні. В часі пісень, чи танцю, перед глядачем проходять на екрані картини українських ланів, містечок, наших сел, промислових центрів — місця, звідки прибули виконавці.

Мета фільму — показати «могутність» совєтської України і «дружбу народів». Тому й гурти самодіяльності виконують не тільки українські

танці і пісні, але й у першу чергу російські.

Виступи великих хорових колективів змінюються сольовими співами, дуетами, виступами музикантів, речитаторів, танцюристів, гімнастів. На екрані проходять перед очима глядача молодь Західної України і Донбасу, Закарпаття і Чорномор'я, Буковини.

Дивлячись на фільм, різко впадає в очі старання режисерів і сценаристів внести у фільм штучний совєтський патріотизм, що й проходить дуже штучно та неприродно.

Проте треба з признанням відмітити дійсно високу майстерність деяких молодих виконавців, які, нажаль, в умовах совєтщини не можуть своїм обов'язком виступити всіх своїх спроможностей та таланту.

В. Черненко

«Команда з нашої вулиці»

Вперше в СРСР появився фільм, присвячений патанню внутрішкільної праці по фізичному вихованню. Фільм випустила Київська кіностудія художніх фільмів. Сценарій Ю. Сотика, постановка А. Маслоука. Режисер — А. Бочаров, композитор — В. Рождественський.

Зміст фільму: міський піонерський табір з чудовим устаткуванням — палітйон, «хатина на курячих ніжках», «тихі» гри, читальня. Одного немає — спортової площі. В цей же час на подвір'ях домів, на вулицях ідуть гарячі здури між юними футболістами: випітає з брязкотом вікно в квартирі професора, розсміється різкий свисток міліціонера, який перериває хвилюючий матч команд «Зрив» і «Ураган», що відбувається на вулиці.

Дітям небаде де грати в футбол. Всюди їм забороняють, а в піонерському таборі немає місця. Єдиний вихід — вийти за місто на пустирі, де й закінчується цей матч. В часі змагань між

дітьми вирішує бійка. Мач тягнеться дві години. Діти забувають про втому. «Зрив», програвши, рішає зразу починати тренування. Фільм закінчується тим, що з ініціативи райкому комсомолу діти будують спортову площу, за містом на пустирі, яка згодом стане частиною піонерського табору. Після цього діти з радістю ідуть у табір.

У фільмі виведено цілий ряд цікавих персонажів, які характерні своєю типічністю. Деякі персонажі представлені дуже штучно, що підкреслила й совєтська критика. Чи не найбільш типічний піонерський Боря, якого слова переповнені патріотичними закликами і приказуючим тоном, в чому знаменито відбивається суть совєтського виховання молоді.

Назагал фільм цікавий, (поминаючи цілий ряд недотягнень, повторень) і в багатьох випадках повчальний. Перша частина є більш природна, життєва, тоді як друга, коли вміщується в акцію комсомол, — є типічно совєтською агіткою.

В. Ч-ко.

дось її срібне волосся по далеких ланах, спорохнівлий кийок подався перед роками.

Йй на зміну прийшов я: вредний, мерзотник, неслухняний ще й до сьогодні — вечорами передаю на свій лад казки старелької бабуні...

Остал Черешня

Підготовляються українські олімпійські ігрища в США

На спільній нараді представників молодечих організацій та спортових клубів ЗДА і Канади, які відбулися 5 лютого ц. р., покликано до життя Тимчасовий Підготовчий Комітет спортових ігрищ української молоді. Зараз після цього відбулась 26 лютого загальна нарада, на якій вибрано Діловий Комітет. Головою Комітету обрано В. Бакала, заступниками голови стають представники центральних організацій молоді та спортових клубів, що зголосяться до змагань.

Спорозуміння ігрищ — рішено вибрати всі українські центральні організації молоді та спортові клуби в ЗДА і Канаді. Для моральної і матеріальної піддержки ігрищ запрошено

українські громадські організації. Спортові ігрища передбачаються на літо 1955 р., 28. і 29. травня та 2. і 3. липня.

Діловий Комітет ігрищ звернувся зі спеціальним закликом до всієї української молоді, всіх організацій, клубів та секцій взяти участь в цих змаганнях, які мають винести нашу спортову силу та здібності в цих двох країнах.

Редакція «Смолоскипу» вітає зі своєї сторони цю надзвичайну ініціативу та сміливий почин українських спортовців та бажає Діловому Комітетові якнайкращих успіхів, а українським спортовцям добитись якнайкращих результатів.

ВЕЛИКИЙ КОНКУРС СМОЛОСКИПУ

Всім нашим конкурсантам!

Редакція «Смолоскипу» повідомляє всіх зацікавлених Передплатників і Читачів, що вона рішила дати змогу взяти участь в конкурсі всім Читачам і Передплатникам нашого журналу, які ще досі не надіслали розв'язок. Всі бажаючі мають ще змогу прислати розв'язки досі опублікованих загадок, найпізніше до 10. липня ц. р.

(4 пункти)

1. 000x000
2. 00x00
3. 00x00
4. 00x00
5. 000x000
6. 000x000
7. 000x000
8. 00x00
9. 00x00
10. 0000x0000

Букви, вставлені в рядки вертикально, дадуть слова такого значення:

1. Український письменник.
2. Допомагає в порозумінні.
3. Гурт людей.
4. Сприймається без застережень.
- 5... або зворот.
6. Старовинна назва Греції.
7. Місто у Франції.
8. Український письменник.
9. Чистий, як...
10. Країна в Європі.

Посередині горизонтально на місці «х» прочитаєте ім'я і прізвище відомого українського поета-революціонера.

Магічний квадрат

(1 пункт)

x x x x
x x x x
x x x x
x x x x

На місце «х» вставити відповідні букви, які дадуть слова такого значення: 1. Старовинний байкар. 2. Інакше: ноль. 3. Птах. 4. Грунт для хліборобської обробки.

ПОВІДОМЛЕННЯ

Повіdomляємо всіх наших Вш. Читачів, що з цим числом ми здержуємо дальшу висилку нашого журналу всім боржникам і всім людям низьких моральних вартостей, які протягом двох років одержували наш журнал, не вплативши на нього передплати, ані не відмовивши його.

Редакція «Смолоскипу»

СПОРТ В УКРАЇНІ

Від січня ц. р. в Україні відбуваються за наказом Москви змагання у різних ділянках спорту, присвячені 300-літтю «возз'єднання» України з Росією. Нижче наводимо кілька результатів.

Київ. В неділю 23. травня ц. р. відбулись у Києві всесоюзні спортові змагання присвячені 300-літтю «возз'єднання». На цих змаганнях киянка Н. Коняєва поліпшила свій світовий рекорд на 1,55 м., метнувши ратище на 55,11 м.

Симферопіль. В Україні відбулись багатоденні велосипедні перегони за чашу газети «Молодь України». Маршрут перегонів: Київ — Харків — Симферопіль — Київ, загальна відстань — 2,250 км. Участь брали велосипедисти «Спартак», «Динамо», «Буревісника», Будинку офіцерів — всього 11 команд. Кожна команда складається з шести чоловік.

Москва. У Москві перед тисячами глядачів мав жовто-синій прапор! На жаль, це нічого надзвичайного: кожна спортова команда в СССР має свій окремий прапор. Команда «Урожай» вибрала собі жовту і синю краски. На параді з нагоди «возз'єднання» в Москві українські спортовці команди «Урожай» несли свій жовто-синій прапор...

● Киянка М. Кузнецова встановила новий республіканський рекорд, метнувши стрілою на 14,91 м.

◆ Збірна команда України, в складі В. Кріпний, А. Сухоруковий, Г. Безбородовий, О. Кошелєвий, — поліпшила республіканський рекорд в естафетному бігу 4 x 100 м. на 0,6 сек. Спортовці пронесли естафету за 48,0 сек.

● Київська команда стрільців в складі: Зуєв, Фролов, Слуховський, Глушченко, Котлицький, установила новий республіканський рекорд України в стрільні, збивши з 300 точок — 252.

Львів. У Львові відбулись розгріп по фехтуванню, присвячені «возз'єднанню». В розгріп взяли участь всі ВУЗ-и Львова. Перше місце по рапирі зайняв Л. Карась, по еспадрону — Т. Рудницький (обидва — політехнічний інститут).

Чергове число «Смолоскипу»

В зв'язку з літніми вакаціями, наступне число «Смолоскипу» появиться в другій половині липня, як подвійне число за липень-серпень.

Paris

Париж

СМОЛОСКИЙ

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la jeunesse
ukrainienne

«SMOLOSKYR»

Journal of the Ukrainian
Youth

Ч. 7-8 (43-44)

Липень-серпень 1954

Рік 5

ВЛАДА ЗРАДИЛА МОЛОДЬ

Большевицька влада кинула в злидні тисячі молоді в Казахстані.

Все нові і нові, все більш тривожні вісті наспівають з Казахстану. Большевицька влада, мобілізуючи тисячі хлопців і дівчат на виїзд в Казахстан і Сибір, обіцяла їм якнайкраще влаштувати життя на нових, неосвоєних землях. Влада не додержала обіцянки! Влада обманула тисячі молоді. Вже минають місяці за місяцями, а умовини життя не кращають, а в багатьох випадках гіршають до нестерпності. Слово забирає молодь: вона втратила всякий страх, вона не думає про наслідки, вона знає: її черговий раз обманули, тому вона бо-

реться за своє людське право на життя, вона виступає проти влади, проти її міністрів, проти тих, які її вислали. Багатьох з-поміж молоді арештовують і вони пропадають без вісті. Утиск зростає ще більший спротив. Молодь відповідає на злидні і терор фактами — в неї немає жодного ентузіазму, вона не хоче йти на працю, перевиконувати норми. Сотні тракторів простоють цілими днями. Подивімось, що про стан на нових землях Казахстану пише сама большевицька преса. Тоді для кожного буде ясний образ.

НЕМАЄ ПОШТИ

«В степі Акмолинської обл., на цілину, приїхало 60 лис. молоді. Більшість з них працює в нових зернорадгоспах, далеко від заселених місцевостей. Нестерпливо ждуть юнаки й дівчата листів від родин і друзів.

«Однак листи в нові радгоспи приходять з великим запізненням. Ще в березні приїжджкі почали нарікати на зв'язкових, які задержували пошту в райцентрах, селищах, пристанційних конторах.

«...З усіх кінців комсомольські активісти повідомляють про поважні претензії носіопоселенців до робітників зв'язку...

«...Доплатні листи до сьогодні лежать в поштовому відділі, зв'язкові не старяться про їх доставку. Є випадки пропадань листів. Мене знайомі обвинувачують за мою мовчанку, буцімто я не відповідаю, а фактично я передше ніколи від них листів не доставав і кули вони дівають — не знаю...

«...Пошта нам доставляється тільки в тих випадках, коли директор радгоспу їде в райцентр. Нового відділу чи листоноші в нас немає... Газети доставляємо зразу за десять днів, і проти цього всі протестують...»

«Комс. Правда» ч. 131, 1954 р.

Лікарі їдуть рятувати хворих

«Недавно молодіжні газети Вірменії «Авангард» і «Сталінець» опублікували лист групи молодих механізаторів, які виїхали на освоєння цілих земель і залежаних земель в Павлодарську обл. Казахської РСР. Вони писали про

Говорять факти

«На поміч хліборобам Казахстану приїхало біля 50 тисяч молоді з інших республік...

«Далеко не всі первинні організації МТС і радгоспів стали активними, бойовими. Багато з них погано допомагають комуністам піднімати сили молоді на боротьбу за повне використання техніки, за високу якість, польових робіт. В Акмолинській обл., напр., від 10 до 20 травня простої тракторів становили 10414 тракторо-змін (!). Це рівнозначне, тому, що п'ятсот тракторів простояли десять днів (!!!). Де ж були комсомольські організації? (Ще так вони зацікавлені в підніманні цілини!)...

«Кузнецов, Дегуренко, Лемєнь і інші, які виступали на пленумі (на пленумі ЦК комсомолу Казахстану) розказували про каригільне відношення деяких комсомольських керівників до життєвих умов молодих новоприїжджених. В галатках і польових вагончиках часто брудно, непривільно. Щоб під-

стригтись, купити зубний порошок, коверту, папір, поштовий значок, — треба їхати за півсотні кілометрів. Багато бригад не дістають газет. Місяцями молодь не бачить кінофільмів.

«На пленумі гостро і справедливо критикували Міністерство торгівлі республіки (вони забувають, що вина не Казахстану а Москві!), Казпотребсоюз, Міністерство охорони здоров'я, Міністерство культури, Міністерство освіти, республіканський комітет по справах фізкультури і спорту за неуважне відношення до молоді, яка піднімає цілину. Вітмічається, що торговельні організації не прислуховуються до критики.»

На пленумі жорстоко критиковано ген. секретара ЦК комсомолу Казахстану Абдразакова (так як би це він був винен в усьому злі, а не Москва!), якого вищеплено, а на його місце назначено Дихова.

«Комс. Правда», ч. 135, 1954.

труднощі, які їм доводиться переборювати. Механізатори писали, що в їх районах прикро відчувається нестачу медичних працівників...

Зразу після цього листа у відділ кадрів Міністерства охорони здоров'я Вірменської РСР стали поступати заяви

молодих лікарів з проханням направити їх на цілиніні землі...

Першими зголосились: Г. Симонян, Г. Дургарян, М. Катарян, А. Антонян, С. Терехін, С. Петросян.

«Комс. Правда», ч. 130, 1954 р.

Відвага молоді і дисципліна влади

«В тракторну бригаду П. Овчиннікова приїхав завідувачий відділом кадрів Анатолій Єгоров.

— Вручаючи вам вімпел, — сказав Єгоров, — райком упевнений, що ви будете працювати ще краще.

Молоді трактористи кілька хвилин мовчали. Але пізніше зі свого місця піднявся Б. Гайдисhev.

— За довіря — спасибі, — сказав він. — Постараємося оправдати його. Тільки ми і райком просимо допомогти нам.

— В чому справа? — Єгоров витягнув блокнот (о, цей большевицький традиційний блокнот — Б. М.).

— Є у нас претензії до керівників колгоспу і МТС, — продовжував Гайдисhev. — Вчора, наприклад, пів дня трактори простояли. А чому? Із-за пустяка — води не було. І це не перший випадок.

— Ти про харчування скажи, — почувся чийсь голос.

— Скажу і про це. Тут наразі жодного порядку немає. Продуктами нас погано забезпечують. Кухарки цілий час змінюються. Ми вже не раз говорили про це голові. Не помогло. А тут ще МТС зарплату задержує. Сесь я і прошу райком — поцікавтесь цим...

...Одні нарікали на те, що МТС по-

гано допомагає молодим, без досвіду, трактористам, інші нарікали на керівників колгоспу і сільпо, які не дбають про щоденні потреби молодих механізаторів. Дехто відкрито признався (значить — розплакався — Б. М.): не вдержались перед першими труднощами, засумували, опустили руки, байдуже почали відноситись до справи (пасивний спротив — Б. М.)...

...В райкомі комсомолу було рішено, що кожний із членів візьме під свій догляд одну комсомольську організацію МТС і постійно буде стежити за нею (!)...

...Єгоров познайомився зі своєрідною формою боротьби за закріплення трудової дисципліни серед механізаторів. Вистачить кому небудь із трактористів записатись на зміну, небережно оглянути машину, як бригадир, або секретар комсомольської організації, збирає «в кружок», як тут називають, поближких комсомольців — і весь колектив кріпко пробирає вичовника (що за злочинець! — Б. М.). П'ять-сім хвилин звичайно триває таке імпровізоване зібрання. Але яку «нравственную зарядку» вона дає кожному!

«Комс. Правда», 140, 1954 р.

Б. М.

МОЛОДЬ В УКРАЇНІ

Коломия. В середній школі Косова навчається біля 500 учнів. При школі існують відомі в цілій області хоролий, танцювальний і драматичний гуртки.

Таганріг. В Таганрозі відкрито «університет культури» при райкомі комсомолу. За свою ціль «університет» ставить русифікацію і советизацію української молоді. В програмі сказано, що мета університету, м. і.: «прищепити молоді любов до російської музики, літератури, мистецтва».

Київ. Київський державний університет ім. Т. Шевченка випустив в цьому році понад тисячу спеціалістів: істориків, фізиків, математиків, біологів, хеміків, економістів, юристів.

На економічному факультеті 237 чоловік здали іспити на «відмінно», а 111 на «добре».

Запоріжжя. Учні 43-ої запорізької школи, яка знаходиться на острові Хортиця, на чолі з учителем історії В. С. Сосновським, зорганізували кілька екскурсій в історичні місця острова, де знайшли старовинні монети, глиняні козацькі ляльки, полковницьку булаву, кулі та інше.

Київ. При Київському політехнічному інституті існує студентський хор, який складається з 120 чоловік. До хору мають право належати тільки комсомольці. Диригент хору, Лілія А. Паталко, закінчила в 1948 р. Київську консерваторію. На мистецькому пере-

гляді з нагоди «возз'єднання» хор зайняв перше місце в Україні і був нагороджений спеціальною грамотою, Верховної Ради УРСР. Капеля веде також творчу роботу. Співаки творять свої пісні. Вони створили кантату «Студентська мрія». Студенти інституту І. Клітченко і О. Трест написали слова до пісні «Дзвени наша пісню», а В. Чубинський і О. Гитуленко написали до неї музику. В хорі є теж китайці, які навчаються в інституті.

Запоріжжя. В Запорізькому палаці культури створено клуб старшокласників. Рада клубу планує відбудувати школи на Хортиці і в державний запорізький «Асканія нова».

Рівне. В гуртках Рівенського відділу малої залізничної дороги навчається понад 600 учнів з Рівного й Здолбунів. Вони засвоюють спеціальності паровозних машиністів, кочегарів, працівників служби руху й доріг. В часі літніх ваканцій передається у розпорядження гуртків малу рівненську залізницю, де вони організують працю і керівництво.

Москва. ЦК комсомолу поставив перед комсомольськими організаціями в цьому році два «бойові» завдання: мобілізувати молодь на виїзд в Сибір і Казахстан і цілісне виключення молоді в заготовку кормів, проведення дебриду за кормовими культурами і будівництво сільських будов. Коли перше завдання виконується під цілковитим примусом всіх органів влади, то друге молодь сприймає з цілковитою пасивністю і незацікавленістю. Тоді ЦК комсомолу був примушений проголосити 19 червня н. р. всесоюзні змагання районних комсомольських організацій по заготівлі кормів. В нагороду призначено:

20 перших, 50 других і 30 третіх нагород. Річ ясна, нагороди дістане не молодь, а районні комітети комсомолу. Між ними є легкові автомобілі «Москвич», мотоцикли з коляскою, радіоапарати.

Знаменитий конкурс — вираші дістатимуть керівники райкомів, щоб мали на чому ганятись за виконанням норм...

С М О Л О С К И П

Ж у р н а л у к р а ї н с ь к о ї м о л о д і
Ч 7-8 (43-44) Липень-серпень 1954 Рік 5

УЧІТЕСЬ !

Перед нами оголошення ЦЕСУС-у такого змісту:

ЗГОЛОШУЙТЕСЬ НА СТУДІЇ!

«...сіх, хто має бажання студіювати на чужинецьких високих школах — асольвенти середніх шкіл, особи, які перервали і не докінчили студії, старші і молоді — зголошуйтеся за інформаціями про студійні можливості. Подавайте крім адреси, Ваш стан освіти, вік і студійне зацікавлення. Точні інформації про можливості студіювати та про одержання стипендій уділить Вам відділ Студій і Суспільної Опіки ЦЕСУС-у у співпраці з КоДУС-ом, узглядаючи Ваші особисті дані. Повідомте про це своїх знайомих!»

Друзі! ЦЕСУС і КоДУС відкриває перед Вами нові шляхи в науку. Всі Ви, які закінчили середню освіту, почерез постійні заходи цих двох заслужених перед українським студентством інституцій, маєте змогу навчатись на одній з європейських високих шкіл, бути забезпеченими гуртожитками і стипендією. Подумайте: перед Вами нагода, яка може цілком змінити зміст Вашого життя. Нагода, якої може ніколи більше в житті не буде мати.

Розсудіть: скільки наших друзів в Україні хотіло б студіювати, але ворог не дає їм змоги, висилаючи тисячі підлітків з початковою освітою в трудові батальйони ФЗН чи освоювати нові землі в Сибірі й Казахстані.

До Вас наше слово. До Вас всіх з закінченою середньою освітою: знайте — втрачений безслідно Ваш час на чужині є злочином супроти українського народу й супроти наших братів в Україні, які живуть і вчаться в десятках разів тяжчих умовах, як ми.

Не будьте чорноробами на чужих заводах, фабриках, в шахтах!

Ідіть в науку! Завтра Україна буде Вас потребувати, буде потребувати Вашого знання!

Всі ближчі в цій справі інформації кожноразово готова Вам уділити Редакція «Смолоскипу».

Олег Ольжич

О, вір у відваги ясне багаття
І скинеш як порвану лаху.
І слабість, і сумнів, і марність
життя,

Коли ти не відаєш страху.

І так тебе хміль наливає ущерб,
І так опановує тіло,

Що входить твоя упокорена

жмерть,
Як служка бентежно — несміло.

Чомусь не можна писати про Ольжича так, як про людей, що відійшли вже й не повернуться. Або, як про тих, що треба їх згадувати, щоб відтворити знову їхню постать у пам'яті й прикликати до живих.

Писати про Ольжича незвичайно важко. Може тому, що коли розкрити одну з нечислених малих збірок його поезій, зразу ж, від першого прочитаного слова, видається, що сам їх Автор стоїть біля нас, що слідує за кожним нашим рухом, за нашим власним сумлінням. Бо він не тільки поет, але один з провідників націоналістичної молоді, що виховував її своїм власним приміром, своєю відданістю ідеї, незламністю характеру.

«Підзамча» — третя й остання з черги збірок О. Ольжича. В ній немає ні тої боевої тематики, ні здавалося б запалу, який виявляв поет у своїх попередніх збірках. Але є зрілість і рівновага людини, яка не наважиться після прийняття Святого Причасття стає назустріч смерті спокійно й відважно. Вона бачить широкі обрії та красу дрібних ре-

чей, вона знаходить зрілість в кожному образі, в якому відзеркалюється її власна задумана зрілість. Ще тільки часом тут і там пробивається дійсний вогонь, що нуртує в душі, горить, але вже не для себе, а готовий спалахнути для інших.

Про це говорить виразно поет строфами «Муки Св. Катерини»:

При стовпі у темному притворі
У похмурій келії своїй
Б'юся я в безвихідному горі:
Як би можна полегчити їй.

Збірка «Підзамча» говорить про те, що Ольжич дійшов до точки, коли душа досягнула повну рівновагу та готова піти на найважчий іспит. Бо що такий іспит доведеться прожити, поетові було зовсім вже ясно.

Дні, що прийдуть, дні, що ідуть
Луки
Розкритим небом, згубою експло-
зій,

На них долоня зрілої руки,
що ствердила й захолола на
морозі.

Зрілість Поета-Боевика дає цей спокій, в якому можна вже глядіти на все інше, милуватися красою поодиноких образів, в яких душа знаходить свій відпочинок, як перед змагом. І чому не писати б Ольжичові про «Яблуно на горі», «Сонну Венус», «Порцеляну», «Порош», коли однаково в них мудрість «Пророка», що звучить так повно в безіменному вірші:

Воно дощем спадає золотим
Тобі на серце, — і життя щоденне
Здається сном, палацом — твоїм
дім.

І кожне діло є благословенне.
І враз не стане. Курава дорог
Встає до сонця, і чорніє лик

твій...
Земля широка. Мудрий в небі
Бог.

І серце людське — мужне і
велике.

Про О. Ольжича було сказано багато, як про боевика, людину, науковця та поета, що у вільних від революційної праці хвиликах находив затишшя та черпав силу в рядках поетичного слова. Бо як виказалось, поезія для деяких

Портрет Ольжича

Я Вас не бачив ніколи,
Тільки образ Ваш на стіні —
Вираз гострий і ясночолый
І уважні очі ясні.

Колівалась гартована мова —
...Науковець, вояк і поет...
Ваші вчинки і Ваше слово...
І німий, незабутній портрет...

Ви летіли в козацькому герці...
Ваше гостре перо — багнет
Я Вас ношу десь в кутику серця,
Ваше слово і Ваш портрет.

Всеволод Різдявський

сучасників нашої доби була не зви-
чайним марнуванням часу, але тим
рівноважником і хвилинами внут-
рішньої застанови, коли діла важи-
лося власним сумлінням та почут-
тям краси.

Остання війна, що прорідила так
сильно українські націоналістичні
ряди, виринаючи з них безжалісно
провідників, була рівночасно для
багатьох з них Великим Іспитом.

Залишилися крім діл, — співучас-
ники діл: строфи поезій, що дають
тверде свідчення про тих, що їх то-
ді писали. Про їх ковану мужність
та зрівноважену зрілість. Бо їхній
героїзм вийшов вже поза римові
рядки.

М. Калитовська
(Париж, Франція)

ТОРГІВЦІ «ЧУЖИМ» ЖИТТЯМ

Скільки разів заходжу в кіно,
або театр, мій погляд зустрічається
обов'язково зі зніцями молодої
чепурної дівчини, яка з точністю
автомата та з неочеркненою усміш-
кою на обличчі, передає мені, враз
із квитком, решту з п'ятсот-фран-
кового банкноту.

Мені завжди жаль тієї дівчини...
Її праця, хоч і одноманітна, не така
вже важка; дівчина не зраджує
втоми.

Моє співчуття для продавчині
квитків має куди глибші причини:
мені жаль цієї дівчини, бо вона, ра-

ди свого прожитку, продає, чи кра-
ще випозичає на короткий час, дві
-три години, життя інших людей,
недільних, уявних.

Людине враження постає в мій
душі, коли я купую книжку. Мені
видається тоді, що якесь людське
життя продають для користування
чужої людини, в цьому випадку —
мені. Хоч книгар наскрізь байдуж-
ий, я бережусь, щоб не прозradi-
ти могого стурбування: плачу й з
книжкою — людським життям, за-
позиченим — під пахвою якнайско-
ріше віддаючись у гущу випадко-
вих прохожих.

***

В нашому, двадцятому столітті,
яке прямує до точного визначення
фахів та професій, т. зв. «торгівці
чужим життям» здобувають собі
теж право громадянства. Їх — «тор-
гівців чужим життям» — можна ба-
чити в їхніх просторах крамниць,
за заготованим віконцем каси; пе-
ред ними, на столі, нагромаджено
оагато всякого паперу, головне —
банкових векселів, квитків і бонів.
Вони звичайно не зацікавлені в
нічому іншому, тільки в бухгал-
терстві, в багатоповерхових колон-
ках каліграфованих чисел, в своє-
рідному віршоробстві, замкненому
невідклично між нулем і дев'ят-
кою.

Ці «торговці» перевищили на ба-
гато Фавста та Чічікова! Вчений н¹
мецький професор, розчарований у
дослідах, продав був, свого часу,
свою власну душу; Гоголівський
герой — Чічіков — торгував чужи-
ми, але теж помершими душами...
Натомість новітні лихварі заходи-
лись торгувати таки живими люд-
ми, а продають душі ніколи нена-
роджених.

Підозріваю, що ви думаєте про
торгівців невідьниками, як колись
водилось у наших предків... Ні, в
нашому столітті такі ніде вже не
живуть; наші гуманітарні кличі й
всесвітня поліція давно вже їх зни-
щили! Продавці, про яких тут гово-
рю, — люди поважані й честелюби-
ві; вони не брудять рук, вони зай-
маються ділом дозволенім!

Ще одне, мале вияснення: Хоч
нам воно так видається, не всі лю-
ди живуть насправді... Абсолютно
не парадокс і не глум! Наприклад,
для вас, що замешкуєте Париж,
якийсь громадянин Нью-Йорку, чи
Сіднею являється тільки почерез
туман, немов у сні: він існує на під-
ставі загально прийнятих ствер-
джень, але для вас особисто — він

ПАМ'ЯТІ ГАННИ В. СОВАЧЕВОЇ

Як боляче було довідатись про
смерть Ганни Совачевої. В першо-
му моменті прямо не хотілось віри-
ти, що людина такого вічно полу-
м'яного горіння, людина такої сили
воли, постійної боротьби з трудно-
щами, людина, яка завжди вірила
в життя, що ця така близька нам
жінка відійшла від нас назавжди.

Скільки теплих, незабутніх на ці
ле життя споминів в'яжуться в нас
з Ганною Совачевою. Вони для нас
ще більш цінні, ще більш дорогі,
бо Ганна Совачева не була такою,
як мільйони інших жінок. Вона
належала до грона вибраних оди-
ниць. Людина в неї чистої мате-
ринської теплоти з хрустальним
характером — позначають її ціле
життя.

Після першої розмови з Нею, ви
відчували якийсь підсвідомий по-
тяг до цієї жінки, якесь синівське
прив'язання. Раз познайомившись
з нею, ви не могли не відчувати її,
коли тільки була на це змога.

В своїй невеличкій кімнаті на рю
Ганье Гю в Парижі вона завжди
вас зустрічала з тією ж вічно горі-
ючою теплотою і з материнською
усмішкою на обличчі. І скоро на-
в'язувалась розмова, не штучна, не
вимушена, а проста, на звичайній
мові, така якою може говорити «по
серцях» людина з людиною. Її ціка-
вив театр, її цікавила література,
вона не відставала від жіночого
зорованого життя, її цікавили
справи молоді і... ваше здоров'я.

Вона з захопленням розказувала
вам про свого великого родича Ми-
колу Міхновського, про Симона
Петлюру, про Визвольні Змагання,
яких вона була активно учасни-
цею, про свого чоловіка сл. п. ліка-
ря Совачева, про «чотирикутник

смерти», а пізніше про працю в те-
атрі, про її перебування в Західній
Україні, про зустрічі з молоддю.

Ні, Ганни Совачевої не можна ні-
коли забути. З болем, зі страчним
болем ми довідалися про те, що її
не стало між нами.

***

Ми, молоді, багато завдячуємо сл.
п. Ганні Совачевій. Читачі «Смоло-
скипу» завдячують їй спомини про
М. Міхновського і вперше публіко-
вані на сторінках нашого журналу
— його унікальні фотографії.

Ганна Совачева залишила по со-
бі спомини, які охоплюють майже
ціле її життя. Хочемо вірити, що
українське зорганізоване жіноцтво
доложить усіх зусиль, щоб широкі
кола української молоді мали змо-
гу познайомитись з ними. Життя
сл. п. Г. Совачевої повинен знати
кожний українець і зокрема кожна
дівчина і кожний юнак. Життя її
може послужити для не одного з
нас за зразок, як можна жити, пра-
цювати й боротись. І в боротьбі не
знати ні втоми, ні перешкод.

Боляче, коли згадаєш, що люди-
ни з такими високими моральни-
ми вартостями, з таким палким сво-
єю любов'ю до України серцем, не
стало між нами.

Хай її світла постать стане зраз-
ком для нас, а її материнська лю-
бов молодого покоління ще більше
додасть нам сили в праці і бороть-
бі.

О. Зінкевич

За здорові основи виховання

(стаття дискусійна)

В останньому часі помічається в пресі наголошування, а подекуди і спроби розв'язати проблему молоді в національному дусі і вдержання її в наших рядах. Ця проблема є настільки важливою, що її повинні мати на увазі не тільки ті, що є відповідальні за виховання молоді. Її повинен мати на увазі весь наш загаль. Не вистачить споряджена поява кількох випадкових статей в пресі, присвячених цій справі, щоб її залишити опісля знов в спокої на довгий час.

Поки прийти до дискусії над справа-

не живе, бо не має тіла, тобто будь-якої конкретної форми. (Він набере такої щойно, коли ви обидва зустрінетесь і познайомитесь один з одним.)

Так ось, новітні «торгівці чужим життям» зображують такого недійсного, або існуючого тільки почерез туман громадянина й, звівши його життя до обмеженої кількості сторінок, чи кількадесятих сторінок, чи кінематографічного сценарія, продають його в мільйонових накладках — по примірнику вам, мені й кожному іншому, що знаходить у кишені вільний гріш.

Бо життя є для кожного своїм самотітом, про вартість якого довідуємося завжди запізно... Час безпину відлічує хвилини й дні, чи ж, отже, не самотіством є «жити чужим життям», а своє нівечити роздумно? Вся небезпека та злочин «торгівців чужим життям» полягає в тому, що продаючи так дешево «чуже» життя, вони відбирають нам бажання і потребу жити своїм. Запозичення «чужого» починає вистачати й «щасливий» покупець змінюється поволи в тін, в істоту, яка існує тільки фізично.

«Торгівці чужим життям» всміхаються з-поза заграбованого віконця, вклоняються вам, коли подасте банкноти, а в колонках товстої касової книги вписують ще одну позицію. Закривши крамницю, вони робитимуть облік, бо їхнє життя теж не їхнє — до самої смерті заплутане в чергах сухорлявих і череватих чисел...

А мені безустанно ввижається молода дівчина, що продає квитки в кіно, чи в театр; мені незмірно жаль її! Жаль, бо вона, хоч і несвідома, торгує «чужим життям»...

ІРС

ми молоді, необхідно провести певну сегрегацію в поняттях про молодість. Це є необхідно тому, що з огляду на важливість проблеми до дискусії над нею забираються дуже часто люди випадкові, не вносячи ні більше світла, ні розв'язки.

Пишучи про справи молоді, дуже часто перемішується найосновніші поняття. А не можна ж змішувати справи виховання дітей в шкільному віці, чи у віці початкової школи, із проблематикою студентської молоді, чи її ровесників з-поза школи. Тут необхідно є провести певні границі і спрещувати поняття, щоб улегшити студію молодечої проблематики.

Дітей у дошкільному віці і у віці початкової школи можна б віднести, на нашу думку, до одної групи тому, що в цих двох віках знаходимо багато спільного в дитячих зацікавленнях. Не тим більше можливе з огляду на наш еміграційний стан і незavidність наших виховних засобів. Основну роль у вихованні цієї групи молоді грали і гратимуть батьки. Не зважаючи на те, що діти вчашають до школи і там знаходяться більшу частину дня, все таки їх прив'язання до батьків є вдаряюче і його не можна заперечувати. Виключно від батьків залежатиме, чи їхній син чи їхня дочка говоритимуть по-українському, чи вони шануватимуть своє середовище, з якого вони походять, чи вони любитимуть українське минуле, чи вони житимуть біз'єю українського майбутнього, чи вони це все пропагуватимуть довкола себе, одним словом — від батьків залежить чи їхні діти матимуть в собі здорову українську душу. Батьки не повинні ні на мить забувати, що в цьому віці діти стараються у всьому копіювати своїх батьків.

Зацікавлення молоді, починаючи від п'яти років життя, є інше і тому критерій підходу до неї також повинен цілком різнитися від попереднього. В цьому віці молодість вже виривається до певної міри з орбіти впливу своїх батьків (хочемо ми того чи не хочемо). Вона починає дивитись іншими очима на своє оточення як досі, починає їм цікавитись, легко асимілювати з нього все. Її імпульс (а дуже часто її імпульс не все те, що є позитивне!) і тут виразніше як деінде помітимо вплив попереднього батьківського виховання. Даліше формування молодечої душі вже продовжуватиме суспільство у повному розумінні цього слова, і саме це «формування»

заставляє нас насторожитись і приміняти якісь заходи в напрямку зменшення його впливу. Заслугує на відзначення факт, що публічна опінія майже всього світу б'є на сполох, приглядаючись ближче всім справам виховання молоді.

Треба мати на увазі, що наша молодість, перебуваючи в різних державах, вчашаючи до місцевих шкіл, чи просто перебуваючи в контакті з місцевою молоддю, — входить в її склад, становить її частину. Вплив оточення не помітитесь, якщо не приглянутись йому уважніше.

Деякі голоси твердять, що основну вину за звихнення здорових принципів у вихованні поносять війна. Після переживання безпосереднього бомбардування, ненормального життя, боротьби, невпевненості свого завтра — приходять, звичайно, відпруження, а з ним і всі його наслідки. Це твердження справдувало б себе до певної міри, коли б звихнення бачилось тільки і тільки у самої молоді. Однак, на жаль, так не є! Пригляньтесь з більшою увагою, до щоденного життя і ви побачите, що ганірена аморальності, розпусти і найрізноманітніших збочень охопила в свої обійми глибокі прошарки сучасного суспільства і намагається захопити й молодість.

Глибокий розклад підтверджують сучасні фільми, афіші, різноманітні спектаклі, преса й література. Скільки побачите сьогодні здорових і правильних формуючих фільмів? Мені пригадується в цій хвилині один фільм «Я мав п'ять синів», якого я бачив тому шість років. Чудовий фільм! Що за родинне тепло, батьківська і синівська любов панує в цьому фільмі. Але сьогодні цей фільм є вже старий і «не модний». Якщо є ще кілька добрих фільмів, то вони є тільки рідкістю в існуючих залах. Темою сьогоднішніх фільмів сценаристи ставлять кавар'яні бійки, найтемніші інтриги або мілку вуличну любов, що приводить її героїв до покінчення з життям або глибокої моральної депресії у кращому випадку. А фільм є ж одним із масових засобів виховування і формування! Киньте оком на ексцентричні афіші: чим мілкіший буде їх зміст і простацьке представлення тим більше вони вважатимуться цікавими і притягуючими.

Так само представляється справа з пресою і літературою. На пальцях однієї руки можна порахувати сьогодні

в любій державі видавництва, що займаються видаванням дитячої літератури і література для молоді. Та й вони не знають повного розквіту, а тільки животіння. Вся преса світу, крім скандинавської, приносить щоденно повідомлення про злочини, — найчастіше крадіж і вбивства, — поповнені малолітнім і в цій же самій пресі на другій сторінці знайдете захвалювання фільмів, що формуватимуть в рядах молоді нових adeptів подібних або й ще гірших злочинів. Вийдіть на перший ліпший бульвар вашого міста й попросіть в кіоску дитячий журнал — вам подадуть звичай кельорових сторінок, на яких ви побачите джуджіву боротьбу, стрілянину в плечі і, в кращому випадку, бокс.

Впаде напевно заввага, що дають таке тому, що читачі цього вимагають, Ні! Зло не є в тому, що читачі цього вимагають, а в тому, що не дають іншого, чи властивіше в тому, що не виявлено найменшої боротьби з примуванням по лінії найменшого спротиву.

Поцікавтеся і підійть ось за цією групою молодих людей, що безжурно прямують в напрямку «студентського» бару. В середині, один з них приміщується біля «автомата» і, кинувши монету, починає грати. В грі, розходиться маневрувати металевими кульками і «вибити» якнайбільше число. Очі спрямовані на світляні числа і зигзагуватий рух кульки. До зигзагувато-го руху кульки долучується такий же само «зигзагуватий» звук джазу, що з другого автомата напівняє ціле приміщення і виривається ген на вулицю. Цей зигзагуватий рух кульки і звуку є образом нашої доби. Вони переслідують молоді людину, поножують її увагу, абсорбують її в цілості. Цей самий звук тягне молоді до «каво», що наповнені по береги, викликають в заплізнених огірчення: справді важко сьогодні зйти до середини. В сучасний момент питання, чи радше важка проблема, стає в іншій формі: Як звідти вийти?

Школа також змінила сілковито своє «обличчя», вона не має тих рамок, що вона їх мала перед двадцятьма роками. Це торкається зокрема інтернатів при ліцеях. Раніше молоді також бунтувалася проти «ригористичних» приписів бурей, але їх шанувала. Сьогодні вона не бунтується проти них — вона не звертає на них ніякої уваги. Відповідальні за порядок дивляться на це «через пальці».

Недавно нам прийшлося читати у французькій пресі вістку, яка інформувала, що в одному ліцеї провадилися торги пістолями. Коли один син — молодий гімназист — проговорився пе-

Студенти Київського Будівельного Інституту

В ці дні аудиторії і коридори Київського будівельного інституту виглядають ще більш простірними: всюди незвичайна тиша. Можна подумати, що бурхливе студентське життя тимчасово замерло. Але це тільки зовнішнє враження: саме тепер наш колектив переживає найбільш напружений і складний стан. Дві тисячі студентів чотирьох факультетів інституту складають іспити.

У відмінні від попередніх років в інституті ставиться великі вимоги до практичних зайнять студентів. Тепер вже немає таких випадків, коли студент, який одержав відмінну оцінку по спеціальному предмету, тільки теоретично представляв собі працю бетонономішалки.

Коли в минулі роки катедри технології будівельного відділу тільки розпрацьовували і освоювали поточно-роздільний метод комплексного будівництва, то тепер цей метод став основним в учбових програмах Київського будівельного інституту.

За останній рік лабораторії Інституту збагатились новими будівельними техніками. Нав'язано контакти студентських наукових гуртків з будівництвами. Молоді аспіранти Канюка, Чемякін, в співпраці з робітниками-будівельниками створили нову вібропресувальну шпакатурну машину. Групи студентів Інституту побували на будівництві Кахівської ГЕС, де вони вперше примінили для бетонних робіт

рет батьком про ці гурти, то батько справді поцікавився. Бо сказав синові: «...Справді цікава історія. Постарайся купити бачок для мене». Коментарі — хіба зайві.

В цій статті ми торкнутися в загальних рисах умовин, в яких виростає сучасна молоді майже в цілому світі. Вони, ці умовини, не можуть не зробити впливу і на українську молоді, яка має можливості користати з усіх «благ» сучасного виховання. У черговій статті ми порушимо відносини, що панують в українському світі і їх вплив на виховання української молоді.

Борис Чайка
(Таоріно, Італія)

місцеві мілкі піски. Цей метод розпрацьовував професор Інституту — Кириченко.

Перші іспити в цьому ВУЗ-і свідчать про те, що студенти в цьому році здобули глибокі знання. За перших сімнадцять днів понад 90% студентів здали іспити на «добре» і «відмінно». На факультеті міського будівництва і господарства у більшості студентів по явилися п'ятки і чвірки. Кращі оцінки одержали І. Лавриненко, К. Семенченко, Ю. Фабрикантов, Н. Биченева, В. Угрюмов і багато інших.

Студенти, які краще встигають, організують для своїх товаришів, консультантів з математики, технології будівельного виробництва і відпорності матеріалів.

В одній з груп четвёртого курсу архітектурного факультету стався такий випадок: комсомолки — Саніна, Гіба, Коваленко — старалися покористуватися на іспитах раніше підготованими шпаргалками. Цей факт нароби багато шуму: було скликано комсомольське зібрання, на якому «бурно» дискутовано справу принципності, чесності, правдивості й навіть донощництва...

В ресторанах і їдальнях, де харчуються студенти Інституту, подавали дуже погані обіди. Тепер ніби, на прохання студентів, керівництво цих ресторанів мало поліпшити харчування.

Юрій Цапко, голова культурного комітету неодноразово організував екскурсії пароплавром по Дніпрі, різні прогульки, культпоходи на гастрольні виступи малого театру.

Студенти Інституту М. Акуленко, В. Ткаченко, Є. Кириченко, Б. Борзаковський і інші, добились великих успіхів в академічному веслуванні, республіканського значення. Колектив веслярів Інституту зайняв перше місце на змаганнях ВУЗ-ів Києва, а дві команди дістали право обстоювати честь республіки.

В. Тутевич

(«Комс. Правда», ч. 140, 1954 р.)

Американське студентство

Блискавичний зворот від Москви та російсько-комуністичного імперіалізму не залишив позаду й американського студентства. Сьогодні вже не є новиною для студента, як і для американського політика, що Москва є загрозою і Америці, якщо їй не буде ставитись відповідної відсічі. Однак розвиток подій в студентському житті був цікавий.

В 1946 р. американська студентська делегація в числі 25 осіб (студентів з різних університетів ЗДА) вернулася з Праги, зі світового студентського конгресу, — задоволення, що нарешті після війни студентство цілого світу спромоглося свobodно погодити всі болючі питання, та навіть вибрати одностійно центральною управи і знайти «вільновідний» для неї осідок — Прагу.

Американська делегація мала особливо чого бути «задоволеною», бо ж містоголовою було обрано американця, і що, чи не найважливіше, — приязно провела час з радянськими студентами. Так заступником створеного МСС (Міжнародний Студентський Союз) обрано тоді Г. Гольмана, студента з Нью Йорку. І що ще більше було потрібно тоді американцям?

Тоді ще «рашенки» були приятелями, а американська делегація навіть і не чулась тоді, що комуністи вже охопили своїми впливами цілий світовий студентський рух.

Сьогодні цьому питанню присвячують багато уваги і більшість приходить до висновку, що причиною не було тільки те, що делегація не визнавалась ще в політиці Москви, але й те, що американська делегація була незорганізована. Це був вілний вибір студентів з різних університетів. Також тоді ще не було жодної студентської організації в ЗДА, яку вони репрезентували б. В іншому випадку американці мають свій гордий потяг перебирати в свої руки важніші позиції та мати вплив на них.

Після повороту з Праги, делегати побачили, що студентський міжнародний рух почав розвиватись і для участі в ньому потрібно організованості в першу чергу — американського студентства, тому то делегація дала початок до скликання загальноамериканської студентської конференції в грудні 1946 р. На конференцію прибуло біля 500 представників від 300 університетів і коледжів.

Конференція підкреснула потребу організації студентської централі, та вибрала комісію для підготовки основуючого з'їзду, який мав би за завдання надати форму цій організації.

Основуючий з'їзд літом 1947 р., який відбувся при університеті в Мадисон (Вісконсин) з участю делегатів від 350 університетів і коледжів затвердив підготовлений ще передтим статут організації та надав їй назву Юнітед Стейтс Нешенел Асоційейшен — ЮСНА. На олікуна організації запрошено Гарольда Стаасена, теперішнього члена кабінету президента Айзенгауера.

ЮСНА стала автоматично репрезентантом американського студентства перед Конгресом, в ЮНЕСКО, в МСС. Осідок централі вибрано в Мадисон, а філії її створено по всій країні за регіональним та локальним поділом (не за стейтами).

Вже в початках студентська централі разом зі своїми філіями виказалась активністю. Особливо спричинились до цього ветерани війни, які повернулись з різних сторін світу, де мали можливість приглянутись до студентського руху інших країн.

Почався час відвороту від Москви. В Європі пороблено заходи в напрямку організування нової світової централі студентства. Американське студентство поділилось за і проти. Група противників змагалась організувати нову централю та підтримувати МСС, почала робити заходи для створення нової організації в ЗДА, щоб тим самим замилити очі загатові і в рамках новоствореної організації в'язатись з МСС.

З цією метою прокомуністичні елементи скликали в 1952 р. з'їзд у тому ж Мадисон, де колись постала ЮСНА. З'їзд був для нас цікавий тим, що він дав змогу побачити, як далеко зайшла здорова думка в ряди американського студентства.

З'їзд очолював згадуваний вже заступник президента МСС. Місцева преса назвала цей з'їзд комуністичним, а делегатів сталінцями. Дійсно так було. Організатори робили підготовку таємно. Не запрошено ні пресу, ні представників від місцевого університету. А найбільш хитрий підступ був той, що робили все це під кличем свободи розвитку студій, заборони расового переслідування та допущення чорних студентів до всіх університетів. Під

цим плащидком вдалось їм стягнути не тільки студентів-негрів, але й лібералів з університету в Чикаго.

Однак сталося так, як і можна було передбачити. Вже першого дня ліберали закинули з'їзд, заявляючи, що він має комуністичну закраску. А коли представники-негри, побачили, що їхнє питання не поставлено навіть на денний порядок, — заявили, що беруть участь тільки як обсерватори. Народи збодились до того, щоб створити організацію, яка мала б перейняти функцію ЮСНА та зберегти співпрацю з МСС.

Після відходу біля 20 делегатів, з'їзд не тільки що не здійснив своїх цілей, але також не мав змоги створити комісії, які могли б підготувати, як в минулому, подібний з'їзд. Основною проблемою було погодження справ з делегатами з Чикаго, які мали стати ядром організації. Однак до сьогодні цього не зроблено.

Після цього з'їзду місцева і університетська преса засудила організаторів, їх тактику і комуністичні цілі до яких вони стреміли. Це був перший прояв, в якому американські студенти поставились так вороже до всіх питань, які мали червону закраску.

Від того часу було багато спроб зод бути впливові в студентських колах різними прихильниками комунізму, особливо деякими американськими студентами, які брали участь в з'їзді молоді в Берліні та яких потім возили по Україні й Росії. Однак їхня доля була сумна, бо вони зустрілись зі сильним спором, а також втратили не тільки становище при університетах, але й були виключені з них. Як приклад можна згадати редактора студентського часопису при університеті в Чикаго («Юніверсіті оф Чикаго»), якого виключили з редакції і з університету.

Як тільки появляється хтось з доповіддю про комунізм, про країни за залізною заслоною, — він стягає крім студентів з тих країн, також сотні американського студентства, яке не менше громить його, як і перші. Цікаво також, що своєрідний студентський уряд при університеті не дозволяє навіть на подібні доповіді, якщо після них не передбачена дискусія.

Треба з приємністю відмітити, що американське студентство не залишилось позаду в акції проти комунізму.

Д. П.

(Мадисон, ЗДА)

Чергова стаття:

«Американські університети».

ВЕЛИКИЙ КОНКУРС «СМОЛОСКИПУ»

Повідомляємо всіх наших Шановних Конкурсантів, що 15. липня 1954 р. Редакція «Смолоскипу» провела обчислення пунктів надісланих розв'язок і в присутності журі в складі: І. Сілецький — голова, та А. Кобилко і О. Зінкевич — члени, провела розгріг нагород. Нижче містимо розв'язки всіх опублікованих загадок та вислід конкурсу.

«Смолоскип» ч. 2(38), 1954 р.
(5 пунктів)

Розв'язка: «Смолоскип журнал української молоді».

Ключ до розв'язки: 1. Жупан, 2. Ліра, 3. Килими, 4. Ідь, 5. Слон.

«Смолоскип» ч. 4(40), 1954 р.

Хрестівка ч. 1, 10 пунктів.

(помилково було подано — 5 пунктів).

Розв'язка: Горизонтально — 2. Каїро, 4. Марат, 5. Манган, 6. Ган, 7. Магатма, 9. Діброва, 11. Кара, 12. Панама, 13. Лява, 15. Пані, 16. Маніла, 17. Декада, 18. Табак, 19. Балтик, 21. Тамара, 22. Мара, 23. Ліра, 24. Торпеда, 26. Аутобан, 27. Табір, 29. Галя, 30. Маляга.

Вертикально: 1. Дюї, 2. Карат, 3. Роман, 4. Мама, 6. Ганді, 7. Мара, 8. Анна, 10. Валя, 11. Канібал, 12. Палата, 13. Ля, 14. Ватага, 19. Вал, 20. Тиктор, 22. Маляр, 23. Лібан, 25. Дата, 26. Ауля, 28. Бірма, 29. Гага, 31. Лябор.

Хрестівка ч. 2, 5 пунктів.

Хрестівка: Горизонтально — 1. Каїро, 4. Карпо, 7. Еліот, 8. Ад, 10. Аннам, 13. Карта, 14. Какао, 15. Сітка, 17. Стадо, 19. Акула, 20. Іж, 21. К. О., 22. Місце, 23. Да, 24. Олеся, 25. Коран.

Вертикально: 1. Кодак, 2. Ас, 3. Олена, 4. Козак, 5. По, 6. Осльо, 9. Данія, 10. Атака, 11. Марта, 12. Ганді, 15. Сірко, 16. Акція, 17. Слуцк, 18. Океан, 23. Да.

«Смолоскип» ч. 5 (41), 1954 р.

Аритмограф — 2 пункти.

Розв'язка: Ворітеса — поборете.

Ключ до розв'язки: Вір, Петро, пояс.

Хто сказав ці слова?

1. — 1,5 — Волобуєв, 2. — 1,5 пункта — М. Хвильовий.

Вислід конкурсу

Найбільшу кількість пунктів набрав п. Р. Сенчук з Вінніпегу (Канада) — 25 пунктів. Через брак 5 пунктів і неточності в розв'язці хрестівок зі «Смолоскипу» ч. 4 (замість Дюї — Руї, замість Еліот — Ілсон). П. Р. Сенчук зайняв перше місце, здобуваючи другу нагороду і замість одної — дві книги.

Другу нагороду (20 пунктів) здобули: П. Деркач (Англія), І. Гарасимюк (Австралія), О. Білий, К. Старченко, О. Ковальчук, С. Строкань (ЗДА), Ю. Курах, С. Столярський, П. Романюк (Канада).

Третю нагороду — 15 пунктів — здобули: І. Шульга, П. Филипович, І. Шелест, Й. Сюркало, В. Забаранський, В. Війтенко, Г. Качмар, В. Клюфас, С. Корнієнко, В. Дмитерко, О. Сенько.

Полковник Іван Богун
під Берестечком

«Смолоскип» ч. 6 (42), 1954 р.

Хрестівка — 4 пункти.

Розв'язка: Олег Ольжич.

Ключ до розв'язки: 1. Головка, 2. Голос, 3. Плем'я, 4. Догма, 5. Поворот, 6. Гелляда, 7. Кольмар, 8. Бажан, 9. Криця, 10. Німеччина.

Магічний квадрат — 1 пункт.

Розв'язка: 1. Езоп, 2. Зеро, 3. Орел, 4. Поле.

По 5 пунктів набрали: група студентів у Мадриді (В. Яримович), І. Давиденко (Франція), Канцелярія ген. Вікаріяту в Лондоні (М. Оглюк-Роменський).

Відповідь М. Косинця (Німеччина) анульовано.

Всім переможцям вислано книги зі спеціальними підписами редакції «Смолоскипу».

Всі справи конкурсу замкнено з днем 15. липня 1954 р.

Евентуальні вияснення чи реклямації редакції приймає тільки до 20. серпня.

Редакція «Смолоскипу»

Конкурс КоДУС-у

Комісія Допомоги Українському Студентству (КоДУС) оголошує конкурс на одну стипендію із Стипендійного Фонду ім. Зенона Кузеля для студента українознавства в рядах славистичних студій (мова, література, історія, етнографія і т. д.) на одному з європейських університетів у 1954-1955 шкільному році.

Висота стипендії 50 ам. дол. місячно (від жовтня 1954 до липня 1955 р.)

Умови конкурсу подано в окремому проспекті, який можна одержати у всіх студентських і громадських організаціях та в Централі КоДУС-у.

Зголошуватися належить до 31 серпня 1954 р.

**Комісія Допомоги
Українському Студентству**

27, rue des Bauves, Sarcelles
(S. et O.)
France

Наші гіганти

ХАРКІВСЬКИЙ БУДИНОК ДЕРЖАВНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Коли ви приїдете до Харкова й спитаєте першого харків'янина:

— Що тут у вас найцікавішого? — то ви негайно почуваете:

— А хіба ви не були в найбільшому в СССР Будинку Державної Промисловості?

І коли ви скромно скажете, що не тільки не були, а й не знаєте де цей будинок міститься, то ввічливий харків'янин обов'язково скаже:

— Неодмінно підіть. Ось там, бачите, велику споруду, ось це й є будинок Держпромисловості. Сідайте в трамвай ч. 10. чи 11, і ви прямісінько доїдете до Держпрому.

І ми, шановний читачу, радімо вам це зробити: бо будинок Держпрому вартий того, щоб його пильно оглянути.

Будинок Держпрому вже відвідало кілька десятків тисяч різних екскурсантів (в 1930 р. — прим. ред.), бо кожний приїжджий вважає за свій обов'язок оглянути цього велетня.

Анрі Барбюс досить уважно оглянув увесь будинок і дуже влучно назвав його «організована гора». І справді: з першого погляду цей будинок скидається на якусь гору, але так симетрично зроблену й організовано розташовану, що назва «організована гора» якнайкраще підходить до цього мармурового.

Але давайте оглядати будинок. Насамперед кілька слів про те, як його збудовано.

Почали його будувати 1925 р. До початку робіт, коли тільки виникла ідея збудувати велетенський будинок для всіх трестів і промислових організацій, було оголошено всесоюзний конкурс на проект цього будинку. Першу премію одержали автори проекту «незваний гість» (за цим проектом і збудовано будинок), проф. Кравець, проф. Серафимов і Фельгер. Проф. Кравця потім і призначили на головного архітектора будівництва. Начальником робіт будівництва БДП був інж. Реттерт, що вчинив працює за головного інженера Дніпрельстану (в 1930р.).

БДП можна бачити на 25 верстов від Харкова, — зі станції Мерефи ви можете побачити 12-ий поверх середнього корпусу будинку. Самий будинок збудовано на високому місці, і до того височить його — 65 метрів.

Весь будинок збудовано за останнім словом техніки з залізо-бетону. На це пішло «тільки» 1.315 вагонів цементу, 3.700 вагонів граніту, 665 тис. пуд. заліза, тощо. На озклення «організованої гори» пішло 40 тис. кв. метрів скла. Навіть за умов максимальної механізації роботи (на будівництві працювало до 1000 машин і верстатів), будівництво потребувало 1.580.000 чоловікоднів.

І не диво, адже ж загальна площа БДП — 347 тис. метрів!..

Площа перекриття будинку — 67 тис. кв. метрів.

Ось всі ці числа досить яскраво свідчать за те, що «організована гора» має право на назву «найбільшого в в СССР будинку».

Іззовні БДП являє собою фактично 3 окремі корпуси (на малюнку їх мож на легко бачити), з'єднаних між собою трьома перекидними мостами-переходами з одного корпусу до другого.

Весь будинок збудовано так, що коли ви напр., увійшли в перший корпус, ви можете, не виходячи на вулицю, дійти аж до самого кінця будинку...

Під мостами-переходами проходять повні вулиці. Корпус 1 і 3 мають в одній частині 7 поверхів, у другій — 9, середній корпус — найвищий — має 12 поверхів крім підвального поверху.

Перекидні мости-переходи, що з'єднують корпуси, мають також кімнати, які використовують для установ.

У БДП знаходяться не тільки трести й промислові організації, а й майже всі наркомати, Раднарком, Дерицплан, різні бюро та інші установи, всього в БДП тепер працює і перебуває 55 різних установ з добрим десятком тисяч робітників. Внутрішнє розташування кімнат зроблено так, що дає найзручніші можливості для праці співробітників.

У будинку працює 13 ліфтів і кожний може одночасно перевезити по 8-12 пасажирів. Є тут пошта, і телеграф, власна телефонна станція на 1.000 номерів, банки, газетне бюро, довідково-експедиційне бюро, що обслуговує всі установи БДП, готель на 50 номерів, залізнична каса, кредитне бюро, нотаріальна контора, їдальня, екскурсійне бюро, тощо. Загалом будинок являє собою ціле невеличке місто зі всіма потрібними громадськими установами.

«Молодняк»

(Київ, №1, 1930 р., ДВУ)

Примітка: В часі війни Будинок Держпрому був дуже сильно пошкоджений. Як подають советські джерела, до війни він в цілості відбудований.

Сторінка Читача

До проблем націоналістичного виховання молоді

Редакція «Смолоскипу», як відгук на свої статті і порушувати проблеми, дістає численні листи від читачів, прихильників і противників нашого журналу. З багатьма думками в цих листах можна погоджуватись, з іншими ні. Щоб дати змогу широким колам україн-

ської молоді і наших читачів — познайомитись зі змістом цих листів, ми рішили на цьому місці час-до-часу публікувати ці відгуки і листи, в цілості або тільки частинно, залежно від місця, яким розпоряджаємо.

В статті: «Чи можлива революційна діяльність на еміграції» — автор заторкнув дуже актуальну і некучу проблему в нашому житті, а саме: пасивність і в багатьох випадках — повне розчарування та зневіра в ідеї націоналізму, як єдиного шляху до здійснення мрії і прагнень цілих поколінь.

Вийшовши з Європи, ми ще далі відійшли від Рідної землі, ми знайшлися серед життєвих обставин цілковито відмінних і повних всяких прикмет та матеріальних вигод. Будучи так далеко від Батьківщини, безпосередня боротьба стала неактуальною на перший погляд і продовження підпільної роботи стало абсурдним. Внаслідок цього всього багато людей молодих і старших потонули в чужому морі, вони не зуміли себе віднайти в нових обставинах, вибитися на поверхню життя і таким чином далі продовжувати свою службу Батьківщині. Що такий стан існує, — чема підстав сумніватися.

Причину такого стану треба шукати багатіше, а саме у вихованні і вишколі бувшої молоді. На мою думку, цілий наш підхід до націоналістичного виховання був і є неповний, а що більше неправильний. Всякі вишколи, призначені для плекання революційного духа і бойової готовності, навіяли — дали негативний вислід, бо той чи інший учасник зараз чи пізніше відкрив штучність і неправильність тих вишколів. Не є тяжко собі уявити, яке враження викликало в душі учасника таке відкриття. Для втримання бойової готовності і плекання революційного духа можна було знайти кращий спосіб. Такі й тому подібні явища, самозрозуміло, не могли спричинитися до виворення правдивого і повного націоналістичного світогляду. Можливо все це було добре і достаточне в Україні. На еміграції, де на кожному кроці чигає якась спокуса, життя вимагає надзвичайно гвердого, скристалізованого і вповні розвиненого світогляду базованого на правдивих національних основах. Однак наші виховники не зуміли цього передбачити і відповідно ту молодь приготувати.

Це було кілька критичних закидів в сторону націоналістичного виховання, однак далеко від повної аналізи. Автор повище згаданої статті подає практичний спосіб активізації нашого життя. Однак на мою думку не всеобіймаючий. Всі ми не можемо займатися такою «революцією». Лише малий процент є в стані взятися за таку діяльність. Однак в слушність такої праці я не сумніваюся. В зв'язку з тим, що ми є цілковито відірвані від Батьківщини, всяка зустріч з такими людьми, що виросли і живуть зараз в Україні, безумовно відкриє нам багато нового і до певної міри наблизить нас до них.

Я вповні з автором згадуваної статті погоджуюсь, що ми повинні усвідомлювати тих, що приїжджають з України та інформувати їх про нашу еміграцію і наш самостійницький рух. Однак, про що ми будемо тих людей інформувати, коли з кожним днем цей самостійницький рух слабшає, меншає чисельно і щораз менше став відчужливий, а навіть байдужий до подій в Україні. Вже сьогодні переважна кількість старших живе лише спогадами про Україну, а молодь, яка й не бачила України, не має жодного поняття про неї і чимраз більше відчужується від українського народу.

Щоб оживити таке суспільство треба надзвичайної праці всіх громадських діячів. Творення українських шкіл і гімназій та загальне виховання дасть приріст і пожвавлення не тільки в націоналістичному таборі, який повинен відіграти головну роль, а й у інших організаціях. Наші письменники, поети, ідеологи мусять дати цій молоді щось нове, захоплююче, що пірве їх з новою силою і всепалаючим зав'язанням до праці і служби для Батьківщини.

А. К. (Гамільтон, Канада)

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:
Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp .....
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенс., в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewyj
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
S. W. Shewchuk, 78 Kensington Rd.
London W. 11.

Канада:
A. Kryworuchko
133 Balmoral Ave No Hamilton' Ont.
Німеччина:

Jaroslaw Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6^e

ЗАНЕПАД ЛЕГКОЇ АТЛЕТИКИ В УКРАЇНІ

В червні ц. р. відбулись у Львові легкоатлетичні змагання найкращих спортсменів України з п'яти міст, які зайняли в 1953 р. перших п'ять місць на останніх республіканських змаганнях в легкій атлетиці. * У змаганнях брали участь команди Києва, Харкова, Одеси, Львова і Запоріжжя.

Вже з першого дня найкращі легкоатлети України розчарували глядачів своїми низькими успіхами. Найкращу команду виставив Київ, в складі якої були — один заслужений майстер спорту, 9 майстрів і 17 першорозрядників.

Серед чоловіків слід відмітити такі результати, (які на жаль, ніяк не показують, як і серед жінок, росту наших легкоатлетів): **Т. Шевченко** (Одеса) в бігу на 100 м. показав час 10,8; в маршу на 10 км. **М. Бездирь** (Львів) — 46.12,4; **С. Буланчик** (Київ) в бігу на 110 м. з бар'єрами — 14,9; **П. Чевгун** в бігу на 800 м. — 1.58,8; а на 400 м. — 58,4.

Серед жінок **В. Кріпка-Калашнікова** пробігла 100 м. за 12,0; **А. Кузнєцова** (Одидів — Київ) кинула кулю на 14,44. (новий рекорд України).

Слід відмітити, що в Україні цілкомовито відстає мет диска, біг на середні і довгі дистанції, біг на 400 м. з бар'єрами і на 3.000 м. з перешкодами, потрійний скок. Напр. на змаганнях у Львові в бігу на 400 м. із 15 учасників тільки один показав результат першого розряду і 7 — другого, цілком низькі результати **П. Чевгуна**, **В. Козлова** (Київ) і **В. Фуртичева** (Одеса) в бігу на 3.000 м. з перешкодами.

Серед жінок відставання помічається в бігах на короткі і середні дистанції, в товчку кулю і в скоках у висоту. Напр. для скоків у висоту навіть не було представниць з Харкова, Одеси і Запоріжжя.

Серед легкоатлетів України взагалі не видно нового молодого допосту: у Львові робиться постійно ставку тільки на старших спортсменів. **Ю. Котенка**, **В. Чорнобая**, **В.**

Малахова, **О. Діогену**, які постійно виступають в змаганнях від цього ряду років.

При цьому всьому треба відмітити, що в легкій атлетиці Україна має три світові рекорди і 10 всесоюзних. Україна одинока з усіх республік СРСР, якої рекорди перевищують норми першого розряду. Збірна України в змаганнях за першенство СРСР ніколи досі не опускалась нижче третього місця. За даними комітету фізкультури і спорту УРСР, в Україні є на сьогодні один мільйон 200 тисяч легкоатлетів! Не зважаючи на таку величезну кількість легкоатлетів, більшість представників областей не виконують навіть мінімум вимог! Тому стає незрозумілим і цікавим, за якими категоріями цю величезну армію спортсменів зачисляється до легкоатлетів? З такої кількості спортсменів Україна змогла видати тільки одинадцять спортсменів, які виконали норму майстра спорту. Вже 14 років українським спринтерам не вдається побити рекорду **Даниленка** (Харків), не говорячи вже про встановлення нових рекордів світового чи то всесоюзного масштабу.

На відтинку легкоатлетики цілком занедбали працю товариства «Динамо» (предс. **Ткачів**), «Спартак» (Орел), «Наука» (Болотов). У цих товариствах за останні роки не появилось ані одного молодого легкоатлета, який міг би боротись за першенство республіки.

Обласні і міські спортивні товариства застосовують політику переманювання спортсменів, замість виховання нових. Київські спортсмени: **Г. Сегеня**, **С. Бурдуленко**, **М. Кузнєцова** («Динамо»), **В. Замбримборц**, **Г. Везбородовий**, **П. Іанченко** («Спартак») прибули в Київ з інших міст України.

Чи не найгірше стоїть справа в товаристві «Наука», в яке вливаються рік-річно більшість випускників юнацьких спортивних шкіл. Останньо це молоде поповнення цілком ігнорується і на нього не

СПОРТОВІ ВІСТІ

Київ. Комітет фізкультури і спорту СРСР присвоїв звання майстрів спорту таким українським спортсменам: по совгартському спорту — **В. С. Лисенкові** (Калінінград); по летунському — **В. С. Шевченкові** (Запоріжжя); по парашутному — **П. О. Баннікову** (Кіровоград).

■ Молодий вихованець Київської юнацької спортової школи **Ч. 2 Ігор Петренко** побив рекорд СРСР для юнаків, скочивши на 3,73 м. з тичкою. В повторному скоку він піднявся на 3,90 м., але вже опукою за планку.

Одеса. В Одеській обл. все більше розвивається альпіністичний спорт. Для цього молоді альпіністи використовують скалисті яри південного Буга біля села Константи́нівки. В них взяло участь 122 спортсменів. Перш. місця зайняли студент **О. Зирянов** і наукова співробітниця **В. Єфименко**.

● Громадянство Києва відзначило 50-ліття народження і 35-ліття спортивно-педагогічної діяльності заслуженого майстра спорту, завідувачого катедрою легкоатлетики Київського Інституту фізкультури — доцента **З. П. Синицького**.

З. Синицький підготував трьох рекордсменів світу і сім чемпіонів та рекордсменів СРСР.

Харків. У Харкові почалась реконструкція стадіону «Динамо». В програму робіт входить будова 50-метрового відкритого басейну з трибунами на 2.500 глядачів, павільйону з роздягальнями, як рівнож 10-метрової вишки для скоків у воду і чотирьох трамплінів.

звертається жодної уваги, не говорячи вже про підвищення їхньої майстерності. Дитячі та юнацькі спортивні школи працюють за перестарілими методами, не узгоджуючи модерних досягнень і практики. В усій Україні не існує ані одної школи легкоатлетів. В рості майстерності перешкоджає також відсутність відповідних спортивних баз, які в більшості пристосовані тільки для футболу.

В. Черненко

* Опрацьовано за статтями **Ю. Бондаря**, **М. Канюка** і **К. Пушкарєва** в «Комс. Правді» і «Сов. Спорті».

Галина Рудько і Віктор Чукарін - абсолютні чемпіони світу

(Наша спеціальна кореспонденція)

Сьогодні вже кожному з нас відомо, що світові рекорди в гімнастиці для СРСР здобувають спортсменів України. Найбільше золотих медалей на останніх Олімпійських ігрищах в Гельсінках здобули гімнасти України: між чоловіками — Віктор Чукарін, а між жінками — Ніна Бочарова, Марія Гороховська і Галина Шамрай-Рудько. Без цієї чwórки наших гімнастів є немислимі перші місця СРСР. На жаль, вся світова преса пише про них ще до сьогодні, що вони «росіяни», а не українці. Тут ми добачасмо велике завдання українських спортивних організацій на чужині, які повинні би представити правдивий образ спорту і національності радянських спортсменів. А так всі успіхи наших спортивних «зірок» йдуть, на жаль, на конто москалів.

27. червня ц. р. в Римі почались світові змагання найкращих гімнастів світу 25-ти країн.

В перший день змагань найкращих наших спортсменів здобились наші спортсменів в програмі обов'язкових занять — серед жінок Марія Гороховська (за вільні вправи вона дістала

9,66 пунктів, а в загальному здобула 137,9 пунктів), серед чоловіків найкращі успіхи досягнув Віктор Чукарін — (у вільних вправах здобув 57,60 пунктів — число, якого до сьогодні ніхто ще в світі не досягнув!).

Після трьохденних змагань розподіл місць був такий: серед жінок — перше місце і звання абсолютно-го чемпіона світу в гімнастиці завоювала Галина Рудько-Шамрай (75,68 пунктів) друге місце зайняла чешка Бозакова (75,04 пункта), і третє — наша спортсменка Ніна Бочарова (74,21 пунктів).

Серед чоловіків, не зважаючи на пошкодження руки, звання абсолютного чемпіона світу в гімнастиці завоював Віктор Чукарін (115,45 пунктів) і росіянин В. Муратов, який набрав таку саму кількість пунктів.

В загальному розподілі місць серед чоловіків — СРСР зайняв перше місце, Японія — друге, Швейцарія — третє, Західна Німеччина — четверте.

В. Гайдай
(Рим, Італія)

НАШІ СВІТОВІ РЕКОРДИ

Нижче наводимо всі світові рекорди, які встановили спортсменів України за останніх два місяці. При цьому треба відмітити, що досі наші спортсменів здобились найкращих успіхів в гімнастиці і парашутному спорті (скоки, висотні походи) з-поміж усіх спортсменів республік СРСР. Від себе ми їх вітаємо і бажаємо ще кращих успіхів з побажанням, щоб чим швидше вони репрезентували вільний український спорт.

Київ. Група спортсменів - парашутистів центрального аероклубу Досааф України в складі майстрів спорту: Є. Забояркін, В. Ієкович і спортсменів — Б. Чухачев, М. Дрегунов, П. Калита, Ю. Пилипчик, С. Коновалов, М. Шматов, З. Білокріт встановили новий світовий рекорд групового висотного скоку з негайним розкриттям парашутів з висоти 7.197 м.

Група спортсменів - парашутистів в складі — В. Чухачев, М. Дрегунов, П. Калита, Ю. Пилипчик, С. Коновалов М.

Шматов і В. Білокріт встановили новий світовий рекорд, скочивши з висоти 8.664 м., негайно розкриваючи парашути. Свій рекорд спортсменів України перевищили на 1.467 м. понад світовий.

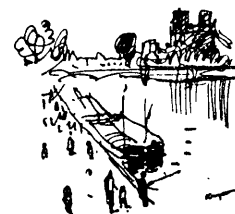
Світовий майстер спорту. Рекордсмен Євген Забояркін встановив новий рекорд світу, скочивши з парашутом з висоти 9.164 м., негайно відкриваючи парашут.

◆ Група українських спортсменів

— парашутистів в складі: Євген Бурян, Михайло Демиденко і Микола Шидловський встановили новий світовий рекорд в скоку з парашутом з висоти 1.000 м. на точність приземлення. Їхній результат середньою відхилення від кола різняється 9,05 м., що є ліпше від рекорду СРСР на 6,01 м.

◆ Петро Кіршон (півлегка вага) встановив новий світовий рекорд, вигнувши двома руками штангу вагою 103,250 кг.

◆ П. Калита скочив з парашутом з висоти 600 м. і приземлився в колі діаметром 60 м. на 11.10 м. від центра; М. Ткаченко скочив з висоти 1000 м. і приземлився на 18.90 м. від центра. Володимир Калілін (всі три Київ) піднісся на літаку п'ятої вагової категорії на висоту 11.248 м. при температурі 57 градусів — ці три результати являються новими світовими рекордами.

Берлін. В часі фестивалю німецької комуністичної молоді відбулись в Берліні спортивні змагання, в яких взяли участь також спортсменів України. Вони здобились таких результатів: в бігу на 400 м. з бар'єрами перше місце зайняв Літуїв — 54,4; в скоку з тичкою перше місце (4,30 м.) зайняв Чорнобай;

друге місце зайняв М. Денисенко (4,20 м.); в меті ратищем друге місце зайняв Цибуленко (72,73 м.); в товчку кулею друге місце зайняла Т. Тишкевич (15,18 м.).

Київ. Большевики витрачають велику суму грошей на пропагування успіхів советських спортсменів. Але спортивний виряд не тільки в містах, але й у столицях республік — надзвичайно важко дістати. Напр. у Києві не можна купити жодного виряду для водного спорту.

До всіх наших жертводавців

Повідомляємо всіх наших читачів і жертводавців, що в наступному числі «Смолоскипу» буде опублікований список всіх жертводавців на розбудову нашого журналу. Всіх Вш. Друзів, яким було вислано збіркові листи просимо негайно розчислитись, або звернути їх.

Адміністрація «Смолоскипу»

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la Jeunesse
Etudiante Ukrainienne

«СМОЛОСКЫР»

Journal of the Ukrainian
Studying Youth

Ч. 9 (45)

Вересень 1954

Рік 5

18-ий КОНГРЕС ЦЕСУС-У

Кінчається ще один академічний рік... Для кого — рік великих планів і малих діл, для кого іншого — рік муравлиної і невгаваючої праці, безпретенсійної і не завжди оціненої, якої значення і велич розуміється тільки після її закінчення.

Перед нами, Членами Управи Центрального Союзу Українського Студентства — XVIII-й Конгрес! Вісімнадцятий у світлій черзі тридцяти років, із яких кожний нагадує велику працю й посвяту української студіюючої молоді.

Не вже ж, відбуття XVIII-го Конгресу не цікаве для ширших кругів нашого громадянства? Формальне звітування і передача обов'язків, все ділове переведення Конгресу — це не тільки застарілий шаблон! Бо, чи поза дещо втертими фразами — «це зроблено», «це залишається до зроблення» — не скривається багато більше, сказати б: жевріючий вічно, могутній і життєдайний дух українського юнака?

Бо для нас, студентів, Конгреси ЦЕСУС-у — це події першорядного значення, рідкі нагоди обліку завдань і спроможностей, — це перевірка наших сил. І ми віримо, що ми дужі на цьому шляху, пройденому нашими попередниками й який в'ється, серед грози часу й попомо зрадливих перешкод, туди — де кличуть світанки.

Тому й цей, XVIII-й Конгрес ЦЕСУС-у ми зустрічаємо як завершення одного з етапів і як старт чергового...

Ми, Члени Управи в цьому академічному році, передаємо тим, що нам прийдуть на зміну, нашу зброю: Єдність — ДРУЖНІСТЬ — ПРАЦЯ!

Іван Сілецький

К. Митрович

ЦЕСУС — 1954

Від Редакції. В зв'язку з 18. Конгресом ЦЕСУС-у, Редакція «Смолоскипу» запросила до співпраці в цьому числі всіх членів Управи ЦЕСУС-у, які перебувають в Парижі. Ми з приємністю стверджуємо, що на нашу пропозицію прихильно відгукнулись друзі К. Митрович, А. Жуковський, І. Сілецький, В. Михальчук, В. С. Мардак і О. Зінкевич, як рівнож наш співробітник зі США — Д. П. Порушені Вш. Авторами студентські проблеми є надзвичайно актуальні та зображують сучасний стан українського студентства на чужині, його працю, змагання та мету, яку воно ставить перед собою. Центральне

Українське організоване студентство досягнуло в останніх роках діяльності високий рівень спільної праці та значні успіхи, як на зовнішньому так і на внутрішньому відтинках. В таких умовах завдання Управи ЦЕСУС-у, яка на своєму 18-ому Конгресі в Лондоні кінцем серпня ц. р. складатиме звіт з діяльності, були дуже важкі. Передусім треба було задержати цей високий рівень та кожночасну увагу в різних ділянках. В цьому сенсі треба ствердити — не уступаючи Управі на славу, а для відмічення важливості та високої розвиненості інституції, якою є ЦЕСУС, — що допильнування справ ЦЕСУС-у вимагає короткої але майже щоденної праці, чи уваги та систематичного й частого перегляду та обговорення подій. Такий стан вимагав від цілої Управи

місце між порушуваними проблемами займає світова студентська централь — ЦЕСУС, який вже понад тридцять років виконує відповідальну працю супроти українського студентства і української справи взагалі, як його головний координатор і репрезентант.

Редакція «Смолоскипу» зі своєї сторони високо оцінюючи працю теперішньої Управи ЦЕСУС-у висловлює їй своє признання та, цим шляхом, вітає 18-ий Конгрес ЦЕСУС-у.

Нижче публіковані статті дозволяється передруковувати чи використовувати для всіх українських часописів без подання джерела.

поважного вкладу праці, частих засідань, а передусім точної й наполегливої праці генерального секретаря. На цьому місці треба ствердити, що Управа старалася вив'язатися якнайкраще з цього обов'язку регулярності праці. Засобом для цього були щомісячні звичайні, кварталні й пленарні засідання та часті особисті зустрічі чи наради та надзвичайні засідання.

Про працю поодиноких відділів мова буде окремо. Тут її відмітимо тільки в загальних рисах. В деяких ділянках йшлося Управі про продовження існуючих традицій. Це торкається Відділу Міжнародних Зв'язків, що через нього ЦЕСУС удержує численні зв'язки з чужинецьким студентством. В ділянці культурно-освітній зорганізовано черговий ВЛКУ, як традиційну вже, літню студійну зустріч

Вітаємо 18-ий Конгрес ЦЕСУС-у !

українського студентства. Українознавча тематика цих курсів та зустріч з українськими професорами й обмін думками — є надзвичайно цінною річчю в сьогоднішньому стані розпорошення українського студентства по чужих університетах.

Рівночасно започатковано так зв. чужинецькі студійні дні, які в різних країнах та університетських осередках мають інформувати чужі академічні кола про Україну і зокрема здобути нам нових приятелів шляхом запрошення до викладів чужих професорів.

В інших ділянках треба було побороти нові труднощі та відповісти на ряд нових проблем. В організаційній площині розв'язано, бодай тимчасово, проблему взаємовідношення з українським студентством за океаном. Різні причини, передусім підчинення місцевим законам, перешкодили звичайному членському включенню українського студентства в ЗДА і Канаді в ЦЕСУС. Обидва Крайові Союзи сьогодні тісно зв'язані з ЦЕСУС-ом.

Ми не дивуємося цим самозрозумілим труднощам, а були заскочені тим, яку велику вияснювальну роботу треба було провести, щоб зберегти непорушним принцип організаційної єдності українського студентства в професійній площині. Ми це не наводимо тут у формі закиду, ні докорів, бо ми не сумнівались ні хвилини в свідомості українського студентства Америки. Ми це робимо тільки тому, щоб пригадати, наскільки іноді неясними стають звичайні принципові справи й наскільки це є справою сумління самого студентства, а не інтересами якогонебудь органу студентства, втримати нашу єдність.

Дуже багато нових справ виринуло в студійній ділянці. Максимальне використання студійних можливостей на еміграції вимагає крайньої скоординованості допомогової діяльності у нутрі нашого громадянства, активнішого контакту й планового використання чужих та міжнародних допомогових фондів (ВУС, ЮНЕСКО, НСВС). Абсолютно критично стоїть справа вербування молодого, початкуючого студентства і на другому кінці — спеціалізації та професійного zatrudнення дипломантів. На ці справи не було призначено ні окремих фондів, ні наші наукові інституції не причинилися до того, щоб через наукову співпрацю з чужим академічним світом, відкрити двері до професійного zatrudнення наших дипломантів українознавчих та гуманістичних ділянок. Цих студентів, після заохочування до студій з

національної рації, покинено без опіки. Тимчасово, без спеціалізації та без стажу в наукових інститутах, вони не можуть одержати ніякої фахової праці й засуджені на заробіткову нефахову.

В деяких інших ділянках стан залишається даліше провізоричний! Це є справи фінансів і преси. Фінансово ЦЕСУС мусить одержати кращу підтримку низів, шляхом вкладок і інш. Це, очевидно, не розв'яже всієї проблеми, але це доповнить мінімальне тверде ядро щедрої підтримки ЦЕСУС-у з боку наших меценатів та громадських і політичних інституцій. Це необхідність і українське студентство повинно усвідомити собі краще цю просту річ.

В ділянці преси стан залишається критичний. Від років уже українське студентство не має свого журналу, а тільки неперіодично по'являються журнали ідеологічних товариств. Цього року з деяких причин, які належать Конгресові оцінити, навіть офіційний бюлетень ЦЕСУС-у, «Вісті», не появлявся регулярно.

Найбільш критичною сторінкою в житті ЦЕСУС-у є постійне зменшення студентства. В Європі вже від років цей процес проявляється. Йдеться не тільки про те, що студентство виємігрує за океан, але й про те, що в Європі немає природного доросту українського студентства, або що він дуже малий чисельно й наразі ще не поповнює наших рядів. В таких умовах мусимо звернути увагу на дві речі.

По-перше українське студентство за океаном мусить зберегти якнайтісніші зв'язки з ЦЕСУС-ом. Оскільки з легальних причин неможливо, щоб воно репрезентувало на міжнародному студентському форумі Україну, — що ЦЕСУС виконує під сучасну пору, — воно мусить мати свою організаційну — чи слову, а далі — моральну й матеріальну базу для праці ЦЕСУС-у. Над цим мусять застановити й наші заокеанські союзи. Вони не сміють допустити до того, щоб океан відірвав їх від тіла й місії якими є ЦЕСУС.

Друга справа, це повна активізація того студентства в Європі, яке ще існує і яке — хоч і в малому числі — ще існуватиме довгі роки. В даних умовах морально не допустимо, щоб деякі одиниці а іноді цілі — і то найсильніші — осередки не брали відповідально участі в житті організованого українського студентства. Спорадично це торкається всіх європейських країн. За крайовими союзами — обов'язок: не

допустити до такого розпорошення й ізоляції студентських сил. Але спеціально торкається це таких осередків як Лювен і Мадрид. Відомо, що від років вже, це є найсильніші й місцево найбільш згущені та найбільш стабільні осередки. Тимчасово, в житті студентської централі вони ніякої відповідальної участі від довгих років не беруть. Навіть на загальних студентських імпрезах типу ВЛКУ, якраз членів цих осередків не видно в належному числі. Чи це брак свідомості щодо місії ЦЕСУС-у, чи орак жертвенності й посвяти? Адже ж в місцевій площині ці осередки ви'являють досить значну діяльність, навіть (а може й передусім!) в поза-студентських організаціях. Належить загальному цих осередків застановитись над цими питаннями й прийти на 18-ий Конгрес ЦЕСУС-у з належною відповіддю. Це питання не є поставлене тільки в імені автора: це є вислів того стану, що його помічаємо від років в колах українського студентства в Європі й ніякого задовільного вияснення з-боку даних осередків не отримано.

ЦЕСУС відіграє сьогодні на зовнішньому та на внутрішньому відтинках дуже відповідальну роль. Сьогодні одначе, більш як ніколи, тільки спільні й кожночасні зусилля всього українського студентства уможливають виповнення цих завдань.

К. Митрович

Лондон. 4 - 5 вересня ц. р. відбується в Лондоні Європейський Конгрес «Зарева». На конгресі виступлять з доповідями: А. Жуковський, М. Калитовська, В. Михальчук, О. Зінкевич. Після Конгресу відбудуться Ділові Збори.

Лондон. В українській інвалідській оселі «Садгород» (Англія) відбувається в цих днях III-й ВЛКУ, організований ЦЕСУС-ом, при науковому оформленні Делегатурою УВУ на Францію.

У викладах беруть участь професори: Є. Гловінський (економія), О. Шувальни (історія), Ю. Бойко (історія й політика), І. Кошелівець (література й критика), О. Кульчицький (психологія), М. Ковалевський (совєтознавство). Крім наукових доповідей відбуваються студентські реферати, з якими виступляють студенти: П. Дорожинський, В. Марлак, Я. Пеленський, М. Вотинський.

Лондон. В Англії побувала група совєтських студентів, яка відвідала цілий ряд англійських університетських, промислових та індустріальних осередків.

С М О Л О С К И П

Ж у р н а л у к р а ї н с ь к о ї м о л о д і
Ч. 9 (45) Вересень 1954 Рік 5

А. Жуковський

ПЕРЕД ВІСІМНАДЦЯТИМ КОНГРЕСОМ ЦЕСУС-У

Традиційні студентські імпрези відбуватимуться цього року в Лондоні. В повоєнному періоді продовжитися ланцюг, що вів від Мюнхену, по черзі Лювен, Париж, Лондон. Постійний гін на захід, цілковито не potwierджує думки скептиків, що з острова єдиний шлях — це заокеан. Осередком українського студентського життя мусить залишитися Європа, а головне — тут мусить залишитися його репрезентативна. ЦЕСУС це не тільки гурт студентів на еміграції, але також символічний репрезентант студентської молоді всієї України.

Вибір різних осередків для відбування конгресів ЦЕСУС-у, зв'язаних з ними Високошкілних Курсів Українознавства та з'їздів ідеологічних студентських організацій — має своє значення. Крім того, що делегати знайомляться з різними європейськими центрами, їхня присутність в столицях світу збуджує зацікавлення місцевих студентських національних союзів, здобуваючи рівночасно симпатії як для українського студентства, так і для українства в цілому. Віримо, що XVIII конгрес ЦЕСУС-у наблизить українську і англійську студентські центральні.

Відповідальні за дальшу долю ЦЕСУС-у, вибираючись на острів, щоб відбутися XVIII з черги конгрес, перейняті серйозними турботами. Ці побоювання перевищують всі попередні, і тут не йде мова про якісь калькуляції, чи наміри захопити одною групою студентську централь, тільки про реальні можливості дальшого існування організації, якій минуло 30 літ. Студентська централь потрібна і може існувати тільки тоді, коли діють студентські громади, коли в університетських осередках студіюють українці. А загальновідомим стало, що від декількох літ, постійно меншає число української студентської молоді. Цей стан спричинений як самою демографічною побудовою української еміграції, так і браком українських гімназій. Але не менш до цього спричинилися масові виїзди за океан, і в нерідких випадках матеріальні труднощі.

За останній рік ЦЕСУС мусів перестаріюватися також важкі труднощі внут-

рішньо - організаційного характеру. Заокеанські студентські громади, створюючи свої крайові організації, перестали бути звичайними членами студентської центральної. Крайові студентські союзи США і Канади — СУСТА і СУСК — тільки на підставі певного «узгодження» координуватимуть свою діяльність з центральною в Європі. Своєрідна ривалізація крайового студентського об'єднання Америки з ЦЕСУС-ом doprowadила до «усамостійнення» першого, залишаючи за Центральним Союзом українського студентства тільки моральну репрезентацию... Що співвідношення між цими двома, різного порядку і вартості, чинниками можна було погодити в інший спосіб, та що таке поступовання відповідальних студентських діячів з нових теренів поселення до підвищення авторитету ЦЕСУС-у — не підлягає ніякому сумніву.

Які перспективи на майбутнє? Перш усього, треба запевнити тяглість студентського життя та його організаційної побудови. В цьому на поміч мусять прийти важніші еміграційні скупчення, з яких рекрутується студентська молодь. Потрібно, щоб українські студенти США і Канади у чим раз більшому числі приїжджали доповнювати свої знання в європейських університетах. Так само повинні включитися в громадсько-станову студентську працю уродженці Франції, чи інших країн Європи. Доповнення новими силами студентських організацій, і рівночасно відмолодження активу студентської центральної — це словне завдання, що вирінає перед зорганізованим українським студентством.

При цьому не сміємо забувати, що ця регенерація не може відбутися спон-

танно і відразу, та що заавансовані студентські діячі повинні прийти своїм досвідом на допомогу своїм молодшим товаришам. Поміняючи різні заангажування українських студентів на поодинокі культурно-громадські відтинки, вони не сміють забувати про цю в нутрі своїх станових студентських організацій. Ці останні повинні, втримати академічний рівень і не повертатися до перейдених еволюційних етапів. За всяку ціну українські студенти повинні нав'язати контакт з чужинцями студентами в країні їхнього побуту.

В останньому часі актуальною стала також проблема ревізії дотеперішньої студійної політики ЦЕСУС-у. Чим раз більше множаться погляди, що студентська централь повинна протегувати не тільки українознавчі дисципліни, але також унапрямовувати молоді студентів на «практичні» фахи. Мотивація, що гуманістика, а головне славістика, не дає змоги zatrudнення — не видержує критики. Відомо ж, що більшість українських студентів, що покінчили славістику, знайшли гідні приміщення по різних чужинських університетах. Залишаючи на боці чисто практичні наслідки, ЦЕСУС повинен і на майбутнє старатися, щоб молоді студенти відповідно до їхнього покликання, заповняли прогалини, що чим раз більше помножуються в українознавчих ділянках. Незаперечним надалі остається, що ніяка нація не може всебічно розвиватися без літературознавців, мовознавців, істориків, мистців, економістів, тощо.

Український студентський парламент повинен застановитися над цими і рядом інших пекучих справ, які нуртують серед сьогодинішнього студентства і від вирішення яких залежатиме майбутнє 32-річної студентської центральної. Не сумніваємося, що представники української академічної молоді знайдуть здорову розв'язку для цих питань і запевнять гідну репрезентацию для цього переходово-критичного періоду, щоб в будучому знову ступати на широкі шляхи.

А. Жуковський

В. Михальчук

Стан українського студентства на еміграції

(Кілька думок перед XVIII. Конгресом ЦЕСУС-у)

Зведене до простих форм в часі II. світової війни, з її закінченням життя українського студентства на еміграції знову починає активізуватись. Однак фрагментація українського громадського життя не може лишитись без впливу на університетську молодь і її наслідком, поруч з відновленням діяльності передвоєнної студентської централі, — постає нова. Здавалось в цьому часі, що студентство піде шляхом нашого громадянства. Це була проба духового іспиту, який — можна сьогодні сміло твердити — воно видержало з повним успіхом. Більше того, українське студентство на еміграції перше дало приклад ставлення здорового розуму і національної рації понад всякі пристрасті. Єдність студентського руху — була задержана.

Повоєнний період триває — можна вважати — до 1947 р., Всестудентського З'їзду в Мюнхені. Цей період є характерний масовими іматрикуляціями українських студентів на Високих Школах. Молоді студенти всеціло поринають в новий для них світ, створюються всебічно його пізнати; старші — гарячково наздігнати втрачені в часі війни роки; всі разом прямують до одного: віднайти і пізнати ці духові вартості, які будуть їм необхідні, щоб стати повноцінними громадянами і державниками.

Таке шукання не може не відбитись на зовнішніх формах студентського руху. В другій половині «мюнхенського» періоду дії ЦЕСУС-у (що триває до 1952 р.) думки кристалізуються і творяться своєрідні «полюси» які й притягають та групують однодумців. Таким чином постають в цьому періоді Українське Студентське Товариство Національного Солідаризму «Зарево», Товариство Української Студентської Молоді ім. Міхновського, Ліга Суспільного Гуманізму, Об'єднання Українських Православних Студентів. Їхня діяльність позначається жвавою дискусією. Вони вносять новий вклад не тільки в евіденційну книгу діяльності українського студентства, але виходять далеко поза неї, і роля, яку вони покликані відіграти в українському житті, ще далеко не закінчена, головні двох перших.

Друга половина «мюнхенського» періоду позначається ще й іншим явищем. Частина студентів закінчує студії і виїжджає з Європи в заокеанські країни. Життя в Європі щораз більше стабілізується, матеріальна поміч по-

чинає припинятись і життя, чи радше його матеріальний бік, стає важким в першій мірі еміграційному студентові. Більша частина молодих студентів, фізично вичерпана війною, не видержує важких матеріальних умов, перериває студії і також виїжджає з Європи. Студентське життя, порівнюючи його до післявоєнних початків, в Європі значно підупадає, зате поживається його рух на американському континенті.

XVI. Конгрес ЦЕСУС-у в Лювені, в січні 1952 р., відкриває новий період. Осідок Управи переноситься в Париж, де перебуває більшість членів Управи. Студентська Централі стає в безпосередньому контакті із уніями західно-європейського студентства і його широкою проблематикою. Більшість українських студентів студіює на чужинських університетах. Печі-чається щораз більше розпорошення українського студентства по всіх дер-

жавах і континентах. Централізуюча, координуюча і репрезентативна роля ЦЕСУС-у стає доцільною і необхідною більше як коли.

Ці моменти XVI. Конгрес мав на увазі, коли покликав до життя Відділ ЦЕСУС-у в ЗДА, де скупчилися під цю пору велика кількість українського студентства. Але не тільки новоприбулі до Америки українські студенти були предметом зацікавлення Конгресу. Було відомо, що в університетах Америки студіювали тоді кілька сот студентів українського походження. Було необхідно їх охопити рамками організованого студентського життя і вплити в рішуче українського студентського станового руху.

Однак, замість керуватись багатотрадицією ЦЕСУС-у і його вповні обґрунтованим правом на репрезентацію всього українського студентства, — почався в ЗДА відосередній рух з намаганнями стати самоціллю, що опісля коштувало чимало зусиль, щоб зберегти станову єдність. Осягнене не повинно легковажитись, а першій мірі — підписані в квітні т. зв. «Домовлення» не повинні в ніякому разі служити сво-

єрідним «параваном». Студентські дії, що стоять в той чи інший спосіб на чолі українського студентського руху в Америці, повинні доложити всіх зусиль, щоб вдержати єдність в рядах українського студентського руху і мати стало на увазі, що 30 років ЦЕСУС успішно репрезентував українське студентство.

В своїй праці ЦЕСУС постійно керувався перспективами українського майбутнього і важливістю ролі, яку в ньому відіграє український фаховець. Веручи під увагу єдність науки в сучасній Україні, він стався скерувати нашу студіюючу молодь на ці галузі науки, які є занедбані або викривлені ворожим режимом в Україні. Ця необхідність стала ще більше наглядною з хвилиною розпорошення нашого студентства по всіх державах світу, коли асиміляційна сила виявила свій незвичайний потенціал.

Вже раніше ЦЕСУС звернув увагу українського студентства на необхідність студіювання українознавчих і гуманістичних дисциплін. Після XVI. Конгресу, в порозуміння з КодУС-ом, Відділ Студій розпрацював в цьому на пряму цілу програму. ІЗН виробляє також в цьому напрямку певну програму. Ця діяльність студій без найменшого сумніву є дуже важлива. Проте голоси з самого студентського середовища, що останнім часом порушили цю справу, заставляють і ЦЕСУС, і відповідальний український загаль застановитись над ситуацією. Розходиться про те, що ліценція з історії, права чи філософії досягнули те, до чого їх закликала українське громадянство і сучасна необхідність, але забуто їх з хвилиною, коли вони з дипломами в руках покидали університетські мурі. Молоді абсолювенти свідомі того що їх час не був змарнований, що свої студії вони робили в узгодженні з будучими потребами звільненої Батьківщини. Але, чекаючи на практичне застосування їхніх фахів, вони йдуть до санаторій, бо надірзане здоров'я під час студій у важких умовах еміграційного студента — вони не мають змоги тепер поправити.

Не мало важним є ще інший момент в студентському житті в загальному, а всієї української молоді на еміграції зокрема, яким повинен поцікавитись не тільки XVIII. Конгрес ЦЕСУС-у, а й усе українське громадянство на еміграції. Це — зацікавлення всеукраїнського відповідального чинника справами молоді.

При урядах всіх держав є відповідні референти для справ молоді і студентства, завданням яких є — стояти в тісному контакті з студентськими цен-

тралями. Така система виходить тільки на користь тим, які стоять тепер при владі і тим, що завтра будуть покликані до тих чи інших керб національного життя. В нас чомусь справа представляється зовсім інакше. Виконавчий Орган УНРади не тільки не має окремого відділу для справ молоді, а навіть — умандатованого для цих справ відповідного референта. Не вистане, на нашу думку, висилати тільки привітання (навіть і дуже довгі) на річні Конгреси ЦЕСУС-у, зводячи тільки до цієї форми всі види зносин відповідальних чинників українського громадянства на еміграції зі студіюючою українською молоддю. Брак відповідної політики ВО в цьому напрямку в минулому і сучасному вже дає боляче себе відчувати. Більшість українських студентів в Європі — це ті, що незабаром складатимуть свої останні іспити і залишать університети; існуючі студентські товариства будуть ліквідуватися, бо нема чи майже нема нового напливу. Стає тривожне питання: чи справді нема української молоді, що могла б студіювати?

На це питання мусить відповісти український еміграційний загаль. Він мусить рівно ж зацікавитись напрямними праці громадських організацій. З прикритістю мусимо ствердити, що ні одна з них не поставила собі за завдання заохочувати молодь до студій, а батькам — постійно вказувати на необхідність посилання їх дітей до школи хоч би за ціну найбільших зусиль. Навпаки, ми могли недавно довідатись про те, як одна громадська організація на своєму річному З'їзді, в присутності члена ВО, закликати своїх членів старатись скоро збагатитись і на такий шлях поручала ставити їхніх синів і доньок. Один з членів президії згаданого з'їзду пішов так далеко, що сказав: укінчені студії сьогодні не дають нічого; більше треба займатись добре платною працею.

Таке становище є не тільки шкідливе для цілості нашої справи і українського майбутнього, а й виразно вороже. Воно йде в розріз з нашими національними інтересами! Публічна опінія повинна тут сказати своє слово.

Кидаємо тих тих кілька думок не тільки для надуми студіюючої молоді, а до всього українського загалу на еміграції і віримо, що він висловиться в них, таких важливих, справах.

В. Михальчук

О. Зінкевич

За яку студійну політику?

Кожний український студент на чужині перед вступом на високу школу ставить собі питання: що студіювати? Чим кермуватись у виборі студій? Чи особистими інтересами, чи узалежнювати свої студії від національних потреб і від вимог, які ставить перед українським студентством поневолена Батьківщина. І річ ясна — в 90% (а може часом і більше) український студент кермується своїми особистими інтересами, тим, скільки він буде мати матеріальної користі по закінченні студій. І в цьому його не можна обвинувачувати, ані робити йому закидів. Ми мусимо признати з певною об'єктивністю, що вина тут не студента. Вина в тому, що до тепер не була випрацьована студійна політика на еміграції. Було — окремі організації чи особи мати свої погляди на ті справи, чи навіть (хоч дуже рідко) висловлювали свої думки на сторінках преси. Але не було скоординовано ані узгоджено тих справ компетентними українськими інституціями так, щоб вони були зобов'язуючі для всіх українських студентів, а в першу чергу для тих, які одержують стипендії від чи почерез них.

Щоби зробити хоч один крок вперед в цих справах, Віділ Студій і Суспільної Опіки ЦЕСУС-у випрацьовував в останній каленній тезі студійної політики, які пред'являє на розгляд 18-го Конгресу для обговорення і прийняття відповідних резолюцій і постанов в цих справах.

Беручи під увагу сучасний стан Високого Шкільництва в Україні та вимоги української національної рації, ЦЕСУС свою студійну політику базує на:

1. Потребі формування українських наукових та спеціалізованих кадрів згідно вимог української державності — в майбутньому у української вільної справи в сучасному.

2. На підготовці національно-свідомих і активних в праці для визволення України і в розбудові та будові майбутньої української держави, українських громадян академічного рівня.

3. На понадпартійності, християнській моралі і етиці, на принципах всеукраїнськості і соборності.

Кермуючись добром української справи, ЦЕСУС рекомендує кожному українському студентові і студентові українського походження:

а) Крім своїх вузких спеціальностей студіювати рівночасно українознавчі дисципліни.

б) У виборі студій, вибирати ті ділянки й дисципліни, яких студіювання

в Україні гальмує окупант або які взагалі неможливо студіювати, чи які представляються односторонньо в комуністично-марксистському навісвітленні і інтерпретуванні.

в) Вибирати ті ділянки і спеціальності яких буде неможливо заступити чужинськими спеціалістами в побудові і відбудові української державності.

Щоби такі позиції могли бути реалізовані, для цього замало резолюцій чи постанов ЦЕСУС-у.

Для цього треба створення в першу чергу світового координаційного допомогового центру українського студентства, в компетенціях якого було б не тільки організування допомог і мексимальне використання чужих стипендійних фондів (КОБАУЗО, ВУС, ЮНЕСКО, НСВС, Союз Церков, тощо), але й випрацьовування й реалізування української студійної політики в світовому масштабі.

Нажалі КоДУС сьогодні не є таким центром (хоч він міг би мати на це всі шанси), а його діяльність охоплює тільки кілька європейських країн. Студенти в таких країнах, як Італія, Австрія, Швеція назіть Англія залишаються без належної опіки. А ще до того в Англії (що ми вважаємо за велику ненормальність) існує цілком скремий, самостійний КоДУС (?). А в таких країнах масового українського поселення, як Австралія, також Англія, Канада, Аргентина, ЗЛА представництва КоДУС-у, збо не діють, або їхня діяльність дуже непомітна в наслідок чого не використовується належно матеріальної бази української еміграції для студентства. В зв'язку з таким станом речей постають нові, самостійні стипендійно-допомогові фонди, які обмежують свою діяльність виключно до меж своїх країн (ЗЛА, Канада).

Ще явище ми не оцінюємо, як негативне, але мусимо ствердити, що на такий нескоординованості, фондів і невикористанню матеріальної бази терпить українське студентство. А з цього випливає брак розподілу українських студентів по окремим дисциплінам, згідно вимог української національної рації. І тому не дивно, коли український студент в більшості випадків іде студіювати те, що йому дасть в майбутньому найбільший заробіток.

Студент закінчивши студії не тільки гуманістичних ділянок, але й часто, практичний фах, опиняється без фахової праці, а кількарічній його сту-

дії і витрата на них грошей не використовуються як слід.

В зв'язку з цим виринає питання створення при світовій центральній допомозі українському студентству також окремого відділу, який би займався студійними справами. В засягу його компетенцій мали б бути такі справи, як: студіювання сучасного стану і кваліфікацій випускників Високих Шкіл України, реєстрування українських студентів на студії, підготовка середньошкільної молоді до студій, розподіл і спрямовування українських студентів на відповідні ділянки і фахи, держання контакту з українськими професійними об'єднаннями і розміщування по через них чи при їхній допомозі на фахову працю молодих українських дипломатів. Праця такого відділу мала б бути світового масштабу і до неї повинні б бути запрошені українські професори, визначні педагоги та дослідники стану сучасного Високого Шкілництва в Україні.

Порушуючи ці справи, хочемо також згадати про студентів практичних фахів. Вони повинні пам'ятати, що молода українська держава в перших роках свого існування потребуватиме не тільки їхнього фахового знання, але й в першу чергу їхньої культурно-громадської діяльності. Перед нами вирине в повну височину проблема боротьби з малоросізством і боротьба за душу української людини, в якій не малі наслідки залишило 300-літнє поневолення. Для такої боротьби й праці кожний український студент і молодий фахівець повинен бути озброєний українськими знаннями та знаннями сучасного стану в Україні.

І тут слово залишається за ІЗН і посадовим сектором навчання УТГІ. Ці інституції повинні підвищити науковий рівень своїх курсів, а допомогти інституції українському студентству повинні зобов'язати всіх своїх стипендіатів і тих студентів, які одержують за їхнім посередництвом стипендії (Лювен, Мадрид), паралельно зі своїми ділянками студіювати українознавчі дисципліни.

Ці речі вимагають багатьох зусиль та жертвенності, як окремих інституцій так і студіюючої молоді і тих, які нею опікуються.

О. Зінкевич

Лейден. Голяндський Національний Студентський Союз організує 4. - 8. жовтня ц. р., під патронатом і в співпраці з КОСЕК-ом, IV-у міжнародню конференцію студентської преси.

Рим. В Сан Ремо (Італія) відбудеться V-ий міжнародній семінар національних студентських союзів, що його організує Італійський Національний Союз Студентства під патронатом КОСЕК-у.

В. С. Мардак

За нові успіхи Відділу Міжнародних Зв'язків ЦЕСУС-у

Минає новий рік праці ЦЕСУС-у на міжнародньому відтинку. Можемо з задоволенням ствердити, що Управа ЦЕСУС-у не прийде на 18-ий Конгрес з порожніми руками. Безперечно, що успіхи ЦЕСУС-у на цьому відтинку були б далеко кращі, коли б українська студентська делегація могла була взяти участь у IV-ій Міжнародній Студентській Конференції в Істамбулі. На жаль, фінансові труднощі знову значно обтяжили активнішу працю Відділу Зовнішніх Зв'язків, доказом чого є неможливість взяти участь делегації ЦЕСУС-у в V-ому Міжнародньому семінарі студентських національних союзів, який відбувається з кінцем серпня ц. р. в Сан Ремо, організований Італійським Національним Союзом під патронатом КОСЕК-у.

Все ж таки, поминувши ці труднощі, цьогорічна міжнародня діяльність ЦЕСУС-у зробила новий крок вперед. В цьому багато допоміг надзвичайно тісний зв'язок ЦЕСУС-у з французь-

ким Національним Союзом — УНФ. Показом цього є хочби участь Презента УНФ-у в 17-ому Конгресі ЦЕСУС-у. Постійна участь представника ЦЕСУС-у на конгресах французького Союзу чи навіть готовість УНФ-у вислати одного члена своєї Управи до Лонгону на наш 18-ий Конгрес є запорукою довготривалої приязні з центральним французького студентства.

Активна участь делегата ЦЕСУС-у на деяких студентських імпрезах, успішні акції в користь Координаційного Секретаріату та його політики звернули увагу деяких національних союзів на доцільність співпраці з ЦЕСУС-ом.

І тут слід би підкреслити зміну політики супроти ЦЕСУС-у Національного Союзу ЗЛА (ЮНСА), який, будучи найсильнішим чисельно й фінансово союзом, грає одну з найважливіших ролей в міжнародньому студентському житті. ЮНСА хоч ніколи негатиивно до нас не ставився, уважав ЦЕСУС за організацію менш важну. Сьогодні він запрошує ЦЕСУС, як «братню організацію», на свій VII-ий Конгрес.

Цей крок американської студентської централі, яка знає, що ЦЕСУС мав своїх членів — студентські громади на терені ЗЛА, є надзвичайно важливий для ЦЕСУС-у. ЮНСА як своїм запрошенням так і по через постійну кореспонденцію, визнали за ЦЕСУС-ом найвищу репрезентацію українського студентства в цілому світі і разом авторитет ЦЕСУС-у для українських студентських організацій на терені самих ЗЛА. Йому трапляється річ, яка для деяких наївних лідерів українського студентства в ЗЛА може виглядати парадоксом, а саме, що це ЦЕСУС запропонував американській централі запросити на свій Конгрес, хоч би як обсерваторів, представників крайового союзу українського студентства в ЗЛА — СВСТА.

Характеристичним для поліпшення становища ЦЕСУС-у на полі міжнародньої студентської співпраці є й той факт, що англійці, які на міжнародніх конференціях часто старалися ігнорувати ЦЕСУС, сьогодні запевняють свою участь у 18-ому Конгресі та висловлюють бажання навізати тісний контакт. Про ставлення інших національних союзів зайво говорити, — про їхнє становище свідчать вже численні привіти, які настигли на наш Конгрес.

Хочу накінець зазначити, що хоч в українському суспільстві часто ігнорується й не виявляється зацікавлення до праці українського організованого студентства на зовнішньому відтинку, — то беззаперечним є, що такі позиції й такий ступінь членства ЦЕСУС-у на міжнародньому полі, трактування, як репрезентанта і речника студіюючої України, — не має мабуть жодна українська політична, професійна чи то громадська організація. Хочу підкреслити, що не розходиться тут про членство в якійсь організації поневолених народів чи виключно певного територіального характеру, а про членство в студентській спільноті світового масштабу.

Ми надіємось, що підтримка українського студентства й активність українського студентства допоможуть ЦЕСУС-ові зробити в наступній каденції новий крок вперед на міжнародньому студентському форумі.

Всеволод С. Мардак

УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО США НАПЕРЕДОДНІ XVIII-го КОНГРЕСУ ЦЕСУС-у

Вісімнадцятий Конгрес ЦЕСУС-у займатиме спеціальне місце в цілому ряді конгресів, які були в історії студентського руху подіями більшої чи меншої ваги.

Цього року ЦЕСУС, як ще може ніколи, підсумовуватиме здобутки, які досягнуто живою, активною працею, жертвенністю членів Управи цілої студентської сім'ї, від європейських осередків починаючи і кінчаючи нашими піонерами в аргентинських університетах.

Сьогодні ми вже не дивимось на з'їзд ЦЕСУС-у, як на з'їзд Управи та ще декількох представників. Сьогодні ми вважаємо і є свідомі того, що ми всі — кожна студентська громада і кожний студент, що по всіх континентах і по всіх країнах — є співвідповідальні за успіх чи невдачу цілості зорганізованого студентського життя на чолі з його централею ЦЕСУС-ом.

Чи не маємо чого бути задоволені і навіть горді з 18-го Конгресу ЦЕСУС-у? Ми знаємо, що саме цей Конгрес нам викаже і зобразить скільки то саможертвенних, безкорисних трудів, скільки справ не тільки загально-студентського, але й загальноукраїнського характеру посунуто на кілька щаблів вперед, і скільки для цієї справи одержано вирозуміння і допомоги з боку українського громадянства.

Крім здобутків на зовнішньому відтинку, вибивається на передове місце ріст мережі студентських товариств і зорганізування двох нових крайових об'єднань. Самозарядна українська моль зуміла за коротке перебування на нових місцях поселень здобути собі шляхи до студій чи до їх започаткування і разом включитись в змаг українського народу за визволення, включились по лінії директив і завдань, які ставить перед всім студентством ЦЕСУС. І не важко чи це було зроблено під назвою СУСТА, чи під назвою з закінченням «Х» чи «У». Це можна було бачити вже на самому початку, коли тільки почало відновлятися на американському терені студентське життя.

Переглядаючи архів Американського Відділу ЦЕСУС-у, знаходжу переписку зі студентськими товариствами в Нью Йорку, Чикаго, Ен Арбор, Міннеаполіс, Дітройт, Клівленд. Це місцевості, в яких вже на самих початках виринула думка включитись якомога більше в ряди ЦЕСУС-у, несучи йому моральну і матеріальну піддержку.

Сьогодні ці громади поширились. До них долучилось з десяток інших. А число студуючої української мелодії в американських університетах дійшло до понад 600. А це вже сила на яку напевно покладає велику надію і перед якою ставить великі вимоги студентська централа — ЦЕСУС. В цій силі, як і в усьому студентстві розкиданому по країнах більшого світу, ЦЕСУС і надалі думає мати джерело для своєї праці і своїх акцій.

Напередодні 18-го Конгресу нам варто було б кинути декілька думок-запитів. Думок, які напевно сьогодні вирінають перед управою ЦЕСУС-у, перед українським студентством Європи та й інших континентів. В який спосіб можна знайти базу спільної праці? Як залишити справи переговорів, договорів, підписування умов та прийти до дійсної реалізації вимог хвилини в студентському житті?

Знаємо всі, що ЦЕСУС розгортає все ширшу діяльність на студентському відтинку. Крім участі в міжнародних студентських конгресах і імпрезах, крім щорічного відбування РЖКУ, ЦЕСУС запланував видання двох монументальних творів — «Альманаху ЦЕСУС-у» і «Білої книги» про університетські свободи в СРСР. Ми знаємо, що для того щоб ЦЕСУС виконав свою місію в загальному укладі українських національних сил, йому необхідний свій орган, в якому б можна було розпрацьовувати студентську проблематику. Брак такого журналу прикро відчувається. Для всієї цієї праці потрібна поважна фінансова база. Без неї ЦЕСУС стане організацією на замйранні, спаралізованою і нездатною до якої б то не було акції. В ім'я світового масштабу праці ЦЕСУС-у всі крайові союзи, як і окремі громади, повинні мати цю центральну позицію ЦЕСУС-у на увазі і вести та побудовувати відповідно до цього свою фінансову політику.

Подібні речі закріплюється конкретною працею, а не якимись деклараціями чи обіцянками. Тому з нашої сторони є замало сказати, що напр. СУСТА, чи якась інша крайова організація, буде допомагати ЦЕСУС-ові матеріально. Тут треба добровільного зобов'язання такої студентської організації і добровільної виконності її. Без пригадувань, без «звертань уваги» і т. д. і т. д. Тут треба мати почуття обов'язку та розрізняти вартості й відповідно їх оцінювати.

Тісніший зв'язок з ЦЕСУС-ом був

би більш як побажаний. Сьогодні більшість громад в ЗДА, які ще донедавна були членами ЦЕСУС-у, майже не поінформовані про розвиток взаємовідносин. Різні комунікати чи домовлення не дають багато. Тут треба представити справи такими, якими вони є. Тому в майбутньому, як ЦЕСУС так і СУСТА, повинні застановитись над засобами, якими ЦЕСУС міг би держати контакт з усіми студентськими товариствами посередньо по через крайові союзи, чи безпосередньо.

Було колись запроваджено, що в країнах, де існують крайові союзи, є також представник ЦЕСУС-у, який виконує функції зв'язкового з компетенціями члена управи ЦЕСУС-у.

Насувається думка, чи не надати такому представникові статутове право бути членом управи крайового союзу, чим уможливиться безпосереднє переводження вимог ЦЕСУС-у і заразом запевниться нерозривний зв'язок і співпрацю зі студентською світовою централею.

Це були б одні з тих справ, які мали б бути наладнені в майбутньому. Однак не треба розуміти, що досі були тільки неолатягнення. Як уже відомо, студентство ЗДА організовано заявлялось за допомогою для ЦЕСУС-у. Сама управа СУСТА поробила цілий ряд заходів, а громади поодинокі заявлялись, що будуть їй в цьому допомагати. По цій лінії не було тримат «за» і «не почекаємо». Це була також одна з головних точок на I-ому Конгресі американсько-українського студентства, це було на порядку дня на Річній Конференції в Чикаго.

Успіхи українського студентства в американських університетах є також допоміжні у праці ЦЕСУС-у на зовнішньому відтинку. Тому наступний Конгрес ЦЕСУС-у повинен відзначити заходи поодиноких крайових проводів в акції організування допомогових фондів чи творення стипендіальних комітетів для допомоги цьому студентству, а також заявляється офіційно за такими заходами та здекларувати свою повну моральну піддержку.

Вісімнадцятий Конгрес ЦЕСУС-у має перед собою великі завдання. Підсумувати пройдене і дати напрямні для студентського руху, який вже поширюється по всіх континентах світу. Для руху, який з призначенням визнають всі, навіть і ті, які ще вчора дивились на нас з застереженнями.

Д. П.

ВІТАЄМО МОЛОДЬ УКРАЇНИ З НОВИМ ШКІЛЬНИМ РОКОМ !

Як щорічно, так і в цьому році, — першого вересня тисячі шкіл України заповнюються хлопцями й дівчатами. Вже понад тридцять років наша молодь навчається в школах під пильним доглядом російського окупанта та комуністичної партії. Вже понад тридцять років українська молодь є отруювана ядом комуністичної ідеології. Постійно русифікована, молодь — незламна й героїчна — ставить, невпинний спротив в шкільній політиці російсько-комуністичного окупанта. Сторінки історії шкільництва поневоленої України політичною молодечею кров'ю наших незламних юнаків і юначок. Тисячі підлітків і студентів були запроторовані в тюрми і вислані на далеке заслання.

Ми клонимо голови, в святій пошані, перед українськими педагогами й учителями, які боролись за збереження чистоти душ українсь-

кої молоді. Як і в боротьбі за їхнє духовне обличчя були масово ліквідовані окупантом, засилані, тероризовані, залякувані.

Наша пошана до всіх тих учителів і педагогів сучасної України, які зберегли своє українське «я» і які борються за те національне «я» мільйонів української молоді.

Учителі й учні України виказали нечуваний в світі спротив окупантові. Школа в Україні від десяти років стала чи не першими барикадами боротьби двох відвічних ворогів, двох сил: української і російської.

Наше признання і побажання дальшої витривалості українському вчителю й молоді в боротьбі з ворогом, який посягає своїми кривавими руками по найсвятіше, що може бути в людини: національну честь!

Комуністична партія і Високі Школи України

Комуністична партія і большевицька влада відіграє неабияку роль у житті Високих Учбових Заведень України. Партія не тільки гальмує розвиток високого шкільництва, не тільки примітивізує ціле навчання і здержує піднесення науки, але й гальмує духовний розвиток і кваліфікаційний ріст викладачів і студентів.

Влада і партія докладає максимум зусиль, щоб ні на мить не випустити контролю над Високою Школою. Вона знає, що школа і ще до того Висока Школа відіграє рішальну роль у будівництві країни: школа готує кваліфіковані кадри, які або пішли добровільно за партією стануть опорою влади і будівництва, або ставши проти партії і влади, можуть спричинити її упадок та стати джерелом знищення большевицької системи панування.

Тому партія примушена у кожній школі, за плечима кожного викладача, кожного професора ставити примітива-поліція, який кермує цілою діяльністю цього професора, контролює його кожний рух, його кожний почин. Таке завдання контролю і унаправлювання мають всі партійні організації ВУЗ-ів. Ціле життя ВУЗ-ів є у руках не професури, не дирекції, а партії. Цим самим в СРСР знехтовано і знижено

цілковито автономію і свободу Високої Школи, чим і знехтовано свободу науки і викладання. Вся праця викладача є спаралізована партійними рамками, в які вложений кожний його виклад, кожний його виступ, кожна його розмова зі студентами.

«Сов. Культура» (ч. 17-18, 1954 р.) про завдання партії у ВУЗ-ах писала: «Ідейно-політичне виховання студентства, праця з викладачами, постановка викладання суспільних наук, організація навчання і підготовка наукових кадрів, побутові умовини життя молоді, поширення її світогляду — всі ці й багато інших питань можна рішити лише при вдумливому повсякденному керівництві діяльністю ВУЗ-ів з боку партійних організацій».

В комуністичному розумінні немає здібних студентів, немає працьовитих і наполегливих, не існує нахил до однієї чи іншої ділянки науки. Все залежить від ідейної загартованості студента (!). Таке розуміння і трактування справ ніхто ще до сьогодні в науковому світі (поза Советським Союзом) не зумів науково обґрунтувати. Узалежнювання успішності студента від його політичних переконань є ніщо інше як вияв думання партійно примітивна.

«Відомо, що успішна підготовка

молодих соціалістів, — писала ця ж «Сов. Культура», — залежить від рівня політичної свідомості, від ступені ідейності й політичної загартованості професорів, викладачів. Тому міські і районні комітети партії, первичні партійні організації ВУЗ-ів уділяють особливу увагу марксо-ленінському знанню і ідеологічній підготовці професорів, викладачів і взагалі наукових працівників».

Всі професори й викладачі в СРСР зобов'язані владою закінчити інститути марксизму-ленізму. В усіх високошкільних містах зорганізовані спеціальні курси, а час-до-часу організовуються семінари, на яких перевіряється політична благонадійність та ідейну підготовку професорів і викладачів.

Наприклад «партійні організації ВУЗ-ів Дніпропетровська об'єднують в своїх рядах понад 4300 комуністів (на 18. тисяч студентів — 0.3.). Вони дбають про ідейно-політичне виховання і підвищення наукової кваліфікації викладачів інститутів, про підготовку повноцінних спеціалістів (в західному світі без партійного нагляду підготуються тисячі спеціалістів найвищих кваліфікацій — 0.3.). В кожному ВУЗ-і випрацьовується план ідейно-політичної, а також виховної і організаційно-методичної роботи на семестр. Контроль за виконанням плану покладена на партійні комітети і бюро» (там же).

Партія має за завдання контролювати ціле життя ВУЗ-у не тільки всередині, вона теж стежить за кожним студентом зокрема, слідкує за його оточенням і політичною благонадійністю.

«Є у нас ВУЗ-и (в Дніпропетровську), — писала ця ж газета, — де студенти не забезпечені гуртожитком. Там, в Сільськогосподарському і Фармацевтичному інститутах більше половини студентів живе на приватних квартирах, що часто перешкоджає їм в можливості успішної підготовки до занять і негатиивно відбивається на виховній роботі серед молоді (?). Партійні організації цих ВУЗ-ів не завжди знають, в якому оточенні і під чийим впливом знаходяться студенти, які живуть поза гуртожитками».

Цілий ряд фактів підкреслює, що таке відношення партії до ВУЗ-ів не сприяє, а навпаки сильно гальмує ріст наукових кадрів, знеохочує людей до науково-дослідчої

праці. Наприклад, за останніх десяти років в Медичному й Інженерно-будівельному інститутах Дніпропетровська не підготовлено ані одного доктора наук (!).

Це явище не нове в підсоветській Україні. Його помічається на протязі майже цілих тридцяти останніх років. Про це говорять самі советські статистичні дані.

«З 15.347 чоловік професорсько-викладацького складу ВУЗ-ів УРСР, — пише О. Любченко, начальник головного управління вищих і середніх спеціальних учбових закладів Міністерства Культури УРСР («Рад. Україна ч. 158, 1954 р.), — тільки 783 мають вчений ступінь докторів наук, і 5.010 — кандидатів. Близько 60% педагогічного персоналу вищої школи республіки не має наукових ступенів і звань. Недостатньо використовується у нас можливість підвищення кваліфікації викладачів через річну аспірантуру і докторантуру».

Ось до чого довела політика комуністичної партії і большевицького уряду в шкільництві України. Невже ж не можна було підготувати за 34 роки кваліфікованих, на рівні вимог, професорів і викладачів? Кого ж тоді випускали 7 університетів України з численними факультетами і 140 інших Високих Шкіл? З кінцем кожного академічного року ми читаємо в советській пресі, скільки сотень закінчує Високі Школи. А тоді де вони? Для кожного сьогодні ясно, що більшість з тих, які закінчили високу освіту, не зважаючи на те, що вони переходили через безконечні перевірки партії і комсомольських організацій, — кінчали засланням, тюрмою, або розстрілом в застінках МВД, інші ж не мали можливості продовжувати свою науково-дослідну працю.

Річ ясна, що такий стан і така шкільна політика партії доводить до примітивізації високого шкільництва, чого наслідком є низькі кваліфікації численних випусників Високих Шкіл, про що пише сама советська преса.

Практика большевицьких експериментувань, знехтування університетських і високошкільних волюностей та підпорядкування науки партії і партійним примітивам шкільництва в СРСР.

О. Зінкевич

СПІЛЬНЕ НАВЧАННЯ В ШКОЛАХ СРСР

Згідно з рішенням Ради Міністрів СРСР — від 1954/55 шкільного року впроваджується в усіх школах СРСР, в 1 — 9 класах, спільне навчання хлопців і дівчат.

Це нове рішення большевицького уряду в справі шкільництва є дуже характеристичне, беручи під увагу експериментування на цьому відтинку протягом понад тридцяти років.

Треба пригадати, що до останньої війни в усіх початкових і середніх школах в СРСР відбувалось спільне навчання. Зміни пороблено в часі війни, їх задержано досі. Роздільне навчання в школах викликало сильну реакцію цілого ряду педагогів і учителів, які мали відвагу критикувати постанову уряду. Але їх скоро кваліфіковано, як контрреволюціонерів, що пропагують буржуазну систему шкільництва. Хоч фактично в більшості шкіл СРСР постійно відбувалось спільне навчання, але його чогось замовчувалось, а учителям пропонувало ці справи затушовувати, чи видумувати цілі історії, які оправдували б спільне навчання в їхніх школах (напр. міністер освіти Якутської АРСР, „Савин, був постійно цькований за те, що зберіг в Якутії спільне навчання).

Рішення уряду в справі роздільного навчання в СРСР, було прийнято як догму, її ніхто не відважувся відкрито оспарювати. Справа цих реформ з перед десятиків років не появлялась на сторінках советської преси.

Щойно в 1950 р. вперше відваживсь піддати критиці роздільне навчання відомий педагог проф. В. Ковбанівський. Його стаття «Хвилююче питання» («Лит. Газета» № 29, 1950) викликала сильну реакцію серед учителів і батьків. В редакцію «Л. Г.» посипалися сотні листів, але вона ще не мала відваги їх публікувати. Щойно в 1953 р., після смерті Сталіна, справа роздільного навчання підпадає основній критиці, обґрунтованій з різних аспектів. Коли перше давали перевагу статтям, які обстоювали роздільне навчання (курс партії і уряду), то тепер дали перевагу тим, які критикували цю систему.

Цікаво приглянутись до аргументів обох сторін. Роздільне навчання оправдували такими аргументами: хлопців треба навчати в мужеському дусі, а дівчат в жіночому (А. Макаров); дівчат треба виховувати в дусі материнства, навчати домашньої господарки сімейного життя, що можливе тільки в роздільних школах; біологічна різниця полів повинна бути поставлена понад соціальною, а неспосібність жінки до точних знань (математика, фізика, хемія) вимагала окремих жіночих шкіл зі спеціальними програмами; у хлопців у мішаних школах виробляються пасивно-оборонні рефлексії (теорія Павлова), а у дівчат — соромливість і замкнутість; незручність в старших класах спільних шкіл викладати деякі предмети (біологія) і т. д.

Спільне навчання обосновувало такими аргументами: в мішаних школах учні краще вчаться; система роздільного навчання противиться рівноправним відносинам чоловіків та жінок і вносить замішання в саму побудову життя советської спільноти; доводення спільна система навчання скоротила в країні число непрацюючих жінок, а жінка, яка покінчить таку школу зуміє легше поєднати працю з материнством і вихованням дітей (!); спільне навчання є згідне з 122 статтею Конституції СРСР про права жінки; в спільних школах шкільні колективи краще з'єднані і здружені, в них нормально проявляються в силу фізіологічного розвитку інтимні взаємини між хлопцями і дівчатами, слабше розвиваються аморальні гімназійні традиції (обговорювання, анекдоти, «чоловічі погляди» на жінку і т. д.); щоденне спільне співжиття хлопців і дівчат створює атмосферу спокійної і чистої дружби, а переломовий період віку проходить багато спокійніше, і т. д.

Понад десятилітній експеримент роздільного навчання в школах СРСР, з її специфічною большевицько-комуністичною методикою, довів до цілковитого занепаду початкового і середнього шкільництва.

Головно, ця система негативно відбилась на вихованні молоді. Фактична двосистемність навчання в СРСР довела до цілковитої нерозбери в шкільництві, про що щойно тепер відкрито заговорили советські газети.

Протягом десяти останніх років сотні мішаних шкіл розділювано на жіночі й чоловічі і навпаки —

їх знову об'єднувано в спільні... На перших курсах високих шкіл аж надто відчувалось цю різницю в шкільництві, головню в успішності, як і у відношенні хлопців до дівчат. В чоловічих школах цілком вито підпадала дисципліна, лекції часто зривались, помножувалось хуліганство. В багатьох випадках жіночі школи цілком підпадали, а основну увагу зверталось на чоловічі устаткування кабінетів, фізкультурних залів, висилаючи туди кращих педагогів.

Підсумовуючи теперішній стан шкільництва в СРСР, секретар ЦК Комсомолу, З. Туманова, писала («Комс. Правда», від 22. 7. 1954 р.): «Слід прямо сказати, що у вихованні учнів є великі недотягнення. В загальному ця праця ведеться поверховно, шаблононо, без належної глибини. Не секрет, що складна проблема виховання шкільної молоді в дусі комуністичної моралі часто рішалась примітивно і зводилась до однообразних звичок, які мало впливали на розум і почуття дітей.»

«В цілому ряді шкіл комсомольські і піонерські організації не стали ще основою, ядром такого шкільного колективу (тут іде мова про т. зв. «дружньо з'єднані дитячі колективи» — О. З.) і недостатньо впливають на формування морального обличчя учнів. Тому велика частина учнів байдуже ставиться до фізичної праці, проявляє недисциплінованість... В цілому ряді шкіл обнизилась дисципліна.»

Перехід на спільне навчання при веде до цілого ряду ускладнень: випрацювання нових програм навчання, сортування учнів і шкіл під доглядом комсомолу. Щоб не розгубитись в цьому всьому, вже заздалегідь рішено про творення спільних дружин, відділів і комітетів комсомолу. Виготовано цілі списки і т. т. і т. д. В серпні заплановано цілий ряд по всіх школах спільних нарад, конференцій, зустрічей учителів і учнів.

В цілому цьому переході на іншу систему навчання криється ще одна річ, про яку майже не згадується. **Всі школи переходять на новий учбовий план і нові програми.** Рівень навчання, який досі не був надзвичайно високий, ще більше упаде в майбутньому: **майже всі підручники будуть скорочені на 20 і більше процентів (!), як рівнож буде скорочена кількість іспитів.** Що саме в підручниках і які іспити будуть скорочені, — ще нічого в пресі не говориться. Але які б ці скорочення не були — є певне, що рівень навчання **цього** скоро-

ченнями не підвищиться, а тільки понизиться.

Роблячи такі великі зміни в шкільництві, комуністична партія хоче добитись в першу чергу більшої дисципліни учнів і через спільні шкільні колективи хлопців і дівчат посилити свій вплив на формування їхнього світогляду.

Чи це вдасться большевицькій владі? Можна бути наперед певним, що ні. Доказом цього є тридцять титлітне експериментування на відтинку шкільництва, яке не кращає, а навпаки постійно гіршає. А молодь не тратить свого «я», не стає сліпим знаряддям в руках партії, а є думакимими людьми, які вміють дивитись на світ і події від критими очима.

О. З.

Париж. 22 - 31 серпня ц. р. відбувається VII-ий Конгрес Національного Студентського Союзу ЗДА (ЮСНСА). На Конгрес, який відбувається у Йова Стейт Коледж, запрошений також офіційно ЦЕСУС. Делегацію ЦЕСУС-у очолює Д. Пілецький, студент з Медісон.

Париж. На запрошення студентської секції Антифашистського Комітету Советської Молоді, з кінцем вересня ц. р. відвідає університетські осередки СССР група 30 французьких студентів.

Монреаль. Заходами українського відділу при Монреальському університеті були зорганізовані 2. липня — 14 серпня ц. р. перші літні курси українознавства.

Саскатун. У Саскатунських високих школах, на загальне число 419 абсолювентів, — 36 українців здобули наукові ступені. Крім того 10 українських студентів і абсолювентів нагороджено стипендіями і почесними грамотами.

Нью Йорк. В цьому році Пластова Організація в ЗДА організує цілий ряд пластових таборів для дівчат і хлопців, як рівнож різні кількаденні мандрівки, вишколи. Окружні пластові табори поділені на три таборові центри: 1. Пластова Оселя Іст Четтам Нью Йорк, 2. Пластова Оселя «Новий Сокіл» — Боффало, 3. Чикаго - Дітройт.

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді

Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори.

Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp .....
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:

Les Wyshnewjy
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:

S. W. Shewchuk, 78 Kensington Rd.
London W. 11.

Канада:

A. Kryworuchko
133 Balmoral Ave No Hamilton' Ont.

Німеччина:

Jaroslav Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:

Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6^e

На новому фронті боротьби

Советські моряки в Штокгольмі

НЕБУВАЛА ПОДІЯ: 2.000 СОВЕТСЬКИХ МОРЯКІВ В ЗУСТРІЧІ ЗІ ЗАХІДНІМ СВІТОМ — «СМОЛОСКИП»
НА КРЕЙСЕРІ «АДМІРАЛ УШАКОВ» МОЇ РОЗМОВИ ІЗРАЖЕННЯ

(Допис зі Швеції)

Я живу з 1947 р. в Швеції. Далеко від українців і від українського організованого життя. Час-до-часу дістаю українські газети. Одного разу мені спалося кілька чисел «Смолоскипу». В одному з них писалося про т. зв. можливість «революційної» роботи на еміграції. Я реаліст. Прочитавце, посміхнувся і кинув журнал: дитячі забавки. Я подумав собі: тепер відіграють основну роль атомні бомби, мільйонні наймодерніші випосажені, армії, — а нам пропонують якісь розмови, дитячкі...

Проминуло кілька місяців. Я жив далі своїм монотонним, нецікавим життям. І аж ось одного дня всі шведські газети приносять сенсаційну вістку. Ескадра совет. воєнних кораблів відвідає Стокгольм, а біля 2.000 советських моряків пробудуть п'ять днів в столиці Швеції і свобідно відвідуватимуть місто, його околиці та важливіші підприємства.

Хоч мені до Стокгольму біля 200 км., я не відержав. Взяв відпустку і поїхав, щоб побачити, а може й поговорити, а може й зустрінути земляків.

За кілька днів я переконався у правоті т. зв. «революційної роботи» і в силу живого слова, в живій зустрічі з людьми з другого світу...

16. липня, вже від восьмої години ранку я ждав з товаришем-шведом у Стокгольмській пристані. Я хвилювався: ще так недавно я також носив уніформу советського воєнка...

Біля дев'ятої години на обрії показалась група кораблів. Вирізнявся найбільший з них, як я пізніше довідався — крейсер «Адмірал Ушаков» і чотири міноносці (чч. 40, 27, 26, 31).

Почулись гарматні салюти. Це шведи, по десятиках років, знову вітали своїх «гостей»... Люди мэхаяють руками, аплодисменти. Появляються моряки. На них вже ждуть автобуси. Все заздалегідь приготоване. Одні оглянуть місто з човнів, інші будуть на спортивних змаганнях, в кінотеатрах, в музеях, знову інші будуть прийняті в ратуші.

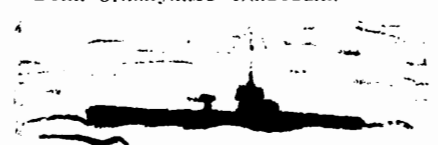
Я старався не оминати ані однієї нагоди, щоб поговорити з моряками.

В перший день було дуже легко поговорити, хоч моряки цілий час ходили великими групами і за ними стежили чи то працівники советської амбасад, чи навіть (як я пізніше довідався) шведи — большевицькі агенти. В перший день можна було почути від моряків більш-менш свобідну відповідь і вони навіть радо вступали в розмову. В наступні дні все змінилось: поведінка була інша, відповіді стали стандартні, менш цікаві. Тяжко було побачити одного-двох моряків, які ходили б самі, а не більшими групами.

Перший день. Ось кіоск. Під кіоском оглядають журнали три моряки. Підходжу.

— Як вам подобаються наші журнали? — ставлю пряме питання в російській мові.

Вони оглянулись здивовані.

— Бачите, — продовжую я, не чекаючи на відповідь, — тут у Швеції можна дістати журнали і газети з усіх країн світу, всіх політичних напрямків, різних жанрів, а у нас, я цього ніколи не бачив... Тут кожний може читати, що хоче. Ніхто йому не забороняє...

Моряки переглянулись.

— А ви що російський? — не відержав один.

— Ні, я українець — дав я пряму відповідь.

— Звідки ви? Я також українець, а ось мій товариш також українець.

Я назвав місцевість, звідки походжу. Виявилось, що ми земляки і досить близько від себе. Я побачив: мої земляки затривожились.

— Нам відомо, що тут є багато наших, — говорять інші.

— О, дійсно є багато, — відповідаю, — є українці, росіяни, білоруси... А в інших країнах є ще більше, десятки тисяч. Є свої організації, політичні, професійні...

Ми говорили довго про різні справи.

— А ви? — раптом ставить мені питання товариш моїх земляків.

— Я? — не надумуючись, даю пря-

му і правдиву відповідь, — моїх батьків знищили німці, я залишився сам, був безпартійний, навчався в суворовському училищі в... Пізніше був в Червоній Армії, був в Польщі, Німеччині, Чехословаччині, а накінець в Австрії. Я міг порівняти нашу батьщину з колишніми і теперішніми т. зв. капіталістичними країнами. Я побачив різницю, яку ви маєте нагоду бачити сьогодні тут у Швеції. І я рішився перейти в західний світ. О, ви не знаєте, як мені було важко рішатись на цей крок... Тепер не жалую. Я вільна людина і живу у вільній країні.

Вони слухали мене уважно. Я бачив, як вони переживають мої слова.

— Таких як я є тисячі, але не всі можуть переходити сюди, родини у вас... — докинув я.

Ми майже інстинктивно оглянулись. Біля нас стояло двоє підозрілих типів у цивільному. Вони пильно дивились на моряків і на мене. З другої сторони підходила група інших моряків.

— Так, що пішли ребята. Досвідання. Досвідання. — Вони потиснули мені руку і пішли. Я остався і через хвилину знову замішався в одну, але цим разом більшу групу моряків.

Я підійшов до одної групи й побачив таку картину: група моряків говорила з якимсь чоловіком у цивільному (як виказалось пізніше, він українець, живе у Стокгольмі). Ведлась «політична» розмова.

— Ви все вивозите з України, — говорила людина у цивільному, ламаю російською мовою, — що ви вартували б без нашої пшениці, вугілля, заліза? Ви мільйони людей морите голодом, інших вивозите на Сибір, наша УПА бореться героїчно з такими як ви... Подождіть ви скоро побачите!...

Я не чув, що йому відповідали моряки. Але я бачив, що не радо вступав з такими в розмову. Більшість відвернулася і пішла в іншу сторону, але цей чоловік у цивільному йшов за ними і завжди говорив.

— Що ви на це? — питаюсь одного моряка, який слухав цієї «політичної» розмови.

— Дурак, — відповів він мені відкрито, — при чому тут ми? Ми тільки моряки...

Він ще хотів щось сказати, але підійшли його товариші і він замовк.

***

В перших днях я мав ще декілька розмов з моряками, про які може й не слід тут писати. Ми говорили на різні теми: про ціни в нас і тут, у Швеції, про можливість свobodно, без жодних труднощів, переїздити з країни в країну, про пресу про еміграцію.

Я ніколи себе не ставив в позицію «ми» — цебо емігранти, чи навіть самостійники і «ви» — себо вони моряки.

В мойому розумінні «ми» — це були ми — емігранти і вони — моряки, а «вони» це була большевицька й окупційна влада, яка салою тримає народ. В розмовах я ні разу не утотожнював моряків з владою, а навпаки всюди підкреслював ту різницю, хоч часом зустрічав і гострий спротив. Чи мій погляд був правильний чи ні з точки погляду українських визвольних змагань і взагалі боротьби з большевизмом — я не буду на цьому місці аргументувати, але я вважаю, що так, бо я говорив з людьми різних національностей.

***

17-18-19 липня можна було відвідувати советські кораблі. Я для більшої певності вибрався зі своїм товаришем шведом.

В пристані товпились маси людей. Всідаючи до малих човнів, шведи були сильно вражені, коли поліція в чемний спосіб запропонувала їм залишити на березі всі свої речі, включно з жіночими сумками...

Я на «всякий випадок» мав з собою деякі числа «Смолоскипу». Щоби не викликати підозріння я половину передав товаришеві, а половину сховав в кишені.

Відвідуючи крейсер «Адмірал Ушаков» мені і мойому товаришеві, якимсь необережно випало кілька чисел «Смолоскипу» і полетіли між щільни великого крейсера...

***

Шведські газети майже щодня приносили вістки, що на кораблях викрито протибольшевицьку літературу.

Советське командування протестувало...

Наступні дні побуту советських моряків у Стокгольмі були менш цікаві для мене. Їх возили оглядати місто, їм робили прийняття в рагуші. На наступний день шведські газети принесли вістки, що на советських кораблях знайдено протикомуністичні летючки і журнали... Писали також газети, як за ними стежать МВД-сти.

Дні скоро проминали. Я відбув де-

Советський фільм про українське підпілля

Московська кіностудія художніх фільмів ім. М. Горького випустила в цьому році новий фільм «Про це невільно забувати» («Об этом забивать нельзя»). Сценарій написали Л. Луков і Смоляк. Постановка Л. Лукова. Оператор В. Рапопорт. Мистецьке оформлення — П. Пашкевич. Композитор М. Блантер.

Головні ролі виконують: С. Бондарчук — Олександр Гармаш, письменник, комуніст; Є. Гоголева — Марія Бантиш, українська жінка, керівник підпілля; І. Плотников — Ярчук, професор історії у місцевому університеті, український націоналіст, член підпілля; Л. Смірнова — жінка Гармаша.

Фільм починається написом: «Це відбувалось в перші роки після Великої Вітчизняної війни в одному з міст західних областей України».

Сам сценарій фільму є дуже цікавий. Советська критика прийняла фільм з великим застереженням так, що можна сумніватись чи він побачить світ без основних змін.

У фільмі не показана відкрита боротьба українських повстанців з большевицьким режимом. Цю боротьбу автори сценарія перепести на ідеологічний відтнок: в університеті і у звичайному житті, між звичайних українських людей. З фільму виникає враження, що ідеї українського націоналізму сильніші, за ідеї правлячої класи — комуністичної влади. Відданість ідеям боротьби окремих персонажів, не може не imponувати глядачеві. В самому фільмі студент Данченко, комсомолец, який приїжджає в Західну Україну з Наддніпрянщини, опочатку ідейний комсомолец, поступенно попадає під вплив професора Ярчука і стає українським націоналістом! Ба що більше, він пише патріотичні, націоналістичні поезії.

Довелось мати теж неприємний інцидент: я був примушений вступити в двобій з МВД-стами в цивільно на очах кількох десантків моряків. Дійшло до того, що мусіла вмішатись шведська поліція...

Т. Г.

свідомісні поезії. На одній зустрічі він читає їх Гармашеві. Комуніст Гармаш захоплюється поезією Данченка. В дійсності комуніст Гармаш (але він українець!) перейшов би напевно на біру Ярчука і Данченка, але у фільмі він залишається комуністом. Кругом нього обертаються Марія Бантиш — керівник цілої групи українських підпільників міста, які представлені, як «агенти чужих розвідок, шпигуни, диверсанти і вбивники». Її образ «невинної жінки», достойної, яку всі люблять і поважають, навіть після того коли розкривають її справжню роллю, залишає глибоке враження у глядача.

Великими симпатіями зокрема користується студент Данченко; він здібний, його авторитет з кожним днем підноситься серед товаришів, студентів університету, він комсомольський активіст, але разом з ім український націоналіст. Хоч він перейшов усю школу советського виховання, він скоро стає націоналістом. З першого моменту, познайомившись з новою націоналістичною ідеологією, — він перший стає її визнаватцем.

Проф. Ярчук жив ще до війни в Західній Україні. По зовнішніх формах його життя — він вхоплений «советська людина», який не можна нічого закинути. Але внутрі — він затаїв всі правди України. Він їх промагує, і він бачить, що вони знаходять пригожий ґрунт серед наддніпрянців.

Сам Гармаш, який власиво повинен би бути героєм фільму, вийшов цілком блідим (і дуже гостро підкреслила советська критика). Йому призначено цілком пасивну роллю, він комуніст ще з перетвореної Польщі, але він позбавлений всіх наступальних дій і акцій. Він пасивний комуніст, комуніст, яких владі не потрібно, але їх тисячі.

Фільм, як пише советська преса, мав за мету показати глядачеві — як важко боротись большевикам з українським підпіллям. Як конспіруються українські підпільники, та які застосовують методи і тактику в боротьбі.

Чи осягнув цю мету фільм, ми не будемо писати. Нехай його оцінить кожний, кому доведеться його бачити.

В. Черненко

Повідомлення

Повідомляємо всіх наших Читачів, що з технічних причин продовження статті «За здорові основи виховання», стаття «Американські університети» як рівнож список жертводавців на розбудову «Смолоскипу» появиться в наступному числі нашого журналу.

Редакція «Смолоскипу»

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la Jeunesse
Etudiante Ukrainienne

«СМОЛОСКИП»

Journal of the Ukrainian
Studying Youth

Ч. 10 (46)

Жовтень 1954

Рік 5

Куди прямує школа в СРСР ?

В серпні відбулись по всіх містах і селах СРСР наради учителів і педагогів. В цьому році, на цих нарадах обговорювалось дві надзвичайно важливі проблеми: поліпшення виховної роботи і скріплення дисципліни серед учнів.

Обговорення першого питання і ставлення його на порядок дня є черговим доказом, що не подолати советській владі вільної душі людини, що для покорення її, для обернення її в ганчірку, — замало десятиліть, замале цілої системи комуністичного виховання, замало державної контролю над вихованням, замало намагань влади перетворити вільних людей в звичайних, сірих, бездушних «советських людей». Ціла система, удосконалювана психологами й педагогами, не дає бажаних більшовикам наслідків, чого й доказом є обговорювання другого питання наради — дисципліни учнів.

За свідченнями, як бувших учителів і педагогів в СРСР так і теперішньої советської преси, — дисципліна серед учнів советських шкіл стоїть на нижчому рівні, як в західних країнах. Большевицька влада не в силі залюбки молодь. Сама советська преса мусить признати, що комсомольці й учні сповняють релігійні обряди (не зважаючи на всі наслідки й атеїстичну пропаганду!), ходять в церкву, вінчаються в церквах. Серед іншої ж молоді, менш стійкої, відчувається цілковитий моральний занепад, до чого доводить молодь сама ж советська влада, яка так побудувала суспільство, що воно не всміє впливати на здорове виховання ні в родині, ні в школі.

Советська система загниває. Вона вже пережила себе. Тому й ведеться перебудову як шкільництва, так і програми навчання. Все спрямоване на виховання для влади живих робітників і сліпих виконавців волі партії.

ВЛАДА ВИННА

Советська пропаганда по через свою пресу і радіо старається всіми можливими засобами представити своїм читачам, що в СССР молодь є найщасливіша в світі. У виданнях для закордону, переважно в чужих мовах, публікується прекрасні кольорові фотографії, усміхнені обличчя, повні вдячності за «радісну молодість» — урядові й партії... Партія і влада переконують молодь, що це вони стараються про її добробут, що це вони і тільки вони — можуть забезпечити їй добробут і можливість навчання.

Використовування і нечувану експлуатацію молоді в СССР представляється як вияв бажань самої ж молоді, що це саме молодь зголошується на працю в Кавказі, Сибір, в шахти і на заводи, що це самі піонери непов-

нолітні дівчата й хлопці, добровільно йдуть збирати для партії і уряду колоски на колгоспних полях, що це вони добровільно збирають відпадки металу і є використовувані на тяжких фізичних працях в часі канікул і навіть шкільного року.

В усіх молодечих журналах і газетах рівночасно публікується фотографії про «гнилий захід», про «капіталістичні країни», в яких в нечуваний спосіб експлуатується молодь і підлітків.

Для прикладу, як влада дбає про молодь, як їй відлячується за надлюдський труд і працю, ми наводимо нижче кілька уривків про побут молоді в СССР, з самої ж советської преси.

Життя в гуртожитку

«... Піднімаємось на другий поверх. Заходимо в першу кімнату. Грязно, накурено. В одному куті грають в карти, поруч випивають. Ми йшли з гуртожитку в гуртожиток і чули одне й те саме: «Зайдає нудьга».

І ось іде комсомольське зібрання. В програмі дня питання про трудове і побутове влаштування молоді. Так багато людей вже давно не збиралось. Прийшли й начальники будівельних управлінь. Прелегент — начальник відділу кадрів тресту В. П. Мишкін. Декого він посварив, декого похвалив, а управу тресту не обвинувачував ні в чому: комсомольці, мовляв, винні — не працюють з молотком.

Почалась дискусія — майже всі піднімають руки.

— Брудно у нас в гуртожитку, — говорить один.

— Це ми самі винні. Говори про інше. — Відповідають йому з залі.

— Ні штор, ні доріжок, ні скатертів... Та чого там — радіо, і того немає!

— Ось в цьому господарі винні.

Пізніше заговорили про працю. Тут ще гостріше розгорілись спори. Рішили, що треба створити бригади, налагодити навчання.

— Спасибі, що запросили на зібрання. — сказали нам господарі на прощання. — Перестали ми думати про людей, про їхні потреби. Обіцяємо вам піддержку...»

Чи треба коментарів?

П. Рижков

(«Комс. Правда», ч. 176. 1954.)

Моральний занепад

«... Коли я підходив до гуртожитку, то почувся якісь нечленороздільні крики, які неслися з його вікон. Піяні чоловічі голоси старались почати пісню, хтось там сварився, шумів. Я подумав, що помилився адресою, але ні, це дійсно був той самий гуртожиток.

Ось про що я довідався, познайомившись ближче з цим гуртожитком. Ніхто не дбає про будні його мешканців. Я розговорився з робітницею Г.

Зуевою. Вона приїхала на будівництво, як і багато її подруг, зі Смоленської області. Комсомолка, закінчила сім класів. Вже рік тут працює...

Пішов я в комітет комсомолу будучастку. Секретар комітету, тов. Самцов, досить рівнодушно пояснив мені:

Суспільство в якому виростає молодь

Жорстока советська дійсність перетворює суспільство в індиферентну масу, яка перестає реагувати на події, що відбуваються довкола неї. Большевицьке панування навчило людей, що хто хоче в якийсь спосіб вдержатись при житті, не сміє звертати уваги на світ, який його оточує. «Не обрачайте внимания...» (Не звертайте уваги...). фраза відома кожній людині, яка живе в СССР.

Ця «не звертайте уваги...» набрало для самої влади загрозливих форм. Тому влада заговорила. Виховання молоді в комуністичному світогляді цілком розходиться з дійсністю, які створила влада. Ось кілька прикладів:

Перший приклад: «... Ви розкажете, наприклад, своїм друзям: сусід по квартирі знову прийшов п'яний до дому, бив посуду і кричав на жінку. Скандали повторюються часто і продовжуються цілу ніч. У сусідів є дочка-учениця, вона все це бачить і слухає, цілу ніч дитина плаче і умоляє батька: «Не треба, папа». А вранці дівчинці треба в школу. Ви обурюєтесь, ви жалуете дитину, ви тривожитесь за неї. А друзі радять: «А ви краще не звертайте уваги...»

Другий приклад: «... В колективній квартирі живе жінка з дівчиною. Мати-вдова — працює, дочка-комсомолка — вчиться в середній школі. В тій же квартирі займає кімнату чоловік, який всім надіб своєго скандальною поведінкою. Особливо йому не подобалась дочка з матір'ю. По їхньому адресу робились образливі завзати, які не щадили ні пам'яті загиншого чоловіка і батька, ні чести дівчини. Хтось порадив дівчині звернутись в редакцію газети. Газета допомогла. Хуліганом зайнялась міліція. Постає питання: пощо було потрібне втручання газети і міліції.

В квартирі живуть всіми поважані громадяни. Ніхто не одобрював поведінки хулігана, всі співчували його жертвам. Але безличність не обурювала їх до тієї степені, щоб обурення перетворилось в активний протест. Краще не звертати уваги, — думали сусіди...»

Третій приклад: «... В розкинутий на півночі город привезли вагон гарбузів. Вагон не був щільно закритий, туди вважали підлітки-учні і тягнули гарбузи. Все це відбувалось на очах у ро-

— Питання про виховну роботу в гуртожитку ми не ставили. Та при чому ж тут ми? Є заступник начальника участку по побути тов. Бежанов. Нехай він і займається гуртожитком...»

А. Докучаев
(«Комс. Правда», ч. 171, 1954.)

бітників-залізничників, мешканців при станційних вулиць, випадкових прохожих. І ніхто не задержав дітей! Ніхто не думав, що являється свідком страшної речі! Невже можна було погнати себе, крадіж гарбузів — малий проступок? Ні! — і «Комс. Правда» робить висновок: — Джерело малих і великих проступків — одне і те ж саме: моральна нестійкість людини (Але при цьому забуває «К. П.», що кидає людину на цей проступок? На крадіж гарбузів!!!).

Ще один приклад: «... Яке уявлення про життя дає дванадцятилітній хлопчик, котрого батько, монтер по професії, розказує при обіді: сьогодні він знову працював не на заводі, а на дачі у одного працівника заводоуправління (що за бюрократія! — М. Б.).

— А ти міг би не піти, — говорить син, — або сказав би директорів.

— Що ти! — відповідає батько. —

Мій начальник і директор — друзі. Мене ще викинуть з праці. Вже краще не звертати уваги...»

І ще один приклад: «Мати-бухгалтер розказує, що в гаражі їх підприємства ремонтуються вантажні машини сусіднього колгоспу... Все питання в тому, що ні по статтях приходів, ні по статтях розходів не видно, що гараж виконував якусь роботу для колгоспу, тому що гроші, які дістав завідувачий гаражем за ремонт, він кладе в свою кишеню.

— А що ти зробиш? — питається донька-комсомолка.

— Що я можу зробити сама? — відповідає мати. — Вони там всі прикривають один-одного. Краще не звертати уваги...»

«К. П.» робить ще такий висновок: «Діти втягають в себе атмосферу, якою дихає середовище», з чим не можна не погодитись. А в іншому місці ця ж газета пише ще й таке: «... У

багатьох зроджується враження, що боротьба з незаконними діями — безнадійне діло, немов чоловік, який розкриває зловживання, самотній і беззахисний».

І в цьому сказана вся правда про дійсність в советському Союзі. Одним словом: не дошукуйся ніколи й ніде правди, про все знай і нікому не говори, краще не звертай уваги!!!

Цитати за «Комс. Правдою»
з 9. 7. 1954 р.

Моральний розклад советського суспільства, а в першу чергу його керівної верстви, помічається в усіх галузях життя. Влада перетворилась в звичайну кліку з найбільш характеристичними ознаками обивательства і безхребетності. Ціла большевицька система правління загниває, суспільство пристосовується до всіх можливих умов життя, але вою в своїй масі залишається здорове, зі своїми здоровими основами. Бачучи розгнивання правлячої кліки й заразом терор та залякування, яким вона старається його держати в послусі, в цьому суспільстві наростає постійний спротив і зростаються революційні елементи, які все ширше охоплюють здорові кола громадянства.

М. Б.

Харків. В Харкові відбулась виставка технічної творчості вихованців дитячих домів Харківської області. Окрену увагу притягає рухомий модель М. Яковлева лебідки і помпи, М. Дерев'янка і В. Зеленського — діючий ковальський варстат. Серед дівочих експонатів вирізняються вишивки М. Бобешко, В. Костенко і Г. Глуховецької.

Харків. В 1954-55 учбовому році збільшується кількість студентів в стоматологічному інституті на 100.

Українська молодь кляцється продовжувати Ваше велике діло і колись, в недалекому майбутньому, прирікає Вам перенести Ваші тлінні останки в український Севастополь, які залишав у Вашій пам'яті найсвітліші і найкращі споми́ни з Вашого життя. Над Берегами Чорного Моря буде вітати Ваш Дух і стояти на сторожі прав України на Чорне Море.

За здорові основи ВИХОВАННЯ

Читайте в наступному числі нашого журналу листування сл. п. Адм. В. Савченка-Більського з редакцією «Смолянину».

Якщо в попередній статті ми говорили про загальні умови, що впливають на виховання молоді, то треба підкреслити, що для української молоді вони є двоякого характеру, чи радше двоякого походження: на нашу мольд мають вплив — назвемо умовно їх — «зовнішні» умови і «внутрішні». Зовнішніми ми називаємо ряд тих умов, про які ми говорили в попередній статті; внутрішні умови — вплива

ють з українського еміграційного стану.

З першим — боротьба є важка, бо не в наших силах їх змінити. Тільки добрий початок, цею добра й здорова початкова формація дасть людині супроти них певний імунітет. І тому на цьому відтинку особливий апелі треба робити до батьків. Бо чи цей початок буде доорий чи злий — це в найбільшій мірі залежатиме від батьків. Але ми хотіли затриматися, хоч би коротко, над «внутрішніми» умовами, що мають вплив на таке чи інше формування нашої молоді, — певно на нашому моральному стані.

Затримаємось коротко на кількох факторах, що в нашому стані мають, чи повинні б мати, децидуючий вплив на молоді: молодечі кадри, внутрішній політичний стан української еміграції і наші культурно-освітні організації.

Проблема кадрів, кадрів в найширшому розумінні, а на відтинку молоді зокрема, — трактується у всіх народів з найбільшою увагою і вирішується, як одна з головних у державному будівництві: до формації кадрів покликані найбільш компетентні люди, до їх диспозиції стоять державні засоби. Інакше — важко було б собі уявити. Дещо іншим є стан у нас. У нас мимало про це пишеться, але в практичній площині, поза малими винятками, — зеро! Особливо незвичайно занедбаним є відтинки молоді. Нікому не приїде до голови зайнятися підготовкою молодих людей, які, одержавши відповідну формацію, могли б в свою чергу зайнятися виховною роботою поміж українською молоддю на еміграції, щоб зберегти її в українській духовій орбіті. І в першій мірі відповідальність за такий стан поносять українські культурно-освітні організації. Саме на них падає в першій мірі обов'язок зберегти і виховати українську молоді на еміграції в душі всеукраїнської рації (зрештою вже сама їх назва говорить про їхні завдання). До них належить в першій мірі віднайдіння доросту, зорганізування українських шкіл, зацікавлення українських батьків, звернення їх уваги на необхідність навчання дітей в своїй школі, поставлення цих шкіл на відповідному рівні. В керівництві культурно-освітніх організацій стоять переважно відносно молоді люди, обізнані в деякій мірі з подібною роботою, ба — навіть часто-густо з неабиякими претенсіями (може саме тому, щоб приховати свою порожнечу), однак практично не проявляють навіть найменших зусиль, щоб цю працю поставити на належній висоті. Невже ж вони вміють проливати тільки крокодилічі сльози у своїх розшуках «за нашою інтелігенцією» і це своє «горе» топити в алкоголі й

винах? Вони ж мають бути зразком для нашої молоді, що родилась поза межами Батьківщини, бо вони мають бути — ці кращі з кращих. І коли ця ж молоді бачить таких провідників часто в такому стані, який не відрізняється нічим від щоденного оточення, — образ України в її уяві дещо затемнюється.

В парі з тим йде вплив внутрішніх українських відносин на еміграції. Ми є згодні з тим, що жодна еміграція не може визбутись нездорових відносин, що в неї постають при довшому побуті поза межами своєї батьківщини, але в нас їх розкладає сила переходить всякі межі. При кожних сходинах наша мова зводиться на політичну площину і починається очорнювання своїх політичних противників, не звертаючи увагу на те, чи ті, що починають подібну мову є покликані до такої критики, чи ні. Добір слів тоді є надзвичайний. Не дивно, що молоді люди, уроджені на еміграції, на питання чому не беруть участі в громадському житті їхніх батьків — відповідають, що лайки на таких сходинах є дуже нудні й вони воліють краще їх не слухати. І це відбувається в усіх галузях нашого суспільного життя.

Цей стан знаходить своє відзеркалення рівнож і в пресі. Шпору на сторінках часописів мусять знайти місце якісь «порахунки». Вони були б зовсім позитивними, коли б ввелися в пристійній формі, на рівні емоційної дискусії, вживаючи культурних форм вислову. Однак так майже ніколи не буває. В такій пресовій дискусії уважається за необхідне (а може тим якраз оцінюється силу свого журналістичного пера) вилити на голову свого противника найбільш густу воду, як найбільше його очорнити, часто-густо вживаючи навіть непристойних слів. Все це веде нас непомітно, але послідовно до вирощування в собі елементів скрайності і ексклюзивності. Чи слід уважати, що наша молоді після цього матиме здорову душу і з зацікавленням читатиме українську пресу?

Культурно-освітніх організацій ми торкнулись вже вище. Тут хочемо додати, що не зважаючи навіть на намагання деколи «активізувати» питання молоді й доросту — вони не є розв'язані, а стають ще більш пекучі. Причиною є мабуть безпильовий підхід. Ніхто не завдав собі труда зацікавити теми справами певний круг людей, виробити спільно програму праці відповідно до осередків, — передовсім підшукати здібніших людей на місцях в осередках, які могли б бути незвичайно допоміжними в первеженні наміченого плану. Ми вповні здаємо собі справу і погоджуємось з нашими опонентами, що завдання не є легке і що

Створено ДОУС

Після довгої підготовки вдалось групі українських студентів створити Демократичне Об'єднання Українських Студентів. Основуючий з'їзд ДОУС-у відбувся 10-11 липня ц. р. в Мюнхені, в якому взяли участь представники з Великобританії, США, Бельгії і Німеччини. Першим головою ДОУС-у став Євген Федоренко.

З цікавіших точок платформи ДОУС-у зачитуємо:

«1. Розвивати, прищеплювати й поширювати ідеї послідовного народовладства в своєму національному середовищі, а також сприяти встановленню і перемозі демократичних принципів у міжнародних відносинах.

4. Боротися за відновлення на наших етнографічних просторах української Суверенної і Соборної Республіки та змагатися за перемогу і реальне втілення демократичних ідей у всіх ділянках народного життя.

6. Поширювати знання про Україну і її національно-визвольну боротьбу та здобувати прихильність і підтримку серед громадян країн розселення української еміграції.

7. Всебічно вивчати процеси, що відбуваються в поневоленій Батьківщині й культивувати духовий зв'язок з українською молоддю на рідних землях, зокрема з тією її частиною, що продовжує безперестанку боротьбу з комуністичним режимом.»

На 18-му Конгресі ЦЕСУС-у ДОУС прийнято в надзвичайні члени ЦЕСУС-у, як ідеологічне студентське товариство.

Рівночасно з постановою ДОУС-у активізується діяльність стипендійного фонду ім. М. Павлушкова, який забезпечує кілька років тому при ЦК ОДУМ-у. Фонд ставить собі за ціль — допомагати потребуючим студентам, членам ДОУС-у.

ДОУС є складовою частиною ОДУМ-у. Новому товариству бажаємо успіхів!

Його виконання вимагатиме напруження всіх сил. Але і його важливість не є меншою. Наші культурно-освітні організації, з їх керівними органами на чолі і батьки повинні собі здати справу з того, що у великій мірі вираз нашого зазврішнього національного обличчя залежатиме від їх сьогоднішнього зусилля.

Богдан Чайка
(Торіно, Італія).

18-ий КОНГРЕС ЦЕСУС-у

В дні 2-3. вересня 1954. р. відбувся в Лондоні XVIII Конгрес Центрального Союзу Українського Студентства.

В Конгресі взяли участь умандатовані делегати від українських студентських товариств Німеччини, Австрії, Італії, Франції, Бельгії, Еспанії, Англії і ЗДА, члени керівних органів ЦЕСУС-у, делегати від надзвичайних правних членів ЦЕСУС-у — ідеологічних товариств, представники українських Церков, наукових та громадських установ і численні гості.

Після відкриття Конгресу обрано Президію Конгресу в складі: д-р В. Маркусь — Голова, інж. А. Жиковський і д-р Р. Багатюк — Заступники, інж. В. Олесків і О. Маців — Секретарі.

На Конгрес наспіли привітання від українських установ і окремих осіб. Усно вітали Конгрес. від Греко-Катол. Церкви — всесл. і Впр. о. Прелат О. Малиновський, від УАПЦ — Впр. о. Протопресв. С. Молчанівський, від НТШ — доц. д-р В. Янів, від УВУ — проф. Ю. Бойко, від СУВУ — проф. Левіцький, від ОУУВБ — мгр. А. Когут.

Для обговорення важливих студентських справ працювали комісії: організаційно-статутарна, культурно-освітня, міжнародних зв'язків та фінансова-бюджетова.

Конгрес, заслухав звітів уступаючих

керівних органів ЦЕСУС-у та делегатів від українських студентських товариств. Після детальної дискусії над звітами Конгрес ухвалив абсолютною уступаючим керівним органам, та вибрав нові.

До нової Управи увійшли:

Президент — П. Дорожинський (Мюнхен), 1-ий Віцепрезидент — В. Микула (Лондон), 2-ий Віцепрезидент — Я. З. Пеленський, Генеральний Секретар — Г. Комаринський (Мюнхен), Секретар — В. Ройдестверський (Мюнхен).

Кер. Відділу Міжнародних Зв'язків — В. Мардак (Париж), Організаційних Справ — М. Галів (Мюнхен), Фінансів — І. Корнійчук (Мюнхен), Культ.-Освіт. Справ — Г. Ощипко (Лювен) Студій і Сусп. Опіки — О. Саяк (Мюнхен), Спорту і Фізич. Виховання — Б. Ващук (Лювен).

На Голову Контрольної Комісії вибрано бувшого Президента ЦЕСУС-у К. Митровича і на Голову Товариського Суду вибрано А. Жуковського.

Осідок Управи ЦЕСУС-у перенесений до Мюнхену.

XVIII Конгрес ЦЕСУС-у відзначився високим рівнем, дружньою атмосферою між його учасниками та великими стремліннями вдержати єдність в українському зорганізованому студентському житті.

Президія XVIII Конгресу ЦЕСУС-у

IV-ий Європейський З'їзд «ЗАРЕВА»

4-5. вересня ц. р. в Лондоні, відбувся 4. Конгрес Європейського Відділу «Зарева». В Конгресі зняли участь делегати «Зарева» з Англії, Франції і Німеччини. Між присутніми представниками зорганізованого українського громадянства і запрошеними гостями слід відмітити присутність представників української Церкви, науки і чоловічих діячів зорганізованого українського студентства.

Конгрес відкрив і привітав делегатів та запрошених гостей дотеперішній Голова Європейського Відділу — інж. А. Жуковський. Запропонувавши, згідно з планом Конгресу, і перевівши вибір Президії в складі: Голова — інж. В. Михальчук, Заступник Голови — д-р Е. Смалько і Секретар — А. Костюк, даліше ведення Конгресу він передав Президії.

Вітали усно Конгрес: від УАПЦ — Впр. о. Протопр. С. Молчанівський, від Представництва УНРА на Англію — мгр. С. Ошків, від УВУ — проф. Ю. Бойко, від НТШ — доц. д-р В. Янів, від Філії Л.У.П. у Великій Британії — сот. І. Гуня, від СВІДЖ — проф. В. Шаян, від ТУСМ ім. Міхновського

— інж. М. Галів і ін. Крім того наспіли ряд писемних привітів: від Проводу «Зарева», відділів «Зарева» в ЗДА і Канаді від Об'єднання Українців у Великій Британії, від Союзу Українців у Великій Британії і ін. установ та визначних громадян.

Перший день мав характер конференційний і його програму заповнив ряд доповідей, перша частина яких була присвячена Патроніві «Зарева» — О. Ольжичеві. Вона складалась із рефератів: «Ідеологія О. Ольжича» — проф. В. Шаян, «Власна Правда» — д-р Е. Мацяк, «Творчий шлях О. Ольжича» — М. Каликовська.

В другій частині виголошено доповіді, що ставили ряд проблем, які викликали ширші дискусії. В цю частину входили доповіді: «П'ятирічна діяльність

III-ий ВЛКУ

В дні 23. 8. - 1. 9. ц. р. відбувся в Чідінгсфолд (Англія) Третій Високошкільний Літній Курс Українознавства, зорганізований ЦЕСУС-ом при науковому оформленні Делегатури УВУ на Францію. Підбір викладачів і доповідей відповідали в цілості загальній темі, яку спільно запропонували Делегатура УВУ й Управа ЦЕСУС-у: «Актуальні проблеми української дійсності».

В курсах взяло участь 36 осіб, які прибули з Англії, Франції, Бельгії та Німеччини.

В загальному викладачі дали 26 годин доповідей і провели 14 годин семінарів.

Викладачі виголосили доповіді на такі теми: проф. Е. Гловінський: «Советська економічна політика й проблеми життєвого рівня», проф. О. Шульгин: «Б. Хмельницький, Переяславський договір і його наслідки», проф. Ю. Бойко: «Пропагандивне використання Переяславського договору в СРСР», проф. О. Кульчицький: «Психологія советського терору», д-р М. Ковалевський: «Опозиційні рухи в Україні і національна політика СРСР», доц. д-р В. Янів: «Проблематика української етнопсихології в практичній застосуванні в зв'язку з актуальним положенням». Крім доповідей викладачів виголошено два студентські реферати: Я. З. Пеленський і В. С. Мардак — «Українська проблема в світлі відносин СРСР і Заходу».

Час дозвілля використовувано на спортові змагання, оглядання околиці, відвідини Лондону. На закінчення Курсу відбулась спільна товариська ватра.

ність Зарева» — П. Дорожинський, «Місце українського націоналізму в українському суспільстві» — А. Жуковський, «Вплив українського націоналізму на розвиток українського зорганізованого студентського життя» — В. Михальчук.

Другий день був днем ділових нарад.

Заслухавши звітів Управи і окремих теренів, Конгрес ухвалив абсолютною уступаючий Управі.

До нової Управи Європейського Відділу «Зарева» вибрано: Голова — інж. В. Михальчук, Заступник Голови — д-р Е. Смалько; О. Зінкевич, Г. Блакитний і В. Шебець — Члени.

В сьогоднішній добі грізної дійсності, що її переживає українська нація 4. Конгрес Європейського Відділу «Зарева» зобов'язує його членів до ще більших зусиль в напрямку реалізації Постанов 4. Конгресу і Постанов Конференції «Зарева» в Торонто з 1-3. січня ц. р.

Президія Конгресу

АМЕРИКАНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО В НАСТУПІ

ЦЕСУС на VII-му Конгресі ЮННСА.— Американське студентство дає відсіч комуністам. — Кріпшає протикомуністичний блок студентів.

(Власна кореспонденція)

Цьогорічний конгрес американського студентства, що відбувся 22-31. 8. 1954 р. в Йова Стейт Коледж в Еймес, Йова, був під знаком мобілізування студентства вільного світу для поширення демократичних ідей та боротьби з комунізмом. Це був один з перших конгресів, на якому зайнято ясно становище до різного роду імперіялізму, зокрема до комуністичного блоку держав.

Ми дуже часто зустрічаємось з критикою американського студентства, якому робиться закид, що воно замало цікавиться міжнародними студентськими справами, що воно мале приділяє уваги їх вивченню. Цієї думки були й члени управи студентської централі (ЮННСА), які підкреслювали брак людей на студентському міжнародному секторі. Але активність американського студентства на цьогорічному конгресі цілковито опрокинула ці закиди.

Сьомий з черги конгрес попередила стаття в «Тзе Хрісцієн Сієнс Монитор», в якій референт міжнародних справ ЮННСА, Бебшк, надав тон цілому з'їздові. Білья 800 делегатів, які заступали 300 університетів і коледжів США, одержали вирізок цієї статті, в якій знайшли загальні напрями, що ждуть американське студентство в короткому майбутньому. Бо дійсно велике завдання стоїть перед організацією, яка стоїть в переді національних союзів і яка має всі дані бути авангардом між цими союзами в акції проти потоків пропаганди з боку комуністичного студентського блоку, який імперіялістична Москва вивінувала своїми найкращими спеціалістами цієї ділянки і забезпечила їх всіми матеріальними та пропагандивними засобами.

В наслідок заходів і праці делегатів ЦЕСУС-у на VII-му конгресі американських студентів присвячено справам відносин з комуністичною студентською централею і справам студентських організацій студентів з-за залізної заслони, чи не найбільше часу. На завершення внісено резолюції, в яких пропонується надати рівні права центральним екзильним студентів, якими користується студентство державно-незалежних країн. Можна сподіватись, що під впливом американців на наступній міжнародній студентській конференції надасться цим делегаціям право голосу, що вже було запроєктовано на копєнгазькій конференції.

Вислідом активності ЦЕСУС-у на зовнішньому відтинку є і те, що біль-

шість національних союзів співпрацюють з нами, цікавляться нашою справою, як студентською так і загальноукраїнською.

Одною з важких справ-успіхів є наша співпраця з американським студентством. В наслідок дружніх співвідносин — ЮННСА запросила і ЦЕСУС на свій VII-ий конгрес. Українські делегати, разом з іншими делегатами державних народів, (було заступлено 23 державні союзи), допомагали розв'язати ці всі проблеми, які були ще зовсім нові на полі студентської дії в США. В розв'язці певних справ студенти-чужинці (тільки з правом дорадчого голосу) старались доказувати, що вони довіряють політиці ЮННСА та що вони готові йти на повну співпрацю в його заходах проти комуні-

стичних впливів. Ці завдання спричинились до внясення багатьох справ для американського студентства і потім мали добрі наслідки при вирішуванні певних резолюцій, які підкреслювали потребу остаточного наступу на комуністичні впливи в студентському міжнародному русі.

Наступ цей почався в різних ділянках ще на конференції в Істамбулі, на якій студентство вільного світу вирішило піти на зустріч всім екзильним студентам. Головною точкою в обговоренні була проблема організованого життя в так зв. «недорозв'язаних» країнах. Американське студентство підійшло до цієї справи ділово, запрошуючи представників згаданих країн на конгрес, уможливаючи їм пізнати життя та працю американського студентства й при цій нагоді затіснити зв'язки й співвідносини і з іншими делегаціями, які були запрошені на конгрес.

Остаточне ставлення і зрозумінню положення студентства в комуністичних країнах завершено резолюцією про співпрацю і виміну студентів з цими країнами. Дискусія над цією резолюцією вказала, що американське студентство вбачає потребу піти на поміч студентам за залізною заслоною, де

є пригнана академічна свобода, де студентство знаходиться в залежності від комуністичних можновладців. Однак зиміа студентів з цими країнами не дасть жодних полегш для цього студентства, бо в його імені будуть говорити не студенти, а комуністичні агенти.

Комуністичну централю — МСС — осуджено, як однопартійну, як твір комуністичного блоку. Насправді воно так і є. З Праги постійно висилається радіопередачі кількома мовами для західного студентства. Штаб з 80 осіб висилає цілі гори літератури МСС, яку деякі бідні студентські унії Заходу навіть не мають змоги зареєструвати... Деякі севетські студентські делегації, що приїждять на захід, нічого не роблять, як тільки горляють про американський імперіялістичний рух між студентством Заходу.

Одобрення резолюцій, затверджених на істамбульській конференції, особливо тих, які відносяться до студентів з-поза залізної заслони, є одним з важливих факторів для нас, бо вони порушують цілий ряд проблем, які уможливають свободу діяння для цих студентів в усіх країнах Заходу.

Повищі справи і цілий ряд інших, виключно з вибором до проводу ЮННСА на наступний академічний рік студентів, які яповні зорієнтовані в сьогоднішніх обставинах студентського руху, дають надію на ще більшу активізацію студентства вільного світу.

Віriamo, що в цій активізації неабияку роллю віліграє теж ЦЕСУС та загаль українського студентства на чужині.

Д. П.

Київ. На перші курси університетів і інститутів України прийнято 48.500 хлопців і дівчат. Цебто 3,5 тис. більше, як в попередньому році. Збільшилось прийняття студентів на перші курси Мелітопольського інституту механізації і електрифікації сільського господарства, Запорізького інституту с. г. машинобудівництва та ін. Позачно на Високих Школах України буде навчатися 23 тис. робітників і службовців. В цьому році розбудовується нові корпуси для Харківського університету, Донецького індустріального, Київського політехнічного та Дніпропетровського металургійного інститутів.

Я повернувся з СРСР

Я повернувся недавно із свого трьохтижневого побуту у Советському Союзі. Ця подорож принесла мені великий досвід, але разом і багато сумнівів відносно цієї великої країни. Підсумовуючи все, я не міг би погодитися із твердженням комуністів, що ця країна є раєм на землі, не є вона, проте, й пеклом на ній. Щоправда, часто попадає вона між ці дві скрайності: советський режим досягнув певного поступу, цього не можна заперечити; але я повернувся звідти із таким почуттям, що я ніколи не мінявся б із жодним советським громадянином, без огляду, якого поступу міг би добитися советський режим у майбутньому.

Походжу сам із робітничої родини і уважаю, що свобода зияву, свобода руху, право на зміну влади, яка є нездарною, це все справи принципового порядку. Вірю, що ці права відобрають для населення всього світу неабияку роллю, але в Советському Союзі — вони не існують!

Побував я в ССР, як керівник студентської делегації. Наша дорога вела в Москву, Харків, Єреван та Ленінград. Звичайно, ми зосереджували всю свою увагу на те, щоб довідатися якнайбільше про високі рівні советського виховання і провели чимало часу в неофіційних дискусіях із советськими студентами. Таких дискусій було дуже багато і вони приносили нам велику науку. В кожному із інститутів, що їх ми відвідали, нас оточували студенти. Всі вони виявляли велике зацікавлення нашою делегацією, розглядали нас і захоплено допитували. Відносилися до нас дуже привітно, але з їхніх питань випливало, що мали про нашу країну надто дивне уявлення. Були переконані, що в нас панує безробіття, уважали, що ми й далі утримуємо систему раціонування. Дуже дивувалися, як нам тоща стало виїхати із Британії, щоби відвідати Советський Союз.

Вони нічого не знали ані про нашу широку соціальну систему, розбудовану лейбуристською владою, ані про знесення раціонування продуктів, ані про наші відвідини в чужих країнах, ані ж про нашу виховну систему, яка дає молоді можливість, без огляду на стан, вчитися в університетах і високих школах. Здавалося, що не вірять мені, коли я вказав на той факт, що в сьогочасній Британії більшість високошкільних студентів походять із робітничого стану.

Розпитували про професію мого батька. «Мій батько працює в млині» — була моя відповідь. «Добре, але це мабуть його млин» — запитували во-

Від Редакції: Нижче передруковуємо з «Вістей ЦЕСУС-у» ч. 2, 1954 цікавий за своїм змістом репортаж керівника англійської студентської делегації, Фреда Дженкінса, в якому він описує свої враження з побуту в СРСР.

ни з певним скептицизмом. — «Ні, звичайно, ні — він звичайним робітником» — відповідав я советським коледам.

Всюди нам ставили одні й ті самі питання політичної натури. Питали, наприклад, чому Советський Союз не може прилучитися до Північно-Атлантичного Оборонного Пакту, даліше, чи ми віримо в успіх Женевської Конференції, чому дозволяємо американцям на опірні пункти в Англії, чи читаємо «Дейлі Воркер» і т. ін.

Я вияснював їм, що НАТО являється альянсом держав, які мають спільні політичні ідеали, одне розуміння індивідуальної свободи, що ця організація була заснована тому, що дотичні країни побоюються нападу зі сторони

Советського Союзу. На це вони відповіли: «СССР ніколи не був агресором!» — «А як же ж представлялася справа нападу Советського Союзу на Польщу і Фінляндію в 1939 році, даліше блокада Берліну та вороже відношення до Югославії» — питав я советських товаришів.

Спосіб, яким вони старалися упередити ці вчинки, був застрашувачий. «Польща — мовляв — 1939 року вже не існувала, як самостійна держава, Фінляндія відмовилася відступити територію, необхідну для оборони Ленінграду» і т. п. Історичні факти неймовірно подавалися в руках советських пропагандистів.

Таке невідрадне відношення советського студента і до свого режиму. Після мого досвіду студенти в більшості країн являються тим критичним елементом, що, так би мовити, вже по традиції не погоджується із владою. В Советському Союзі інакше. Хоч советські проводирі можуть висловлювати советським порядкам нищівну критику, як приміром, Хрущов, — хліборобству, а Кагановіч — залізницям, то ніодні із студентів такої критичності не виявляв.

Здається, що вони беззастережно приймають все, що їм говорить влада.

Наприклад, вони цілком щиро вірять в таку невірність, як твердження, що Лаврентій Берія був англо-американським шпигуном. Яка нелогічність в тому всьому! Бо ж вони заступали гадку, що Берія був зрадником і шпигуном, а не, як знаємо, суперником Маленкова в боротьбі за владу. Проте вони майже пристрасно заперечували можливість, що в сьогодинній советській владі могли б скриватися ще даліші зрадники, якщо шпигун Берія досягнув такої високої функції, як заступник прем'єр-міністра.

Коли я з'ясував, що британська робітництво відкидає комуністичну партію саме із огляду на те, що ця партія повна «зрадників і шпигунів», як це довела недавно історія в Східній Європі, вони сильно заопонували.

Головне питання, яке ставить собі кожен відвідувач Советського Союзу по таких фантастичних дискусіях: чи советські студенти дійсно вірять в нісенітницю, які вони розповідають, чи вони дотримують тільки «партійну лінію» перед чужинцем, знаючи, що було б небезпечно від неї відхилитися? Я не в стані дати на це питання певну відповідь. В кожному випадку — це прикрий стан. Якщо студенти дійсно вірять в це, що твердить їхня влада, преса й радіо, то це значить, що в ССР вже запанувала та загрозлива ситуація, яку змальовує Джордж Орвелл в книжці «1984». Якщо ж — із другого боку — студенти виступали в цей спосіб перед чужинцем, бо уважали, що це безпечніше, аніж прозраджувати свої справжні переконання, то щойно тут можна створити собі правдиву уяву, яка сила советського тоталітаризму.

(Закінчення буде)

Фред Дженкінс

Станіславів. Учні семилітньої школи с. Бистриці побудували на ріці Бистриця гідроелектростанцію, яка дає струм для освітлення цілого села. Почин бистрицьких учнів підхопили учні й інших сіл та міст України.

Харків. Харківська радіостанція розпочала в серпні ц. р. нові радіопередачі «Комсомольські вісті по радіо». Редактором цих передач назначено комсомолку Раїсу Рубежанську. В радіопередачах крім хроніки з життя молоді ведеться шалена пропаганда проти релігії.

Чернівці. Чернівецький державний університет випустив в 1953-54 учбовому році 55 студентів-позаочників. Осінню цього року має складати державні іспити ще 90 студентів-позаочників.

ПЛАСТ НА НОВИХ МІСЦЯХ ПОСЕЛЕННЯ

(Допис із ЗДА)

Сьогодні всіх нас цікавить, як Пласт, ця елітна організація молоді, яка, як говориться, не може вижити без ватри, лісу і прогульки, — пристосувалась до змодернізованого середовища, до обставин, де пішоходи не мають місця і де за природою треба шукати зі свічкою.

Погляньмо на початки пластового вкорінення на нових землях. Тут не було легко.

Це був час, коли батьки нужденню жили без праці, в більшості випадків живучи на ласках щиросердечних давнопоселених тут українців. Це був час, коли найкращі спеціалісти не могли знайти фахової праці. В таких обставинах почала працювати на американському терені Пласт-Організація Української Молоді.

В більших скупченнях, як Нью Йорк, Філадельфія, Чикаго, а з другої сторони — Торонто, Вінніпег, Монреаль вже тоді почали організуватись ініціативні групи, а потім т. зв. станиці. Переміна з груп на станиці була блискавична. Протягом цього часу (близько три-чотири роки) зорганізовано цілу мережу станиць, які начислюють часом по кілька сот членів — молодих новаків-новачок, юнаків-юначок і старшого пластуна. Ці улади протягом короткого часу знайшли ліс, знайшли місце на ватру, знайшли спосіб і в цих обставинах зробити собі мандрівку, а деякі осередки навіть спромоглись на купно домів, власних послостей з лісом та водою і забезпеченням від модернізованих околиць, де, помінаючи те, що не віє вітер з України, як це було в європейських країнах, виробляють собі внутрі українську атмосферу. Такі назви, як «Табір Чорний Ліс», «Маківка», «Жовті Води», доказують, що провідники Пласту, виховники, не занедбали щоб ця організація за свою мету ставила виховання людини, яка могла б зайняти гідне місце в українському суспільстві.

Буває часом, тяжко батькам спромогтись висилати дітей на табір, але розуміння справи, довір'я до організації поборюють усе і сьогодні, як тільки приходить літо, сотки українського молодняка залишають закурені міста і прямують в ліс, щоб там протягом кількох тижнів набратись українського духу, що стає для них піддержкою на цілий рік. Десятки юнаків виростають у віддаленні від української громади і коли мають змогу потоваришувати в українському середовищі, то це на таборуванні. Працання в тако-

Нижче поміщеною статтею-нарисом

ми не думаємо з'ясовувати наше становище до Пластові організації чи подавати наші критичні зауваги. Хочемо в ряд наших інформацій включити і цю організацію молоді, щоб цим самим представити нашим читачам загальний розвиток молодого покоління за океаном. Тим більше, що Пластова організація є для нас дорогою і близькою ще й тим, що більшість (майже всі) дописувачі нашого журналу перейшли і переходять її школу.

***

му таборі кінчаються потоком сліз не тільки цього, що виїжджає в терен, де батьки змушені перебувати, зв'язані працею, але й потоком сліз тих, що прощають їх.

Пласт, також т. зв. Пласт-Прият, — організація, яка об'єднує батьків дітей, — усвідомили собі вагу цього всього і питаємся тепер є: власний будинок, власна площа, власний куточок.

Статистика нас не дуже цікавить тому, що Пласт звертає більшу увагу на якість. Якщо розглядати, які улади є в стані розвитку і діяльності, то можна також зауважити, що й тут розвиток пішов нормальним шляхом — перше місце віддається юнацтву, як дійсному уладу, для якого Пласт і є подуманий. Юнацтво має ще й тому перше місце, що тут американське юнацтво бере верх, а старше пластуна, як таке, не існує. По осередках юнацтво становить переважаючу кількість, займається дійсним пластуванням та з душею владдається цьому рухові.

Праця з новачком є в повному розгарі і на цей відтинок йде найбільший наиск. Але покищо табсрування, і систематична пластова праця протягом цього року є дуже утруднена обставинами. Є однак вигляди, що зчасом, після ліпшого устаткування батьків, можна буде і цей улад піднести до висот, які поклав перед собою Пласт, як ідеал.

Старше пластуна в ЗДА не віднайшло ще себе. Біда також, що воно і не шукає доріг, як можна було б определити себе, включаючись в працю, чи шукаючи її. Однак треба зрозуміти, що так, як для новаків є несприятливі обставини, так і тут є щось, що цьому промаркованому пластовій організації перешкоджає в розвитку.

Треба відмітити, що коли старше пластуна покищо не віднайшло себе в рамках своєї пластової організації. — за що можна приділити вини і промоводів, який ще до сьогодні не

спрямував його на правильні рейки, — треба також признати, що надбання, які воно одержало, чи в краєвих організаціях молоді, чи пізніше вже в післявоєнних часах в Німеччині, не пішли даремно і сьогодні старші пластуни і їх виховники повинні бути горді, що якраз вони, ці старші пластуни, вступили в інші ділянки праці, де себе можуть краще проявити, як у виховній праці Пласту. Маю тут на думці студентський сектор. Якщо проаналізувати студентський рух, то побачимо, що більша кількість студентів — це старше пластуна, яке й кермує ним. Сьогодні не є тяжко зустрінути в пресі згадку про успіхи пластунів-студентів в американських університетах та про їхню, працю в українському громадському житті. І в цьому саме успіх старшого пластуна.

Сеньйорат в ЗДА відлучено, як осібну організацію і наразі намічено завдання сеньйорів в Пластовому Русі. Більшість з сеньйорів включиться у виховну працю Пласту, а частина разом з непластунами стали джерелом матеріальної опіки та дорадчого чинника, з чого сеньйорат частинно вив'язується.

Пласт, щоб не перехвалити, здобув собі вже місце не тільки надбаною традицією з Батьківщини, але тяжким трудом на американському терені, може й покищо у несприятливих умовах. Щиро треба схвалити признання провідникам Пласту, і зокрема любленому Сірому Левові — проф. Северинові Левицькому, якого можна побачити кожного літа на всіх табсрах, що поборюють всі труднощі і готують молоде покоління для праці в майбутній українській державі.

Д. П.

XXXXXXXXXXXX

Пластуни Східної Канади відзначили 40-ліття усусусів. Пластові курені Торонта й Монреалю відзначили 40-ліття вимаршу Усусусів у поле Пластовою Зустріччю, що відбулася від 31. липня до 2. серпня ц. р. в оселі «Україна», в квебецькій провінції. В зустрічі взяло участь 217 пластунів і пластунок з провінції Онтаріо й Квебек (105 з Торонта, 105 з Монреалю, 2 з Оттави). Крім цього зі США прибуло 5, між ними член Пластової Старшини Богдан Кравців і п-ні д-р Д. Салабан. Командантом зустрічі був станичний Монреалю сен. М. Пла'юк. Зустріч відкрили промовою командантка пластунок п-ні Цюла Паліїв з Торонта. На святочній пластовій ватрі промовляв Богдан Кравців. Обидві промови були присвячені пам'яті Усусусів.

ПІДСУМКИ СПОРТУ В УКРАЇНІ

З нагоди дня фізкультурника, перший секретар ЦК комсомолу України, Г. Шевель виступив зі статтею в «Советському Спорті», ч. 92 (2360), в якій подає свої підсумки про спорт в сучасній Україні. Тому, що стаття має окремий інтерес і в ній подається багато деяких фактів — ми її передруковуємо з деякими скороченнями.

«Спортивні товариства профсоюзів України мають в своєму розпорядженні 124 стадіони, 75 водяних станцій, 480 гімнастичних залів, понад 10 тисяч різних спортивних площ.

«Недавно закінчено будівництво палаців спорту в Харкові, Сталіно, Запоріжжі. Нові стадіони введено в життя в Жданові, Ужгороді, Краснодарі, Ілмеринці, Дарниці й інших райцентрах та селах республіки.

«В Україні є 2 інститути фізкультури — Київський і Львівський — та 5 технікумів, не враховуючи факультетів фізичного виховання, які є в ряді педагогічних інститутів.

«За останні п'ять років число фізкультурників в Україні потроїлось і досягнуло сьогодні 5 мільйонів чоловік.

«Кожного року фізкультурні організації в час виповняють свої обов'язки по підготовці значкових ГТО. Тільки в профсоюзних спортивних товариствах республіки кожний другий фізкультурник — значковий ГТО і кожний п'ятий — розрядчик.

«Все більшого розмаху набирає фізкультурний рух на селі. Спортивне товариство «Колгоспник» має зараз в своїх рядах біля 900 тисяч сільських фізкультурників. Значну роль в розвитку спортивної роботи на селі відіграє спортивне товариство «Урожай».

«Тільки в 1953 р. спортсменів України встановили 300 нових республіканських, 46 всесоюзних і 5 світових рекордів.

«Найбільшим масовим видом спорту в республіці являється гімнастика. Збірна команда України, яку очолює абсолютний чемпіон світу і Олімпійських ігор В. Чукарін і абсолютна чемпіонка Олімпійських ігор М. Гороховська, завоювали перше місце на змаганнях за першенство СРСР в 1953 р. Українські гімнасти Чукарін, Гороховська, Бочарова, Дирій та інші — успішно захищають честь Советсь-

кого Союзу (а не України! — Ред.) на міжнародних змаганнях.

«Великих успіхів добились українські легкоатлети — Н. Коняєва, Є. Буланчик, Н. Откаленко, Д. Барахович, Н. Черношук і ін. Визначних успіхів добився П. Кіршон в підніманні тягарів і В. Микитин в автомобільному спорті.»

Стільки пише Г. Шевель про успіхи українських спортсменів. Про недотат-

ЮНАЦТВО УКРАЇНИ НА СТАРТІ

Літом цього року відбулись в Україні численні шкільні й юнацькі спортивні змагання. Спочатку вони мали характер загальноукраїнський, а пізніше найкращі наші юні спортсмени взяли участь у змаганнях школярів всіх республік СРСР. Мусимо з приємністю відзначити, що наше юнацтво добило найбільш успіхів — команда

України у фінальних змаганнях зайняла перше місце, стаючи чемпіоном СРСР.

Тому, що сьогодні юнаки — це наші завтрашні світові чемпіони, які будуть боронити честь України (а не СРСР!) на світових стадіонах, — ми обширніше поінформуємо наших читачів про їх успіхи.

В Харкові, на стадіоні «Динамо», відбувались легкоатлетичні змагання за особисто-командне першенство України серед школярів. В змаганнях брало участь 647 юнаків і дівчат, які репрезентували 26 областей України та місто Київ. На цих змаганнях найкращих успіхів добились:

Дмитро Єфремов (Київ), випусник 131-ої Київської середньої школи,

нення в розвитку спорту він пише:

«Є немало колективів, в яких або зовсім відсутня учбово-спортивна робота, або вона ведеться тільки принагідно. Так, напр. на найбільшому підприємстві Донбасу — металургійному заводі ім. Сталіна в Сталіно — тисячі юнаків і дівчат до сьогодні не втягнені в спортивні заняття. Погано ще поставлене виховання сільської молоді. Зокрема не гаразд з розвитком фізкультури і спорту в селах Волинської, Житомирської, Дніпропетровської областей.

«Недостатню увагу в республіці уділяється розвитку юнацького спорту. Цим пояснюється та обставина, що ряди провідних спортсменів України слабо поповнюються молоддю. Значну долю вини за це несе міністерство освіти УРСР, яке замало дбає про створення умов для фізкультурних вправ у школах і про забезпечення їх кваліфікованими викладацькими кадрами».

установив новий всесоюзний рекорд у потрібному скоку для юнаків 17-18 років (його осяг — 14,67 м.). Петренко (юнаки 15-16 років встановив новий всесоюзний рекорд, скочивши на 3,82 м. з тичкою. Він встановив також новий республіканський рекорд, скочивши на 1,83 у висоту. Тер-Ованесян (Львів, 15-16 років) встановив все союзний рекорд, скочивши на 6,83 м. в довжину.

Серед дівчат — Олена Кудрявцева (м. Хмельницький) встановила два нові республіканські рекорди, скочивши на 1,50 м. у висоту, а в тризмагу набрала 1.977 пунктів.

своєї спортової преси. Сьогодні один учасник показав результат першого розряду, 57 другого, 535 третього і 469 — юнацького. Командне першенство завоювали кияни, друге місце команда Харківської обл., третє — Сталінської.

Рівночасно в Харкові відбулись також легкоатлетичні змагання юнаків за особисто-командне першенство України. В змаганнях взяло участь 118 учасників, які представляли 8 областей України і м. Київ. Командне першенство завоювали кияни. На змаганнях встановлено три нові юнацькі рекорди України: В. Хаймович (Київ) пробігав 100 м. за 12,4; В. Голубничий (Суми) пройшов 3.000 м. за 12,29,4 а 5.000 м. за 21,29,2.

Після закінчення легкоатлетичних змагань в Харкові, — у Львові відбулись республіканські шкільні змагання пливачів і гімнастів.

У змаганнях брало участь 600 юних пливачів і гімнастів, які репрезентува-

ли 26 областей України, місто Київ і Севастопіль.

Пливаки Каева в естафеті 4x200 показали час 10.18,1, а львів'яни в естафеті 4x100 м. — 5.54,0; киянки в комбінованій естафеті зайняли перше місце, їхній час — 6.14,8; в юнацькій комбінованій естафеті перемогла команда Львівської обл. — 5.15,5. В фінальних змаганнях кращих успіхів добились: Аліфанова (Дніпропетровськ), Завертанний (Київ) і інші.

В змаганнях юних гімнастів брало участь 212 юнаків і дівчат, 12 дівчат

виступало по програмі дівчат, 46 учасників по першому розряду. Вже з самого початку на перші місця вибились команди Києва, Львова, Харкова й Одеси. Перше місце зайняла команда Одеси.

В особистих змаганнях по спортивній гімнастиці зайняли перші три місця А. Заякина, З. Винокурова, А. Чаус (всі — Одеса). Серед першорозрядників найбільшими виказались львівські учні Г. Опекунов, С. Башеніна і М. Єфимова. Серед юнаків (другий розряд) перше місце зайняв А. Косичів (Станіславська обл.).

ВСЕСОЮЗНІ ЗМАГАННЯ УЧНІВ

Після закінчення учнівських змагань за першенство України, найкращі наші юні спортсмени взяли участь у всесоюзних учнівських змаганнях, які відбувались в другій половині серпня у Ленінграді. Наводимо результати юних спортсменів України:

Легка атлетика: Д. Єфремов в потрійному скоку в довжину встановив новий всесоюзний рекорд, скочивши на 14,75 м., а в п'ятизмагу зайняв також перше місце, набравши 2.651 пунктів. Духневич пробігав 400 м. за 22,4 сек. (3-тє місце). Осадчий пробіг 800 м. за 2.02,2 (3-тє м.). В. Дроздов (Дніпропетровськ) метнув диск на 41,67 м. (1-ше м. і звання чемпіона), третє місце зайняв В. Книжко. Петренко (Київ) скочив на 3,80 м. з тичкою (1-ше м.). Кудрявцева Скочила на 1,50 у висоту (1-ше м.). Синник метнула диск на 36,97 м. (2-ге м.).

Плавання: Завертанний (Київ) проплив 100 м. вільним стилем за 1.02,3 (1-ше м.). Ребрикова проплила цю ж дистанцію на спині за 1.26,1 (1-ше м.). В запливі на 200 м. перше місце зайняв Стебельський (2.58,6)

Велосипед: В перегонах на 25 км. Галина Яковлева зайняла третє місце (45.26), а в перегонах на 50 км. серед юнаків перше місце зайняв Ігор Терян (1.21,44).

Футбол: В збірній команді школярів України грали: М. Корсунський (капітан, Київ), Віль Суліма, Олександр Горона, Каневський, Є. Соловцев, А. Маркин, Кофмен, А. Люсин, І. Тертецький. Команда України, зайняла друге місце.

Баскетбол: Хлоп'яча і жіноча команди України зайняли перші місця (капітан жіночої команди В. Бовтун).

Гімнастика: Перше місце зайняла команда гімнастів України (хлопці і дівчата).

Цьогорічні спортові команди учнів України вийшли на старт прекрасно організовані й дружні. Самі болельщики мусіли це признати. В усіх репор-

тажах про ці змагання окремо відзначається спортсменів України.

Теніс: Команда України (тренер Бальва і Калмикова) зайняли перше місце. В українській команді окремими здібностями відзначались Л. Таранова, П. Пухлик, Л. Хорошко і В. Охрименко.

За загальними підсумками українські учні завоювали перше місце й перемогли чашу СРСР.

С п о р т о в і в і с т і

XII-ті світові спортивні змагання студентства: На цих змаганнях, які відбулися в Будапешті і були організовані комуністичним Міжнародним Союзом Студентства, спортсменів України досягнули такі результати:

В бігу на 800 м. (жінки) Лисенко зайняла друге місце (2.11,3), Д. Баранович — 3-тє (2.12,1). В п'ятизмагу Мартиненко зайняла друге місце (3738 пунктів). В скоку в довжину Андрущенко зайняла третє місце (7,3 м.)

Парашутизм: З початком серпня ц. р. відбулись в Сен-Ян (Франція) міжнародні змагання парашутистів, в яких взяли участь представники СРСР, Франції, Чехословаччини, Англії, Італії, США і Югославії. Кожну державу репрезентувало 5 найкращих парашутистів. Капітаном і тренером команди СРСР був українець П. Сторчченко. Перше місце і звання чемпіона світу завоював один з найкращих українських парашутистів Іван Федчишин, набравши 672 пункти з 700 можливих.

◆ С. Бакінський (Ворошиловоград) виконав денний скок з парашутом, від ділившись від літака на висоті 1.500 і приземлившись на 5,94 м. від центра круга, встановивши новий рекорд України, СРСР і світу.

На всесоюзних змаганнях спортивного т-ва «Медик», які відбулись в Києві — Ю. Карп'юк (Київ) встановив новий рекорд України, пробігши 100 м. за 10,5 і Є. Клявіна (Львів) пробігши цю дистанцію за 12,2.

С М О Л О С К И П

Журнал Української Молоді
Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:
Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Аскольд Кобилко

Редакція застерігає собі право скорочувати і виправляти рукописи. В справі незамовлених статей не листується. Відповідає тільки на ті листи, до яких є долучений міжнародний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, — необов'язково згідна з думками, висловленими в поодиноких статтях. За підписані статті відповідають повністю самі автори. Передрук окремих статей дозволяється тільки за виразним поданням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:
..... Smolowsky .....
3, rue du Sabot, Paris 6°, France

Ціна одного числа: в Франції — 25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх інших країнах — рівновартість 10 ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300 фр., в усіх інших країнах — 1 ам. дол.

Гроші на передплату просимо слати тільки на адресу наших представників, або безпосередньо на Адресу Адміністрації «Смолоскипу» міжнародними купонами.

Всіх бажаючих одержувати «Смолоскип» летунською поштою повідомляємо, що їхня річна передплата підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:
Les Wyshnewy
638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а готівкою.

Велика Британія:
S. W. Shewchuk, 78 Kensington Rd.
London W. 11.

Канада:
A. Kryworuchko
133 Balmoral Ave No Hamilton' Ont.

Німеччина:
Jaroslav Kaczmar
München 62, Postfach 34.

Бельгія:
Nadijka Ripak
58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smolowsky»
Journal de la jeunesse ukrainienne
Edition speciale de la
«Parole Ukrainienne»
3, rue Sabot, Paris 6°

ПИСЬМО ВІД ДРУГА

Я одержав письмо від мого доброго друга, зараз на скитальщині як і я, далеко від рідного краю, розділені кілометрами й грізністю переживаних моментів.

— «Ми набагато змінилися — писав мій друг — і це з ностальгією, як я згадую колишні роки, юні... Пригадую: ти й я, ми стояли перед недоступною, у хмарах, горою і ми дивилися бадьоро й неустрашно на труд, що перед нами до переборення. Ми навіть сміялися і легковажили перешкоди. бо ми вірили в юні сили, вірили в перемогу чистих і хоробрих сердець!

«А зараз? Зараз — мені видається, що я досягнув цей верх і, опинившись на березі провалля, мабуть поковзнув, необережний, і покотивсь і кочусь туди, в незнаме у лиховісну, в замрячену безодню, якій немає тла, а яка нагадує смерть, десь там — у вічності. Я кочусь... До крові збиваю руки, щоб схопитись за слизьку стіну, щоб задержатись у падінні, щоб не втратити останку надії...»

Так писав мій друг, мій добрий друг, із яким ми були майже побратимами в юних роках... Я читав і не вірив; бажав, щоб це було неправдою!

Але слова були написані: рядки синього чорнила мерехтіли на листку паперу, глумились. І як не повертав я в руках цього письма, його реальність закріплювалась глибше в моїй уяві. «Ми набагато змінилися...» — поверталось, чи не втратив, в моїй розжареній голові, вертикальним розколювало думки, холодило душу смутком і жалем.

Це він, мій друг, поковзнувся теж, розмірний у спінанні до вершин, таємничих, сповитих хмарами верхів, недоступних, але манливих своєю таємничістю. Він теж, засліплений у самому поборюванні перешкод, не доглянув фальшивого кроку, що завів його в провалля... Ще один, один із тисяч, або й мільйонів сміливців, нерозважних велетнів, хоробрих мрійників!

І я наважиться допомогти мійому другові: з хаосу думок узяти сплести мотузку, щоб йому перекинути в провалля, задержати з трагічному падінні.

Я писав йому в відповідь: «Не вір, що в проваллі немає дна! В нашому світі, де все побудовано розумно, де кожна річ знає свій початок і свій кінець, своє народження і свою смерть, провалля теж не бездонне! Твої ж намагання послабити падіння, задержатись, прилипши до холодної стіни, — вони доцільні, навіть коли безуспішні. А вже, попавши на саме дно, ти побачиш, що влітності ніщо не змінилося: перед тобою та ж сама гора й тобі, непоправному юнакові, таємна

сила наказує спинатись на ній, перемагати нові перешкоди, прямувати невідклично до вершин...»

«Провалля, куди ти потрапив, — воно теж тільки одна з перешкод і ніде не сказано, що воно перше й останнє. Воно теж не має значення; значить тільки саме спінання, — порив, що дозволяє забувати про труд!»

А вдолі письма я підписував: «Другові — друг, колишній, із юних років, ще промінних.»

ІРС

ХРОНІКА

З'їзд МУН-у в США

З нагоди 19-го ювілейного з'їзду Організації Державного Відродження України (ОДВУ) відбувся також з'їзд МУН-у.

На з'їзді МУН-у взяли участь представники й делегати від 16 філій в США. До нової Управи обрано: В. Попович — почесний голова, Р. Шраменко — голова, Т. Сушич — заступник голови, О. Чайників — секретар, І. Шагал — фінансовий референт, Д. Січ — культурно-освітній референт, М. Попович — організаційний референт.

На з'їзді обговорено ряд важливих питань і головню справу активізації МУН-у на американському терені та творення нових філій. На з'їзді намічено план праці на найближчий час.

Кінець расової дискримінації в США. В Сполучених Штатах Америки, в країні, яка відзначається великим демократизмом, ще до недавня існувала расова дискримінація. Щойно в цьому році впроваджено в життя закон про спеціальне навчання білих і чорних дітей в школах Вашингтону. Це рішення викликало багато шуму серед американського громадянства. З однієї сторони воно зустрічається з великим обуренням, з другої — з численними протестами, включно до бойкотів. Вперше в історії Америки за спільними партами в Вашингтоні сіли 57 тис. чорних і 42 тис. білих дітей.

Париж. З Франції виїхала багатородинна студентська делегація до Советського Союзу. Делегація відвідає міста різних республік СРСР і зокрема України. В склад делегації увійшли представники різних поглядів. Делегація повертається з кімцем жовтня.

Спортові вісти

Українці між найкращими легкоатлетами Європи. На 15. серпня ц. р. українські легкоатлети займали визначні місця серед найкращих легкоатлетів Європи:

Чоловіки: В бігу на 100 м. Шевченко і Карп'юк займають 2-ге місце (10,5), — на 5.000 м. Куць займає 5-те місце (14.11,6) — на 110 м з/п Є. Буланчик займає 2-ге місце (14,5), — на 400 м. з/п Ю. Літув — 1-ше м. (50,9), — на 3.000 м. з/п Власенко займає 8-ме місце (8.54,4). В меті ратищем Цибуленко займає 6-те м. (73,98), молотом — Редькин займає 4-те місце (59,75).

Жінки: В бігу на 100 м. Полиниченко займає 3-те місце (11,9), на 800 м. Откаленко — 1-ше м. (2.07,6), Лисенко — 4-те м. (2,09,6), Черношук — 5-те м. (2,10,6). Д. Барахович — 9-те (2.11,8). В скоках в довжину Сегень — 5-те м. (5,96). В меті диском Рудковська — 8-ме м. (47,15), в меті ратищем Н. Коняева — 1-ше м. (55,48), в меті кулею Тишкевич — 2-ге м. (15,73).

Спортивне т-во «Спартак». В Ризі (Латвія) відбулись другі всесоюзні змагання спортивного т-ва «Спартак» у дванадцяти ділянках спорту. Спортівці України досягнули такі результати:

В бігу на 1.500 м. І. Глушко зайняв 2-ге місце; Л. Сагайдак (тепер в Ленінграді) проплив 100 м. на спині за 1.10,9 (1-ше м.); В. Єфимов зайняв перше місце в скоках у воду. В боксерських змаганнях переможцями вийшли М. Яровський (найлегша вага) і Б. Назаренко (середньо-важка вага). Команди України зайняли перші місця в волейбольних і футбольних змаганнях, а в наколесницьких — 2-ге місце. За загальними підсумками команда України, минулорічний переможець, зайняла друге місце.

Інші спортсменки Н. Коняева показала в цьому сезоні блискучі результати в метанні ратищем. Ще в зимі вона встановила новий світовий рекорд, вагою його значно поліпшила. А останньо, виступаючи на весняних змаганнях товариства «Медик», Коняева завоювала звання чемпіонки товариства з результатом, який перевищує світовий рекорд — 55,48 м., поліпшивши попередній рекорд на 37 см.

Слід відмітити, що за цей тільки рік зусиллями Коняєвої світовий рекорд поліпшений на 2,07 м. (за що вона повинна б була одержати 200 тис. рублів!) При цьому варто згадати, що в усьому світі є лише 9 спортсменок, які кидають ратище на віддалі, що перевищує 50 м.

Н. Коняєву тренує найкращий тренер України — З. П. Синицький.

ЕКСПЛУАТАЦІЯ НАЙМЕНШИХ

В постановах 11-го Пленуму ЦК комсомолу, який відбувся в липні ц. р. між різними завданнями і зобов'язаннями, які накладається на молодь в Советському Союзі, звертається також увагу на використання піонерів в сільсько-господарських роботах в часі літа.

За постановою ЦК комсомолу, піонери мали б бути використовувані в боротьбі зі шкідниками, при збиранні овочів і інших плодів, в часи жнив — у збиранні колосків, на контрольних пунктах і вартівничих вишках.

Придержуючись постанов комсомолу, М. Кириченко, секретар комсомолу

і зокрема в часі літніх канікул працювати на колгоспних полях і різних підприємствах.

Так напр. на Харківщині існує 1240 гуртків юних натуралістів, в яких об'єднано 50 тисяч дітей для праці в колгоспах. В Гетьманівській середній школі Шевченківського району, кожнорічно підлітки вирощують 33 центнери озимої пшениці з гектара, 49 центнерів проса, 500 центнерів цукрових буряків і 480 цент. картопель і т. д. В. Сивокос і В. Конозалежко «ешествуют» над 22 колгоспними телятами (цебто кормлять їх і доглядають за ними — а коли вчитись?). Учні

Харківської області, дає на сторінках «Ком. Правди» (ч. 163, 1954) огляд, використання наших найменших в колгоспах Харківської області. Щоб оправдати свої експлуаторські методи, Кириченко оправдує експлуатацію піонерів тим, що в піонерських організаціях малих підлітків «роз'їдала нудьга», праця в гуртках була нецікава, одноманітна, і т. д. Тоді вирішено виховувати молодь «в труді», цебто включити її в конкретну фізичну працю в сільському господарстві та в інших ділянках промислу й індустрії. Молодь, цебто неповнолітні піонери, мусять як в часі шкільного року, так

Краснооскольської середньої школи Ізюмського району виконали 320 ям для посадки горіхових дерев, 3616 ям для винограду, пропололи 100 га. кукурудзи і 20 га. буряків. Всі школи Харкова вислали на літо в колгоспи і радгоспи свої бригади, зложені з учнів.

Але не завжди учителі, лікарі й узагалі працівники шкіл дають використувати і експлуатувати підлітків. В багатьох випадках можна відмітити спротив учителів, які борються за право молоді на відпочинок, як в часі шкільного року, так і в часі канікул.

П. К.

В справі стипендій

Комісія Допомоги Українському Студентству звертається до всіх кандидатів на допомогу в 1954-1955 академічному році з проханням надсилати заяви через наші представництва чи краєві КОДУС-и, з країн де їх немає, — безпосередньо до Централі. Заяви надсилати не пізніше 1. листопада 1954 р. Прохання, надіслані після цього речиння, не матимуть перспектив на задоволення.

До прохань належить долучити: 1. Короткий власноручно написаний життєпис із зазначенням ходу дотеперішніх студій та дисциплін, які прохач хоче студіювати й де саме. 2. Посвідку зрілості, або завірений відпис, або свідоцтво про попередні студії. 3. Посвідку про запис на високу школу, посвідки про складені іспити чи кольоквії, або посвідку про одержання докторської праці, з поданням теми і приблизного часу тривання праці. 4. Опінії й рекомендації відповідних шкіл, професорів і студентських станових організацій. 5. Посвідку про неможливість кандидата від українських установ, або від душпастиря та заяву про матеріальне становище та розміри і джерела іншої допомоги. 6. Анкетний листок, який висилається всім бажаним. 7. Зобов'язання повернути отриману допомогу після закінчення студій.

Без згаданих документів КОДУС не буде розглядати прохань.

Водночас КОДУС просить всіх студентів, які студіюють, або мають намір студіювати історію, разом з вивченням історії України, українське мовознавство і літературознавство, етнографію, географію, педагогіку, соціологію, право, економічні і державні науки, зареєструватися в Централі КОДУС-у.

Сарсель, серпень 1954

Президія Централі Комісії
Допомоги Українському Студентству

СТВОРЕНО АСОЦІАЦІЮ ВІЛЬНИХ СОВЕТОЗНАВЦІВ

В Німеччині створено асоціацію вільних советознавців, яка прийняла назву «Незалежна Асоціація Дослідників Советської Теорії і Практики в Національних проблемах». Першим президентом Асоціації обрано проф. УВУ Юрія Бойка. Асоціація налічує вже 17 професорів і доцентів, які ставлять собі як головну ціль, досліджування національних проблем в СССР і зокрема в сучасній Україні.

Асоціація розпочала свою діяльність спеціальним комунікатом і зверненням до українського громадянства на

чужині, в яких з'ясовується її цілі і закликається творити по різних країнах Комітети Сприяння Асоціації, які мали б зайнятися зорганізуванням Фонду Незалежного Советознавства. В найближчому часі планується відбутися наукову конференцію, присвячену темі: «Національна проблема на сході Європи по останній світовій війні».

Вітаючи постанову Асоціації, варто відповісти побажання, щоб Асоціація звернула свою увагу також на формування молодих советознавців, які мали б досліджувати стан в сучасній Україні в різних аспектах.

Нью Йорк. Рада Регентів стейту Нью Йорк своїм рішенням з серпня ц. р. дозволила відкрити в Нью Йорку Український Технічно-Господарський Інститут (УТГІ). Інститут буде складатися з двох відділів: Економічного Відділу з підвідділами: банківництва, економіки, комерційної адміністрації й аскурації та Школи Політичних Наук з двома підвідділами — політики і журналістики. Навчання в Інституті починається в місяці вересні.

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la Jeunesse
"Etudiante Ukrainienne"

«SMOLOSYP» Journal of the Ukrainian
Studying Youth

Ч. 11 (47)

Листопад 1954

Рік 5

Наш кореспондент повернувся з України

Один місяць за залізною заслоною

Радекції «Смолоскипу», вперше з усієї української некомуністичної преси, вдалось вислати свого власного кореспондента в одномісячну поїздку по ССРСР. Наш кореспондент, п. П. Сагайдак, як член французької студентської делегації відвідав Варшаву, Москву, Ленінград, Харків, Сочі й Тбілісі. Він проїхав звичайним особовим поїздом всю Східну Україну (Білгород - Харків - Ростов). Відбув цілий ряд розмов, зокрема з українськими студентами в Харкові (Харківський Університет і Інститут Інженерів Залізної дорожнього Транспорту) і Москві (Московський Державний Університет).

Редакція «Смолоскипу», яка завжди основну увагу присвячувала студіям підсоветської дійсності і головним проблемам молоді в сучасній Україні, доповнює свою працю новими безпосередніми свідченнями.

Ми з приємністю поблікуємо першу частину репортажу п. П. Сагайдака та інтерв'ю яке ми з ним зробили.

Наша делегація

Наша делегація яка виїхала 19. вересня ц. р. в поїздку по ССРСР, складалась з тридцяти осіб. Між ними ані одного явно здекларованого комуніста, зате було чотирьох криптокомуністів. В своїй масі члени делегації були без якоїсь ясно здекларованої політичної орієнтації. Більшість з них — неутральні, двох — активних антикомуністів. В більшості це сини високих французьких функціонерів і багатих підприємців. Між ними чотири дівчини і 26 чолові-

ків. Один з них говорив вірменською і російською мовою, а один українською, російською, польською і іншими слов'янськими мовами. Всі інші — тільки французькою. Вік делегатів 20-30 років. Студіюють — медицину, літературу, слов'янські мови, стислі на уки, електротехніку.

Пам'ятник Т. Шевченка в Харкові

Делегація репрезентувала студентство Франції (Ліль, Париж, Страсбург, Гренобль, Бордо, Тулуз, Ренн.) Делегатів підшукувала і висилала Головна Асоціація Студентів разом з УНІФ-ом. Головою делегації назначено п. Бернье, віцепрезидента УНІФ-у, крім того в склад делегації входили Казень, референт спорту УНІФ-у, Рамбо, представник від Об'єднання Високих Шкіл Франції. Між делегатами був також кореспондент «Смолоскипу».

Після приїзду в Москву і трьохденного її оглядання, цілу делегацію розділено на дві групи. Перша група (20 студентів) відбула маршрут: Москва - Харків - Сочі - Тбілісі - Москва - Ленінград - Москва - Варшава - Берлін.

Друга група (решта): Москва - Герський - Москва - Київ - Москва - Ленінград - Москва - Ташкент - Москва - Варшава.

Делегація виїхала з Парижа 19. вересня ц. р. і повернулась 20. жовтня.

Переїжджаємо залізну заслону

Залізною заслоною в повному розумінні цього слова можна уважати кордон між Східною Німеччиною і Польщею. Переїжджаємо його в місцевості Кумовіче. В прикордонній смузі по обох сторонах помічається багато військових. Зараз після переїзду польського кордону відбувається докладна контрола у всіх сусідніх вагонах. Нашої делегації ніхто не турбував. В часі контролі ми відчинили двері й дивилися на цікавий спектакль.

До нашого вагону підійшли поліцей-

в польських «рогатувках».

Один крикнув:

— Замкніть джві!

Інший додав в російській мові:

— Закрой дверь!

Коли ми не дуже собі брали до серця їхні накази, один з них брутально затріснув двері.

Пізніше мені вдалося нав'язати з

ними розмову. Двох з них були сфантазовані комуністи, третій — більш мовчав. Але все ж в багатьох випадках вони не знаходили відповіді на мої питання, тоді як в СССР (в Україні, в Росії, чи в Грузії) всі перекладачки, всі, які нас оточували («ангели хоронителі») мали готові відповіді на всі можливі питання.

е прогресом». Чи не думаєте ви, що це правда?

Мене дуже здивувало часте наводження цитат зі слів кардинала Вишинського.

В зустрічі з польськими студентами дивно вражав факт, що після квітів, прийняття — в розмовах студенти були дуже здержливі. Можна було часто почути:

— Ставте нам питання, ми будемо вам відповідати. Створювалося враження, що в них немає про що нас питати.

З одним визначним польським студентським діячем ми довго дискутували справу кордонів сучасної Польщі Одра-Ніса і лінія Керзона.

У злиденній Польщі

Переїжджаючи двічі Польщу, я відбув цілий ряд розмов з поляками й навіть з українцями, які перебувають в Польщі. Я вів розмови з подорожніми й з мешканцями Варшави.

Коли я представився хіба я і звідки приїжджаю, до мене відносились з великим довірям і говорили цілком відкрито. Між ними я не зустрічав ані одного комуніста. На підставі моїх розмов, можу з повною відповідальністю стверджати, що населення Польщі є проти комуністичної влади.

Коли ми їхали вночі, я зайшов в значайний пасажирський вагон. Зразу нав'язав розмову. Мене оточувало чотирьох поляків. Після довшої розмови один відкрито каже:

— Пане, нам є дуже зле, життя дуже тяжке, але я більше не можу вам про це говорити. Розкажіть про це полякам у Франції.

Ми на прощання сильно стиснули собі руки. Вони — з надією, що колись ще побачимось у інших обставинах.

В іншому місці я розмовляв з 16-17 хлопцями. Коли один помітив, що я відважно висловлюю свої протикомуністичні погляди сказав мені:

— Нехай пан уважає, бо тут де ви знаходитеся, тайна поліція є найсильніша, вона все знає.

Інший мені запитав чи є багато поляків у Франції.

— Є багато, — відповів ч., — а пан хотів би поїхати?

О, я зразу поїхав би, але як?

На прощання він зі зворушенням говорив:

— Передайте від нас привіт полякам у Франції!

Після цих слів вони миттю зникли. Я побачив, як у нашу сторону йшли якісь в цивільно.

В часі відвідин Варшавського університету, я відірвався від нашої делегації і зайшов до костела, який знаходиться напроти.

Я дійсно був зворушений тим, що побачив. Костел був набитий людьми. Були жінки й чоловіки, діти й молодь. Поруч мене стояв на колінах молодий чоловік у військовій уніформі. Він держав у руках молитовник і молився. На амвоні стояв священник і говорив проповідь. Він говорив про

Бога, про любов ближнього.

В розмові на релігійні теми і про прогрес одна студентка мені сказала:

— Знаєте, в 1950 р. ще перед своїм арештом, кардинал Вишинський сказав: «Треба знати, що не кожна зміна

Злидні і ненависть

В Познаню я вперше за цілу поїздку побачив, що народи за залізною заслоною можуть ставити не тільки спротив, але від них можна очікувати й активної боротьби, коли на це прийшов би відповідний час.

Ми зупинились на познанській станції. Наша делегація — в люксовому вагоні першої класи. Поруч — такий же вагон призначений для росіян. Інші вагони — набиті «звичайними» людьми. На пероні — чекає повно людей; багато жінок з дітьми. Коли їх не хотіли пустити до нашого вагону і до сусіднього, російського, вони підняли крик. Почали вигукувати різні непристойні слова. Нас вони взяли

за комуністичну делегацію і ще з більшою ненавистю почали вигукувати. Коли я почав до них говорити російською мовою, в мою сторону починалась лайка. Мені важко було розібрати їхні крики, але один який стояв близько від мене вигукнув.

— Невже ви думаєте, що як ви говорите російською мовою, то ви Бог?! Ми не боїмось таких як ви! Пускайте нас до вагону!

Проїжджаючи Польщу, я не бачив ніде сільськогосподарських машин. Люди копали бараболою звичайними лопатами. Всюди бідні села. І всюди, на всіх найрізноманітніших працях — жіжки.

НА ПОРОЗІ УКРАЇНИ

Зближався для мене довгожданий день: наша поїздка в Україну. Яка та Україна, які з ній люди, яке життя... Тисячі питань родилися в моїй голові, тисячі картин ставали в уяві.

Вночі з 27. на 28. вересня ми проїздили холодні й туманні простори Росії. Соняшний ранок 28-го вересня 1954 р. зустрічав нас на кордонах України. Я з захопленням дививсь довкола. Дививсь на голубий українського небеса, яке було осяяне золотим промінням сходячого сонця. Поїзд мчав все даліше на південь.

Після Білгороду я запитав нашого перекладача:

— Де ми тепер знаходимось? — Хоч добре я знав, що ми проїжджали кордони України.

— Це вже Україна — відповів він.

Ми проїхали ще кусень дороги й наш поїзд зупинився на якійсь невеличкій станції.

Я виглянув через напіввідкриті двері вагону і побачив... босі ноги!! Босі ноги кількох жінок і дітей! І я побачив ту страшну різницю, яка визначає

два світи: в тих босих ногах було сказане все для всіх нас, які ніколи, у нас, у Франції, чогось подібного не бачили!

Тут починалася Харківщина. Всюди було видно чисто побілені доми, чого майже не видно в Росії. Де-не-де звичайні цегляні, під стріхою. Біля деяких хат огороди, плоти, але біля більшості немає нічого. Немов пустою стоять хати, хоч і видно біля них невеличкі «присадибні участки».

На полях між Білгородом і Харковом видно великі отари худоби. Переважають білі та красі корови. По селах видно багато курей. Тільки не знати чи вони колгоспні чи приватні. На озерах плавають гуси, рідше качки. Зразу за Білгородом видно великі поклади крейди. Села виглядають чисто, а хати більш привітні, як наприклад в Польщі, не кажучи вже про Росію. Ця різниця вражає. Навіть інші члени делегації помітили, що ми вїхали в цілком іншу країну, хоч різниця між людьми, їхніми одягами, їхнім вигля-

дом — тут не дуже помічається.

У Харкові студенти дуже різняться від студентів наприклад в Москві. Во-

Немає радості

Переїжджаючи, ми побачили в одній місцевості гурму дітей. Всі з торбами на плечах, йшли до школи або зі школи. Вони були спокійні, йшли немов би над ними нависла якась сила спеціальної дисципліни, немов якийсь страх, якесь пригноблення, яке вибирає в людини силу живучості, силу молодечого руху і гумору. Коли у Франції бачимо шкільну молодь то видно, що це справді молодь, повна радості, життя. Вона кричить, бавиться, співає.

Там цього не помітно. Коли ми в Харкові чекали в нашому автобусі біля гостиниці «Інтурист», ми побачили дітей, які повертались зі школи. Вони йшли і навіть на нас не звертали жодної уваги, хоч бачили, що ми чужинці і говорили іншою мовою. Тоді ми почали їх кликати до себе. Вони підходили неспокійно і ми вступали з ними в розмову. Ані одне з тих дітей не говорило українською мовою. І тут вперше я побачив силу русифікації в Україні. З часом вони осмілились. Ми почали жартувати й накінець, немов на команду, вони почали співати російських пісень. Співали, як добре вправлений дитячий хор. Хоч ці діти зі своїх облич нагадували дітей інших країн, то за своєю поведінкою вони були якісь інші. Може я мав замало з ними стичности, може це була якась тільки спеціальна група дітей, мені важко сказати, але все ж ті, яких я бачив, були якісь інші як звичайно бувають у нас, у Франції.

Раз мені вдалося зайти до звичайних пасажирських вагонів, хоч нам не дуже то дозволяли, а коли хтось виходив, за ним зараз йшов перекладач.

Мені прямо було цікаво побачити подорожніх. Коли, наприклад, зайти до вагону у Франції то ви зразу бачите, що майже всі пасажирні читають, в більшості газети й журнали, а почасти й книжки. Там навпаки — переїжджовши кілька вагонів я побачив тільки 5-7 чоловік, які читали книжки. Ніхто не читав газет ні журналів, ані одна особа, тоді як наприклад в Польщі все ж таки читали більше, а в одному місці я навіть знаходив журнали і газети залишені на лавках і підлозі. Вагони в СССР відзначаються тим, що вони пристосовані переважно до далеких поїздок — всі вони є поверхові, щоб ви можете сидіти, а коли заховається опати, можна положитись на спеціально прибудовану полицю, яка трохи закоротка, бо коли ви перехо-

ни більш чи майже подібні до пересічних європейців, тоді як в Московщині виразно вдаряє в очі сумні слов'янської і монгольської раси.

дите то обов'язково мусите зачепитись за чийсь ноги.

Краєвиди між Білгородом і Харковом нагадують трохи Францію, з тою хіба різницею, що тут є дуже багато беріз, прекрасних білих беріз, які немов оплакують долю цієї країни. Щось символічне. Всюди цілі лани кукурудзи.

Переїжджаючи східні області України (Білгород - Харків - Ростов), я ніде не бачив ані одної асфальтової дороги, а про автостраду то немає вже й

Українські діти

мови. Дороги всі в поганому стані, вибоїсті, болотяні.

Харків

До Харкова ми приїхали о год. 2-ій по обіді. Станція гарної конструкції, цілком відбудована, не видно на ній жодних залишків війни. Широкі, світлі кулуари, великі вікна. Рух на станції дуже слабкий. Не видно ні продавців газет (не то що у Франції) ні чи стійб черевик. Денеде стоїть міліція нер, який своїм бистрим оком обсервує всіх прохожих. На дорозі біля станції стоїть кілька таксі, які розмальовані за міжнародними приписами. При виході зі станції по лівій стороні видно величезний будинок пошти і телеграфу, по правій стороні — гастроном.

Не можна сказати, щоб люди були зодягнені дуже эле, але багато гірше, як у Франції, чи навіть як у Польщі. Чоловіки в характеристичних совєтського моделю кашкетах, з задерними догори дашками, жінки в хустках, дехто простоволосий. Рідкістю є жінка в капелюсі. Тролейбуси і трамваї мало заповнені. Вуличний рух слабкий, прохожих, порівняльно до міст західноєвропейсь-

ких, теж мало. Магазины з продуктами чи з виробами щоденного ужитку теж тільки де-не-де зустрічаються. Взагалі майже не видно кафеюк, чи бистро, що їх в Парижі — по кілька чи кілька-надцять на кожній вулиці. Не видно, щоб люди десь вечорами сиділи і пили каву, вино чи пиво, хіба що при вході до театрів чи кіно.

Всюди на перехрестях чи на переходах є написи в російській мові «Переход», рідше українською «Перехід». Як рівнож написи на будинках і магазинах перешаковують в російській мові. увечорі досить слабе електричне освітлення. Ніде не видно газового. Сильно освітлені перехрестя.

Готель «Інтурист» міститься на вул. Сумській. Це велика будівля. Всюди чисто і зразковий порядок (бо ж він і призначений тільки для чужинецьких делегацій). Всюди панує виключно російська мова, ніхто зі мною по-українському говорити не хотів. Слід відмітити, що кожне меню складалось з українських страз (прекрасний борщ зі сметанкою, вареники, тощо).

У поліклініці

Зразу після обіду ми поїхали відвідати поліклініку, яка складається з родильного дому і дитячого шпиталю. Ми всі мусили передягнутись в білі халати і надягнути маски. Бачили щонароджених дітей і навіть одну жінку «за працю». Пізніше оглядали зал з дитьми хворими на різні хвороби. Всі з цікавістю на нас дивились, але можна було помітити, що ми не перші чужинці, які їх відвідують. На першому поверсі ми проходили попри велику залю, де забавлялись вилдорощі. Хтось грав на піану, а діти співали «Рече та стогне Дніпр широкий».

За цілий наш побут в Харкові нас постійно супроводжало 5 перекладачів, крім того — Вадім Макаренко, секретар міськкому комсомолу, Люба Гостева (говорить по-французькому), студент Біляшенко і ще декілька осіб. З поліклініки ми з поспіхом ідемо до Інституту Інженерів Залізних Доріг. Всюди написи російською мовою. Тільки в бюрі директора однієї Грамота Ради Міністрів УРСР, за підписом міністра освіти Ковалю, в українській мові. Перша зустріч з професорами і викладачами інституту. Ставимо питання переважно технічного характеру. В школі в тому часі був великий рух, якраз закінчувались виклади і студенти виходили. Але до нашої залі ніхто з них не заходив. Тільки пізніше при виході ми ще зустріли з деким поговорити. Після прийняття в кабінеті директора ми відвідуємо кабінети і лабораторії. На стіні однієї лабораторії дозунг: «Комунізм — это советская власть + электрификация всей страны».

При виході кидаються в очі (як і взагалі в цілому Харкові) погані хідники. Ідемо на дитячий спектакль присвячений 300-літтю «возз'єднання». По

дорозі помічаємо, як і в інших містах де ми бузали, що тут висвітлюють багато індійських фільмів. Якраз заприпили рекламу фільму «Бродяга».

ВИКЛИКАЮТЬ

О год, 8-й увечорі приїжджаємо до театру ім. Лисенка. Спектакль ще не почався. Люди товпляться, заходять в середину. Але зала не дуже повна. При вході, побіч — окрема зала, в якій танцюють, грає оркестра і можна перекусити.

В театрі на стіні сцени портрети «вождів». Майже всі виконавці — балет, хор, декламатори у народніх українських строях. Окремі точки — українські, більша частина, — росій-

ські. На закінчення імпрези перед куртиною появляється шість сурмачів. Після їхньої точки відкривається сцена. На сцені група піонерів. Один піонер підносить грубезну в гарній оправі книгу. На ній можна відчитати напис: «Нечисть всю до д'ної ями». Інший відкриває листок за листком і грімким голосом, кидає клятву (як колись анатома на Мазепу за царської Росії) на всіх борців за самостійну Україну. Чергуються Виговський, Мазепа, Петлюра... Гітлер (!)

Харківський тракторний завод

На наступний день ідемо на Харківський Тракторний Завод. Нас приймає директор заводу. Він робить коротке експозе про історію заводу:

— Завод побудовано в 1931 р. Його будовано всього 16 місяців. Перший випущений трактор мав 30 КС, був мало економічний. Його випускали до 1935 р. по 150-160 штук в місяць. В 1941 р. завод евакуйовано в Алтан. В 1943 р. його наново відбудовано, а в 1945 р. він випустив перший трактор нового моделю. На сьогодні завод випускає 55-60 тракторів деньо марки ДТ-54. Він має 54 КС і зуживає 205-210 гр. газуалю на КС/год., тоді як попередній моделю зуживав 310 гр. КС/год. На заводі працює 12 тис. робітників, 1000 техніків і 500 інженерів. Денна норма — вироблення 20 деталей. Почавши від вироблення 30 деталей, робітники одержують подвійну платню за кожний деталь (одна деталь — один карбованець).

Після них інформації ми відвідали сам завод. Нам продемонстровано фабрикування і випуск одного трактору, що тризало кілька хвилин. На заводі помітно безпорядок, брудно. Умовини праці негігієнічні. Всюди за станками, парівні з чоловіками, працюють і жінки (рівність в правах і обов'язках і у виконуванні нурм!...).

До нашої групи зразу прикріплено кількох комсомольців, які, коли ми старались вступати в розмови з робітниками, зразу перебивали нас і давали самі відповіді.

В одному місці мені вдалось відлучитись від нашої групи і підійти до одного робітника.

— Скільки ви заробляєте? — спитав я.

— 480 рублів. — Відповів він. В цій хвилині надходить комсомолец і дає таку відповідь:

— Він заробляє 750 рублів. У здиво-

вано подививсь на нього. І прямо йому відповів:

— Слушайте, чого ви ходите за мною? Я питаю робітника, а не вас. Ви напевно заробляєте може й більше, як 750 рублів.

На заводі видно деякі лозунги (але мало) в російській мові. Проте при вході на завод, на самому будинку видніє великими буквами напис:

«Законом для нашої партії і уряду є обов'язок неослабно піклуватися про благо народу, про максимальне задоволення його матеріальних і культурних потреб».

В університеті

Після відвідин ХТЗ ідемо оглядати дитячий садок. Приймають нас з квітами, лісицями (в російській мові) та танцями. Гут вже нам дозволено фотографувати скільки хто хоче.

На нашу вимогу відвідати робітнице помешкання, нам дають різні викрутні відповіді:

— Тепер це неможливо бо перша зміна щойно закінчила працю, а наступна тільки що пішла. Нікого немає в дома...

Після обіду відвідуємо Харківський Університет. Це стара будівля побудована ще в минулому столітті. Сліди війни цілковито закриті так, що їх взагалі непомітно.

Заходимо до кабінету політичної економії, де й відбувається ціла зустріч. Дехто з професорів у вишній українській сорочці. Їхній вік, як і в інституті інженерів Залізних Доріг, приблизно 45-55 років. Цебто всі вже советської формації. Ані одного серед них не видно старшого віком. Після інформації про університет і навчання в ньому (які були досить нудні й нецікаві) почали приходити в кабінет

студенти: хлопці й дівчата. Треба ствердити, що були одягнені не найгірше. Мабуть одягли все що мали найкраще. Всі вони говорили зі мною українською мовою.

— В якій мові відбувається у вас виклади? — питав я.

— Це залежно від професора. Якщо професор українець, то читає свої лекції українською мовою, якщо росіянин то російською.

Розпитували мене, яких я знаю російських і українських авторів. У розказував їм, включно з тим, що я читав і про що мені відомо. Вони дивувались, що я знав напам'ять багато поезій Шевченка, Франка, Лесі Українки.

— А чи знаєте «Слово чому ти не кричи»?

— О, так, це Лесі Українки.

Кількох зразу почали мені декламувати ціле «Слово».

В розмові вони взагалі не порушували політичних питань. Не говорили ні про мир, ні про війну... Цікавило їх в першу чергу, як ми живемо у Франції, чи одержуємо стипендії, по скільки, що значаємо, як живуть люди. Зійшла розмова на історію.

— Ми вчимо історію України з Грушевського. Вам відомий він? Чи у вас можна дістати?

— Про Грушевського ми чули, — відповів кількох нараз, — але ми з нього не вивчаємо.

І що мене вразило, що ніхто з них не накидався на Грушевського. Я тоді ще більше почав про нього говорити.

— Він же ж живе тут в Україні, в Києві. І гут помер. Цікаво чому у вас немає його підручників?

Але ніхто мені не дав жодної відповіді про нього.

— Важко погодитись нам з фактом, що всі хто вашій владі не доподобив, зразу його викидають зі всіх енциклопедій і забороняють про нього говорити. За яких кількадесять років у вас ніхто не буде знати, що такі люди існували.

На це я зразу дістаю відповідь:

— Не бійтеся про них будуть всі знати.

Ми розговорились. Довго говорили, дискутували, порушували різні теми. Накінець нам важко було розставатись, вони не хотіли мене пустити, а ставили все нові питання. Коли спочатку розмова не в'язалась, так тепер не можна було наговоритись.

Ця зустріч зі студентами Харківського Університету залишилась на ціле життя в моїй пам'яті.

На опері «Богдан Хмельницький»

Увечорі ми пішли дивитись оперу «Богдан Хмельницький». У виставі брала участь Харківська державна капеля. Головні ролі виконували: Хме-

В КРАЇНІ БОЛЬШЕВИЦЬКОГО ТЕРОРУ

Наше перше інтр'ю

Після наших довгих розмов і дискусій, як рівнож після заслухання докладного звідомлення нашого кореспондента про його поїздку по ССРСР, як члена французької студентської делегації, ми від ре-

дакції «Смолоскипу» поставили йому декілька питань.

***

Будучи в поїзді по ССРСР, перебуваючи в різних містах і зокрема кілька днів в Україні, ви мали змогу познайомитись хоч частинно з наслідками совєтської системи поневолення. Ви мали напевно змогу відчувати силу совєтського поліційного терору, в якому живе і постійно перебуває громадянин Совєтського Союзу. Ви мали змогу бачити людей, бачити, в яких обставинах вони живуть, як хотіли б жити і до чого вони змагаються. На підставі численних розмов, які ви відбули з обслугою, урядовцями і зокрема зі студентами — ви можете мати певний погляд на різні справи.

льницький — І. Бонзов, Кривоніс — П. Скоробігачко, Богун — В. Путнев, Варвара — О. Слєпкова, Соломія — Є. Заховаєва.

Опера, не зважаючи на сильні голо- си виконавців, не подобалась нашій делегації. Після першої частини вона хотіла залишити залю. На перерві я побачив дського у вишитих сорочках. Зразу підійшов до них:

— Цікаво побачити тут вишивані сорочки.

— Це гудульські — відповіли вони і здивувались моєю темою розмови, бо напевно ніхто з місцевих такого питання їм не поставив би.

— А ви що — з Гудульщини?

— Ні, але тут звичайно українці но- сять вишивані сорочки.

Я зразу їм представився, хто я і звід- ки. Вони сильно були вражені і зразу запитались:

— Як вам тут подобається?

— Що ж ви хочете, щоби я вам від- повів?

Я підійшов до іншої групи україн- ців. Ми почали розмову про сюжет опери.

— Невже ж ви думаете, що Шевчен- ко був би згідний з сюжетом цієї опе- ри, з тим, що ви показуєте?

Вони шукали за відповіддю.

— Ось хоч візьміть його «Кобзаря» та прочитайте «Розриту могилу».

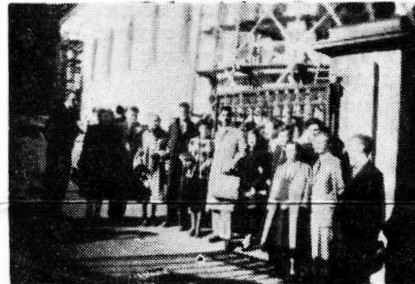
На другий переві мій співрозмовець з'явився з «Кобзарем». Ми знайшли в ньому «Розриту могилу». Ми довго ди- скутували ці справи. Говорили про Шевченка, 300-ліття, Хмельницького.

На наступний день ми відвідали ди- тачу залізницю, але, на жаль, там ді- тей не було. Були в школі.

Опісля ми в супроводі наших «ангелів хоронителів» оглядали Харків. Вадім Макаренко показував своє міс- то. Зупинялись біля різних пам'ятни- ків. Зложили поклін Шевченкові, яко- го пам'ятник зберігся не пошкодже- ний війною. Оглядали й будову ново- го університету, який вже будують ві- сім років. Повно цегли, руштування і пуста... Ані одного робітника.

По обіді нас, везли автобусом до потягу. А звідти ми мчали через Донбас до Сочі.

ІІ. Сагайдак

Наша делегація у Харкові

які я постараюсь охопити наступ- ними кількома питаннями.

Питання: Чи на Вашу думку є можлива підготовка революції в ССРСР і чи можливий вибух такої революції?

Відповідь: Мені важко дати вам відповідь одним словом «так» або «ні». Система, в якій живуть люди в ССРСР, є надзвичайно складна і щоб дати точну відповідь на ваше питання, треба жити хоч би де- який час між тими людьми, або відбутися з ними сам-на-сам, без сек- сота за плечима, довгі розмови. Але на підставі того, що я бачив і на підставі розмов, які я мав, я можу ствердити, що підготовка рево- люції чи повстання є можливі. На це я міг би вам навести цілий ряд фактів, але вони на мою думку не надаються до публікування.

Чи революція можлива? На мою думку можлива. Але треба знати, що населення в ССРСР і — мабуть — зокрема в Україні дивиться на ці справи реалістично. На мою дум-

ку воно не ставить собі питання чи можлива революція, але які наслід- ки можуть бути після невдачі. Во- но знає, що в ССРСР за останніх 30 років було багато різних спроб повстання, діяло багато підпільних організацій, але революція не від- булаась. Тому, на мою думку, насе- лення звертає більшу увагу на ос- новну підготовку, як на необдумана, відірвані від загалу народу ак- ти.

Питання: Хто на вашу думку був би, чи є, промотором революції, чи хто міг би її найбільш ефектов- но підготувати?

Відповідь: Бачите, мені важко відповісти на це питання. Найбіль- ше стичности я мав зі студентами. І я вважаю, що студентство являє- ться надзвичайно пригожим ґрун- том для підпільної роботи. Коли ми відвідували ХТЗ, то там ані один робітник не повернув голови в нашу сторону. Я виніс вражен- ня, що ці робітники або поза своїм станком нічого більше не бачать і не думають, або що система терору є така сильна, що вона держить їх в постійному страху, вбиває в них всяку свободу вияву.

Питання: Чи ви мали змогу від- чути на собі систему большевиць- кого терору, яка впливає рівнож на громадян ССРСР?

Відповідь: Кожна людина, яка вміє спостерігати і яка навіть не вміє, кожний хто ступить своєю но- гою на територію ССРСР — зразу відчує на самому собі силу цього терору. Це відчувається в першу чергу в різних заборонах: вам не вільно самому виходити, вам не вільно йти туди, куди ви хотіли б, навіть коли ви знаєте місцеву мо- ву, до вас обов'язково долучать пе- рекладача, коли ви говорите з кимсь сам-на-сам, зразу до вас під- ходить хтось третій, вам незнайо- мий, вам не вільно фотографувати те, що вам подобається, тільки те, що вам дозволяють (навіть, коли не є якісь стратегічні чи военні об'єкти). Ви відчуваєте постійно на собі чийсь очі, які слідкують за ва- ми.

Питання: Чи ви мали якийсь конкретний випадок?

Відповідь: Так. Мав кілька, але найбільш характеристичний був в Грузії. Я йшов з місцевою грузин- кою оглядати гори. Ми проходили широкою дорогою. Я витягнув свій апарат і почав фотографувати го-

ри. Кругом нікого не було. Ніде жи вої душі. Ми пройшли яких 100 метрів і зразу, як з землі, виринули з придорожних кущів два міліціонери й почали мене контролювати та допитувати.

Питання: Ви говорили, що населення в ССРСР виглядає, немов би несло на собі якийсь страшний тягар, воно немов чимсь постійно пригноблене. Чим ви можете це пояснити?

Відповідь: Я думаю (що й на собі відчув), що крім цілої випробуваної системи, надзвичайно вбивчу роллю відіграють гучномовці, які по розставлювані на всіх роздоріжжях, по всіх вулицях, в домах, поїздах, одним словом — всюди. Зпочатку я на це не звертав уваги. Але з кожним днем це все більш впливає на нервову систему. Вам здається, що хтось вас постійно переслідує своїм грімким голосом. Де б ви не були (навіть в поїздах) безперервно грає музика, або виголошуються промови. Це пригнічує людину до тієї ступені, що вона хотіла б мати хоч хвилину спокою. Я вважаю, що коли в таких умовах і при такій нагінці живеться все життя то можна не тільки втратити всякий нормальний сенс життя, але можна прямо збожеволіти.

Питання: Чи ви вважаєте, що громадяни ССРСР ще вірять у всемогутність МЗД?

Відповідь: Я можу з повною відповідальністю ствердити, що ні. Я з деким зі студентів, коли ми були самі, говорив цілком відкрито на різні теми. Вони теж говорили відкрито. Включно до того, що навіть критикували советську систему. Ба — що більше, в одному великому місті, при одній зустрічі до мене підійшов один молодий студент. Доки біля мене був гурт інших, він мовчав. Пізніше дав мені знак і ми непомітно вийшли. Ми були самі. Довго говорили. Він багато мене розпитував про різні справи. Він був здекларований ворог большевицької влади й комунізму. Він говорив мені:

— Дивіться на цих 200 мільйонів людей. Я вам говорю — це раби, які вже сорок років гнуть свою шию в ярмі. Раби вони, не здібні на жодний акт, який би поклав кінець цій системі. Ми думали, що смерть Сталіна принесе нам визволення, свободу, але нічого не змінилось. Нічого...

Ми довго говорили. Він постійно оглядався чи хтось за нами не слідкує. Це одинокий випадок за цілий мій побут, що людина так відкрито зі мною говорила. На пам'ятку він подарував мені свою знімку.

Питання: Чи в ваших зустрічах з українцями ви порушували питання українці — росіяни?

Відповідь: Так, при кожній нагоді. Завжди вони підкреслювали свою окремішність, свою українськість. Наприклад, на Харківському аеродромі я говорив з одним урядовцем, старшим віком. Він говорив російською мовою. Коли я запитав його чи він росіянин, він мені відповів:

— О, ні, ні я українець.

Питання: Чи ви вважаєте, що національна свідомість українців, з якими ви зустрічались, є високою?

Відповідь: Уважаю, що так. Для українця, наприклад, в Москві, українська національність є гордістю. Я ніде не чув, щоб хтось, хто назвав свою національність українською, говорив, що це «все рівно», українець чи росіянин. А навпаки, вони всюди підкреслюють свою українську національність. Я виніс враження, що — наприклад — українці в Московському університеті уявляють собою немов окрему колонію, вони всі говорять чудово українською мовою, також між собою.

Питання: Як ви думаєте, які ідеї є, чи були б, найбільш сприятливі серед тих українців, з якими ви зустрічались?

Відповідь: Мені важко говорити про загальне населення, бо я з ним, якщо й зустрічався, то майже не мав змоги говорити. Зі студентами я говорив багато, а з деякими навіть дуже багато. Я б хотів підкреслити, що між ними я зустрічав два характеристичні типи. Один студент «ікс» (справжнього прізвища називати не буду) є втіленням напевно багатьох інших. Він комсомолець чи може партієць — на зверх. Він активіст, але внутрі, я більш переконаний, він націоналіст, а якщо він ним не є, то напевно буде. Він такий, що може вести, і народ за ним пішов би навіть на барикади. Але він обережний, знає про все (я аж дивувався), але не говорить. Він ще наразі закритий в собі. Другий тип, я назву його «ігрек», з яким я теж багато говорив, він був би скоріше українським соціалістом.

Питання: Чи ви бачили якусь різницю між «свободою» в Україні й у інших республіках ССРСР?

Відповідь: Цю різницю можна зразу було відчувати. В Москві ми багато свободніше почувались, за

Читайте в наступному числі «Смолоскипу» продовження репортажу нашого кореспондента, п. П. Сагайдака, з його подорожі по ССРСР.

нами менше стежили і ми могли навіть самі виходити. Те саме в Грузії. Тоді як в Харкові — ми не могли ані кроку зробити самі. Те саме з фотографуванням. В Харкові нам вільно було фотографувати тільки у дитячому садку...

Питання: Чи вважаєте, що коли б на дорозі, чи у полі знайшлась лютючка, її підніс би хтось і прочитав?

Відповідь: Уважаю, що так. Народ не є ще настільки перемінений в автоматів. На мою думку ще кожний підніс би, прочитав, але й зразу знищив би.

Питання: Я вам дуже вдячний за ваші цінні для нас відповіді, з яких ми вважаємо за можливе опублікувати тільки частину. На закінчення, щоб вас більше не мучили нашими питаннями, я дозволю собі ще запитати вас: яке було б ваше побажання до української молоді на чужині, беручи під увагу ваш побут в ССРСР?

Відповідь: Я вважаю, що українській молоді, крім навчання, треба багато уваги присвячувати студіям сучасної дійсності в ССРСР. Я сам на собі переконався, скільки мені бракувало при зустрічах з тими людьми знання підсоветської дійсності. Без основного знання сучасного стану підсоветської дійсності є немислима яка б то не була праця на тих землях у майбутньому.

Дозвольте зложити вам широкую дяку в імені редакції «Смолоскипу» і всіх наших читачів за ваші небувалої ваги і значення інформації, які ви привезли з собою.

О. Зінкевич

Передрук матеріалу, опублікованого в цьому числі нашого журналу, дозволяється за виразним поданням джерела: «Смолоскип», журнал української молоді, Париж.

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді

Появляється з початком кожного місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілепський, Аскольд Кобилко

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne

Edition speciale de la

«Parole Ukrainienne»

3, rue Sabot, Paris 6°

СМОЛОСКИП

ЖУРНАЛ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

Journal de la Jeunesse
Etudiante Ukrainienne

«SMOLOSYP»

Journal of the Ukrainian
Studying Youth

Ч. 12 (48)

Грудень 1954

Рік 5

ЦЕСУС здобуває нові позиції

ЦЕСУС на міжнародній студентській конференції преси, на 7-ому Конгресі ЮСНСА і на 4-ому Конгресі НФКЮС

Від Редакції: З приємністю нотуємо черговий успіх ЦЕСУС-у на відтинку міжнародних зв'язків. Участь українських студентських делегацій в таких конгресах, як в Единбургу, Штокгольмі, Копенгазі, Парижі, Монпельє Руан і в останніх кількох місяцях на Конгресі Американських Студентів (Д. Пілецький і Т. Каманецький) на Міжнародній Студентській Конференції Преси в Лейдені (В. С. Мардак), на Конгресі Канадійських Студентів (В. С. Мардак, Д. Пілецький, Лев Винницький) та поїздка делегата ЦЕСУС-у В. С. Мардака до Канади — скріплюють позиції ЦЕСУС-у, світової централі українського студентства у вільному світі, не тільки серед чужинського студентського і молодоакадемічного світу, але й серед власного українського громадянства. Від найщирішого серця бажаємо ЦЕСУС-ові дальших успіхів!

Вперше в історії українського й канадійського студентства, цього року Національний Союз Студентів Канади запросив найвищу українську студентську Централю на свій річний конгрес. В цьому, безперечно, й заслуга делегата ЦЕСУС-у (Д. Пілецького) на конгресі Національного Союзу Студентів Злучених Держав, який поробив відповідні заходи перед НФКУС. З другої сторони — це також вперше, що член Управи ЦЕСУС-у виїжджає з Європи за океан, щоб взяти участь в конгресі.

Конгрес Національного Союзу Канадійських Студентів (НФКУС) відбувся в Торонтському Університеті 18-23.

жовтня ц. р. В склад української делегації входив також Лев Винницький, як обсерватор від Союзу Українських Студентів Канади (СУСК-у) й Дмитро Пілецький, (який після трьох днів мусів від'їхати до Чикаго-, як гість від — ЦЕСУС-у — разом три делегати.

З чужинських делегатів були м. ін. присутні президент і віцепрезидент Американського Союзу та інші представники, головні латинно-американських країн. Очікували нетерпляче приїзду генерального секретаря МСС-у з

Праги, але цей «простудився» і не міг приїхати.

Приймали канадійці чужинських делегатів, в тім і українську делегацію, дуже щиро. Привіт іменем всього українського студентства на відкритті конгресу, в присутності делегатів всіх канадійських університетів й представників деяких локальних інституцій, викидав бурхливі оплески. Нікому з делегатів не потрібно було вияснювати, хто такі українці, — для всіх присутність української делегації була річ-

Так нав'язується дружба народів — України, Канади, ЗДА.

На IV-ому Конгресі НФКУС в Торонто.

З ліва направо: Марсель Леблян — дотеперішній віцепрезидент МЗ НФКУС, Поль Зігмунт — віцепрезидент МЗ ЮСНСА, Поль Ваннекот — новообраний віцепрезидент МЗ НФКУС, Всеволод С. Мардак — Керівник Відділу МЗ ЦЕСУС-у.

чю самозрозумілою тим більше, що не було ні одного, який би особисто не знав кількох українських студентів, чи не був поінформований про діяльність льокального українського студентського клубу.

Після привітань американців (інші чужинські делегати не складали привітів, бо не були підготовані), звітів й дискусій над ними, почалася праця по комісіях: 1. комісія — національні справи (економічні, соціальні й культурні проблеми), 2. комісія — адміністрація й фінанси, 3. комісія — міжнародні справи. Українська делегація активно брала участь в третій комісії, хоч представник СУСК-у присвятив та кож увагу першій комісії.

Цікаво було ствердити, що чужинські делегати на комісії зовнішніх справ, (а брали там участь лише українці й американці, інші тільки від-часу до-часу показувалися) користувалися порівнюваче більшою свободою слова, як це є на конгресах союзів європейських країн (де процедура дуже сувора). Самособою, що цей стан використано, щоб з допомогою американців опрокидувати конкретними аргументами (принципові аргументи й заяви були б смішні) деякі тенденції вдержувати надто добрі відносини між НФКУС-ом й комуністичним т. зв. Міжнародним Студентським Союзом (МСС), ба — навіть дійти до надзвичайного членства НФКУС-у в МСС.

Дивно взагалі, що майже всі канадські делегати говорили багато про т. зв. єдність студентства світу, (вважаючи себе «найбільш покликаними для цієї абстрактної єдності працювати»), яку вони властиво самі конкретно собі представити не можуть. Вони переконані, що МСС, який цю єдність пропагує й у її імені накидається на західні союзи, можна спонукати, щоб він змінив свою комуністичну, комінформівську політику й став справді безсторонньою міжнародною студентською організацією. Ніякі прецеденти й аргументи їх не переконують.

Це не значить, що вони лівого напрямку, — цілком ні. Конгрес почався молитвою й представникові студентів комуністичної партії (там вона зветься Лейбур Прогресів Парті — ЛППІ) одюгогосно відмовлено права говорити на конгресі. Вони хочуть з вісіма співпрацювати без «ніякого виїмку, віруючи в добру волю всіх (навіть й комуністів), та не можуть собі представити расової, міжнаціональної чи політичної нетолерантності.

Й тому то важко їм доказати, що ця єдність студентства світу, яку МСС пропагує, це нічого іншого як теоретично-ідеологічна єдність в дусі марксистської теорії, що підхоплювати цей слоган єдності, — це значить одобрювати комуністичну теорію і

практику, що в дійсності фактична єдність є неможлива через різниці культур, духового розвитку, умовин, інтересів й т. п., а можливе лише взаємне розуміння й спіраця між студентами поодиноких країн.

Все ж таки, резолюції, які торкаються взаємовідносин з МСС, не дуже то доказують, що канадські студенти багато сподіваються: рішено відкинути пропозицію МСС (ввійти в його надзвичайні члени, а вислати лише делегацію обсерваторів на черговий з'їзд МСС-у, (щоб може все ж таки намовити комуністів стати некомуністами).

Тут насувається думка: яка шкода, що українські студенти Канади так мало цікавляться загальною канадським студентським життям, адже на черговому конгресі НФКУС-у міг би бути бодай один українець, як представник якогонебудь університету, і він міг би більш логічно поставити справу відношення з комуністами й мав би більше впливу на учасників, як це може мати особа, яка є лише запрошеним чужинським гостем і не може надуживати свого права.

Загальне враження: на деяких відтинках не було видно на конгресі в Торонті тієї рутини й діловости, що на

більшості конгресів Європейських Союзів, як також і американського. Багато в цьому винна апатія й незацікавленість канадських студентів працею їх товариства (окрім спортивних й розривкових — самособою) з НФКУС-ем на чолі.

В наслідок цього помітне й порівнюючи мале зацікавлення студентів, його працею і домаганнями з боку свідомого громадянства, преси, різних інституцій та привіційних і державного апаратів. Тому то й не було пресових чи радіо-інтерв'ю, ефектових прийнятій і подібних імпрез, які є на денному порядку конгресів національних союзів європейських країн. Вечера в присутності Ректора чи кокетей льокального студентського товариства й бал — не зовсім те, що справді личило б такому конгресові.

На закінчення можна сказати, що участь ЦЕСУС-у в цьому конгресі є новим доказом авторитету, яким ЦЕСУС вітається в міжнародному студентському житті, — факт, який у великій мірі може вплинути на підсилення свідомості необхідності єдності всього українського студентства вільного світу, головню серед нашої сучасної молоді північної Америки.

Всеволод С. Мардак

Студенти України і МСС

З кінцем серпня ц. р. відбувся в Москві IX-ий з'їзд МСС (Міжнародного Студентського Союзу, комуністичної організації). Ця організація охоплює всі комуністичні студентські союзи за залізною куртиною, п'ять союзів з-поза союзу бльоку та деякі національні союзи зі статуту «асосієшд мембер».

На цей з'їзд деякі західні союзи вислали своїх обсерваторів (Англія, Канада, Данія, Шотландія, Австралія). Фінляндія одинока з західних держав була репрезентована як дійсний член МСС.

Знаючи, що президент Канадського студентського союзу (НФКЮС) був одним з лідерів вище згаданої групи обсерваторів на конгресі, я ще подорожі до Канади на з'їзд НФКЮС, постановив розвідати в нього (А. Енріке) про перебіг цієї конференції. Особливо цікавила мене проблема участі української делегації.

Як виявилось, ця конференція, що відбулась в Московському Університеті (МГУ) була відмінна від попередніх. Коли на Празькій конференції делегати з Західних Країн не мали права голосу й навіть слова, а тільки відбувались від комуністичних делегатів, які обступа

ли їх і, танцюючи довкола, кричали «Корія, Корія!», коли на Варшавській конференції бойкотовано всі спроби західних обсерваторів критикувати комуністичне поступовання, то в Москві делегати й обсерватори з західних союзів користувались правом говорити, давати запитання, а навіть ставити певні домагання.

Комуністичні делегати встрявали в розмову з усіма, накидалися на співпрацю деяких західних союзів з «імперіалістичними планами американського союзу» (ЮНСА) та намовляли відновити членство в МСС.

«Делегатами з повним правом голосу були Росія та всі сателіти, як Україна, Польща, Чехословаччина, Румунія, Східна Німеччина, комуністичний Китай. Це є основа цієї комуністичної прибудівки, яка ще охоплює і деякі скомунізовані групи з заходу» — заявив мені А. Енріке.

З цього виходить, що Україна зачислюється до групи студентських союзів з сателітних країн. Якщо не брати під увагу, що представники українського союзу студентства були назначені Москвою, то це є одним з важких чинів (Докінчення на 11-й стор.)

С М О Л О С К И П

Ж у р н а л у к р а ї н с ь к о ї м о л о д і
Ч. 12 (48) Листопад 1954 Рік 5Родина - джерело здорового
виховання

Прочитавши статті, які появилися в «Смолоскипі» на тему — «За здорові основи виховання», постають питання:

В чім полягає виховання та як практично можна виховувати дітей і молодь? Виховувати їх в дусі, який ми визнаємо і признаємо, живучи на чужині?

Я хотіла б зразу зазначити, що статті на теми молодечої проблематики, уважаю доцільними — але чи вони «пробують шукати» розв'язки існуючого стану, чи ні, це є річ другорядна. Це усе теорія. Накопи б кожний з нас в практиці старався зробити щось, навіть не дуже то показне, то вартість і вислід будуть подекуди більші, як написання статті, яка буде систематично критикована, чи то старшими громадянами, котрі замість помощи, уважають нові думки самі по собі поганими, тільки тому, що вони під час їхньої молодости ними не керувались, чи — молодими, бо, це хтось старший написав, котрий їх, молодих, не розуміє». Статті «За здорові основи виховання» дають на мою думку завеликі прерогативи громадським організаціям, відбираючи чи тим самим права родині.

Що розуміємо ми під словом — виховання? За дефініцією, яку подає французький педагог Т. Віює — «виховувати — це формувати особистість вільну і свідому, здібну забезпечити відповідальність, яка їй належить як супроти себе самого, так супроти інших». Я розумію під словом «інших» родину і націю, в першій мірі.

Психологи дослідили, що дитина, маючи 5 років, вже має усі основи, якими буде жити. З цієї хвилиною основи не міняються, дитина тільки набирає знання, розвиває свої чуття і волю. Є навіть здогади, що ці основи є уже зафіксовані коли дитина має 3 роки. Тому, на мою думку, є трохи зайво так гостро критикувати суспільство, яке не уможливило це виховання в дусі українському. Краще призадуматись над іншими, важнішими, чин-

никами і дивитись на малу дитину та людей, які відповідають за її виховання в перших роках, цебто — батьків. І треба собі усвідомити, що є мало батьків, які свідомі — який вплив вони мають на дитину, яка їсть, спить, часом, засміється. Часто батьки розмовляють в присутності дитини на якінебудь теми, думаючи — вона не «розуміє», але вона тим більше відчуває. Дитина відчуває, що батьки сваряться і вона страждає.

У віці 3-ох років, дитина виявляє перші спроби усамостійнення, яка являється около 15-ти років, пройшла також успішно. Можна закинути, що це не має нічого спільного із українською системою виховання дітей. Я переконана, що так. Дитина провела щасливо перші роки свого життя в українському середовищі і з-за включення в чуже середовище, залишиться прив'язаною до цього першого середовища.

І тут приходить запитати усіх молодих людей, які тепер меють 20 років і більше, що вони, майбутні батьки, роблять — чи зробили, — щоб приготувати себе до цієї ролі? Чи вони хоч уявляють дитину інакше як ество, яке кричить, якому треба дати їсти та пожити спати? Чи хоч 10% із цих молодих, прочитали хоч одну книжку про психологію дитини? Ні. Вони напевно будуть базуватись на тих застарілих методах і напрямках, які вони бачили, про які вони чули, та про які їм напевно хтось розкаже, як про найбільш доцільний і радикальний спосіб.

Сьогодні дуже часто говориться у всіх державах і кладеться дуже велику вагу на це, що молодь — це майбутність. Видно, що вплив суспільства не є дуже великий, коли молоді не беруться до власної підготовки, щоб перебрати відповідальности на всіх відтинках, які будуть заступати в близькому майбутньому.

Дуже доцільним було б, щоб батьки не «калічили» вдома мови

країни, в якій вони живуть, бо вони все одно добре не будуть її знати, а розмовляли б з дітьми по-українськи. Вони від дітей багато не навчаться, а діти стратять багато.

Спеціальну увагу треба звертати на дитину, коли вона ходить до дитячого садка чи до школи. Це є перший довший контакт дитини із середовищем, яке буде давати дитині погляд на це середовище. Середовище, яке буде часом, а може навіть дуже часто, унещасливлювати дитину, бо може з малих літ її закинути «ти чужинець» — і це дитину болить.

Дуже часто це, що говорять батьки, є протилежне тому, що говорить учитель, а він якраз став тим, що відповідає на всі питання замість батьків. І тому то українські батьки мусять якнайбільше старатися співпрацювати із школою, щоб ці труднощі, які тяжко оминути, облегшити. Тоді справою батьків є зацікавити дітей нашою культурою, нашими піснями тощо. Батьки мусять якнайбільше часу посвятити дитині. При різних нагодах звичайними словами, для чого не треба спеціальних студій, підсилювати і плекати різними порівняннями любов до рідного краю, якого дитина ніколи не бачила, а який для неї буде символом усього. Поволі, без насилля, дитина дійде до 16-го року життя з українською душею. І в цих роках, по-моєму, починається вплив українських товариств. Дитина, яка до цього часу, ще не дуже то уміла розглядати, починає критикувати. Бачить усе в дуже темних красках. Міжусобиці поміж українськими організаціями, пияцтво, бійки і т. д. Настає найпоганіший період юного життя. Дитина втрачає віру у всіх, бо кінчаються дитячі роки. Перевіряє усі свої думки. Виринають нові почуття, а ще до того є два середовища: одне чуже, де люди живуть добре, в себе вдома, здається — щасливі. Хтось каже юнакові: ти чужий. І він справді чужий в тому середовищі. Друге середовище: українське.

працює тяжко, свариться і уважає дітей теперішнього покоління чужими. І цей юнак, чужий українцям, чужий французам і т. д. (в Америці асиміляція є може більш систематична), не знає, на яку ногу він має стати і в кого вірити. І тоді впливають на нього одиниці українського життя, які своєю поведінкою можуть стати ідеалом для юнака — добрим або злим.

Тоді саме потрібні молодечі організації, щоб цей добрий ідеал юнака підтримувати, щоб в нім зацікавити цього юнака і втягнути його в українське середовище. Нехай будуть футбольні дружини чи танці, які суттєво може й не є українські. Хай будуть українські народні танки; вони підходять психіці юнака. Треба, щоб юнак був гордий своїм українським середовищем.

В нас є певний комплекс меншевартості, який є негативним явищем і з яким нам треба боротись. Наша культура не є гірша від інших, а може навіть дуже часто і стоїть багато вище від інших. Найголовніше, щоб кожний собі усвідомив, що ця дитина, яка не бачила України, боролася з дуже великими труднощами, щоб стати українцем і більше, може, навіть заслуговує на це ім'я, як хто інший. Тому, треба бути щиро привітним до неї і не говорити та не думати, що вона не знає, що діється в Україні. Стільки напевно чула і знає, щоб бути гордим.

Думаю, що я досить ясно з'ясувала мою думку. Найбільший вплив на еміграції, є вплив батьків. Українські громадські установи, по-моєму, мають творити дитячі оселі, гуртки для молодих і товариства для дорослих, щоб для батьків і вільних. І ці всі організації мають давати суттєве виховання: знання історії, географії, культури — якого українські батьки у своєму молодому віці не мали змоги набути із-за несприятливих обставин.

Очевидно, що це ніякий плян праці, а скоріше декілька думок, які можна було б при добрій волі і охоті кожного провести до життя.

Надія Ріпак

Артіль «Даремна праця» - Київське радіо

(Невеличкий фейлетонець)

Колись люди були легковірні. Але це було вже досить давно. Всім відома історія про дядька, який слухаючи по радіо розповідь про щасливе колгоспне життя, сказав:

— От гарно говорить, от добре говорить, як би це так собі хтось сказав, а не радіо — не повірив би!

Але сьогоднішня техніка пішла вперед, люди звикли навіть до радіо (бодай тут, на «гнилому», «буржуазному» заході) так, що мало в наш час довірливих людей. Якщо ви сьогодні, наприклад, станете в Києві перед мікрофоном і почнете славословити хочби українсько-російську дружбу, або найновіші автомобілі, якими їздять мало не кожний донецький шахтар, то, слухаючи, вам мимоволі пригадуються симпатичні пригоди німецького барона Мюнхгаузена. Сьогодні той самий дядько, який ще десять років тому, будучи в Союзі, так доброзичливо вірив у все, що говорило радіо, скаже, почувши про санаторії і курорти для робітників в Криму, палади культури та інше:

— Ой, бре, куме, бре!

Читач, мабуть, здогадується, що маємо на увазі пересилання Київського радіо для «українців», що перебувають за рубежами (?) рідної землі. Нам, після довгого аналізування, не пощастило встановити, для кого власне мандрують в етер ці передачі? Чи під поняття «за рубежами рідної землі» входять також численні українці на терені Сибіру, Казахстану і Полярного Кола, чи українці поза межами ССРСР, але в межах «народних демократій», воюючи советських окупаційних армій українського походження, українці на советській дипломатичній службі закордоном, чи може такі ми — українські політичні втікачі за залізним «рубежом» советської імперії?

Як би там не було, але важко повірити, щоб Київські радіо-діячі могли на кого б то не було поважно впливати — надто примітивно вони препарують «хробаків» на свої вудки та навіть як би вони не препарували, але дійсності вони сховати не можуть, бо як каже народна приказка — «шило завжди вилізе з мішка».

Почнемо з малого. Ось, наприклад, диктор розповідав про м'ясокомбінат, розташований у Дарниці біля Києва. Записаний на плівку шум машин, які рубають м'ясо, лущать кістки, трясуть перець... Нам

мимоволі пригадується рисунковий фільм про вовка і маленьке поросятко, що його вовк, навіть, не забивши, взявся перчити, солити й підливати сосом.

Ось так би нас з вами, читачу, перчило МВД, якби ми одного гарного дня надумалися повернутися на «соціалістичну батьківщину». Але це ще не все.

Диктор розповідає, що, мовляв, вже в 1951 р. цей комбінат заповнював потребу на м'ясо і м'ясні вироби усього Києва. Тут же і заковика. Ми чуємо, що цього року комбінат подвоює свою продукцію. Що ж тут, скажіть будь ласка, за діла обробляються? Пощо, скажіть, подвоювати продукцію, якщо вона вистачальна, чи може в киян шлунки вдвоє повиростали, або може всесьільне МВД позаклинали пару сот мешканців Києва в слонів, чи була населення подвоїлось? Ні, ні, ні і ще раз ні! Ми вам дамо відповідь, шановний читачу, та й зрештою ви й самі мабуть додумались, що в 1951 р. потреб Києва не було задовільнено навіть на половину і чи сьогодні справа стоїть багато краще, про це найкраще знають самі кияни й бідолашний диктор, який благоговійним голосом розповідає, що бачить перед собою довгий ряд рожевих ковбас, з яких блискучими крапельками виступає товщ. При цьому його голос зраджує таке сильне душевне зворушення, ніби він зустрівся з давніми приятелями, яких не бачив вже довгі роки.

Розповідають нам про великий магазин взуття, що його відкрили в центрі Житомира. В нас мимоволі виникають «приємні» спогади, як то треба було десь о третій годині вночі стати до черги, бо, мовляв, до великого державного магазину взуття — черевиків (!) привезли. От стоїте, мерзнете. Приходить міліціонер, розганяє. Ховається у підворіттях, за якийсь час знову стаєте в чергу. Аж надходить ждана хвилина — почали! Якщо вас не задують в суматосі, якщо не відтопчуть вам ніг (якщо ж відтопчуть ноги — не треба черевиків, все ж деяке заощадження!) і якщо вам нарешті пощестить купити черевик, то будьте певні, що ваше щастя не буде тривале, бо скоро від цих «найдемократичніших в світі черевиків» відлетять підшви.

В Союзі все добре,

(Докінчення на 8-ій стор.)

Листок Літературної

Комісії Зарева

ЮНОСТЬ

Редагує Л. Вияр

Ч. 10

Рік 6

10-те число «ЮНОСТІ»

3-й з'їзд письменників України

Перед нами це вже десятий номер «Юности» — літературного листка ЛК «Зарева». Невеличка це праця, але цінна своїм задумом і своєю ідеєю.

Це вперше гурт молодих людей, які люблять літературу (може по-своєму, ще по-молодечому) — об'єдналися в Літературній Комісії «Зарева», щоб спільно працювати, себе взаємно розуміти та змагати до спільно наміченої мети на відтинку літератури.

Сьогодні є ще мало співробітників в «Юності», молодих літераторів. Але й це не так важно. Бо в літературі кількість не відіграє жодної ролі. Тут грає роллю особистість письменника. І якщо з рядів ЛК «Зарева» вийде хоч один (ми бажали б, щоб їх було більше!) письменник, поет чи літературний критик, не геніальний (ми на це не претендуємо, хоч бажали б від найширшого серця), — але вищий від пересічності і якого ім'я залишить ся в літературі — то тоді і «Юність» і ЛК виконають своє завдання.

Молоді вищих клас середніх шкіл, як і початкуємим студентам — властива риса літературного зацікавлення, яке з роками міняється. З великого числа молодих літераторів залишаються в літературі незначні одиниці. І це нормально. Залишаються ті, які чують в собі іскру Божу. Вони працюють над собою, удосконалюють себе. Стають письменниками й поетами — найкращими виразниками душі на роду. Його болів і радощів. Які величні слова поета:

«Коли у напії нема вождів,
Тоді вожді її — поети».

Ці слова повинні мати на увазі всі наші молоді літератори. перед якими ще більші вимагають в обличчі поневоленої Батьківщини і закабаленої української літератури під ворожим окупантом. Тому й їхнє завдання присвятити, чи не найбільшу увагу, студіям розвитку літературного життя сучасної України.

Сьогодні ще заскоро давати огляд літературної вартості співробітників «Юности». Але ми можемо з повною відповідальністю заявити, що між нами, в деякого поміт-

В останніх двох днях жовтня ц. р. (28.X. — 1. XI) в Києві відбувся третій з'їзд Спілки Радянських Письменників України. Коли взяти під увагу, що останній з'їзд письменників України відбувся ще в 1948 р., то можна б припускати, що наші письменники мали багато чого сказати. Виявилось цілком інакше: від останнього з'їзду партія зуміла силою свого терору і залякування придушити кожний свободний вияв в українській радянській літературі.

Деякі полегші та відпруження наступили в перших кількох місяцях після смерті Сталіна. Але комуністична партія злякалась цього розмаху, з яким брались до праці письменники. Вона змінила свій курс в літературі, а сьогодні старається за всяку ціну «прибрати» наново все літературне життя до своїх рук і в самому зародку задусити кожний його свободний вияв. Нащастя, це партії не вдається і ніко-

ли не вдається, чого доказом є тридцятилітня практика української літератури під большевицькою окупацією, в якій ми нераз знаходимо високоякісні мистецькі шедеври, не мов дорогі перлини серед зливи творів без жодної літературної вартості, які пишуться під диктат комуністичної партії.

Третій з'їзд письменників України позначився черговими доказами солідарності наших письменників. Ми вперше зустрічаємо випадки, коли деякі члени СРПУ, виступаючи з самокритикою, боронили своїх товаришів по перу, проти яких ще вчора виступали з обвинуваченнями за націоналізм чи інші ідеологічні ухили.

З'їзд заслухав звіт предсідника СРПУ М. Бажана та доповіді Л. Дмитерка про українську советську драматургію, Н. Забіли про діяльність літератури та П. Панча, голови контрольної комісії, про сучасний стан СРПУ.

В. Мінько в неласці

Л. Дмитерко в своїй довгій доповіді дав огляд сучасної української советської драматургії і кінодраматургії.

За його словами, між двома з'їздами українські драматурги написали кілька десятків нових п'єс, з них за останній рік на сценах театрів України показано понад 20.

Доповідач зокрема відзначив п'єси О. Корнійчука «Макар Діброва» і «Крила», які ставив, як приклад до наслідування.

Дмитерко з резервою ставить до «Дніпрових зір» — Я. Баша (в п'єсі помітні сліди теорії безконфліктності), сильно критикує «Щастя Трофима Корчака» В. Собка та «Міру любови» Ф. Вільного («декларативність»).

Погано представляється справа з т. зв. «колгоспними» п'єсами. Є тільки кілька п'єс, за словами Дмитерка, про які можна згадати це —

.....
ний дійсно дар Божий. І саме цим низким співробітникам, як і всім іншим, ми бажали б ще більших успіхів!

«Весняний потік» З. Прокопенка, «На велику землю» А. Хижняка, «На високу полонину» М. Бірюкова, «Весна» М. Зарудного. Темі боротьби з українськими «буржуазними» націоналістами присвятив свої п'єси Я. Галан — «Під золотим орлом», «Любов на світанку», «Човен хитається», «Ячейка». Про боротьбу за «мир» писав В. Собко — «За другим фронтом» і Ю. Буряківський — «Прага залишається моєю».

Історичні «драми» В. Сокола — «Червона калина», К. Поклонника «Чаша гетьмана Богдана», Ю. Гравого — «Шляхом Богдана» і Л. Бовковенка «Лук'ян Кобилиця», за Л. Дмитерком не мають нічого спільного за своїм змістом з драматичними творами. У них багато «видуманого» (?), штучного.

Окремі аналізи і критиці піддав Л. Д. п'єси біографічного жанру — «Петербурзька осінь» А. Ільченка, «Слово правди» Ю. Костюка, «Червона рожка» Л. Смілянського, «Камі» А. Левади, «Арсенал» В. Суходольського. Він подав думку, що деякі «забуті» (цебто заборонені) п'єси вартувало б знову повернути на сцену.

Окрему увагу присвятив Л. Д., набравши багато шуму, комедії В. Мінька «Не називаючи прізвища. Слід відмітити, що ця комедія, ще кілька місяців тому назад мала найбільші успіхи й найприхильнішу критику всіх без виїмку советських журналів і газет. В. Мінько був на вершівках пошестей. Йому влаштовували спеціальні прийняття в Москві. Його комедію дивились сам Маленков і Хрущов. Його знимку публікувала «Літ. газета», «Сов. Культура» і ін. Одним словом, він знав на яку стати. Але вже скоро большевицькі партійні бонзи побачили в цій комедії (як і в комедіях Зоріна, Марієнгофа, Городецького) своє справжнє обличчя. Вони злякались. І тоді зразу змінили курс прямим поворотом. Заговорили про «позитивного» і «негативного» героя в літературі,

Література для дітей

Дивно стає, що Н. Забіла, ця дійсно талановита письменниця, стала політруком по дитячій літературі. Це саме їй доручено говорити про дитячу літературу. Вона в своїй доповіді старалась проаналізувати її згідно з навісвітленням і вимогами влади.

Письменників дитячої літератури вона поділила на три категорії. Перші — це письменники старшого покоління — О. Донченко, Н. Трубилаї, О. Іваненко, А. Копиленко, В. Бичко, І. Нехода, П. Панч, В. Владко, Н. Скарбуш, М. Пригара. Другі — це письменники повоєнного періоду, виховані вже советською системою — Ю. Збанацький, Н. Дубов, І. Багмут, М. Познанський, Б. Чалий, М. Упенік. Треті — це ті, які крім своїх основних творів пишуть також для дітей — П. Тичина, М. Рильський, О. Гончаров, А. Головка, В. Василевська, А. Малишко, В. Сосюра, П. Воронько, І. Муратов, Л. Первомайський і інші. З першими своїми творами виступили Г. Бойко, А. Дрозд, І. Шкаровський і інші. Н. Забіла відзначила, що в Україні зокрема відстає науково-фантастична та пригодницька література (тільки написали І. Багмут — «Господарі Охотських гір», Ю. Збанацький — «Лісова краєсуна» та Н. Дашкевич — «Торжество життя»). Великою перешкодою в розвитку дитячої літератури, за словами Н. З., є теорія безконфліктності, яка прийняла «вид брехливого педагогізму».

На закінчення своєї доповіді. Н. З. сильно критикувала дитячі журнали в Україні «Піонерія», «Барвінок», а також діяльність видавництва ЦК комсомолу «Молодь»,

в їхньому новому розумінні.

Між першими, на яких посипались удари, є і В. Мінько. За ним полетіли І. Муратов з М. Авахом («Сам собі ворог»), І. Багмут з В. Соколом («Дорога мамочка»), М. Пестрака («Під дахом нашого дому»). Їх б'ють безжалісно за те, що вони відважились писати справді п р а в д у!

Про кінодраматургію Л. Д. не має що багато сказати. Згадав тільки фільми «Тарас Шевченко», «Щедре літо» (зразок «лакировочної» продукції...) і «Судьбу Марини» (Л. Компанієць). За його словами, в наступному році Київська студія має випустити 12 повнометражних мистецьких фільмів, а Одеська — три (варто згадати, що «капіталістична» Франція випускає річно — 80 — 120 фільмів!).

Вона піднесла думку про необхідність створити в Україні спеціального дитячого видавництва.

Як видно з двох основних доповідей на третьому з'їзді СРПУ, большевики звертають тепер свою основну увагу в літературі на драматичні твори і твори для дітей. Цебто почерез театр і кіно хочуть поширити свою пропаганду. Вони знають, що пересічний громадянин, колгоспник чи робітник, скоріше піде до театру чим читатиме якийсь тендітний і фальшивий твір.

Те саме з молоддю. Основне обговорення дитячої літератури є черговим доказом, що влада не має сили всеціло охопити молодь своєю пропагандою та вченням, тому вона примушена вдаватись до літератури.

Де Сосюра, Мінько, Усенко?...

На з'їзді виступали майже всі визначні письменники сучасної України. Але між ними не було виступів ні Сосюри, ні Мінька, ні Усенка. Не знати навіть чи вони були присутні.

На окрему увагу заслуговує виступ С. Крижанівського, який зокрема торкнувся справи Сосюри. Він говорив:

«... Я признаю, що був не прав, коли зовсім недавно в запалі полеміки трохи (?) загубо говорив про розходження між творчістю одного з кращих українських поетів В. Сосюри і його моральним обличчям (розвід, любов з полячкою-робітницею ще до війни, історія з перстеном, гіпноза). Але чому ж ніхто з друзів В. Сосюри не сказав йому грізної правди про те, що за останній час він зовсім не пра-

цює над мистецтвом слова, не задумується на д новим ритмом, епітетом, про те, що його поезія неприємно вражає надмірною скупченістю на власній особі поета? В. Сосюра був колись володарем дум і почувань нашої молоді (а що ви тепер з нього зробили? — О. З.). Тепер він не йде вперед, як більшість наших старих і молодих поетів, а стоїть на місці і послідовно «вдстає...»

М. Рильський в своїй передз'їздовій статті («Літ. газета з 26 жовтня ц. р.) теж присвячує окреме місце Сосюри:

«Володимир Сосюра, — пише він, — лірик в першу чаргу, хоч у нього і є практика в епічному жанрі. Його часом називають «співцем Донбасу», але це визначення дещо вузьке. Він — по е т л о д с ь к о г о с е р ц я (підкреслення наше — О. З.).

Велике враження зробив колись його цикл «Червона зима», який являється і по сьогодні одним з кращих відбитків в советській поезії періоду громадянської війни. «Такий я ніжний, такий тривожний», визначив себе поет в одній поезії...»

В загальному в дискусії присвячено багато уваги справі «позитивного» і «негативного» героя в советській літературі. Тут ще раз всі накидалися за прикладом партії на Мінька, не забуваючи при тому Зоріна, Марієнгофа і Городецького.

П. Тичина говорив про літературний доріст, при чому спеціально відзначив молодого поета Д. Павличка. Якого «гнівні поезії направлені проти буржуазно-націоналістичного «отрєпья».

П. Панч в своїй доповіді подав деякі цифрові дані: за час між двома з'їздами, в члені СРПУ прийнято 128 чоловік, біля 900 молодих авторів знаходиться тепер в літературних об'єднаннях і гуртках, із творів початкуючих письменників складено альманах «Літературна молодь», в якому появилось 68 нових імен, ще два такі альманахи готуються до друку.

П. Козланюк звернув увагу на те, що в Україні є тільки професійні письменники, немає письменників-інженерів, учених, партійних робітників, лікарів, учителів і т. д.

Після дискусій відбулись вибори нового правління. Головою перевибрано М. Бажана, заступниками вибрано О. Гончаря, Ю. Смолича, Л. Новиченка, відповідальним секретарем вибраний С. Складенка.

Сила взаємодії двох точкових магнітних полюсів у порожнечі прямо пропорціональна добуток магнітних мас полюсів і обернено пропорціональна квадратові віддалі між ними.

КУЛОН

МІРКУВАННЯ

Полюс рухомого магніта, двострілий вгадує магніт, а там — людина міцновіта в задумі над рахунком літ, людським звичайним міркуванням

основу вивчивши основ, нові задумує сягання, плекає проби вічне «знов». Десь за будучою добою гучні несуться голоси і світ планетною журбою цупкі сплітає пояси.

І взлоб'я кволої людини вкривають многи рівчаки, а цілі? — Майбутнього години несуть наївні хлопчачи. Та може радощі нечасті, за стінками прийдешніх днів — щасливець вивершить у щасті гартований знаком вогнів.

Бо ще сьогодні голос мет — джаз-бандів мідяні тарелі і власним чином гнаний геть в імлі старенький Торрічеллі. Кому ж цікавитись магнітом, пізнавши віддалі квадрат, коли над озвірілим світом з ножем в крові біблійний брат? Вже скоро стрілів блискавиці і диму синява їдка хід гуркотом залізним птиці пісні тривожного гудка. Байдужі всім взаємодії, не час, міркують, на магніті!... Чи ж вирішати людина дії заплутаний рахунок літ?...

ІГОР ШАНКОВСЬКИЙ

Київ. У видавництві «Молодь» останньою появились такі книжки для молоді: І. Ле — «Побратими», Н. Забіла — «Повість про Жовтень», О. Іваненко — «Богдан Хмельницький», у видавництві «Радянський Письменник» — А. Малишко: «Книга братів» (поезії), О. Носенко: «В наші дні» (оповідання), Д. Ткач: «Крута хвиля» (роман), у Львівському книжно-журнальному видавництві — Я. Стецюк: «Велика віра» (оповідання), В. Решетников: «Новатори».

Львів. При редакції газети «Червоний Прапор», яка появляється в Рівному, об'єднався гурт місцевих письменників — В. Симакович, М. Козьменко, Д. Мегелик, В. Колобов. В. Симакович закінчив недавню новий роман «Маяки».

Недокінчені записки

Жовтим лоєм догорілої свічі танули осінні дні. Я зустрівся з ним випадково на залізничному дворі містечка Н.

Розглядаючи строкаті вітрини кіоску, помітив людину, яка швидко до мене наближалась. Це був він. Виснажене обличчя й неохайна чуприна. В мої руки втиснув жовтий конверт. На відхідне кинув: це для шукачів фарисейських і янгольських правд... Я не встиг навіть йому відповісти і просити вяснення. В моїх руках залишилась жовта конверта. З цікавістю я відкрив її — в середині листок записаного паперу.

Листок з конверта
незнайомого

«Я пригадую картину: на скалі високий замок. З мосту однієї башти людина закинула аркан на шию пегаса, що мчався крутими алеями замкового парку. Внизу стояли дві безголові постаті. Замість голів —

розкриті книги. Назва картини: «Книги»... Я її назвав: «Непорозуміння. На полотнищі невідомого маляра відкрив своє існування. Випадає. А втім — жити це значить творити свою епоху. Можливо я був спізненим романтиком зі закруткою якогось неоправданого трагізму.

Книга життя розкрилася виразно в баталіях визвольних легенд. Вони були нагальні. На перехресті широких шляхів я голосив: лише закон горіння аж до абсолютного самоспалення збереже вас від попелу буденщини. Хто не зможе відрізнити барки сірої від вогненної — відійде. Відгрімилі бої, проїхали валки возів — промаршували вони, що не зрозуміли вічного закону — т р и в а н н я. На шляхи налягли сльозаві сльоти...»

На цьому місці записки незнайомого уривались.

Євген Держко

КАСКАДРИ

Проминуло десять років.

І я досі слухатиму вас каскади ніжних клопітливих звуків блакитного скраєчку чужих зелених парків і маленького фрагменту блакиті. І тужитиму. Бо творите лише міраж моєї святині.

Степан Левинський

КАСКАДРИ

З нотатника

Часами вас оглушує метушня дрібних людців. Духових гномів. Неокреслене борсання маси дешевої самораклями і ходячого патріотизму. Ренесанс. Спростачення.

Були колись у нас пророки. Тепер їх немає. Перевелися.

Проте бажаю згадати про тих, що були... Пригадує: один з відважних надів на себе панцирні лати лицаря з Ля-Манчі, сів на вірну клячу й виїхав шукати лицарських пригод. Іздив доволі довго: від коршми до коршми, від дворища до костела... І поклонялись йому Дон Кіхоти і Санчо Панси, а ці трі стояли у тіні. Вичікували.

Пройшли роки. Лиха доля викинула нас за борти краю. З «відважними» сталась зміна. Наперекір своїм маніфестам, оселились в таборі свинопасів Санчо Пансів і звідти проповідують «дороги спасіння»... Перевелися у нас пророки...

Р. Вітровий

удар бездушного, настирливого, що входить в найменшу клітину живого. Збудує — нівелює і нищить.

І так лиш маленький незахисний окрасець ніжної тремтливої блакиті. Тільки декілька м'яких зарисів випадкової зелені. Хвилина відпруження, епізодичні гармонії і насаженого чуття серця. Я люблю тебе, прекрасний вечоре, з мільярдами захисних кришталів і тонким зарисом нерозгаданих силует, що улекшують і збуджують пізнання. Я хочу тебе. Вдихнути широко оксамит п'яного подуву, що принесе запах Євшану забутих просторів. Далеких рідних силует прекрасної ночі могого Сходу.

ПАРИЗЬКЕ «ЗАРЕВО» О. ОЛЬЖИЧЕВІ

Щоби вшанувати десятиліття героїчної смерті Олега Ольжича, Паризька клітина націоналістичного студентського об'єднання «Зарево», влаштувала 21. листопада ц. р. Святочну Академію.

Сьогодні Ольжич, як ідеал людини, революціонера і провідника, є прикладом та символом для цілих поколінь української молоді.

О. Ольжич — революціонер, що було темою доповіді О. Ждановича, мав прикмети всіх людських чеснот і гідності.

О. Ольжич голошенням націоналістичних правд реалізував їх в бою ротьбі за українську державність і в щоденному житті. Своєю мужністю і крицевим характером він переріс своїх сучасників. Став символом.

Доповідь О. Ждановича внесла багато нового і оригінального в пізнання Ольжича, як революціонера.

Глибоким знанням О. Ольжича, як людини, поета і науковця, позначилась друга доповідь — панни М. Калитовської. Шановна прелегентка зуміла в блискучій формі поєднати в одну цілість біографію, з поетичною і науковою творчістю О. Ольжича-Кандиби.

Академію відкрила «Героїчною сонатою» Бетовена п-ні Ірена Давна. П-ні Давна показала яскраво високу класу своєї майстерності, чим вибирав на передове місце серед українських піаністів на чужині.

Зрецитацією Ольжичевих поезій виступила відома наша акторка п-ні Є. Чайка.

Академія закінчилась величною піснею на слова О. Ольжича (музика О. Нижанківського) «Розкрийте зіниці», яку виконала дуже вдало п-ні М. Матішевська при аккомпаніменті п. Л. Гузара.

Академія О. Ольжича в Парижі внесла не тільки багато нового в пізнання Ольжича, але й показала, як можна в оригінальний і імпронуючий спосіб влаштовувати імпрези.

В. Г.

Артіль «Даремна праця» - Київське радіо

(Докінчення з 4-ої стор.)

але найкращі «жулики» — спеціалісти від «різання підшов на ходу». Але щасливий громадянин Советського Союзу може обійтись навіть без жуликів. Дійсно, що ж робитимуть жулики, коли всі громадяни ходять в черевиках, в яких підшви відлітають самі собою! Так собі тійки хляп-хляп по калюжах. А скажіть-но там, Київський диктор, після того як ви повечеряли справжньою ковбасою на Дарницькому м'ясокомбінаті, скільки коштів у вас пара черевиків і скільки заробляє Іван Іванович Іваненко — токар з заводу «Більшовик», або забойщик якоїнебудь шахти на Донбасі? Мовчите, га? Чому ви робите подію з того, що деякі шахтарі купують собі радіоапарати або костюми, фотоапарати? Мабуть таке там у вас дійсно дуже небуденне!

Коли ж говорять про сільського-сподарську виставку десь в Москві, або на Буковині і про те, які то гарні снопи, овочі, городинка, картопля і цукрові буряки можна там бачити, то нам мимоволі пригадуються «несолодкі» часи в Советському Союзі. «Несолодкі» часи — це часи, коли то за ніякі гроші не можна було дістати цукру. Тут було заведене певне степенування — найкраще пити чай або каву «внакладку» тобто кинувши пару ложечок або шматочок цукру до горнятка. Скромніше — «в прикуску» — цебто, відкусивши від цукру якнайменший шматочок, запивати його величезними ковтками рідини. В ще гіршій ситуації кусень цукру підвішувався довгим шнурком на лампі і гойдався над столом від одного члена родини до другого і кожен мав його по черзі лизнути. Це називалося «в прилизку». Коли ж у хаті залишався єдиний останній шматочок цукру, то його урочисто підвішували під стелею і кожного разу попиваючи теплу воду з зідханням дивилися вгору й згадували, як смакує цукор. Така метода звалася «в пригладку». Бували діти, які щойно в десять-дванадцять років вперше в житті визнавали смак цукру.

Ось тому то й виставки в Москві і на Буковині та, може, ще десь. Нехай люди побачать справжні снопи, справжню картоплю, справжні цукрові буряки, нехай їм на душі легше стане!

От приїхали до Києва індуські мистці: «Всі двері для вас, дорогі гості, будуть відчинені!» — кажуть

їм советські бонзи. Бережіться, індузики, скажемо ми — двері МВД відчинені хіба лиш тоді, як вас тягнуть до середини, а з виходом — тяжче!

Словом, важко когось переконати про дружнє відношення Т. Шевченка до Росії, коли в Ленінграді видається Шевченківський альбом з репродукціями рукописів поета, на яких видно поправки жандармів (російських же, а не якихось інших!). Не закликайте нас у баранив, Київські радіо-діячі! Тут, на заході, де живемо ми, немає МВД і тому ми спокійно можемо вам вірити, або не вірити, а в імовірних ваших твердженнях багато дечого знайти між рядками, а головне — ми можемо спокійно сказати, що слухаємо вас лише завдяки українським народним пісням, що ви їх м. ін. передаєте, та їх майстерним виконавцям.

Всеволод Різвлянський

Непокірним

Час заблукав і йде неплідним полем:

Йому мету захмарила імла.
Сьогодні тяжко бути юночолим,
Тривоги відгорнувши від чола.

Нікого про ніщо ми вже не вмолим,
Бо в море злови вся любов стекла.
Невірні: досягає чорним боєм
Життя, яке Кассандра прорекла!

Тому хай гоном білого коня
Злітає дух наш у блакитнім святі —
Нехай не йде блукати навмання.

Хай сталлю будуть погляди прийнятні,

Хай буде герб: рука на рукояті,
І дія — загартована борня!

Богдан Рубчак

♦♦

Убогий, в чорнім ластовинні сад
Принишкнуй над трав брудною
тлінию.

Чужий, а рідний як друг і брат
Моїх думок повірник вірний.

Тобі

на весні я пісень співав,
Літом радів, що співають грона,
А в осінь, як

прозолоть взялася

На листках
Коло воскової свічі груші
Поклав серце на сторожі.

Ю. Федорович

Я ПОВЕРНУВСЯ З СССР

(Закінчення з «Смолоскипу» ч. 10 (46) 1954.)

Якою би не була відповідь на це питання, я все ж не обвинював би студентство. Осудити треба тих осіб, що представляють собою частину цієї величезної машинерії, яка формує думку советської людини. Ми стрічалися з одною такою особою, саме п. Елютіним, міністром високошкільного виховання. Ми провели із ним три з половиною години дискусію про советське високошкільне виховання. Чи радше кажучи — три з половиною години суперечку. Розмова почалася цілком спокійно, ми ставили цілком звичайні запити про учбові заклади в СССР. З часом ми, однак, зорієнтувалися, що в пана міністра все меншає охота відповідати на наші питання.

Зокрема йому не подобалися наші питання про науку історії в СССР та про обмеження дозволу чужої літератури з деяких ділянок. Особливо вразив його запит, що стосувався Троцького. Ми хотіли знати, чи можна би було ознайомитися із матеріалами про ролі Троцького в більшовицькій революції. За даними міністра виявилось, однак, що Лев Троцький, співесновник Червоної Армії, друга особа після Леніна, не був властиво нічим іншим, як тільки звичайним зрадником советської «родини».

Пробували ми розпитувати про виклади релігії в Советському Союзі: відповіли нам, що релігія не існує! Советські діти мають змогу читати Дарвіна, отже — вони не потребують релігії. Ми звернули увагу на те, що власне це розминається із дійсністю, бо Дарвін був віруючим чоловіком. Проте виявилось, що міністер був краще зорієнтований у сферах приватного життя науковця, заявляючи нам, що «Дарвін тільки видавав себе християнином, щоби не тривожити своєї родини»...

Можете собі уявити, як нетерпеливо очікували ми відповідей на ці та інші подібні теми, як, наприклад, уможливлення студій советським студентам поза межами Советського Союзу та «народних демократій». Відповідь нас здивувала. Ми в Британії привикли стрічати незчисленних студентських гостей із чужини і самі висилаємо наших студентів закордон. Советські студенти не студіюють поза межами Советського Союзу і «народних демократій». «Чому? — питали ми міністра. — «Тому що в СССР існують для цього повноцінні передумови» — відповів нам його заступник. «І для англійської мови різно?» На це питання ми вже не одержали відповіді.

Таку саму довгу і, побоююся, роз-

чаровуючу гутірку провели ми і з Спілкою Письменників в Ленінграді. Вони, наприклад, не уважали, що автор повинен писати про все, до чого він чує внутрішнє покликання, без огляду на те, чи це схвалює тимчасова влада, чи ні; вони заступали погляд, що письменник повинен писати про те, чого вимагають широкі круги читачів. На мою гадку, такий погляд обмежує свободу письменника. Багато великих письменників, які сьогодні прийняті, навіть, советською владою, між ними і Шекспір, і Бернард Шоу — були на самому початку непопулярними. Проте, якщо би навіть прийняти, що загальна популярність може служити критерієм, яким мусить керуватися письменник, то як же ж можна цю популярність установити? Хіба дозволити письменникові публікувати всі його твори і слідувати за голосами суспільства? Так, здавалося би, і поступають у Советському Союзі. Але ні!

Комісія, підпорядкована вибаганкам партії, сама рішає про те, що суспільності може подобатися, і советський письменник припадає мені, як птах в золоченій клітці.

Звичайно, що ми пробували нав'язати ще й інші розмови, як оці із міністрами й літераторами. В рамках нашої програми ми могли ознайомитися із життям звичайних советських людей: ми відвідали фабрики, ферми, крамниці, театри, клуби і кіна. Відвідали ми одну харківську тракторну «фабрику» і не знав, як її порівнювати із нашими, але припускаю, що не буде великої різниці ані у виконності, ані щодо умовин праці. Це саме я можу сказати і про текстильну фабрику, яку ми відвідували в Харкові, але мушу додати, що продукція, чи то вже штучні шовкові матерії, чи панчішки, чи нейлон не досягають вартістю нашого рівня.

Кілька разів ми прохали дозволити нам відвідати приватні мешкання, але все зводилося до того, що ми такого дозволу не могли одержати, отже, трудно було би довідатися щонебудь про домашній лад советської людини. Натомість дуже добрим показником служили крамниці, і я захопив до них при кожній нагоді, коли міг. Харчів, безперечно, подостаток, і вони, порівнюючи, не дорогі, поскільки я мав змогу судити. Хочу зазначити, що виміна за рубель так абсурдно установлена советською владою, що унеможливило всяке порівняння. Але продукти щоденного вжитку, особливо одяжка і взуття, значно гіршої якості, як в Англії. Деяких більших предметів, як

ледівні, чи мотоцикли, на ринку теж досить, але й вони далеко не дорівнюють якості наших виробів.

Проте, советські студенти не вірили нам, коли ми їм на це звертали увагу. В минулих роках я відвідав чимало країн, в тому числі й ЗДА і Швецію, але без вагання стверджую, що життєвий рівень советської людини далеко не досягає рівня в інших країнах, які я відвідував.

Замість того, наші советські товариші уважали своїм обов'язком сперечатися із нами на тому, що їх життєвий рівень вищий, від нашого. Як слабо вони орієнтуються в дійсному стані річей.

Із цих вражень про советські будні ще дві справи заслуговують окремої уваги, і я хотів би про них також згадати. Обидві мене глибоко розчарували. Перший момент, це розбест серед советської молоді. Я завжди довідувався із советських публікацій, що советська молодь не така, як молодь інших країн, а зокрема вона повинна відрізнятися від молоді країн капіталістичних. Це викликало таке враження, що молодь ця являється взірцем досконалості, що між советською молоддю немає злочинності, шибенництва, п'янства та непогамованості. Підчас моїх відвідин в Советському Союзі я дійшов до цілком протилежних висновків. Такі недомогання советської молоді були, між іншим, головним предметом Конгресу Комсомолу, що відбувся коротко перед нашим приїздом.

Кілька разів я запитував керівників Комсомолу, чи ці вістки про стан советської молоді правдиві, і що на це впливає. Більшість із них широким заявляли, що ця розбест існує, і зводили її до різних моментів. Говорили, приміром, що піонерська організація стала вже перенасиченою, а тим і одноманітною, що багато хлопців воліє грати на вулиці, що деякі батьки дають своїм дітям забагато грошей, не засадовляючись над тим, що діти з грішми роблять.

Для мене це звучало відрадніше, я добавив в тому природній розмах молоді, не її злочинність. І я віддихнув, бо переконався, що ми-мо 35-тилітнього більшовицького режиму, советські діти залишилися дітьми — так, як в цілому світі.

Хоч приходиться і в цьому випадку суперечити советським студентам, які до нас відносилися справді ласкаво і дуже привітно, як не міг дати їм іншої відповіді, як цю саме:

Советський Союз не є поступовою країною, в багатьох ділянках советської годинники відстають далеко від наших!

Фред Дженкіс

Молодь розбудовує свій журнал Пресовий Фонд «Смолоскипу»

Збіркова листа ч. 11. Збірку про-
водив А. Губаль (Нью Йорк): по 2
дол. — І. Яремчук; по 1 дол. — В.
Берізка, А. Губаль, Т. Сушик, О.
Суховерський, Д. Фурманець, В.
Різник, Роман С.

Збіркова листа ч. 26. Збірку про-
водив Л. Винар (Клівеленд) Ака-
демична Громада ім. П. Орлика —
5 дол.

Збіркова листа ч. 10. Збірку про-
водив М. Стебельський; М. Стебе-
льський — 2 дол., І. Турянський,
О. Суховерський, П. Стецина — по
1 дол.

Збіркова листа ч. 17. Збірку про-
водив З. Томків: по 1 дол. — І. Яци-
шин, Л. Турчиневиц, Я. Кришта-
лович, М. Бігун, З. Томків. По 0.50
дол. — Й. Яцишин, І. Іваницький,
Т. Томків.

Збіркова листа ч. 25. Збірку про-
водив А. Криворучко. По 1 дол. —
С. Стрембицький, М. Рудик.

Збіркова листа ч. 21. Збірку про-
водив П. Залуга. По 3 дол. — І.
Качмар. По 2 дол. — П. Залуга, В.
Маріяш. По 1 дол. — Зірка Залуга,
П. Семенен, С. Білий, М. Дякун, В.
Гевко, І. Онуфрик, В. Семенен, П.
Грицик.

ЧИТАЙТЕ Й ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ

Центральний орган Об'єднання Де-
мократичної Української Молоді

«МОЛОДА УКРАЇНА»

В «Молодій Україні» знайдете
зразки творчості кращих україн-
ських поетів і письменників, статті
на теми сучасної політики, науки й
мистецтва, огляди книжок, фільмів
і спорту.

В «Молодій Україні» співпрацю-
ють українські публіцисти різних
політичних переконань, а також
друкуються перекладні статті ціка-
віших західних есеїстів.

«Молода Україна» дає дорогу мо-
лодим талантам і широко обгово-
рює проблематику сучасної молоді.

«Молода Україна» виходить раз
на два місяці на 58 стор. друку й
коштує в продажу тільки 40 цен-
тів. Річна передплата — 2 долари,
а в Європі дешевше.

Звертайтеся за описами числа-
ми на адресу:

MOLODA UKRAINA
191 Lippincott St.
TORONTO, Ont. Canada.

Збіркова листа ч. 23. Збірку про-
водив О. Врублівський. По 2 дол.
— О. Врублівський.

Збіркова листа ч. 2. Збірку про-
водив П. Шайда. По 5 дол. — М.
Горин. По 2 дол. — І. Попович, Б.
Ковч, Накловичі, М. Кавка. По 1
дол. — М. Ждан, М. Бігун, М. Ку-
рах, М. Тарасюк, Д. М., Я. Ємець,
З. Томків, Б. Турченко, Л. Зварун,
Ю. Федорович, П. Врублівський, Є.
Зубальський, П. Селеген, Н. Декан,
А. Тесарович.

Збіркова листа ч. 1. Збірку про-
водив О. Шевченко. По 2 дол. — Д.
Фурманець. По 1 дол. — Р. Шра-
менко, Л. Винар, В. Дмитріюк, Т.
Сушик, О. Сенік, Б. МIRONЮК, А.
Гінтнер, Мироновський (?), П. Шай-
да, Д. Січ, В. Різник, П. Стерчо,
М. Попович.

Збіркова листа ч. 4. Збірку про-
водив П. Коркоць. По 3 дол. — П.
Коркоць. По 2 дол. — І. Петручак,
М. Янович, С. Коцюба. По 1 дол. —
Л. Маковецький, І. Михалевич, П.
Вайбак, Д. Рибак, д-р С. Кротюк,
В. Станіслав.

Без листи. Збірку проводив А.
Чайників. По 5 дол. — Ю. Семе-
нюк, С. Коцюба. По 2 дол. — А.
Чайників, о. С. Біляк. По 1 дол. —
д-р С. Кротюк.

Збіркова листа ч. 8. Збірку про-
водив П. Данилюк. По 2 дол. — П.
Данилюк, М. Козій. По 1 дол. — Т.
Сидор, Ю. Діба, А. Горбатюк, У.
Рончак (?), Л. Селешко, А. Добрян-
ський, Гасюк (?), Д. Яремчук, М. Се-
манич, С. Миколайчук, В. Демко-
вич. По 0.50 дол. — С. Романик, В.
Боцюрків, Ю. Гвоздун (?), У. Сос-
новський (?), В. Шарко (?), У. Гев-
рик, Т. (?), О. Савчак, Г. Живило.

Всім збірникам і жертводавцям
щире Спасибі!

Львів: В склад редколегії Львів-
ського літературного журналу
«Жовтень» входять: Ю. Мельничук
(головний редактор), Д. Цмокален-
ко (заступник), В. Беляєв, І. Віль-
де, Ю. Гойда, П. Інгульський, П.
Козланюк, М. Матвійчук, М. Тар-
новський.

Чернівці. Молоді поети Букови-
ни В. Григоренко, М. Ткач, Й. Кур-
лат підготували до друку перші
збірки своїх поезій. М. Бурбак за-
кінчив книгу нарисів. Недавно вий-
шов з друку перший номер альма-
наху «Вільна Буковина», в якому
друкуються твори членів обласно-
го літературного об'єднання.

СМОЛОСКИП

Журнал Української Молоді

Появляється з початком кожного
місяця

Редагує колегія в складі:

Осип Зінкевич, Іван Сілецький, Ас-
кольд Кобилко

Редакція застерігає собі право
скорочувати і виправляти рукописи.
В справі незамовлених статей не
листується. Відповідає тільки на ті
листи, до яких є долучений міжна-
родний купон на відповідь.

Редакційна Колегія, як тіло, —
необов'язково згідна з думками,
висловленими в поодиноких стат-
тях. За підписані статті відповіда-
ють повністю самі автори.
Передрук окремих статей дозво-
ляється тільки за виразним подан-
ням джерела.

Адреса Редакції й Адміністрації:

..... Smoloskyp .....
3, rue du Sabot, Paris 6^e, France

Ціна одного числа: в Франції —
25 фр., в Англії — 9 пенсів, в усіх
інших країнах — рівновартість 10
ам. центів.

Річна передплата в Франції: 300
фр., в усіх інших країнах — 1 ам.
дол.

Гроші на передплату просимо сла-
ти тільки на адресу наших пред-
ставників, або безпосередньо на А-
дресу Адміністрації «Смолоскипу»
міжнародними купонами.

Всіх бажаних одержувати «Смо-
лоскип» летунською поштою пові-
домляємо, що їхня річна передплата
підвищується до 3-ох дол.

Представництва «Смолоскипу»:

ЗДА:

Les Wyshnewy

638 E. 14-th. St., New York 9, N. Y.
Гроші просимо слати не чеками, а
готівкою.

Велика Британія:

S. W. Shewchuk, 78 Kensington Rd.
London W. 11.

Канада:

A. Kryworuchko
133 Balmoral Ave No Hamilton' Ont.
Німеччина:

Jaroslav Kaczmar

München 62, Postfach 34.

Бельгія:

Nadijka Ripak

58, rue de l'Aqueduc, Bruxelles

«Smoloskyp»

Journal de la jeunesse ukrainienne

Edition speciale de la

«Parole Ukrainienne»

3, rue Sabot, Paris 6^e

Представник ЦЕСУС-у відвідав Канаду

(Власна кореспонденція)

15 жовтня представник ЦЕСУС-у, керівник відділу Міжнародних Зв'язків, В. С. Мардак, відбув поїзду до Канади, щоб взяти участь у 18-ому Конгресі Національного Союзу Канадійських Студентів, відбуті ділові розмови з СУСК-ом та відвідати українські студентські та громадські організації й установи з ціллю поінформувати їх про діяльність та турботи Центрального Союзу Українського Студентства.

Свою зустріч з українським студентством Канади розпочав В. Мардак в Торонті. Сюди він приїхав з Левом Винницьким, референтом СУСК-у для зв'язку з ЦЕСУС-ом.

Представники ЦЕСУС-у і СУСК-у, беручи участь в конгресі НФКУС, старались увійти при цій нагоді в контакт з усіма відповідальними чинниками українського студентського життя Торонта (Обнова, Зарево, ТУСМ) та Управою найсильнішої місцевої студентської організації — Українським Студентським Клубом при Торонтському Університеті.

В. Мардак і Л. Винницький відбули спільні сходини з Управою

СТУДЕНТСТВО УКРАЇНИ І МСС

(Докінчення з 2-ої стор.)

ників, бо і західні делегати в своїх звітах підкреслювали факт цього поділу. Так як в ОН, — Кремль кермує цілою делегацією України та всіх сателітних держав, так і на студентській конференції всі резолюції проходили одногласно під диктат московських студентів. Тільки в деяких випадках хтось відважувався критикувати певні справи малої ваги, зате всі пропозиції західних обсерваторів, були немов на наказ спокійно вислухані й ... ігноровані.

Такі й подібні факти дали поштовх до зірвання будьяких зносин між західними союзами і МСС. Звіст західного блоку є сьогодні такий імпозантний, що коли в Стокгольмі (1949 р.) були заступлені тільки 21 студентських союзів, то в Істамбулі (1953 р.) їх було вже 40.

Західне вільне студентство зрозуміло, що немає ніяких виглядів на поліпшення відносин з комуністичним блоком і одні за другими зривають з ним, йдучи на скріплення КОСЕК-у з осідком в Ляйден, з яким тісно співпрацює також ЦЕСУС.

Д. П.

Клубу та виступали на зборах українського студентства Торонта, які скликав з нагоди приїзду цих представників УСК. На сходинах, на які прибуло 60-70 студентів, Л. Винницький інформував про СУСК, а В. Мардак про ЦЕСУС, про українське студентство в інших країнах та заохочував до студій в Європі.

Збори як і бенкет, який влаштовано кілька днів пізніше для пред-

В. С. Мардак, Керівник Відділу МЗ ЦЕСУС-у в поворотній дорозі до Європи.

ставника ЦЕСУС-у, відбулись з великим успіхом в надзвичайно дружній та товариській атмосфері. Ця зустріч в Торонто виказала велике зацікавлення нашого студентства різними питаннями українського студентського життя в загальному та можливостями студій в Європі.

З Торонта В. Мардак виїхав до Вінніпеґу. Студентська атмосфера тут вже інша, може тому, що це найбільший, за своєю чисельністю, осередок. Студентство Вінніпеґу організоване в «Зареві», ТУСМ-і та в клубах «Альфа-Омега» і «Гама-Ро-Каппа». Напруження конфесійного характеру катастрофічно відбивається тут на студентське життя.

У Вінніпеґу представник ЦЕСУС-у відбув зустріч з Управою СУСК-у. На спільному засіданні, крім взаємного інформування про справи загально-студентського характеру, обговорено докладно справи взаємовідносин між СУСК-ом і ЦЕСУС-ом, опираючись на рішення Лондонського Конгресу ЦЕСУС-у,

який прийняв на пропозицію СУСК-у нову категорію членства т. зв. «братні організації» ЦЕСУС-у. Ця зустріч представника ЦЕСУС-у з СУСК-ом та порушені на ній проблеми є найкращим доказом тісної співпраці між цими двома організаціями, які знають свої завдання та свідомі своїх компетенцій.

При цьому слід було б згадати про організаційну структуру Союзу Українського Студентства Канади — СУСК-у. Організаційна система СУСК-у цілковито відмінна від інших краєвих студентських союзів чи об'єднань.

Членами СУСК-у є крім станових товариств, які є зорганізовані при різних місцевих університетах, — також організації ідеологічного і конфесійного характеру. Така структура і система є зумовлена специфічними положеннями та співвідносинами між молодечими та студентськими організаціями на цьому терені. Така побудова стала одинокою можливою розв'язкою, яка дозволяє включити в організаційну систему СУСК-у все місцеве студентство. В зв'язку з таким становищем. СУСК поступово старається переводити в осередках об'єднання товариств різних напрямків на професійній базі.

У Вінніпеґу В. Мардак відбув зустрічі з різними гуртами українського студентства, як рівнож відвідав українські установи та підписав за рамені ЦЕСУС-у спеціальну домову з Комітетом Українців Канади в справі фінансової допомоги ЦЕСУС-ові.

Після п'ятиденного побуту в Вінніпеґу В. Мардак виїхав до Монтреалю, де брав участь в зустрічі українського студентства найближчих університетських осередків.

Монреальський осередок — це властиво центр українського студентського життя Канади. Тут існує повна станова єдність, яка в ніякому разі не перешкоджає вести працю окремих студентів в ідеологічних чи конфесійних товариствах. Різниця між новоприбулими і місцевими взагалі не відчувається.

Новоприбулі включились тут цілковито в організоване життя місцевих і спільно з ними співпрацюють та знаходять спільну мову. Станова студентська єдність в Монтреалі завершена в УСОМ-і (Українське Студентське Об'єднання в Монтреалі).

Студентська зустріч в Монтреалі є чимсь дійсно новим і оригінальним, чого до тепер не практикувалось в цій країні безмежних просторів (віддаль з Монтреалю до

Вінніпеґу як з Парижу до Києва!...). На зустрічі, яка була українським студентським тижнем на Мек Гіл університеті, взяло участь майже все місцеве студентство, а також наші студенти, які приїхали спеціально з Торонта. Перед зустріччю було влаштовано виставку українського мистецтва.

На монреальському осередку закінчилися зустрічі представника ЦЕСУС-у з українським студентством Канади.

ЧЕТВЕРТА МІЖНАРОДНЯ СТУДЕНТСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ ПРЕСИ

Нормальне й періодичне відбування міжнародних конференцій студентської преси вільного світу було започатковане в 1952 р. Коли досі такі конференції відбувалися з ініціативи національних союзів, то вони, будучи організаторами, рішали кого запросити на неї, а кого ні, тим самим надавали до певної міри обличчя цим конференціям. Цим разом на IV. Міжнародній Студентській Конференції Преси у Ляйден (Голландія), яка відбулась на початку жовтня ц. р., були помітні значні зміни на кількох відтинках.

У відміну до попередніх конференцій, ця остання відбулася під патронатом й директивами Координаційного Секретаріату Національних Студентських Союзів (КОСЕК).

Кадр реперезентованих країн значно збільшився. Крім європейських й північно-американських країн були також представники Латинської Америки, Далекого й Близького Сходу. З недержавних національних союзів був представлений одинокий ЦЕСУС з його пресовими виданнями.

Головнішими точками нарад були: обговорення звітів КОСЕК-у, «Студентського Дзеркала», Центру Архівів й Документації та сформулювання рекомендацій для їхньої дальшої праці, а також дискутування проєкту видання нового ілюстрованого літературного міжнародного студентського журналу.

Пресова діяльність КОСЕК-у, а головне нове його видання Міжнародного Інформаційно-го Бюлетеню — дуже ефективно виконане — дістала повне признаання конференції. Зате з «Студентським Дзеркалом» вже черговий раз і то яскравіше виринули деякі труднощі. Ходить про те, що деякі дотеперішні рекомендації конференцій чи закиди поодиноких союзів не дуже спонукали редакторів «Сту-

Поїздка В. Мардака до Канади внесла дійсно багато нового в наше зорганізоване студентське життя. Це вперше в історії ЦЕСУС-у, його представник відбув подорож в заокеанську країну і міг безпосередньо полагоджувати цілий ряд різних справ. Уважаємо, що подібна поїздка до ЗДА могла б дуже багато допомогти в наладнанні співвідносин з СУСТА та місцевим студентством.

дентського Дзеркала» в Берліні брали їх під увагу й цього разу в Ляйдені німецька делегація а пріорі відкидала деякі з них. Цей стан спонукав був кілька національних союзів взяти під увагу можливість відтягнути «Студентському Дзеркалу» патронат КОСЕК-у та зірвати його зв'язок з Міжнародною Студентською Конференцією. Між цими союзами вже від двох років були французи, а сьогодні до їх тенденції схильні також американці.

Конференція засатновилася над проблемами, представленими Центром Архівів й Документації, який заініціювали французи на пресовій конференції в вересні 1952 р., перерахувавши на себе також обов'язок його зорганізувати. Багато підтримки вони в цій праці не мали тим більше, що деякі ділянки їхніх завдань покриваються з певними відтинками праці «Студентського Дзеркала».

Ляйденська конференція виявила порівняльно більше інтересу до цього центру й обговорила поодинокі відтинки його діяльності: виготовлення огляду розв'язок важливіших економічних і соціальних проблем в різних країнах, бібліографія статей про певні важні проблеми, порушені в студентських газетах різних країн виміна видань і кліш. проблема міжнародної пресової студентської виставки, альманах студентської преси, студентська пресова карта й переговори в цій справі з ЮНЕСКО, студентські радіо-висилання, виміна фільмів й платівок.

Одним з найважливіших рішень конференції треба вважати доручення КОСЕК-ові приступити в найближчому часі до видання нового міжнародного журналу-рев'ю в трьох мовах. Німецька пропозиція — видавати також німецькою мовою — не була прийнята. Делегати довго застановлялися над всіма пи-

таннями практичного переведення цього голландського проєкту.

Рішення про те, що КОСЕК має зайнятися виданням цього журналу, піднесе не лише авторитет КОСЕК-у в вільному світі й його спопуляризує в студентських низах, але й є новим здобутком, який підсилює КОСЕК, як центральну організацію студентських союзів вільного світу в протиставу до комуністичного т. зв. Міжнародного Студентського Союзу.

Відмінно до попередніх пресових конференцій, окремої точки для усних звітів представників поодиноких країн про їх студентську пресу не було передбачено. Це через велике число делегатів, брак часу й менше зацікавлення конференції загальниковими речами. Відбулася лише дискусія над висвітленням деякими делегатами характеристичних проблем способу видавання, редагування, розповсюдження, зацікавлення змістом і т. п. тих чи інших студентських публікацій. В цій дискусії з доповіддю виступив делегат ЦЕСУС-у, який з'ясував проблеми української студентської преси у вільному світі з їхньою специфікою й оригінальністю та водночас динамічністю. Цей виступ спричинив ширшу дискусію. В якій вказано на досвід в певних ділянках студентської пресової діяльності, який доцільно використати на відповідних відтинках національних й міжнародних студентських публікацій.

Про участь українського делегата в цій конференції відгукнулася деяка голландська преса. Зокрема прихильну згадку помістив студентський поважний орган «Форум Акадаміал».

Всеволод С. Мардак

Загальні Збори УСГ — Париж

4. грудня ц. р. відбулись чергові Загальні Збори УСГ — Париж. Збори виказали велику зацікавленість студентства Парижу загалом студентських справ, яким було присвячено багато уваги в дискусії.

До нової Управи УСГ обрано цілком нових і молодих студентів Парижу, що є запорукою поширення діяльності УСГ, як рівнож побільшення його членства.

Нова Управа вибрана одноголосно в такому складі: Л. Бачинський — голова, В. Мардак — заступник, М. Митрович — секретар, О. Козакевич — скарбник, Б. Глинський — господар, Б. Феденко, Н. Ясінчук, І. Сілецький — Контрольна Комісія, А. Жуковський — Товариський Суд.